

Gemeente Heusden
Jaarstukken 2025

Algemeen

Deze afdruk betreft een printversie van de website van de jaarstukken 2025. De opmaak is daardoor beperkt. De website is te vinden op heusden.jaarverslag-2025.nl

Voorwoord

Met stabiele financiën verstandig vooruit voor onze inwoners en ondernemers

Voor u ligt de jaarrekening van de gemeente Heusden. In deze rapportage informeren wij u over de financiële stand van zaken en de voortgang van de plannen uit de begroting 2025.

Stabiele gemeentelijke financiën

De financiële positie van onze gemeente is stabiel. Over 2025 heeft de gemeente Heusden een positief resultaat behaald van € 8 miljoen.

Het eigen vermogen is gegroeid naar € 83,6 miljoen. Ook de algemene reserve is gestegen naar € 55,2 miljoen. Dit geeft voldoende ruimte om risico's op te vangen. Daarnaast is de schuldenpositie verbeterd. De langlopende schulden zijn gedaald van € 77,2 miljoen naar € 61,5 miljoen. Dat zorgt voor een stevige en gezonde financiële basis.

Blijven investeren voor inwoners en ondernemers

Door die gezonde financiële basis kunnen we blijven investeren in onze gemeente. In 2025 deden we dat met bijvoorbeeld:

- Woningbouwprojecten en onderzoeken naar nieuwe woningbouwlocaties
- Onderhoud en herinrichting van wegen en openbare ruimte
- Investeringsprojecten in sportaccommodaties, zoals sportparken en zwembadvoorzieningen
- Verbetering en nieuwbouw van onderwijsvoorzieningen
- Grote projecten, zoals de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat en de ontwikkeling van maatschappelijke voorzieningen

Grotendeels op koers

De uitvoering van de plannen uit de begroting 2025 ligt grotendeels op koers. Zo zien we dat doelen worden bereikt op het gebied van:

- Participatie en samenwerking met inwoners, bijvoorbeeld via wijkbezoeken, Buurt Bestuurt en meerdere bijeenkomsten of ontmoetingen over allerlei onderwerpen
- Inwoners zijn over het algemeen tevreden over onze dienstverlening, zoals bleek uit de inwonerspeiling hierover. We verbeterden digitale kanalen en gaven ondersteuning bij de Omgevingswet
- Sociale ondersteuning, zoals inzet van het Jeugd- en Gezinsteam en ondersteuning van inwoners met een hulpvraag

Niet alle plannen verlopen volgens planning. Bij verschillende projecten zien we vertraging. Dit komt bijvoorbeeld door:

- Langere voorbereiding en besluitvorming
- Afhankelijkheid van externe partijen zoals aannemers of netbeheerders
- Beperkte capaciteit bij samenwerkingspartners

Hierdoor schuiven sommige projecten door naar 2026. Dat geldt onder andere voor onderdelen van investeringsprojecten en onderzoeken. De bijbehorende budgetten worden daarom doorgeschoven naar 2026.

Binnen budget

Over het geheel genomen blijven we financieel in control. We geven niet meer uit dan beschikbaar is. Waar nodig sturen we bij. Zo zorgen we dat we onze doelen blijven behalen zonder dat de financiële balans in gevaar komt.

Vooruitkijken

De komende periode blijven we zorgvuldig omgaan met onze middelen. We houden rekening met risico's, zoals prijsstijgingen en onzekerheden in het sociaal domein. Tegelijk blijven we investeren in onze ambities. We werken verder aan woningbouw, leefbare wijken, goede voorzieningen en ondersteuning voor inwoners en ondernemers.

Zo bouwen we stap voor stap verder aan een gemeente waar het prettig wonen, werken en leven is.

Inhoudsopgave

Algemeen.....	0
Voorwoord	1
Inhoudsopgave	3
Jaarverslag	5
Programma's	6
Bestuur en beheer	6
Openbare orde en veiligheid	17
Verkeer en vervoer	23
Economie en recreatie.....	31
Onderwijs.....	41
Sport en cultuur	49
Sociaal domein	59
Duurzaamheid, Milieu en afval	71
Bouwen en wonen	83
Overig	93
Algemene dekkingsmiddelen.....	94
Overhead	96
Vennootschapsbelasting	99
Onvoorzien	100
Paragrafen	101
Lokale heffingen	102
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	108
Onderhoud kapitaalgoederen	116
Financiering	123
Bedrijfsvoering	127
Wet open overheid	132
Verbonden partijen	133
Grondbeleid	147
Jaarrekening	154
Balans per 31 december	154
Toelichting op de balans.....	156
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling.....	184
Overzicht van baten en lasten	190
Jaarrekeningresultaat	191
Verschillenanalyse per programma	192
Overzicht incidentele baten en lasten	224
WNT-verantwoording 2025 gemeente Heusden	230

Rechtmatigheidsverantwoording	232
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves	234
Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen	235
Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld	258
Overige gegevens	260
Bijlagen	266
Overzicht budgetoverhevelingen	267
EMU-saldo	276
Inkomsten en uitgaven inclusief reserves	278

Gemeente Heusden
Jaarstukken 2025

Jaarverslag

Programma's

Bestuur en beheer

Beschrijving

Dit programma gaat over de relatie, communicatie en participatie tussen inwoners, bedrijven, verenigingen, instellingen en de gemeente. Het beschrijft hoe het bestuur vorm geeft aan de betrokkenheid van inwoners bij de gemeente. Het beschrijft ook de dienstverlening van de gemeente aan inwoners, bedrijven, verenigingen en instellingen. De samenwerking met partners buiten de gemeente valt ook onder dit programma. Daarnaast gaat dit programma over het beheer van gemeentelijke eigendommen en de aan- en verkoop hiervan.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Digitale Agenda 2024
- Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO)
- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- Wet basisregistratie personen (BRP)
- Wet rechten Burgerlijke Stand
- Wet invoering gecombineerde geslachtsnaam
- Wet open overheid (Woo)
- Wet politiegegevens (Wpg)
- Wet Digitale overheid
- Omgevingswet
- Wet versterking participatie op decentraal niveau

Heusdense beleidskaders

- [Kernagenda 2023-2027 Regio Hart van Brabant](#)
- [Begroting 2025 Hart van Brabant /Midpoint](#)
- [Kadernota kern-, wijk-, en buurtgericht werken \(2009\)](#)
- [Verordening burgerinitiatief Heusden \(2007\)](#)
- [Verordening jongereninitiatief Heusden \(2005\)](#)
- [Nota 'Hogerop door schaalverdieping' \(2016\)](#)
- [Beleid woonservicezones \(2008\)](#)
- [Samen Meer Mogelijk Maken - Nota grondbeleid 2021-2025 gemeente Heusden \(2021\)](#)
- [Samen thuis in Heusden \(2018\)](#)
- [Spelregels wijkgerichte budgetten \(2023\)](#)
- [Huisvestingsbeleid "Van steen naar sleutel"\(2024\)](#)

1.1 Dromen.Doen.Heusden

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Als gemeente willen we een omgeving waarbinnen burgers, bedrijven en organisaties hun dromen waar kunnen maken. Zij moeten zelf ook bereid zijn hiervoor initiatief te tonen en inspanningen te verrichten. Zo is voor iedereen de hoogste mate van ontplooiing mogelijk: dat bedoelen we met Dromen.Doen.Heusden.
- De gemeente Heusden bekend laten zijn als aantrekkelijke plaats om te wonen, werken en recreëren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Versterken van Dromen.Doen.Heusden. door regelmatig goede voorbeelden hiervan te communiceren via bijvoorbeeld de Doeners van de Maand, wekelijkse communicatie over allerlei activiteiten in de gemeente Heusden. Het Heusdense Vrijwilligersfestival en de serie Heusdense Helden zijn daar een voorbeeld van.
- Interne doorontwikkeling van de merkgedachte Dromen.Doen.Heusden. zodat MogelijkMaken geen marketing is maar vakmanschap. De serie Verhalen van Team Heusden communiceerde intern hoe MogelijkMakers in de praktijk onze kernwaarden in praktijk brengen. De Heusdense School bood ook in 2025 trainingen, workshops en andere ontmoetingen over de kernwaarden van onze organisatie. Voorbeelden daarvan waren de trainingen gespreksvaardigheden en de dilemmaweken.

1.2 Samen thuis in Heusden

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Er zit ontzettend veel kracht, creativiteit en energie in onze dorpen en wijken. Inwoners, verenigingen en ondernemers weten vaak beter wat er speelt dan wij als gemeente. We ondersteunen goede initiatieven uit de samenleving en verkleinen ook langs deze weg de afstand tussen inwoners en overheid. Soms werkt het zelfs resultaatgerichter om als overheid een stapje terug te doen; van inwonersparticipatie naar overheidsparticipatie.
- Bij nieuwe plannen, groot en klein, betrekken we inwoners en andere belanghebbenden vroeg. Niet eenmalig of bij toeval, maar structureel. Hierbij zijn we eerlijk en duidelijk over wat wél en wat níet mogelijk is. Zo voorkomen we teleurstelling en creëren we draagvlak.
- Daarnaast betekent participatie dat we inwoners en ondernemers meer ondersteunen in hun rol.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We kijken niet alleen naar de nabije toekomst maar ook naar de periode daarna. Dit doen we bijvoorbeeld in de Omgevingsvisie en Visie duurzame ontwikkeling Heusden. Een veranderende samenleving en de toename van het aantal taken dat op het bordje van de gemeente komt te liggen, maken het daarnaast nodig om zaken naar de toekomst wat anders te organiseren. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek om te komen tot een Energie Gemeenschap.
- De inwonersparticipatie hebben we inzichtelijker gemaakt voor iedereen. Dit vraagt van college, raadsleden en medewerkers om meer in het midden van de samenleving te gaan staan en langs deze weg te zien en te horen wat er werkelijk leeft en er vervolgens op in te spelen. Wat kunnen inwoners verwachten, waar moeten ze aankloppen met initiatieven en hoe kunnen wij ze hierbij helpen? Het doel was om gericht op participatie in te zetten, in plaats van op meer participatie. We werken hierbij vanuit het handelingsperspectief 'Naar gericht participeren'. De wijkbezoeken van de gemeenteraad dragen bij aan het meer midden in de samenleving staan van gemeenteraad, college en medewerkers. In 2025 waren er wijkbezoeken aan [Elshout](#), Geerpark en [Vlijmen-Dorp](#).
- Voor de Wet versterking participatie op decentraal niveau, die op 1 januari 2025 in werking is getreden, geldt een overgangstermijn om binnen 2 jaar een participatieverordening op te stellen. We hebben hiermee een begin gemaakt. Vanwege volle raadsagenda's aan het einde van de bestuursperiode wordt de participatieverordening in de loop van 2026 ter vaststelling aangeboden.
- We blijven nadrukkelijk inzetten op het betrekken van jongeren bij het werk en de besluiten van de gemeente. Het jaarlijkse jeugdcongres werd in 2025 vormgegeven met een Bevrijdingstour met de Bosbessenbus voor alle groepen 8 van basisscholen van Scala. Natuurlijk waren in 2025 ook onze jeugdburgemeester en –ambassadeurs actief. Basisscholen deden ook weer mee aan Democracy. Het college had een ontmoeting met leerlingen van het d'Oultremontcollege en ging met hen in gesprek over hun project over politieke partijen. We hechten grote waarde aan de inbreng van jongeren en nemen dit waar mogelijk mee in de

besluitvorming. Natuurlijk bepalen soms specifieke omstandigheden in hoeverre hieraan invulling gegeven kan worden.

- De wensen en ambities van inwoners halen we op via onder andere klantonderzoeken. In 2025 is de burgerpeiling van Waarstaatjegemeente.nl uitgevoerd, dat een representatief beeld geeft van hoe inwoners denken over hun leefomgeving, de voorzieningen en de dienstverlening van de gemeente. We gaan aan de slag met de uitkomsten om waar mogelijk de dienstverlening verder te verbeteren. Daarnaast is het inwonerspanel in 2025 tweemaal bevroegd, deze keer over de thema's schoon water en duurzaamheidssubsidies.
- We ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving. Dat doen we voor initiatieven in het fysieke en sociale domein via "De initiatieventafel". Ons doel hierbij is samen met initiatiefnemers én onze partners tot een snelle en integrale afweging te komen. Voorbeelden zijn; De Doorgeefwinkel "on tour", de aanleg van twee dementievriendelijke paden en de realisatie van de inclusieve ontmoetingsplaats De Speelhoeve.
- Wijken met Buurt Bestuurt en andere initiatieven worden ondersteund. In 2025 is in Heesbeen een nieuwe Buurt Bestuurt van start gegaan. Door meerdere kennismakingsgesprekken met geïnteresseerden zijn dit jaar ook weer nieuwe, betrokken inwoners in beeld gekomen; een mogelijke basis voor een nieuwe Buurt Bestuurt groep. De tweede editie van de inspirerende Buurt bestuur-bijeenkomst versterkte de onderlinge samenwerking. We zijn gestart met de serie Verhalen van Buurt Bestuurt, waarbij we door het jaar heen de verschillende Buurt Bestuurt-comités aan het woord laten.
- We blijven werken aan een open en snelle communicatie. Voor wijkgerichte communicatie zoeken we de samenwerking met Buurt Bestuurt-comités en andere organisaties of groepen die actief zijn in de kernen van onze gemeente. Als gemeente faciliteren we hierbij de basis in de vorm van een webpagina per kern op www.heusden.nl, vergelijkbaar met www.heusden.nl/vliedberg. Op deze manier brengen we onze communicatie nog dichter op onze inwoners en sluiten we deze aan op hun directe woon- en leefomgeving. Inmiddels hebben alle wijken in onze gemeente een eigen wijkwebpagina op www.heusden.nl.
- We blijven werken aan een zichtbaar gemeentebestuur. We communiceren zichtbaar en actief over investeringen, werkzaamheden en activiteiten die we voor inwoners doen. In 2025 zijn we gestart met inloopsprekuren van het college. In bijna alle wijken van onze gemeente vond in 2025 een inloopsprekuren plaats. Iedereen is welkom op deze gesprekken en we merken dat inwoners ze waarderen en op een prettige, informele manier in gesprek gaan met de aanwezige collegeleden. Inbreng van inwoners wordt ingebracht in de ambtelijke organisatie op dezelfde manier als vragen of verzoeken per e-mail, telefoon of brief.
- In 2025 is de raadsadviseur communicatie en participatie gestart, waardoor de griffie meer mogelijkheden heeft om de zichtbaarheid van de gemeenteraad te vergroten. De raadsadviseur wordt hierbij ondersteund door de ambtelijke organisatie.

1.3 Regionale samenwerking

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- We bundelen onze krachten in diverse samenwerkingsverbanden waardoor we een grotere rol van betekenis kunnen spelen en in staat zijn om publieke partijen gericht te beïnvloeden en onderlinge afstemming te realiseren. Dit doen we primair vanuit onze eigen ambities. Grote maatschappelijke opgaven beperken zich namelijk niet tot onze gemeentegrenzen. Via samenwerking en door te komen tot sterk presterende en geprofileerde regio's kunnen we een aantal van onze eigen ambities slimmer en efficiënter realiseren.
- Lokale en subregionale opgaven nadrukkelijker op de nationale en regionale agenda's krijgen en zodoende de kans op realisatie te vergroten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Afhankelijk van de opgave, hebben we samengewerkt in diverse verbanden zoals in regio Hart van Brabant en in De Langstraat. Maar dit doen we ook met andere samenwerkingsverbanden (zoals GGD, Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL), Meierij, Maasgemeenten, Vestingsteden), bedrijven en kennisinstellingen. Drie keer per jaar

hebben wij u over onze inzet bij regionale opgaven geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Indien aan de orde, hebben wij aanvullend een terugkoppeling verzorgd over regionale samenwerking, bij het informatieblok in de informatievergaderingen.

- Samen met onze partners in Midden-Brabant, hebben we in 2025 verder gewerkt aan de realisatie van de speerpunten uit de Kernagenda 2023-2027 Regio Hart van Brabant en de acties uit de begroting 2025 Regio Hart van Brabant.

1.4 Dienstverlening

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- In een veranderende wereld kiezen mensen hun eigen kanalen om in contact te komen met de gemeente. Hier willen we graag op aansluiten. De gemeente richt haar kanalen zo in dat deze voor iedere inwoner in de gemeente toegankelijk zijn.
- We willen toegankelijk zijn voor iedere inwoner. We willen inwoners ook snel en persoonlijk helpen.
- De informatiebehoefte van inwoners en ondernemers is leidend bij het aanbieden van informatie. We bieden die informatie vooral aan via schriftelijke kanalen. Voorbeelden daarvan zijn onze wekelijkse infopagina Nu & Morgen, flyers en brochures. We bieden informatie ook online of digitaal via de gemeentelijke websites, sociale media en e-mailnieuwsbrieven.
- Onze websites zijn bedoeld om inwoners en ondernemers zo goed mogelijk te ondersteunen bij het online regelen van de belangrijkste zaken die zij met de gemeente moeten regelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Inwoners en ondernemers ondersteunen bij de Omgevingswet. Op 1 januari 2026 was het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) helaas nog niet goed genoeg ingericht om de dienstverlening te ondersteunen. We gaan uit van een groeiproces dat nog enkele jaren voordat het DSO helemaal goed werkt. Hiervoor zijn we afhankelijk van andere partners en de inspanningen van het Rijk. Met aanvullende ondersteuning voor onze inwoners door de casemanagers hebben we er in 2025 voor gezorgd dat inwoners zo min mogelijk hinder ondervonden van onduidelijkheden in het DSO. De Omgevingswet vraagt bovendien om een nieuwe manier van werken naast het doorgaan met de bestaande dienstverlening. De dienstverlening heeft in 2025 hier beperkt onder te lijden gehad. Met name initiatieven die afwijken van het omgevingsplan vroegen wat meer tijd. Oorzaken hiervoor is de grote hoeveelheid werk die verzet moet worden om te komen tot het omgevingsplan naast het openhouden van de winkel. De intake-tafel is in het leven geroepen waar initiatiefnemers ideeën en plannen kunnen voorleggen om te laten toetsen op wenselijkheid en haalbaarheid. Zo krijgt de initiatiefnemer in beeld wat er met zijn idee/plan nog moet gebeuren voordat het vergunningenproces wordt gestart en er grotere kosten moeten worden gemaakt. De intake-tafel is in 2025 hiervoor goed benut.
- We blijven zoeken naar nieuwe manieren om de dienstverlening vorm te geven, en ook naar de wenselijkheid en haalbaarheid van nieuwe en bestaande digitale kanalen. In 2025 is de webchat-functie verder doorontwikkeld. We hebben een chatbot ingevoerd als extra mogelijkheid voor inwoners om buiten openingstijden antwoord te krijgen op vragen. Daarnaast is in 2025 een livechat-functie ingevoerd, waarbij inwoners rechtstreeks kunnen communiceren met een medewerker tijdens openingstijden. De ontwikkelingen met betrekking tot beeldbellen blijven we volgen. Op dit moment lijkt daar geen vraag naar te zijn, omdat inwoners voor persoonlijk contact naar het gemeentehuis kunnen komen of telefonisch contact kunnen zoeken.
- Voor wat betreft de documentenpiek van de aanvragen van reisdocumenten waren we in 2025 "in control". Er zijn geen noemenswaardige wachttijden ontstaan en de dienstverlening is op de reguliere wijze doorgegaan.
- We blijven duidelijke en transparante communicatie naar onze inwoners belangrijk vinden. In 2025 gaven we uitvoering aan de motie van onze gemeenteraad over klare taal. We voerden ook een 'vertaalknop' in op onze websites. In Heusden nemen we onze verantwoordelijkheid. We zijn steeds in ontwikkeling. Over die ontwikkeling zoeken we steeds het gesprek met de samenleving. Dat doen we volgens onze kernwaarden klant centraal, dialoog & samenwerking, aanspreken & verantwoordelijkheid nemen.

- Via klantonderzoek, het inwonerspanel, het online volgen van openbare digitale bronnen en uitvraag vanuit de organisatie brengen we voortdurend in beeld wat de informatiebehoefte van inwoners en ondernemers is.

1.5 Gemeentelijk vastgoed

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

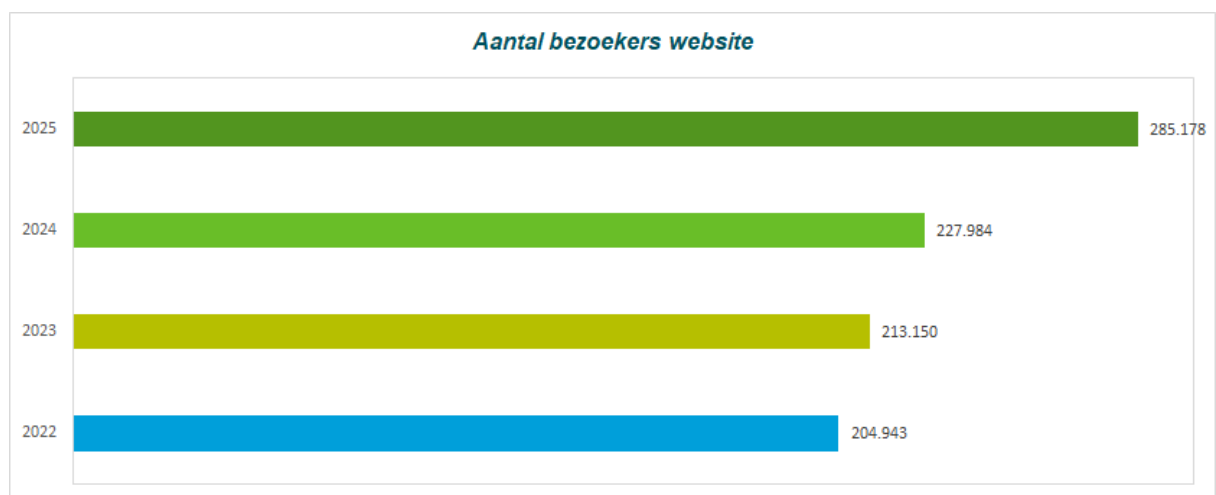
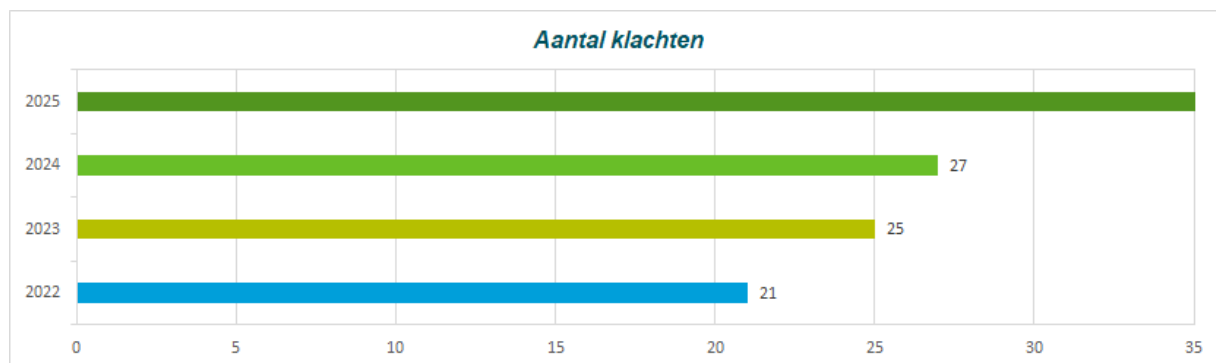
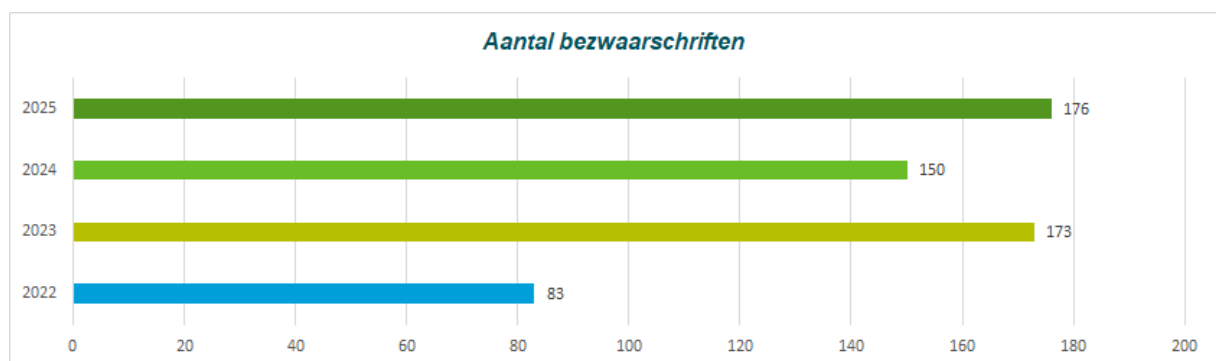
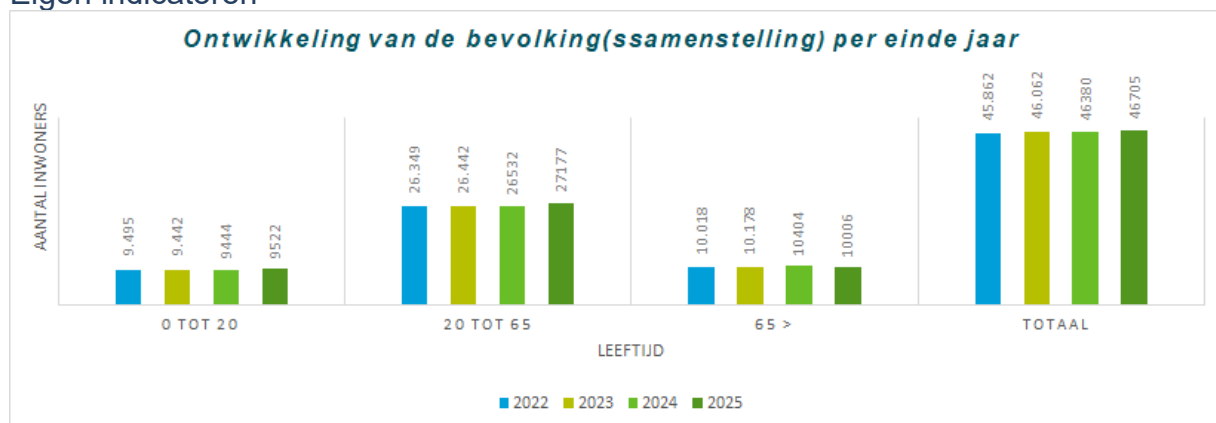
- We willen op effectieve wijze kunnen inspelen op toekomstige ruimtelijke ontwikkelingen door het op strategische wijze inzetten van onze grondposities.
- We willen groeien in lijn met het huisvestingsbeleid naar een strategische en tactische vastgoedorganisatie.
- Effectief beheer, exploitatie en gebruik van ons maatschappelijk vastgoed, gericht op en passend bij de maatschappelijke functies die hiermee mogelijk worden gemaakt.

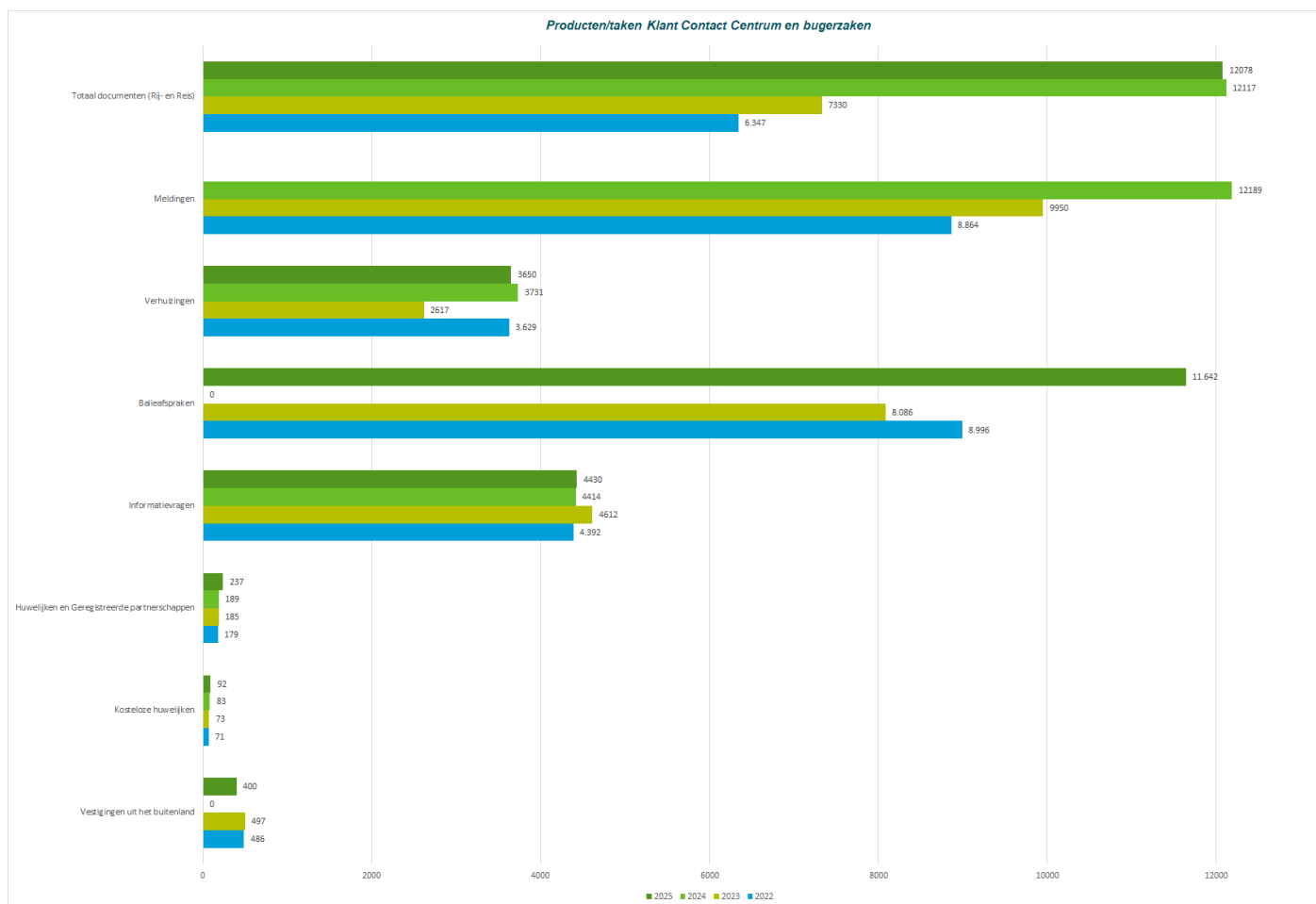
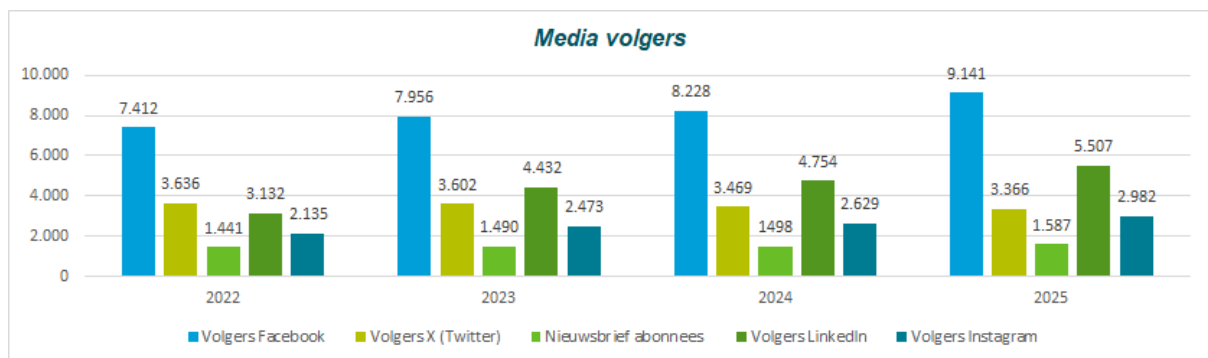
Wat hebben we daarvoor gedaan?

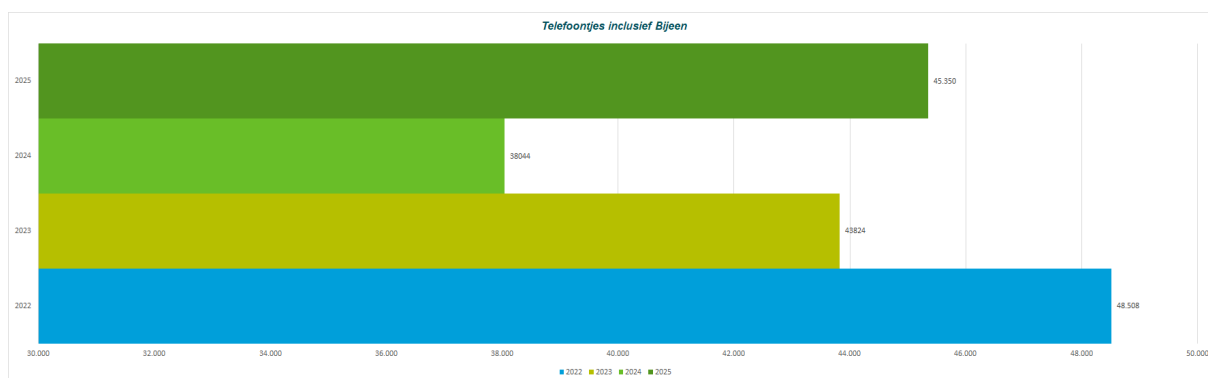
- Op 24 juni 2025 heeft de raad, na een aanvullende locatiestudie en op basis van het programma van eisen, gekozen voor nieuwbouw van een gemeentehuis aan de Wolput in Vlijmen. Eind 2025 is gestart met een plan van aanpak om te komen tot een eerste ontwerp.
- We zijn met de samenwerkingspartners van de te bouwen multifunctionele accommodatie (MFA) in Oudheusden, Het Knooppunt, aan de slag gegaan om een goed doordacht samenwerkingsprogramma op te stellen. We zijn bezig met plannen voor het beheer en exploitatie van deze accommodatie.
- Er is een programma van eisen vastgesteld voor een nieuwe multifunctionele accommodatie in Elshout.
- We hebben een nieuwbouwdépot gerealiseerd voor het streekarchief SALHA, het streekarchief voor de gemeenten Waalwijk, Altena en Heusden.
- We zijn aan de slag met het opknappen en het verbeteren van de inrichting van de MFA Caleidoscoop, afgestemd op de wensen van de maatschappelijke gebruikers.
- We zijn doorgegaan met het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed. We zijn in de ontwerpfase voor het verduurzamen van het bezoekerscentrum in Heusden en in de verkenningsfase voor een verduurzaming van de gemeentewerf in Drunen.
- We hebben De Gemeint 3, de Akker 76 en de Achterstraat 27 verbouwd en in gebruik genomen voor de opvang van Oekraïense ontheemden.
- We hebben gebouwd aan ons vastgoedinformatiesysteem uit en zetten de basis goed neer.

Indicatoren

Eigen indicatoren

Vanwege de overgang naar een nieuwe telefooncentrale is over 2024 het aantal telefoontjes voor BIJEEN in de telling niet meegenomen.

Burgerinitiatieven rondom maatschappelijke vraagstukken	
Opgericht in:	Jaar
Buurtpreventie Drunen	2013
Buurtpreventie Oudheusden	2013
Buurtpreventie Vlijmen	2014
Buurtpreventie Elshout	2014
Lokale Heusdense energiecoöperatie Energiek Heusden	2014
Buurt Bestuurt Hedikhuizen (DorpsBelang)	2015
Buurt Bestuurt Herpt (Inwonersplatform Herpt)	2015
Buurt Bestuurt Vesting Heusden (BeLeven in de vesting)	2015
Buurt Bestuurt op Vliedberg	2016
Buurt Bestuurt Haarsteeg (Hart voor Haarsteeg)	2017
Buurt Bestuurt Geerpark	2018
Initiatief 'De Steeg' Haarsteeg	2017
Initiatief Dorpshuis Herpt	2017
Coöperatie Hedikhuizen Duurzaam	2018
Buurt Bestuurt Elshout (Kansrijk Elshout)	2018
Buurt Bestuurt Nieuwkuijk (Samen Nieuwkuijk)	2018
Klimaatplein	2019
Burgerinitiatief sportpark de Schroef	2019
Buurt Bestuurt Vijfhoevenlaan (Vijfhoeven 1,2 & Grassen)	2022
Buurt Bestuurt Doeveren (Ons Doeveren)	2023
Initiatief dorpshuis D'n Bork	2024
Buurt Bestuurt Heesbeen	2025

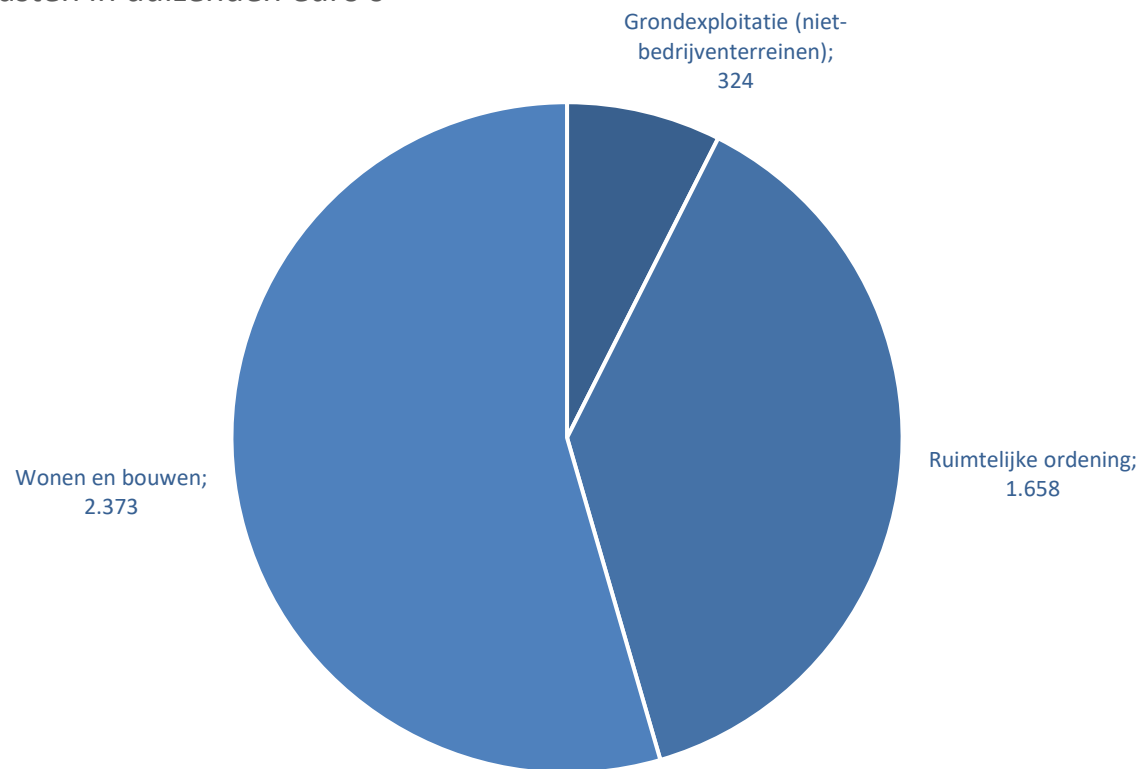
	2022	2023	2024	2025
formatie (in FTE per 1.000 inwoners)	6,91	7,38	7,46	7,32
bezetting (in FTE per 1.000 inwoners)	6,56	6,80	6,89	6,85
apparaatskosten (in € per inwoner)	629	€ 761	€ 781	€ 789
externe inhuur (% van totale loonsom en externe inhuur)	11,4%	13,0%	10,4%	9,2%
overhead (% van totale lasten)	8,2%	9,0%	8,8%	8,9%

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	7.752	7.140	7.791	12.196
Baten	2.766	2.064	2.099	2.622
Saldo	-4.986	-5.077	-5.693	-9.574
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	1.813	0	0	0
Saldo	1.813	0	0	0
Resultaat	-3.173	-5.077	-5.693	-9.574

Hoe is het geld besteed?

Lasten in duizenden euro's

Openbare orde en veiligheid

Beschrijving

In Heusden richten we onze aandacht op onderwerpen die de fysieke veiligheid en het veiligheidsgevoel van de inwoner rechtstreeks beïnvloeden. Voorbeeld is het tegengaan van overvallen, inbraken en diefstallen. Andere speerpunten zijn het tegengaan van ondermijnende criminaliteit, cybercrime, intimidatie, overlast en verloedering. In het programma Openbare Orde en Veiligheid staat ook welke bijdrage we leveren aan de kwaliteit van de fysieke leefomgeving en voor veilige evenementen en horeca. Daarnaast liggen er belangrijke taken bij de bestrijding van rampen en crises.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Politiewet
- Wet veiligheidsregio's
- Woningwet
- Wet milieubeheer
- Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
- Omgevingswet
- Wet kwaliteitsborging voor het bouwen
- Besluit risico's en zware ongevallen
- Besluit externe veiligheid inrichtingen
- Alcoholwet
- Opiumwet
- Wet Bibob
- Besluit brandveilig gebruik en basishulpverlening overige plaatsen
- Crisiswet

Heusdense beleidskaders

- [Integraal Veiligheidsplan gemeente Heusden 2023-2026](#)
- [Beleidsregels artikel 13b Opiumwet gemeente Heusden 2024](#)
- [Beleidsregel Wet Bibob gemeenten basisteam de Meierij 2025](#)
- [Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Noord 2024](#)
- [Beleidsplan 2024-2027 Veiligheidsregio Brabant-Noord](#)
- [Regionaal Crisisplan Veiligheidsregio Brabant-Noord](#)
- [Brandbeveiligingsverordening 2012](#)
- [Risicogerichte Toezichtstrategie Brandveiligheid 2026-2029](#)
- [Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Heusden 2023](#)
- [Verordening fysieke leefomgeving Heusden 2024](#)
- [Afvalstoffenverordening gemeente Heusden 2024](#)
- [Strategisch Omgevingsbeleidsplan 2023-2026](#)
- [Natuurbrandbeheersplan LDD](#)
- [Beleid huisvesting arbeidsmigranten 2020](#)

2.1 Integrale veiligheid (Kadernota)

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- We nemen actief deel op het gebied van zorg en veiligheid en in de integrale aanpak van complexe casuïstiek.

- Iedereen moet zich in Heusden veilig voelen, zowel thuis als op straat. Inwoners en gemeente zijn hier verantwoordelijk voor en blijven hier samen aan werken.
- Het terugdringen van jeugdoverlast en voorkomen van jeugdcriminaliteit.
- We streven naar een weerbare samenleving met minder slachtoffers doordat er minder geslaagde pogingen van cyberaanvallen en gedigitaliseerde criminaliteit zijn.
- Voorkomen en vroeg signaleren van maatschappelijke onrust en polarisatie. Klaar zijn voor extra taken die naar de gemeenten komen ten aanzien van toezicht en handhaving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Wekelijks vond er overleg en afstemming plaats met de collega's van zorg en veiligheid, de wijk-GGD'ers, de jongerenwerkers, de politie en de boa's. In dit integrale overleg wordt de complexe overlastcasuïstiek binnen onze gemeente besproken.
- We overlegden iedere vier weken met partners op het gebied van ondermijning. Daardoor kregen we een ondermijningsbeeld in onze gemeente en konden we waar nodig integraal ingrijpen.
- Iedere zes weken vond er bestuurlijke afstemming plaats met de portefeuillehouders veiligheid (burgemeester) en zorg (wethouder). Dat stelde ons in staat om vroegtijdig te signaleren en integraal te handelen.
- De burgemeester stuurde twaalf brieven, die door de jeugdboa en de jeugdagente persoonlijk zijn uitgereikt aan de jongeren die overlast veroorzaakten.
- Er is geïnvesteerd in de relatie met het d'Oultremont College. Twee keer zijn de kluisjes gecontroleerd, waar de school, politie en gemeente gezamenlijk hebben opgetrokken.
- In de Kasteellaan in Oudheusden is tijdelijk cameratoezicht ingevoerd vanwege overlast.
- Er is een mobiele camera aangeschaft die, tijdelijk en gemotiveerd, op verschillende locaties ingezet kan worden.
- Er is gewerkt aan het vergroten van kennis en bewustwording op gebied van cybercrime voor ondernemers. Er vonden twee presentaties plaats tijdens bijeenkomsten van het Keurmerk 'Veilig Ondernemen'.
- De gemeente heeft in samenwerking met Midpoint Brabant Services en Platform Veilig Ondernemen (PVO) een bijeenkomst Cybercrime in beeld georganiseerd: een informatieve avond voor ondernemers over de risico's van cybercrime, bewustwording en weerbaarheid.
- We gaven samen met de politie in een aantal wijken voorlichting aan inwoners over digitale criminaliteit en babbeltrucs. Dit was specifiek gericht op senioren.
- Er is opdracht gegeven om een rioolonderzoek uit te voeren om het drugsgebruik in de gemeente vast te kunnen stellen. De resultaten van dit onderzoek worden in 2026 ontvangen.
- De gemeente Heusden deed mee aan de landelijke campagne "Houd misdaad uit je buurt". Deze campagne richt zich op het (sneller) herkennen van verdachte situaties en het vergroten van de meldingsbereidheid onder inwoners.
- We hebben één bedrijfspand gesloten vanwege de vondst van drugs en er is voor één pand een officiële waarschuwing gegeven. Dat laatste ging om een woning.
- Door het Bestuurlijk Interventieteam Meierij (BIM) zijn 48 woningen/bedrijven gecontroleerd en 201 garageboxen/opslaglocaties. Tijdens deze controles is beoordeeld of deze objecten volgens de geldende ruimtelijke regels worden gebruikt.
- In 2025 is samen met onze veiligheidspartners onderzocht of het realiseren van een 'Veiligheidsplein Light' haalbaar en van meerwaarde was. Helaas is gebleken dat hiervoor (op dit moment) onvoldoende mogelijkheden bestaan.
- Er is onderzoek gedaan naar stakeholders (bondgenoten) in de wijk. Stakeholders zijn personen die vanuit hun positie in de wijk invloed kunnen uitoefenen op de sociale cohesie. De uitkomsten van dit onderzoek gaan helpen met het verbeteren van onze informatiepositie in de wijk.
- We werkten met wijkboa's met gebiedsverantwoordelijkheden, waarbij gericht toezicht is gehouden op bekende overlastlocaties en actief contact is gelegd met jongeren. Ook is een jeugdboa ingezet, die zich focust op de aanpak van jeugdoverlast.
- Waar nodig organiseerden we extra controlemomenten (in weekenden en in de avonduren) op overlastlocaties, zoals het Van Greunsvenpark en de Kasteellaan.
- Tijdens reguliere controles was er bijzondere aandacht voor kleine ergernissen zoals zwerfafval en dumpingen, illegaal gebruik van de openbare ruimte (waaronder parkeeroverlast) en hondenoverlast.

2.2 Crisisbeheersing / Veiligheidsregio Brabant-Noord

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Adequaat reageren op en het beheersen van een (mogelijke) fysieke of digitale crisis.
- Terugdringen van slachtoffers bij calamiteiten (bijvoorbeeld bij brand en/of groot ongeval).
- Een weerbare samenleving, waarbij onze inwoners niet alleen in staat en bereid zijn hun steentje bij te dragen, maar ook kunnen 'terugveren' na eventuele calamiteiten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We namen deel aan de gemeenschappelijke regeling 'Veiligheidsregio Brabant-Noord' om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. De regionale taken als het gaat om fysieke veiligheid en om de voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing zijn gewaarborgd in 2024. Openstaande functies binnen de ambtelijke en regionale crisisorganisatie zijn ingevuld. Zes nieuwe collega's kregen een rol binnen de crisisorganisatie. Medewerkers volgden diverse trainingen en hebben opleidingen afgerond.
- De gemeente Heusden werd voorzitter van de gebiedscommissie natuurbranden Loonse en Drunense Duinen. Eind 2025 is het natuurbrandbeheersplan gestuurd naar alle betrokken bestuurders en er is een begin gemaakt met het uitvoeringsplan.
- In oktober is de bouw gestart van de nieuwe brandweerkazerne in Drunen.
- Op het thema 'Weerbare samenleving' zijn we gestart met een inventarisatie van de wettelijke taak waarvoor onze gemeente aan de lat staat. Concreet werkten we aan een quickscan ten aanzien van geschikte noodsteunpunten.
- Samen met de brandweer hebben we een wervingscampagne opgezet om meer vrijwilligers te werven bij de drie brandweerposten in de gemeente.
- We hebben ook geïnvesteerd in onze jeugdbrandweer, waardoor jongeren vroeg kennis konden maken met en enthousiast raken over het werk van de (vrijwillige) brandweer.
- Het contact met postcommandanten van de brandweer is verder verstrekt door geplande contactmomenten zowel ambtelijk als bestuurlijk. We hebben de vrijwilligers bedankt voor hun inzet tijdens de officiële brandweeravond in een nieuw opzet.

2.3 Omgevingsbeleid

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

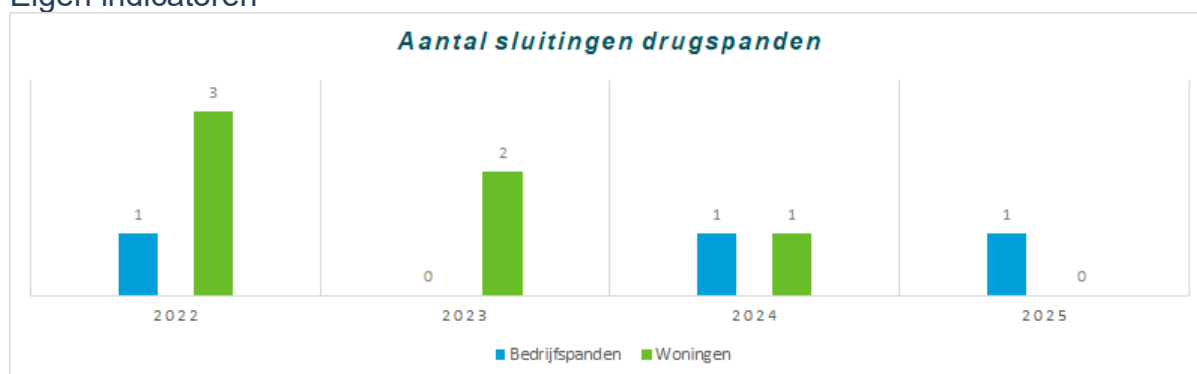
- Voorkomen, beperken en/of beheersen van risico's in de fysieke leefomgeving.
- Als vertrouwen wordt geschonden en regels worden overtreden, treden we handhavend op. De prioriteiten hiervoor leggen we vast in het handhavingsbeleidsplan.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

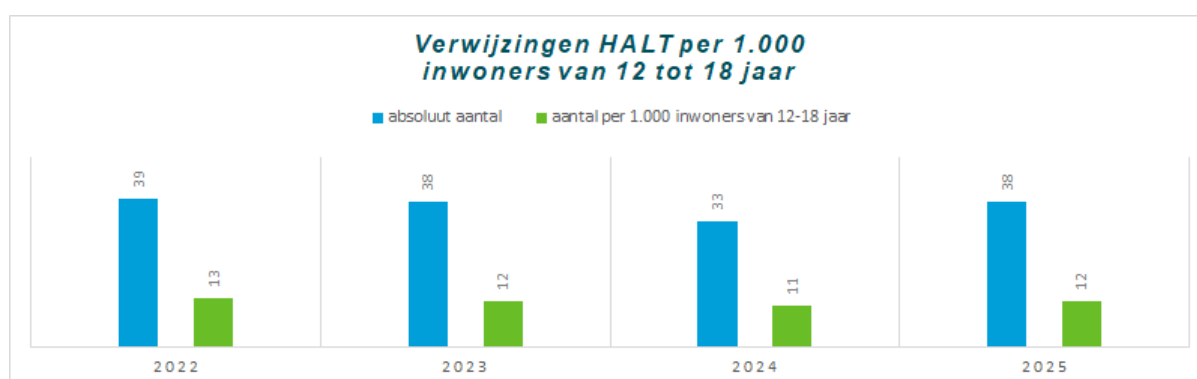
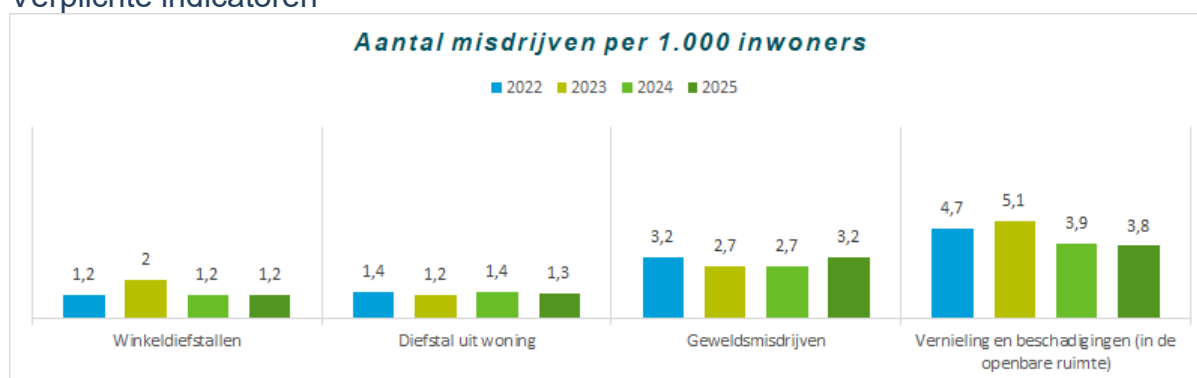
- Het strategisch omgevingsbeleidsplan is vertaald in een uitvoeringsprogramma. Daarin kreeg een aantal doelstellingen voor 2025 prioriteit. Over de werkzaamheden die op basis van het uitvoeringsprogramma zijn verricht, zal in de evaluatierapportage (het jaarverslag) 2025 verantwoording worden afgelegd. Deze rapportage moet voor 1 mei 2026 worden vastgesteld.
- Binnen de Omgevingswet en wet Kwaliteitsborging veranderde onze rol van toezicht en handhaving. Deze andere rol hebben we ingevuld. Daarbij merken we uitdrukkelijk op dat we met de wet Kwaliteitsborging die per 1 januari 2024 geldt, ook in 2025 nog niet veel ervaring hebben kunnen opdoen. We hebben een beperkt aantal dossiers waardoor we onze processen nog niet voldoende hebben kunnen inrichten.
- Bij het gemeentelijk meldpunt ongewenst verhuurgedrag (Wet goed verhuurderschap en Wet betaalbare huur) zijn er in 2025 zeven meldingen ingediend. Dat is een beperkt aantal.

Indicatoren

Eigen indicatoren

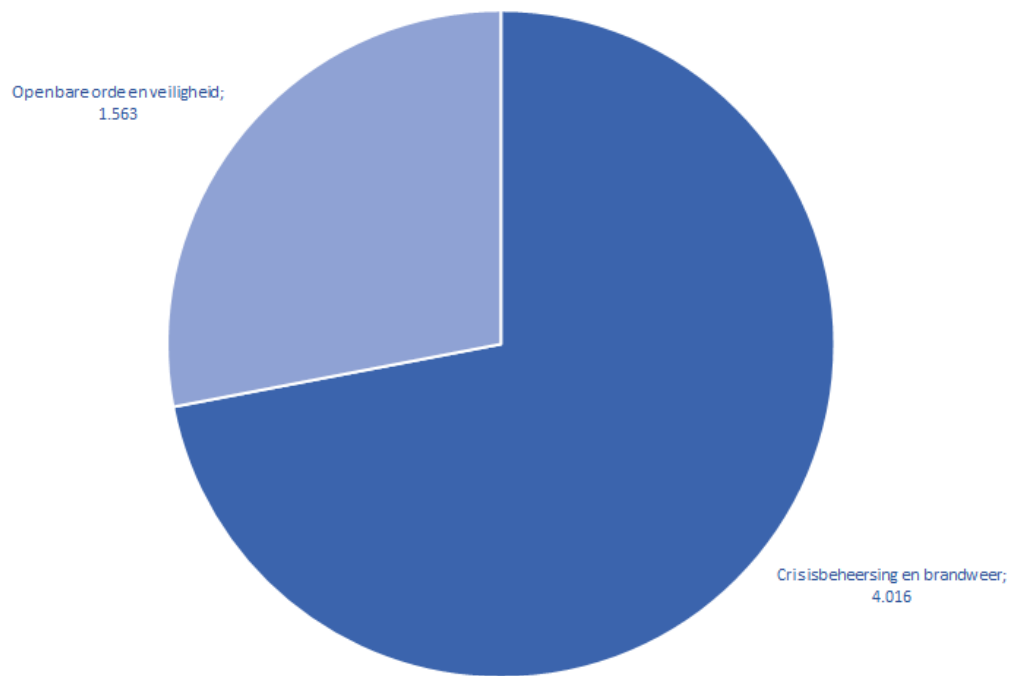
Verplichte indicatoren

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	4.804	5.002	5.597	5.579
Baten	12	13	13	27
Saldo	-4.792	-4.988	-5.584	-5.552
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0
Resultaat	-4.792	-4.988	-5.584	-5.552

Hoe is het geld besteed?

Lasten in duizenden euro's

Verkeer en vervoer

Beschrijving

Heusden moet goed bereikbaar zijn. Dit is belangrijk voor onze inwoners, bezoekers en voor de economische vitaliteit van de gemeente. Het programma verkeer en vervoer gaat over de aanleg en het onderhoud van wegen, kabels en leidingen, openbare verlichting, straatmeubilair en over bouwwerken zoals bruggen, steigers en kademuren. In dit programma staat ook het beleid en de activiteiten die zorgen voor een duurzame, verkeersveilige en leefbare leefomgeving.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte
- Beleidskader Mobiliteit: Koers 2030
- Brabants Verkeersveiligheidsplan 2024-2027
- Meerjarig multimodaal mobiliteitspakket Stedelijke Regio Breda-Tilburg
- Nationaal Energieakkoord
- Omgevingswet
- Wegenverkeerswet
- Wegenwet
- Wet informatie-uitwisseling bovengrondse en ondergrondse netten en netwerken

Heusdense beleidskaders

- Mobiliteitsvisie (2020)
- [Mobiliteitsplan en Meerjaren Uitvoeringsprogramma GVP \(2022\)](#)
- Nota parkeernormen (2016)
- Parkeerverordening (1999)
- Algemene plaatselijke verordening (APV) 2023
- [Beleidsplan Wegen 2022-2026 \(2022\)](#)
- [Beheerplan civieltechnische kunstwerken \(2020\)](#)
- Beleidsplan openbare verlichting (2018)
- [Waterplan \(2022\)](#)
- [Groenbeleidsplan 2023-2028](#)
- Beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte (2021)
- [Verordening fysieke leefomgeving 2024 \(2023\)](#)
- Omgevingsvisie (2023)
- Algemene verordening [Ondergrondse](#) infrastructuur (AVOI) (2025)

3.1 Kwaliteit openbare ruimte

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Vanuit een effectief beheer van de openbare ruimte bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving voor onze inwoners, en het ondernemings- en vestigingsklimaat voor ondernemers en werknemers.
- Beeldkwaliteit van de openbare ruimte dat in overeenstemming is met het in het beleidsplan IBOR (Integraal beleidsplan openbare ruimte) vastgestelde kwaliteitsniveau. Die openbare ruimte is toegankelijk voor iedereen, ook voor mensen met een verminderde mobiliteit.
- De openbare ruimte zo inrichten dat deze uitnodigt tot bewegen.
- Via gerichte maatregelen in de openbare ruimte bijdragen aan het verbeteren van de luchtkwaliteit en het verminderen van geluidshinder.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het meerjarenuitvoeringsprogramma met integrale beheerprojecten is in uitvoering. Daarnaast zijn de volgende grotere integrale projecten in 2025 verder in voorbereiding genomen:
 - Christinastraat e.o. in Oudheusden; het gaat hier om afkoppelen van het hemelwater, vervangen van het riool in combinatie met het onderhoud van verharding en het vervangen van groen.
 - Oranjeveld e.o.: Het gaat hier om het vervangen van de riolering, het afkoppelen van hemelwater, de reconstructie van de verharding, het realiseren van waterberging en plaatsen van speelvoorzieningen.
 - Jonkheer de la Courtstraat: het gaat hier om het vervangen van de riolering, de aanleg van een hemelwaterriool en het aanbrengen van verkeersmaatregelen. Dit project wordt in samenwerking met Enexis Gas Enexis Electra en Brabant Water voorbereid. In dit project hebben deze nutspartijen ook een grote opgave. Op deze wijze wordt de afkoppeling van hemelwater van de wijk De Vliedberg voorbereid. Na de GOL-werkzaamheden wordt de aansluiting gemaakt naar een waterberging aan de noordzijde van de A59.
- Al langere tijd staat de aanpassing van de huidige Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) op de planning. In een LIOR zijn de technische en functionele eisen beschreven die we aan de openbare ruimte stellen en is richtinggevend bij bijvoorbeeld een planuitwerking. In een raadsinformatiebrief is de raad geïnformeerd over de transitie van een Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte naar een Integraal Maatschappelijk Beheerkader. Het is logisch om in samenhang met dit nieuwe beheerkader het LIOR aan te passen. Dit is daarom opgeschoven naar 2026.
- Afgelopen jaar zijn er inwoners geen grote initiatieven ingediend. Inwoners zijn uiteraard wel betrokken bij projecten in de openbare ruimte
- Bij integrale herinrichtingsprojecten is ook in 2025 nagaan of er via het aanleggen van bijvoorbeeld geluidbeperkende voorzieningen een bijdrage geleverd kan worden aan het verminderen van verkeershinder.
- De beweeg- en ontmoetlocatie De Speelberg in Vliedberg is gecombineerd met andere ruimtelijke opgaven zoals het realiseren van waterberging in de vorm van wadi's.

3.2 Openbare verlichting

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Toekomstbestendige en kosteneffectieve openbare verlichting gebaseerd op materiaalgebruik dat bijdraagt aan het gewenste kwaliteitsniveau van de openbare ruimte.
- Bijdragen aan een zorgvuldig energiegebruik door voor de openbare verlichting in 2030 een energiebesparing van 50% te realiseren vergeleken met 2013.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In 2025 is de geplande vervanging van de openbare verlichting uitgevoerd. We zijn doorggegaan met de jaarlijkse planmatige vervanging van verouderde lichtmasten en armaturen. Daarbij zijn conventionele lichtbronnen vervangen door ledverlichting. Waar mogelijk is slimme verlichting toegepast, die op afstand en/of situationeel te sturen is, bijvoorbeeld via dimregimes en tijdschakelingen.
- Het concept-beleidsplan Openbare Verlichting 2026-2030 is in 2025 opgesteld. Op basis hiervan wordt een nieuw beleidsplan uitgewerkt voor de periode 2026-2030 en verder. Vaststelling door de gemeenteraad wordt voorzien in de eerste helft van 2026. In 2025 zijn we gestart met de inventarisatie van alle technische installaties in de openbare ruimte. Doel hiervan is het opstellen van een integraal onderhoudsprogramma. Deze inventarisatie loopt door in 2026. Daarnaast werken we aan het borgen van de veiligheid van technische installaties door het opstellen van een handboek en het afstemmen van het onderhoud op het vereiste veiligheidsniveau.
- Bij herinrichtingsprojecten zijn energiebesparende maatregelen toegepast, zoals de inzet van energiezuinige armaturen, het toepassen van lagere lichtniveaus waar dat verantwoord is en het gebruik van slimme aansturing. Tevens zijn innovaties op het gebied van verlichting onderzocht en, waar passend, binnen projecten toegepast.
- Defecte armaturen zijn in 2025 vervangen door ledverlichting, waardoor de betrouwbaarheid van de openbare verlichting is verbeterd en het energieverbruik verder is verlaagd.
- Bij nieuwe verlichting is gekozen voor een functionele, duurzame, circulaire en energiezuinige invulling. Daarbij is het in 2020 vastgestelde programma van eisen als uitgangspunt gehanteerd, met aandacht voor levensduur, onderhoudbaarheid en beperking van lichthinder.

3.3 Ondergrondse infrastructuur

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Een duidelijk en overzichtelijk van het gebruik en de inrichting van de ondergrondse openbare ruimte. Daarbij is de ruimtevraag voor nutsvoorzieningen, warmtenetten, telecomkabels, riolering, ondergrondse containers en boomwortels goed afgestemd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Voor onze (integrale) projecten heeft structurele afstemming plaatsgevonden met de nutsbedrijven. Deze samenwerking wordt steeds intensiever. In onze programmering zijn we in toenemende mate afhankelijk van partijen zoals Enexis. De communicatie met de nutspartijen vraagt voortdurende aandacht om vertragingen in onze projecten zoveel mogelijk te beperken. Gelet op de omvangrijke opgaven op het gebied van ondergrondse infrastructuur zal deze samenwerking de komende jaren verder worden geïntensiveerd. Eind 2024 en begin 2025 zijn hiervoor de eerste stappen gezet, onder andere door het verkennen van een samenwerkingsovereenkomst met Enexis.
- Het handboek kabels en leidingen is in 2025 geactualiseerd. Hiermee is een actueel en eenduidig kader beschikbaar voor de aanleg, verlegging en instandhouding van kabels en leidingen binnen de openbare ruimte. Daarnaast is in 2025 de Schaderegeling ingravingen kabels en leidingen Heusden 2025 vastgesteld. In deze regeling is vastgelegd dat schade aan straatwerk, verhardingen en groenvoorzieningen als gevolg van werkzaamheden aan kabels en leidingen volledig voor rekening van de netbeheerder komt en op welke wijze de herstel-, beheer- en degeneratiekosten worden verrekend.
- De geplande verlegregeling is nog niet vastgesteld. Deze is in 2025 wel in voorbereiding genomen. Vanwege de samenhang met landelijke ontwikkelingen en afstemming met de nutsbedrijven is besluitvorming uitgesteld. De verwachting is dat de verlegregeling in 2026 ter vaststelling wordt aangeboden. Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen is onderzocht in hoeverre het toepassen van kabelgoten en mantelbuizen voor nutsvoorzieningen mogelijk en wenselijk is. Dit onderwerp wordt meegenomen bij toekomstige (nieuwbouw)plannen, waarbij per project een afweging wordt gemaakt op basis van technische en ruimtelijke haalbaarheid.
- De aangekondigde impactanalyse van de ruimtevraag van de onder- en bovengrondse infrastructuur is in 2025 nog niet uitgevoerd. De dagelijkse praktijk bij de nutsbedrijven, waaronder beperkte capaciteit en veranderende prioriteiten, maakte het lastig om deze analyse gezamenlijk op te starten. In 2026 wordt alsnog gestart met het opstellen van deze impactanalyse, in nauwe samenwerking met de betrokken nutsbedrijven. In 2024 is gestart met het opstellen van kaders en richtlijnen voor de plaatsing van transformatorhuisjes en verdeelstations. In 2025 is hier verdere invulling aan gegeven. De afronding en vaststelling van deze kaders en richtlijnen wordt voorzien in 2026.

3.4 Wegen en civieltechnische kunstwerken

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Een kosteneffectief beheer van het wegennetwerk en de civieltechnische kunstwerken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitvoeren van het meerjarenuitvoeringsprogramma 2025.
- Het verder uitvoering geven aan het Beleidsplan wegen 2022-2026 met aandacht voor sturing op levensduur, materiaalgebruik en duurzaamheid.
- In 2025 zijn (tweejaarlijkse) wegininspecties en inspecties van de civieltechnische kunstwerken uitgevoerd. Deze inspectie zijn vertaald in een meerjarenbeheerplan. Dit wordt begin 2026 afgerond. Het Beheerplan civieltechnische kunstwerken 2021-2029 wordt uitgevoerd. In 2025 is gestart met de voorbereidingen voor de aanpak van de Burgemeester Schweitzertunnel. Groot onderhoud aan deze tunnel vindt in 2026 plaats.
- In 2025 zijn in het van Greunsvenpark in Vlijmen en in de Vimmerik Nieuwkuijk wandelpaden van BGS (waarin staalslakken zijn verwerkt) vervangen door een halfverharding zonder staalslakken.
- In 2025 is de voorbereiding voor aanleg robuuste bermverharding voor de Naulandse weg in Elshout afgerond. Begin 2026 vindt de uitvoering hiervan plaats.

3.5 Verkeersveiligheid

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Wij gaan voor nul verkeersslachtoffers en sluiten hierbij aan bij de campagne 'Brabant gaat voor NUL verkeersslachtoffers'.
- Via alle vormen van vervoer (fiets, auto, te voet en openbaar vervoer) kom je vlot en veilig op je bestemming.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitvoering gegeven aan de onderzoeken en maatregelen uit het Meerjaren Uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Verkeers- en Vervoers Plan (GVVP). Verkeersveiligheid had hierin een prominente rol, zoals maatregelen die zijn gericht op het verminderen van verkeershinder en verduurzamen van mobiliteit onder meer in schoolomgevingen.
- Planvoorbereiding en waar mogelijk uitvoering van diverse projecten die een bijdrage leveren aan een verkeersveiliger inrichting van de openbare ruimte. Hierbij kreeg het fietsverkeer zoveel als mogelijk prioriteit. Belangrijke projecten waren de volgende:
 - Een veiligere inrichting van het oostelijk deel van de Tuinbouwweg, waarbij het fietsverkeer een centrale rol krijgt. Dit is inclusief het kruispunt Mommersteeg-Tuinbouwweg;
 - Een herinrichting van de Priemsteeg en van de Vijfhoevenlaan (inclusief rotonde Mommersteeg en vrijliggend fietspad).

Daarnaast voerden we kleine verbeteringsmaatregelen uit die bijdragen aan de verkeersveiligheid. Dat doen we volgens het uitgangspunt Duurzaam Veilig.

- Samen werken met belangengroeperingen als Veilig Verkeer Nederland en de politie. Dit doen we zodat wij goed in staat zijn verkeerssituaties veiliger te maken, en de openbare ruimte in te richten zodat deze toegankelijk is voor alle verkeersdeelnemers.
- In de samenwerking met Veilig Verkeer Nederland, maatschappelijke organisaties en scholen faciliteerden wij activiteiten om verkeersdeelnemers voor te bereiden op (nieuwe) verkeerssituaties en (nieuwe) verkeersregels.

3.6 Duurzame mobiliteit

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Minder uitstoot van CO₂, geluid, stank en trillingen veroorzaakt door gemotoriseerd verkeer.
- Omarmen van nieuwe technologieën en stimuleren van duurzame vervoersmogelijkheden.
- Een openbare ruimte creëren die uitnodigt om gebruik te maken van duurzame mobiliteitsvormen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben maatregelen uitgevoerd zoals opgenomen in het Meerjaren Uitvoeringsprogramma GVVP. Het belang van een duurzame en schone mobiliteit heeft hierin een prominente rol. Belangrijke doelen zijn: minder autoverplaatsingen, andere vervoersmogelijkheden (fiets, openbaar vervoer), schonere voertuigmotoren (onder andere via elektrisch/waterstof) in combinatie met het stimuleren van elektrisch vervoer door het aanbieden van voldoende oplaadpunten in de openbare ruimte. Ook de inzet van nieuwe infrastructuur of ander gebruik van bestaande kan een rol spelen. Een voorbeeld is het aanbieden van een snelfietsroute.
- Samen met de provincie en onze buurgemeenten bereidden we de snelfietsroute tussen 's-Hertogenbosch en Waalwijk voor (dit is een onderdeel van de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat).
- Samen met de provincie en de vervoersmaatschappij zorgden we dat de kwaliteit van het openbaar vervoer wordt geborgd en waar mogelijk wordt verbeterd. Dit met het oog op de komst van Bravoflex en de nieuwe concessie voor het openbaar vervoer in de regio Oost-Brabant, waar Heusden voor openbaar vervoer deel van uitmaakt.
- Planuitwerking van de mitigerende maatregelen die gerelateerd zijn aan de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL). Hieronder valt bijvoorbeeld de situatie op de Kennedybrug.
- Vanaf 2025 zijn we aan de slag gegaan met de nieuwe overeenkomst voor publieke laadpalen. Elk half jaar plaatsen we proactief laadpalen in de gemeente, op basis van de prognoses van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur en de werkelijke prestaties van de bestaande laadinfrastructuur. Er is een plankaart ontwikkeld waarop alle laadlocaties zijn ingetekend die volgens de prognoses tot 2030 nodig zijn. Te zijner tijd krijgen onze inwoners

de mogelijkheid om via een participatieproces mee te denken over geschikte locaties. Zo blijven we het elektrisch rijden in onze gemeente ondersteunen en stimuleren.

3.7 Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

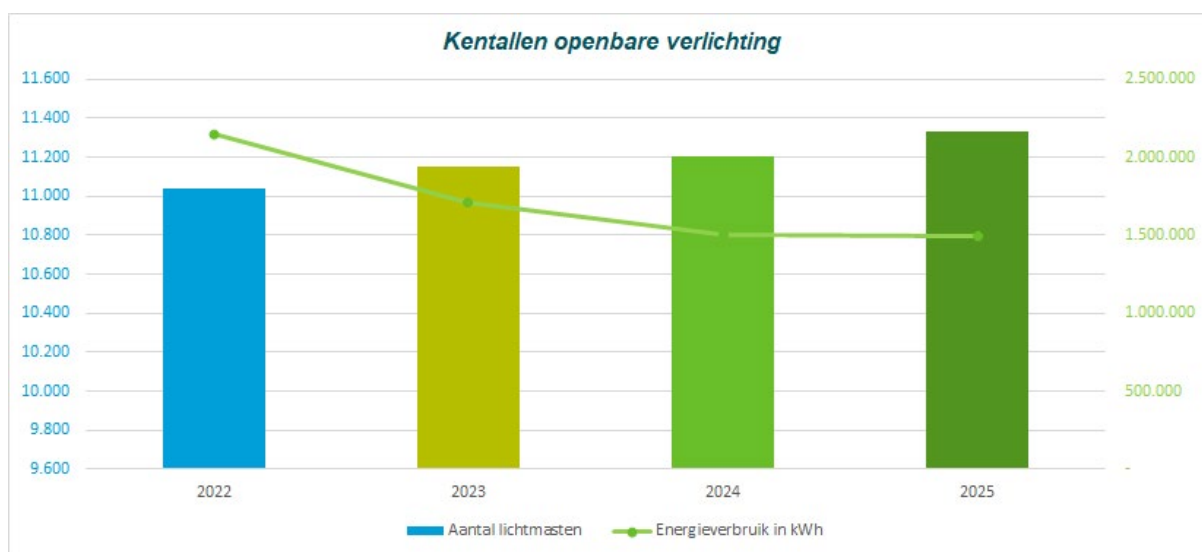
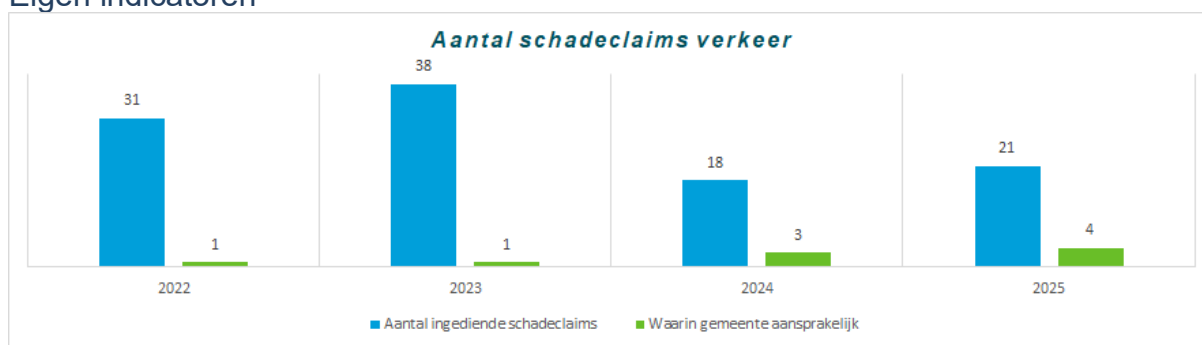
- Betere leefbaarheid in de kernen Vlijmen, Nieuwkuijk en Drunen door realisatie van goede aansluitingen op de A59 in combinatie met onder andere de realisering van ecologische verbindingzones, een goede parallelwegenstructuur en een waterbergingsgebied.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De Raad van State heeft een positieve uitspraak gedaan
- Aanvullend krediet is akkoord bevonden door raden en Staten
- Werkvoorbereiding en uitvoering zijn opgestart door de aannemerscombinatie

Indicatoren

Eigen indicatoren

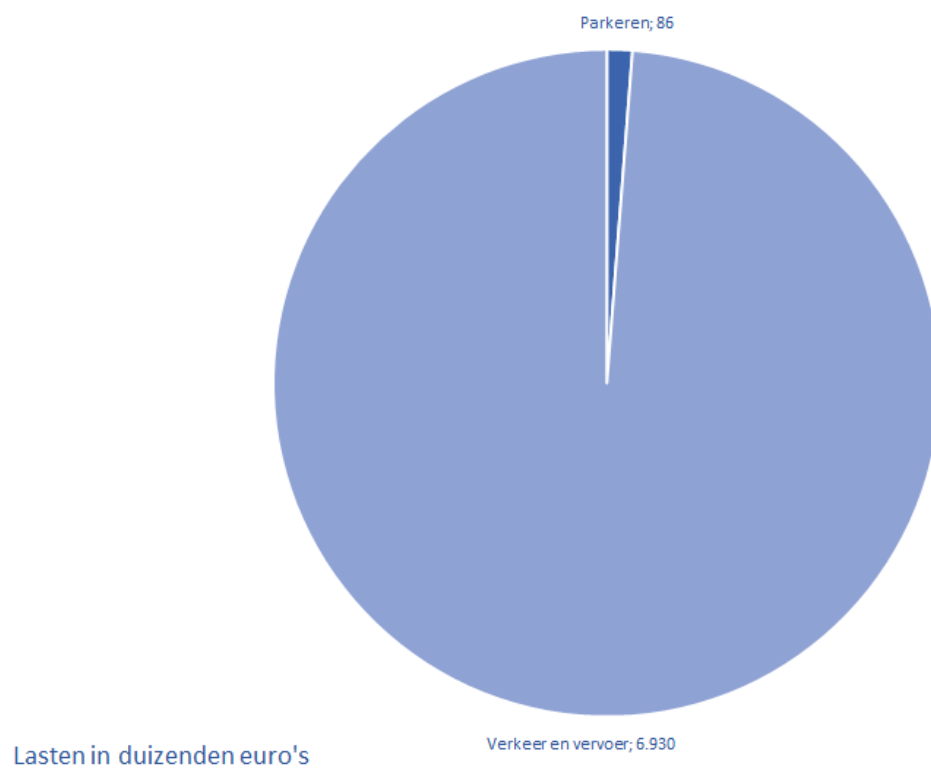
Verplichte indicatoren

Geen verplichte indicatoren van toepassing.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	7.129	7.009	7.602	7.016
Baten	670	468	468	650
Saldo	-6.459	-6.541	-7.135	-6.365
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	133	136	136	136
Onttrekkingen	0	1.120	651	0
Saldo	-133	984	515	-136
Resultaat	-6.592	-5.558	-6.620	-6.501

Hoe is het geld besteed?

Lasten in duizenden euro's

Economie en recreatie

Beschrijving

De gemeente moedigt een aantrekkelijk ondernemingsklimaat en een arbeidsmarkt waarbij vraag en aanbod op elkaar is afgestemd aan. Het economisch beleid richt zich op blijvende economische ontwikkeling. De belangrijkste sectoren voor onze gemeente zijn:

- business-to-business (maakindustrie);
- vrijetijdssector en horeca;
- detailhandel;
- land- en tuinbouw.

Lokaal beleid wordt gemaakt in overleg met lokale ondernemers en organisaties. Daarnaast wordt samengewerkt met de gemeenten Loon op Zand en Waalwijk en in de regio Hart van Brabant.

Dit programma gaat ook over het duurzaam onderhouden van de gehele openbare ruimte. Daarbij horen openbaar groen, bos, landschapselementen, bermen en waterpartijen binnen de gemeente. De kwaliteit die we willen bereiken, wordt vastgelegd in beleidsplannen en beheerplannen. Het beheer en onderhoud wordt verricht in een zo goed mogelijke prijs-kwaliteitverhouding en met een actieve inbreng van inwoners.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Integraal beleidskader cultuur, erfgoed, sport en vrijetijd 'Levendig Brabant 2030' van Provincie Noord-Brabant,
- Regionale detailhandelsfoto regio HVB (2017)
- Regionale visie verblijfsaccommodaties regio HVB (2022)
- Wet Natuurbescherming.
- Natuur beheerplan Provincie Noord-Brabant.
- Verordening Ruimte Provincie Noord-Brabant.
- Kernagenda 2023-2027 Regio Hart van Brabant
- Afsprakenkader bedrijventerreinen Regio Noordoost Brabant 2024
- Afsprakenkader bedrijventerreinen Hart van Brabant 2025-2030
- Beleidskader Provincie Noord-Brabant landbouw en voedsel 2030 (2022)

Heusdense beleidskaders

- [Economische visie Samen Werken Heusden \(2024\)](#)
- [Nota grondbeleid 2021 – 2025 \(2021\)](#)
- [Groenbeleidsplan 2023-2028 \(2023\)](#)
- [Visie op beweeg- en ontmoetingsruimte \(2022\)](#)
- [Waterplan 2022 \(2022\)](#)
- [Baggerplan 2012-2022 \(2012\)](#)
- [Mobiliteitsplan GVVP \(2022\)](#)
- [Omgevingsvisie Heusden \(2023\)](#)
- [Ontwikkelvisie buitengebied \(2010\)](#)
- [Vestigingsbeleid \(2012\)](#)
- [Huisvestingsbeleid arbeidsmigranten \(2020\)](#)
- [Verordening fysieke leefomgeving Heusden 2024 \(2023\)](#)
- [Duinverordening \(2025\)](#)

4.1 Economische zaken algemeen en arbeidsmarkt

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Met een aantrekkelijk ondernemers- en verblijfsklimaat weten we bedrijven te binden. Dit vraagt zowel om een goed netwerk van ondernemers onderling als om samenwerking met andere lokale en regionale partners. Dit draagt bij aan duurzame werkgelegenheid

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Accountmanagement gevoerd door actief ondernemers te benaderen en situaties te bespreken. Per economische sector was er één vast aanspreekpunt voor de ondernemers die fungeerde als relatiebeheerder en casemanager. We hebben ondernemers doorverwezen naar het juiste netwerk, programma's in de regio en/of de juiste netwerkpartner.
- Stichting 'Ondernemend Heusden', een samenwerkingsverband van ondernemers- en brancheverenigingen, uitgebouwd door samen te werken en de stichting te ondersteunen met de organisatie en communicatie. Onderdeel hiervan was het officieel betrekken van Retail Heusden bij de stichting. De volgende concrete projecten uit de 'doe agenda' zijn vanuit Ondernemend Heusden opgepakt:
 - De Dag van de Techniek is succesvol georganiseerd bij gastbedrijf Breman;
 - Eind 2025 is het ondernemersgala georganiseerd met de uitreiking van de ondernemer van het jaar award;
 - Er is voortgang gemaakt met de projecten van de Green Deal. Zo is er onder andere een onderzoek naar een energy hub afgerond op Metal Valley/Groenewoud en is er een goed bezochte bijeenkomst georganiseerd samen met Enexis over energie en netcongestie. Ook is er een pilot gedaan in de centra bij het micro MKB over energie besparingsmaatregelen. Er is een circulariteitsscan voor deelnemers geïntroduceerd en een start gemaakt met Carbon farming. Eind 2025 waren er 27 deelnemers aangesloten bij de Green Deal.
- De Green Deal Heusden actief ondersteund door het projectmanagement op te pakken en bij verschillende projecten te ondersteunen. We hebben een actieve samenwerking met de accountmanagers in de regio Hart van Brabant. In Langstraat-verband daarnaast ook samen met Baanbrekers.
- De belangen van ondernemers behartigd bij ruimtelijke en economische vraagstukken.
- Samen met het Heusdense bedrijfsleven en scholen techniek gepromoot door de Dag van de Techniek te organiseren als een van de projecten van Ondernemend Heusden. Ook participeerden we in projecten van 'DeltaplanTechniek'.
- Ingezet op de aansluiting van het onderwijs bij de arbeidsmarkt als partner van Heusden Young Talent en deelgenomen aan het stageprogramma met bedrijfsbezoeken voor stagiaires.

4.2 Business to Business

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Faciliteren van een goed netwerk tussen ondernemers onderling en met andere lokale en regionale partners.
- Zorgdragen voor moderne en goed onderhouden bedrijventerreinen.
- Ondernemers op de bedrijventerreinen kunnen blijven (door)groeien in onze gemeente

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Regelmatig overleg gevoerd met de parkmanager en de verschillende verenigingen op de bedrijventerreinen. Deelgenomen aan vergaderingen van de Parkmanagementverenigingen op de verschillende bedrijventerreinen.
- Gestart met de oprichting van een ondernemerscollectief op bedrijventerrein Meeuwaert in Elshout. Meerdere ondernemers hebben zich al aangemeld. Begin 2026 zal er een bredere bijeenkomst zijn om het draagvlak verder te toetsen.
- Een eerste verkenning uitgevoerd als voorbereiding voor de realisatie van nieuwe bedrijfskavels aansluitend op bestaande bedrijventerreinen. Daarnaast is er een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor intensivering op de huidige bedrijventerreinen.
- Vier bedrijfskavels verkocht in 2025 en drie kavels in optie gegeven.
- Een begin gemaakt met de actualisatie van het vestigingsbeleid uit 2012 om meer grip te hebben op welke bedrijvigheid zich waar vestigt. Het beleid zal medio 2026 voorgelegd worden aan de gemeenteraad.

4.3 Detailhandel

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Vitale, aantrekkelijke en goed bereikbare centra met een passend voorzieningen- en kwaliteitsniveau voor de verschillende kernen.
- Beleving en identiteit van centra worden belangrijker daarom wordt er rekening gehouden met het eigen karakter en onderscheidend vermogen per kern.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Om de centrumgebieden op korte en lange termijn aantrekkelijk te houden is er een vervolg gegeven aan de centrumactieplannen. Uitgangspunt daarbij zijn het behoud van levendige centra en voldoende voorzieningen in de kernen:
 - Er is een [voorbereidingsbesluit](#) genomen ter bescherming van de commerciële functies op de begane grond van de kernwinkelgebieden van Drunen, Heusden, Vlijmen en Vliedberg.
 - De herinrichting van De Vismarkt (Heusden) is gestart. De Vismarkt is de centrale ontmoetingsplek in de vesting waar alles samenkomt – namelijk wonen, ondernemen en recreëren. Met de ondernemers en inwoners zien we het als het podium van de vesting. Een gezellig, gastvrij en groen plein waar Heusdenaren trots op zijn.
 - De voorbereidingen voor het vergroenen van het centrum Drunen zijn afgerond. De uitvoering start in 2026.
- Kwartaaloverleggen met de voorzitters georganiseerd voor meer samenwerking tussen de ondernemersverenigingen uit de vier centra.
- Het Vestinggevoel uitgebouwd door ondersteuning van lokale initiatieven zoals Heusden viert vrijheid, Candlelight Shopping en Joris Kerstboom.

4.4 Horeca

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Horeca draagt bij aan de leefbaarheid van onze kernen. Ze vormt een spil bij evenementen en biedt een thuis voor een groot deel van ons verenigingsleven. Het horeca-aanbod van Heusden is nog steeds gevarieerd. Dat willen we naar de toekomst toe graag zo houden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De horeca uit de centra betrokken bij de centrumactieplannen en ruimtelijke afwegingen.
- Periodiek overleg gehad met Koninklijke Horeca Nederland (KHN) afdeling Heusden.
- We hebben KHN-afdeling Heusden aangesloten als gebruiker op de Ondernemend Heusden communicatie app.
- Een vervolg gegeven aan de gesprekken met KHN en De Voorste Venne over horeca in de Voorste Venne om te komen tot een concept convenant. Dit convenant is eind 2025 aangeboden aan de partijen.

4.5 Vrije tijd

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Een goed vrijetijdsnetwerk met speciale aandacht voor de iconen vesting Heusden en De Loonse en Drunense Duinen als onderdeel van Van Gogh Nationaal Park.
- Meer bezoekers naar de regio trekken en de verblijfsduur verlengen met onze toeristische marketing- en uitvoeringsorganisatie Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) De Langstraat.
- Bewoners waarderen de eigen leefomgeving en cultuur op een andere manier met de komst van bezoekers. De vrijetijdseconomie en de bestedingen die daaruit voortvloeien dragen sterk bij aan het voorzieningenniveau.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Beheer en onderhoud van het fiets- en wandelroutenetwerk met belevingsroutes, goede bewegwijzering en informatiepunten op plaatsen waar veel bezoekers komen.
- Een Liberationroute ontwikkeld in het kader van 80 jaar vrijheid.
- De toegankelijkheid van Loonse en Drunense Duinen gewaarborgd, hierbij rekening houdend met de draagkracht van het gebied. Hiervoor deelgenomen aan de werkgroep Recreatie voor de ontwikkeling van de koers voor de Groenblauwe Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) voor de Loonse en Drunense Duinen en de schil daar omheen.
- (Inter)nationale promotie als onderdeel van de iconen van Brabant door aansluiting van Regionaal Bureau voor Toerisme (RBT) De Langstraat als tradepartner bij Visit Brabant die zich richt op groeikansen op de Belgische en Duitse markt.

- Dit jaar wederom voor onze toeristische promotie en gebiedsmarketing samengewerkt met RBT De Langstraat. In 2025 is gemeente Geertruidenberg toegetreden tot de samenwerking en het convenant 2025-2027.
- Samen met RBT De Langstraat de dagrecreatieve mogelijkheden en programmering versterkt met een vernieuwde website. Bezoekbaar aanbod aan elkaar gekoppeld, onder andere via marketing op thematische lijnen en arrangementen. Dit gebeurde op het gebied van erfgoed met de Zuiderwaterlinie, Linie 1629, Vereniging Nederlandse Vestingsteden en op gebied van natuur met de Maassamenwerking en Van Gogh Nationaal Park.
- Een stagiair aangetrokken via Heusden Young Talent die in 2026 onderzoek gaat doen naar de haalbaarheid van recreatieve bedrijven om zich te verenigen en mogelijk als partner aan te sluiten bij de stichting 'Ondernemend Heusden'.

4.6 Land- en tuinbouw

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- We zijn trots op het buitengebied en de diversiteit van agrarische bedrijven. We zetten ons in voor een vitaal buitengebied met ruimte om te ondernemen. Voor een toekomstbestendige landbouwsector gaan we meer maatwerk bieden aan agrarische ondernemers en zetten we in op een nauwe samenwerking met betrokken partijen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Actief geparticipeerd bij gebiedsprocessen (GGA's) in het landelijk gebied vanuit het perspectief van de ondernemers uit de agrarische sector. Dit heeft in het najaar van 2025 geleid tot een [visiedocument](#) voor de GGA Loonse en Drunense Duinen en een [koersdocument](#) voor de GGA Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek.
- Nu de regionale documenten zijn vastgesteld is de actualisatie van onze eigen ontwikkelvisie buitengebied opgestart. Deze actualisatie moet helpen bij het bieden van mogelijkheden en maatwerk in het landelijk gebied. In 2026 zal dit een vervolg krijgen. Ook is dit jaar gestart met een visie glastuinbouw, die uiteindelijk onderdeel wordt van de ontwikkelvisie buitengebied.
- Verder gebouwd aan de relatie met agrarische ondernemers en andere betrokken partijen zoals de ZLTO en Stichting Duinboeren. We hebben een duidelijk aanspreekpunt voor ondernemers in het buitengebied die bijvoorbeeld wilden omschakelen, verbreden, innoveren of stoppen.
- Ons hard gemaakt om agrarische gronden zoveel als mogelijk te behouden. Bij de actualisatie van de Nota Grondbeleid is hier aandacht voor geweest.
- Bij evaluatie van de regeling uitgifte geliberaliseerde pachtgronden zijn agrariërs en ZLTO actief betrokken.
- Er is een informatieve bijeenkomsten georganiseerd in samenwerking met de ZLTO over veiligheid in het buitengebied.
- Actief geweest bij het regionaal programma Toekomstbestendig Landelijk Gebied en leverden de ambtelijke ondersteuning voor Regio Hart van Brabant bij het Bestuurlijke Overleg Transitie Landbouw (BOTL).

4.7 Groen

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Een duurzame en groene openbare ruimte die de leefomgeving verbetert, biodiversiteit herstelt en klimaatbestendig is.
- Het versterken van het Natuurnetwerk Brabant en Natuurnetwerk Heusden.
- Het behoud van de vestingwallen als gezicht van de vesting Heusden.

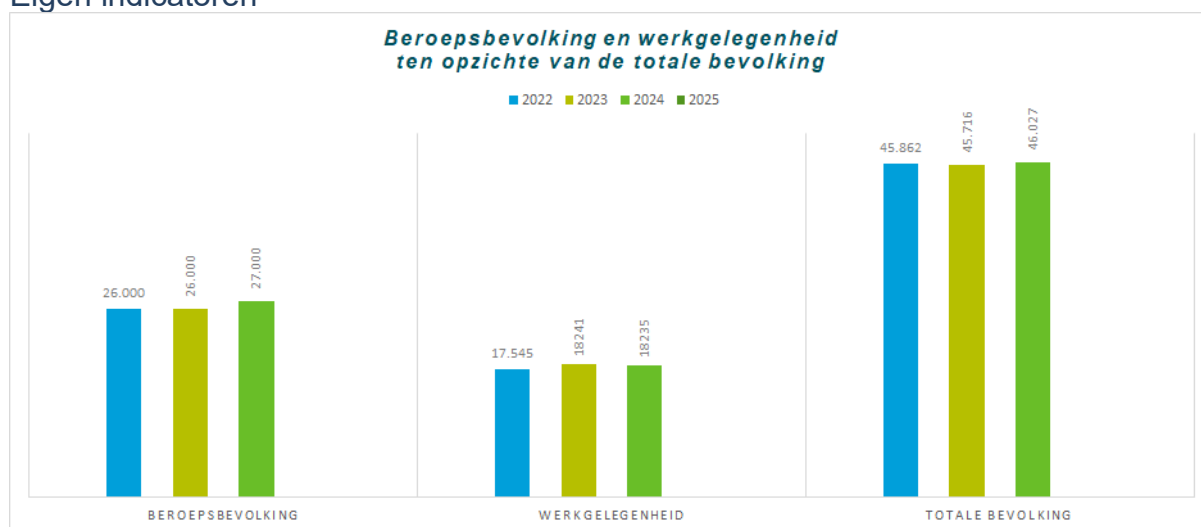
Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Ook vanuit het perspectief van natuur actief geparticipeerd bij gebiedsprocessen (GGA's) in het landelijk gebied. Dit heeft in het najaar van 2025 geleid tot een [visiedocument](#) voor de GGA Loonse en Drunense Duinen en een [koersdocument](#) voor de GGA Vlijmens Ven, Moerputten en Bossche Broek. In beide gebieden is uitgesproken dat ontwikkelingen moeten bijdragen aan herstel en mogelijk versterking van de natuur.
- Het soorten managementplan is opgesteld. We wachten nu op de vergunning van de provincie om het te kunnen implementeren.
- 80 locaties heringericht met duurzamer groen, biodivers en beter bestand tegen klimaatverandering.
- Naast het reguliere beheer van waterviel deze ook preventief opgepakt,
- De bomen volgens een vaste cyclus geïnspecteerd en gesnoeid als dat nodig was.

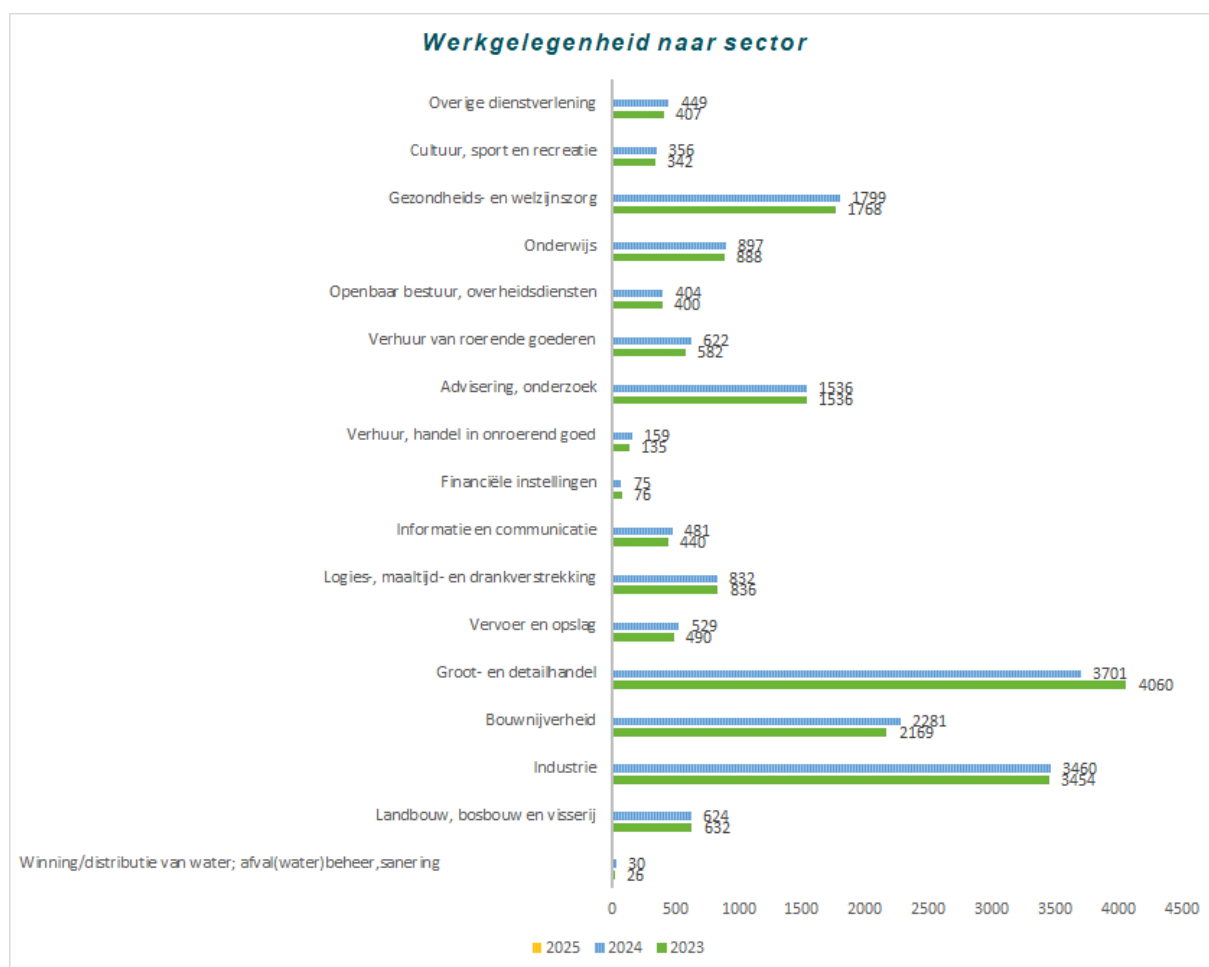
- In 2025 is een inventarisatie naar de kwantiteit en kwaliteit van de bagger in de Heusdense wateren uitgevoerd. Om het beeld compleet te krijgen wordt er nog aanvullend onderzoek uitgevoerd. Vervolgens kan een nieuw baggerplan worden opgesteld.
- Het wiel bij Elshout is in 2025 gebaggerd.
- De vestingwallen zijn deels bezweken. In 2025 is gestart met de voorbereidingen om deze delen te herstellen en als vervolg daarop de delen met een kwetsbare stabiliteit aan te pakken. In 2026 zal via een bouwteamconstructie de uitvoering opgepakt worden van de bezweken delen. Daarna zal de voorbereiding van de overige delen met een kwetsbare stabiliteit worden opgepakt. De realisatie zal naar verwachting in 2027 plaatsvinden.

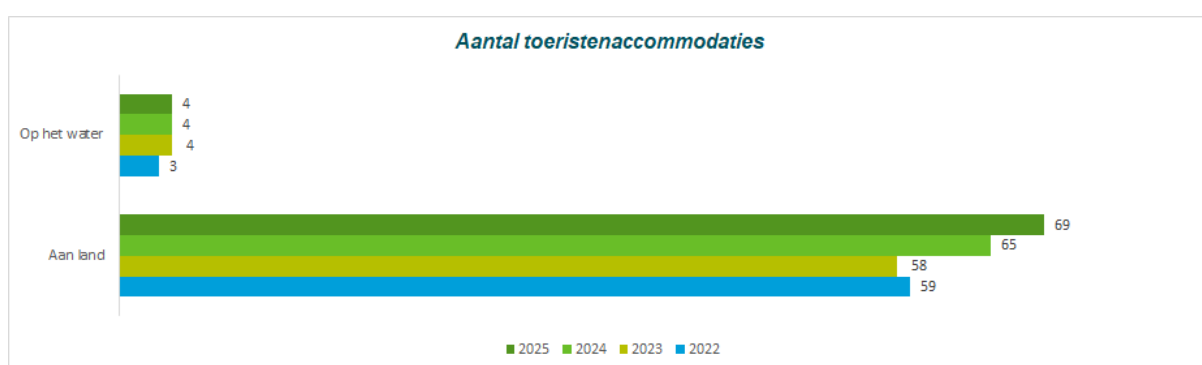
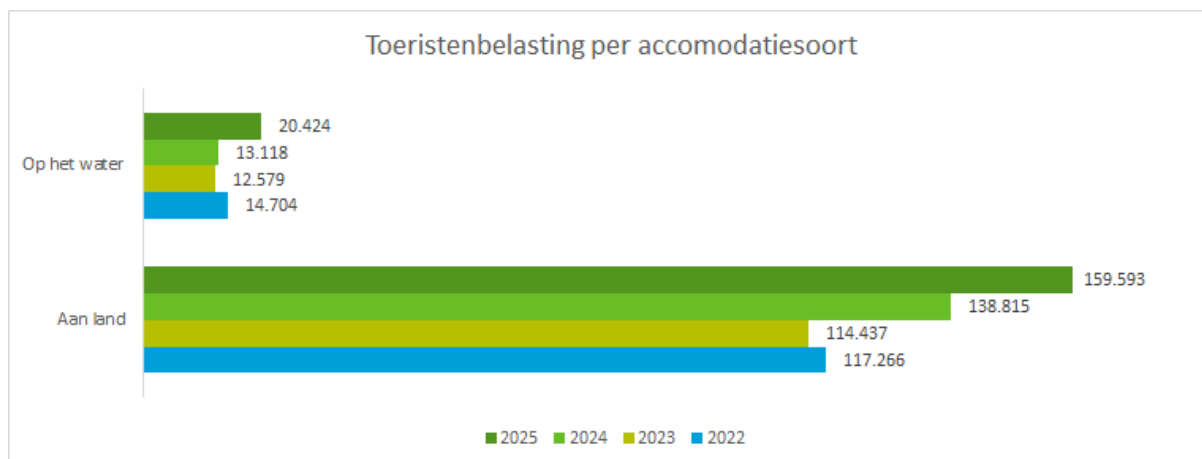
Indicatoren

Eigen indicatoren

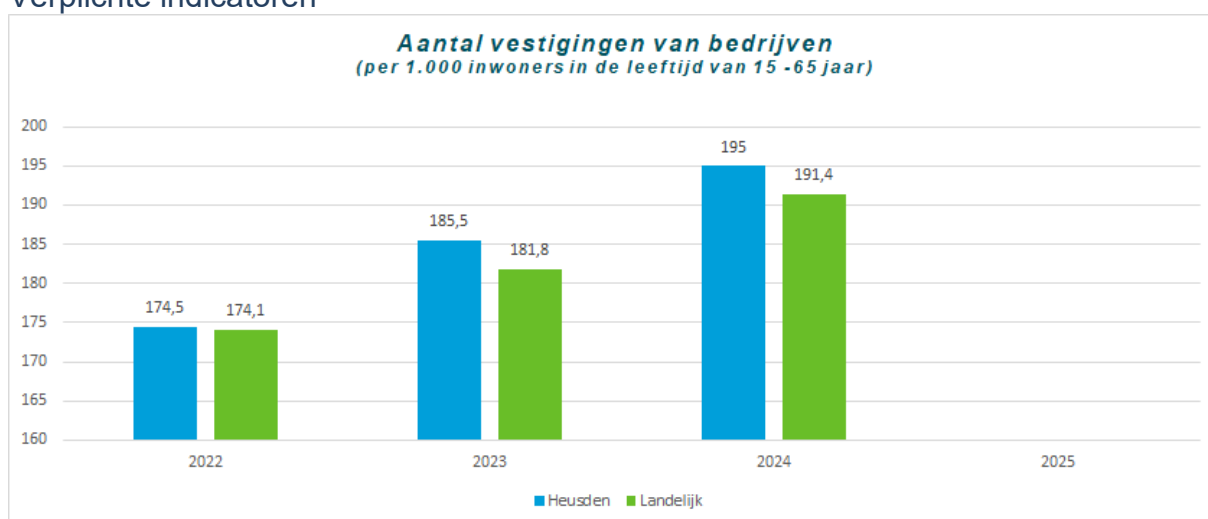

2025 nog niet bekend

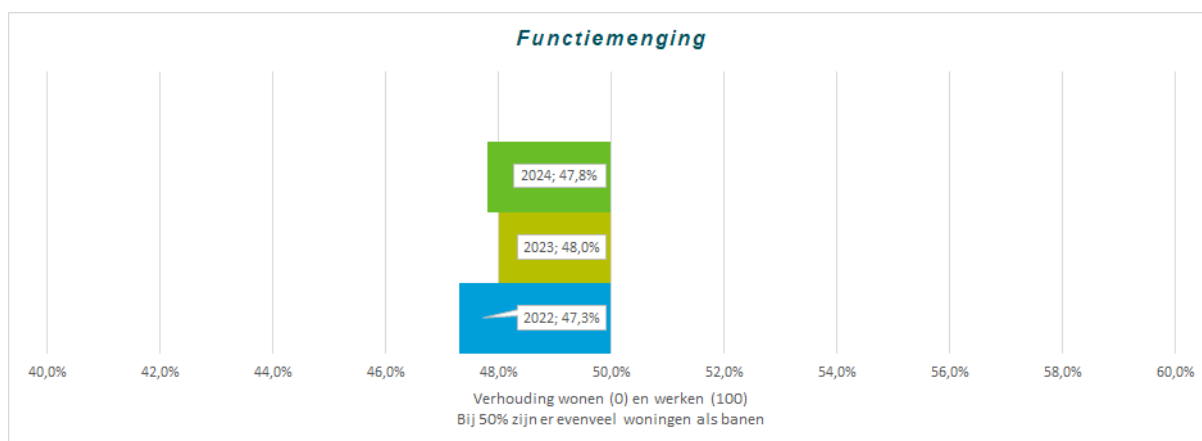

Verplichte indicatoren

2025 nog niet bekend op waarstaatjegemeente.nl

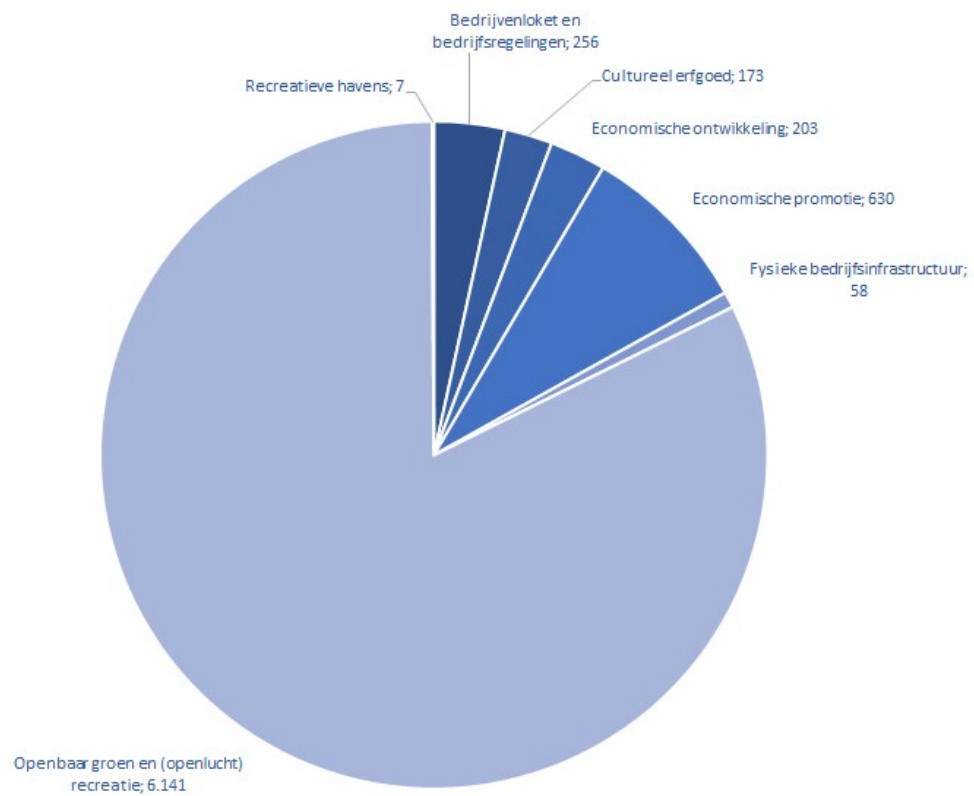

2025 nog niet bekend op [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl).

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	7.901	11.075	7.645	7.468
Baten	2.460	5.298	769	1.078
Saldo	-5.441	-5.777	-6.876	-6.390
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	422	749	720	358
Onttrekkingen	116	10	815	404
Saldo	-307	-739	85	46
Resultaat	-5.748	-6.516	-6.781	-6.344

Hoe is het geld besteed?

Lasten in duizenden euro's

Onderwijs

Beschrijving

De verantwoordelijkheid voor goed onderwijs ligt als eerste bij de scholen zelf. Samen met de scholen zijn we als gemeente verantwoordelijk voor goede huisvesting. Ook zaken zoals leerplicht, leerlingenvervoer en de relatie met zorg horen tot onze verantwoordelijkheid. Dit geeft het onderwijs de mogelijkheid om zijn taken het beste uit te voeren. We vinden een goede relatie en samenwerking binnen het onderwijs belangrijk. Daarom blijven we werken aan deze relatie.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Wet op het primair onderwijs.
- Wet op het voortgezet onderwijs.
- Wet op de expertisecentra.
- Wet educatie en beroepsonderwijs.
- Leerplichtwet.
- Wet op de kwalificatieplicht.
- Wet Passend onderwijs.
- Wet Kinderopvang.
- Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.
- Jeugdwet.
- Nationaal Programma Onderwijs (2021-2025).
- Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang.

Heusdense beleidskaders

- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Heusden 2022](#)
- [Verordening financiële materiële gelijkstelling onderwijs \(2015\).](#)
- [Beleidsregel bekostiging lokalen bewegingsonderwijs \(2015\).](#)
- [Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2023.](#)
- [Integraal huisvestingsplan \(IHP\) 2017-2026 \(2024\).](#)
- [Beleidsregels bekostiging leerlingenvervoer 2023](#)
- [Procedureregels in verband met afhandeling van spoedaanvragen voor vergoeding van de kosten van vandalisme en weersinvloeden bij scholen \(2014\).](#)
- [Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke accommodaties \(2018\).](#)
- [Beleidsregels gemeentelijke taken uitvoering Wet kinderopvang Gemeente Heusden 2021.](#)
- [Regeling peuteropvang en voorschoolse educatie gemeente Heusden \(2025\).](#)
- [Heusdense Educatieve Agenda 2023-2027 \(2023\).](#)

5.1 Integraal huisvestingsplan Onderwijs

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- De gemeente heeft de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Op basis van de met de schoolbesturen overeengekomen ambities zorgen voor kwalitatief goede en gezonde onderwijshuisvesting voor kinderen in Heusden. De maatregelen en ambities zijn opgenomen in het Integraal huisvestingsplan onderwijs 2017 - 2026 (versie 2024).

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het vertalen van de in het Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP onderwijs) opgenomen maatregelen naar een uitvoeringsprogramma voor de periode van 2025-2026.

- In december 2025 heeft de gemeenteraad een voorbereidingskrediet vastgesteld voor de nieuwbouw van een zogenaamd Maatschappelijk Cluster de Grassen. Dit omvat de nieuwbouw van basisschool De Bussel, een voorziening voor kinderopvang en een sportzaal.
- Eind 2025 zijn we gestart met het onderzoek naar de haalbaarheid van nieuwbouw op de huidige locatie voor het d'Oultremont College. Daarbij wordt ook de mogelijkheid meegenomen om het bouwdeel 2014 te behouden en te integreren. De resultaten worden in 2026 verwacht.
- De aanbesteding voor de upgrade van basisschool Th.J. Rijken is in 2025 afgerond. Met de upgrade wordt de levensduur van het schoolgebouw verlengd, het binnenklimaat verbeterd en energiebesparende maatregelen gerealiseerd. Begin 2026 neemt de raad een besluit over het beschikbaar stellen van een uitvoeringskrediet.
- Het schoolbestuur is gestart met de voorbereidingen voor het nieuw te bouwen kindcentrum "De Groene Bogen" in Park de Schroef. Het eerste schetsontwerp van de basisschool met kinderopvang en gymzaal plus wordt verwacht in 2026
- De locatiestudie voor nieuwbouw van basisschool De Duinsprong en inpassingstudie voor het Linus-onderwijs is opgestart.
- Voorbereidingen voor uitbreiding van Kindcentrum Maravilla en basisschool De Vijfhoeven met een modulair gebouw als tijdelijke oplossing, zijn afgerond. Uitvoering verwacht in 2026.
- De voorbereidingen voor de aanbesteding van de upgrade basisschool 't Kompas zijn gestart. Het resultaat wordt in het najaar van 2026 verwacht, waarna een aanvraag voor een uitvoeringskrediet volgt.

5.2 Onderwijsachterstanden / Aanpak laaggeletterdheid

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Het bestrijden van onderwijsachterstanden. Dat willen we bereiken door kinderen zo vroeg mogelijk te ondersteunen. Daarmee vergroten we de kansen op een zo goed mogelijke schoolloopbaan.
- Met goede begeleiding en een passend aanbod, kunnen mensen hun basisvaardigheden verbeteren en beter meedoen in onze samenleving.
- Sociale en maatschappelijke organisaties communiceren zoveel mogelijk in begrijpelijke taal.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We monitorden actief of er kwantitatief en kwalitatief voldoende peuteropvang en aanbod is van voor- en voerschoolse educatie (VVE) voor kinderen met een taal-/ reken- of ontwikkelachterstand of een risico daarop (de zogenaamde doelgroepkinderen). We hebben met onze VVE-partners actief afstemming gehad over het stimuleren van het VVE-aanbod en blijven met partners en ouders in verbinding. We hebben in 2025 met onze aanbieders de resultaatafspraken opnieuw vastgesteld en de definitie van de betrokken doelgroep gehandhaafd. We hebben in Heusden een extra groep met VVE in de dagopvang en zijn bezig om samen met onze partnerorganisaties het aantal locaties, waar VVE wordt aangeboden, verder uit te breiden.
- We hebben met het primair onderwijs en voerschoolse instellingen de resultaatafspraken over de doorlopende leerlijnen en de resultaten van VVE besproken. Daarbij hebben we samen met deze organisaties ook een nieuw overdrachtsdocument opgesteld.
- Kinderen met taalachterstanden of een risico daarop (doelgroepkinderen) zijn vroegtijdig signaleerd op het consultatiebureau en zij kregen extra ondersteuning zodat zij hun schoolloopbaan beter starten en beter doorlopen.
- Samen met de consultatiebureaus stimuleren we ouders dat zij hun kinderen naar VVE-voorzieningen laten gaan. Per geval bekijken we met partners hoe we ouders bewust kunnen maken van de toegevoegde waarde van VVE. Daarnaast zijn we gestart met het versturen van een ansichtkaart naar de ouders van alle kinderen die 2 jaar worden. We wijzen ouders op de mogelijkheden in het voerschoolse aanbod en de mogelijkheid om hun kind vanaf 3 jaar in te schrijven voor het basisonderwijs.
- We zijn actief bezig geweest om laaggeletterde mensen die Nederlands als moedertaal hebben (de zogenaamde doelgroep NT1) meer te bereiken. We hebben hiervoor een extra Leerpunt opgezet in Oudheusden en hebben het Leerpunt in Drunen verbreed met een tweede groep. Voor de aanpak rondom laaggeletterdheid zetten we ambassadeurs in en communicatie die meer gericht is op het bereik van deze doelgroep en aanbod in de vorm van meer maatwerk. Zo is in 2025 een Adviesgroep Duidelijke Taal gestart in de gemeente Heusden. Daarin zijn inwoners uit Heusden in actief. Ook is met alle gemeenten in de regio

Hart van Brabant een nieuw regioplan ontwikkeld welke van 2026-2028 gaat lopen: 'Samen begrijpen we elkaar steeds beter'. Het regioplan ['Samen begrijpen we elkaar' dat van 2021 tot en met 2024 liep is daarmee met een jaar verlengd, zodat we vanaf 2026 met een nieuw regioplan kunnen starten.](#)

- In 2025 implementeerden we een vertaalfunctie op onze website. Gebruikers kunnen de inhoud van iedere webpagina hiermee vertalen in alle talen die beschikbaar zijn in Google Translate. Voor meerdere doelgroepen vertalen we informatie die zij vaak nodig hebben in andere talen dan het Nederlands. Denk aan het informatiepakket voor Oekraïense vluchtelingen en vertalingen van afvalinformatie voor niet-Nederlandstalige inwoners.
- Vooruitlopend op het nieuwe regioplan hebben we ingezet op het verbeteren van de basisvaardigheden van mensen die door gemeenten worden bereikt via de domeinen onderwijs, werk, gezin en gezondheid.

5.3 Leerlingenvervoer

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Stimuleren dat kinderen zoveel mogelijk zelfstandig reizen met meer aandacht voor de ontwikkelmogelijkheden van een kind. Voor de kinderen die aangewezen zijn op aangepast vervoer zorgen dat dit veilig en verantwoord wordt uitgevoerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We bleven leerlingen stimuleren om zelfstandig te reizen als dat mogelijk is. Hiervoor werd ook in 2025 een gratis OV-pas (met begeleiderskaart) verstrekt. Leerlingen kunnen hier een jaar lang mee oefenen, ook buiten schooltijden. We kijken hierbij ook naar combinaties, omdat het overstappen naar het openbaar vervoer vaak niet ineens kan. We monitorden of leerlingen daarna zelfstandig kunnen reizen of andere, passende maatregelen nodig zijn. Het aantal leerlingen dat gebruik maakt van de OV-pas is het afgelopen jaar gestegen.
- We hebben de opdracht aan het uitvoerend taxibedrijf verlengd en voerden structureel overleg met het taxibedrijf over de uitvoering van het aangepast leerlingenvervoer en de monitoring van de gemaakte afspraken rondom duurzaamheid en efficiëntie van het vervoer.

5.4 Bestrijden schoolverzuim en aanpak vroegtijdige schooluitval

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Minimaliseren van schooluitval en vroegtijdig schoolverlaten.
- Vroegtijdig schoolverlaters en langdurig verzuimers terug begeleiden richting arbeid, dagbesteding of onderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We registreerden verzuimmeldingen en indien nodig is er interventie gepleegd door de leerplichtconsulent of Doorstroomcoach.
- We hebben met het samenwerkingsverband en de scholen de inzet op thuiszitters geëvalueerd en aangescherpt. Zo zijn er aanvullende afspraken gemaakt voor de overgang van basisonderwijs naar middelbaar onderwijs.
- We hebben voortijdige schoolverlaters in beeld gebracht, gehouden en terug begeleid naar een opleiding of een leerwerkplek om alsnog een startkwalificatie te behalen.
- We hebben het Doorstroompunt ingezet voor trajectbegeleiding en het terug begeleiden van jongeren naar werk/opleiding of onderwijs.
- We hebben met de Doorstroompuntregio Noordoost Brabant het nieuwe regionaal plan jongerenaanpak vastgesteld. Hierin zijn afspraken gemaakt over de samenwerking tussen onderwijs, Doorstroompunten, gemeenten en arbeidsmarkt over het voorkomen en bestrijden van voortijdig schoolverlaten.

5.5 Brede samenwerking onderwijs

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Voor het gezamenlijk belang intensiveren van de relatie tussen de gemeente, de lokale onderwijsinstellingen, enkele onderwijsinstellingen buiten de gemeente, de kinderopvangorganisaties, Baanbrekers, jeugdhulp regio Hart van Brabant en het bedrijfsleven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben met het onderwijs en andere partners structureel overlegd over zaken als zorg, samenwerking, veiligheid op en om de scholen, gezond binnenklimaat, taalbevordering, kinderopvang en Integrale KindCentra (IKC).

- De Heusdense Educatieve Agenda (HEA) 2023-2027 onderstreept de samenwerking met de verschillende partners op het gebied van onderwijs en kinderopvang. In twee werkgroepen is gewerkt aan drie ambities. De ambities zijn:

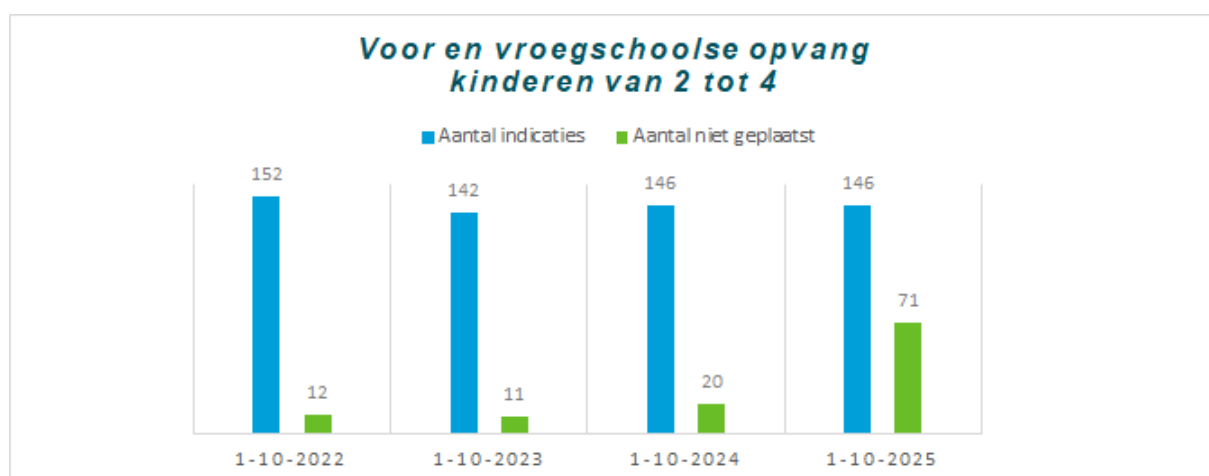
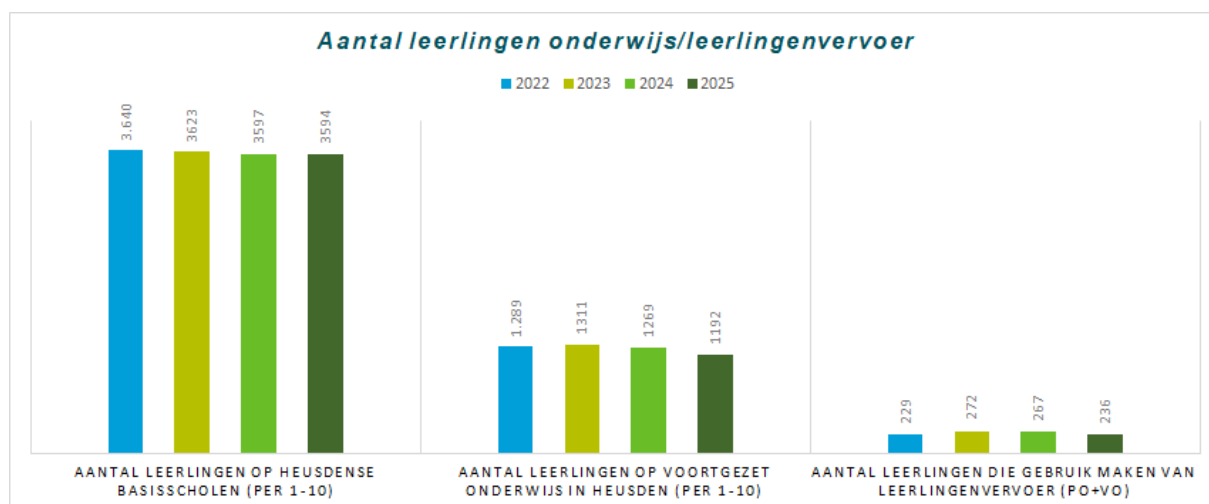
- Eerlijke kansen
- Taalbevordering
- Fysiek en mentaal gezonde kinderen

We hebben een deel van de interventies binnen de ambities uitgevoerd. Zo hebben we twee ouderavonden georganiseerd over 'opvoeden in een digitale wereld' en 'pubers en verleidingen' en is er naschools cultuur en sport aanbod voor kinderen. Een deel van de interventies is nog niet gestart, maar zal naar verwachting in 2026 starten. Eind 2025 heeft er een tussenevaluatie plaatsgevonden. Het inzetten van passende interventies en acties blijft een dynamisch proces wat in 2026 voortgezet wordt.

- We hebben gezamenlijk met de schoolbesturen, vluchtelingenwerk en andere maatschappelijke partners doorlopend extra aandacht voor Oekraïense leerlingen en andere nieuwkomersleerlingen die in Nederland verblijven. Er vindt structureel periodiek overleg plaats tussen alle belanghebbenden vanuit de scholen, regionale samenwerkingsverbanden en de gemeente om vast te stellen wat correcte interventies zijn, om vervolgens de interventies uit te voeren. Zo hebben we ingezet op taalklassen en extra taalondersteuning. Ook ondersteunen we gezamenlijk deze gezinnen op het gebied van praktische zaken, zoals vervoer naar school.

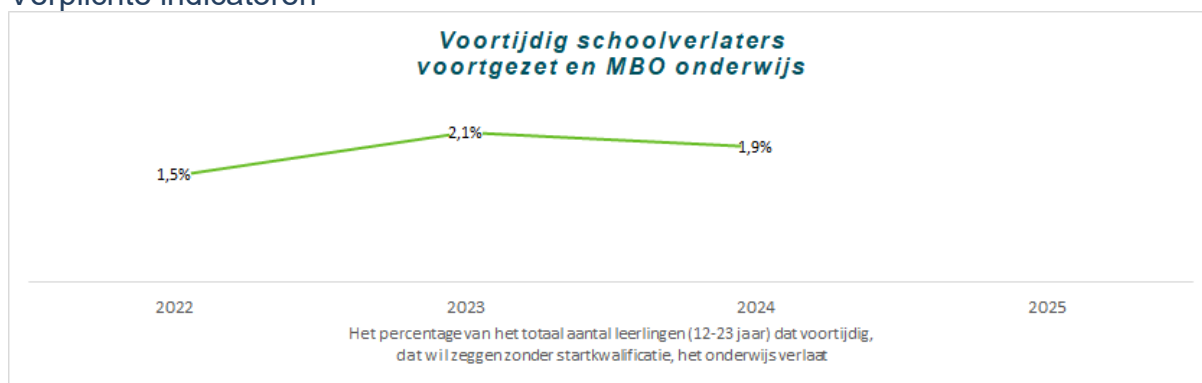
Indicatoren

Eigen indicatoren

We hanteren sinds dit jaar een nieuwe rekenmethode, op vraag van de onderwijsinspectie. Alle doelgroepkinderen die naar ander aanbod gaan (peuter- en kinderopvang zonder gecertificeerd VVE-aanbod, gastouder en zwaardere zorg) worden niet meer meegenomen onder 'bereik'. Als we de rekenmethode van vorig jaar hanteren zijn er 23 doelgroepkinderen die helemaal niet geplaatst zijn. Dat betekent dat 48 doelgroepkinderen naar dit ander aanbod gaan.

Verplichte indicatoren

Indicator 2025 nog niet bekend op www.waarstaatjegemeente.nl

Verzuim per 1.000 leerlingen (inwoners 5-18 jaar)

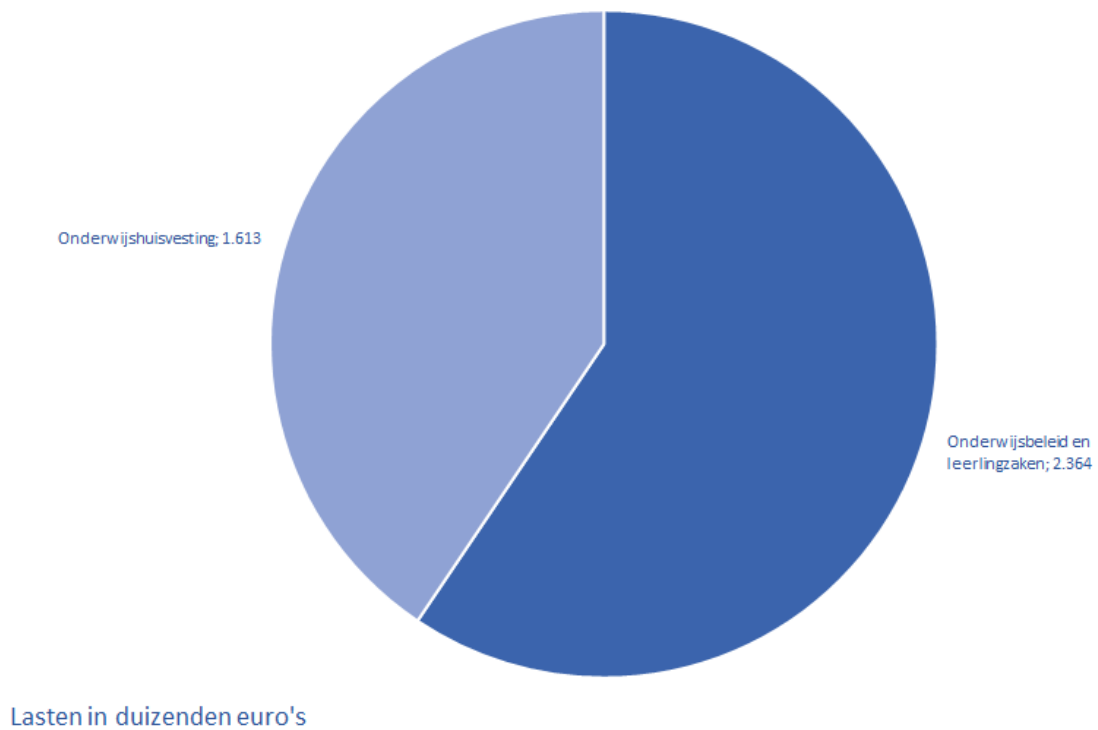
	2021	2022	2023	2024	2025
Absoluut verzuim (leerplichtigen, niet ingeschreven op een school)	0	9,4	7,70	11,5	-
Relatief verzuim (ingeschreven leerlingen, ongeoorloofd afwezig)	36	23	27	34	-

Op de website www.waarstaatjegemeente.nl zijn nog geen gegevens over 2025 beschikbaar.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	4.158	3.807	3.948	3.977
Baten	1.419	949	1.145	1.071
Saldo	-2.739	-2.858	-2.803	-2.906
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	1.014	1.292	1.292	1.292
Onttrekkingen	5	0	0	0
Saldo	-1.009	-1.292	-1.292	-1.292
Resultaat	-3.747	-4.151	-4.095	-4.198

Hoe is het geld besteed?

Sport en cultuur

Beschrijving

Sport en cultuur dragen bij aan individuele ontwikkeling. Ze helpen mee aan het groepsgevoel in de gemeente. Sport en cultuur kunnen helpen gezondheidsproblemen en maatschappelijke problemen te voorkomen of te verminderen. Binnen de gemeente zijn vele verenigingen, instellingen en bedrijven actief voor sport en cultuur.

De gemeente moedigt hen aan en steunt hen. Onder andere via subsidies en door accommodaties beschikbaar te stellen. Zo kunnen verenigingen en instellingen zelfstandig activiteiten organiseren. Voorbeelden vanuit cultuur zijn het ondersteunen van de (amateur)kunsten, cultuuronderwijs en het in stand houden van het cultureel erfgoed. Voor sport en bewegen gaat het bijvoorbeeld om het bevorderen van sportbeoefening, het beschikbaar stellen en in stand houden van verschillende sportaccommodaties en het verzorgen van aanbod in zwembad Die Heygrave.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Mediawet 2008
- Archiefwet 1995
- Bibliotheekwet – Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
- Landelijk Bibliotheekconvenant en netwerkagenda
- Erfgoedwet
- Omgevingswet
- Cultuureducatie met Kwaliteit 4 (CMK4)
- Besluit horeca-, sport- en recreatie-inrichtingen milieubeheer
- Wet hygiëne en veiligheid zwembaden en badinrichtingen
- Alcoholwet
- Warenwet
- Arbowet
- Meerjarenbrief cultuur van staatssecretaris Uslu: 'De kracht van creativiteit'
- Beleidskader Levendig Brabant 2023

Heusdense beleidskaders

- [Verordening fysieke leefomgeving Heusden 2022](#)
- [Omgevingsvisie Heusden \(2023\)](#)
- [Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Ruimtelijke Kwaliteit \(CRK\) gemeente Heusden 2022](#)
- [Monumentensubsidieverordening \(2001\)](#)
- [Kadernota subsidiebeleid 2015 \(2015\)](#)
- [Algemene subsidieverordening \(2016\)](#)
- [Subsidieregeling maatschappelijke initiatieven gemeente Heusden 2021](#)
- [Notitie uniforme subsidieregeling voor sociaal culturele voorzieningen \(2015\)](#)
- [Evaluatienotitie uniforme subsidieregeling voor sociaal culturele voorzieningen \(2017\)](#)
- [Erfgoednota \(2012\)](#)
- [Erfgoedkaarten \(2013\)](#)
- [Een kansrijk perspectief, armoedebelaid Heusden \(2023\)](#)
- Kadernota beleid gemeentelijke eigendommen (2008)

- [Kadernota kern-, wijk- en buurtgericht werken \(2009\)](#)
- [Meerjarenperspectief Sportaccommodaties \(2021\)](#)
- [Visie op beweeg- en ontmoetingsruimte \(2022\)](#)
- [Uitvoeringsplan Beweeg- en Ontmoetlocaties 2023-2025 \(2023\)](#)
- [Sport- en beweegvisie \(2024\)](#)
- [Vervangingsplan sportveldverlichting 2022-2026](#)
- [Beleidsvisie sociale basis](#)
- [Kracht voor Cultuur; cultuurbeleid 2023 t/m 2027 \(2023\)](#)

6.1 Cultuur

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

De nota 'Kracht voor cultuur' legt de stip op de horizon in 2040. In 2040 willen we dat:

- Iedereen begrijpt dat cultuur belangrijk is.
- De gemeente nog steeds kunst- en cultuurbeleving ondersteunt en beter maakt.
- Alle inwoners in Heusden vanaf jonge leeftijd meerdere keren per jaar te maken hebben met kunst en cultuur. Dit kan zijn als maker, maar het kan ook het ervaren van cultuur zijn. Er is een levendig cultureel (verenigings)leven voor alle leeftijdsgroepen.
- Er in elk dorp en voor elke inwoner cultureel aanbod beschikbaar is en dat dit bereikbaar en betaalbaar is. Dit aanbod vormt een inspirerend netwerk waarbij cultuur verbonden wordt aan andere netwerken zoals onderwijs, sociaal domein en dergelijke. De partners in dit netwerk zorgen met elkaar voor een verschillend en afwisselend aanbod in heel Heusden.
- Culturele organisaties een plek hebben om te oefenen en hun aanbod op een podium te zetten. Hun huisvesting is geregeld en dit is duurzaam en (fysiek) bereikbaar.
- Er overleg is tussen de vele culturele evenementen.
- Er ondersteuning is bij het vinden, opleiden en behouden van vrijwilligers.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2025 zijn de volgende zes pijlers uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma Kracht voor Cultuur 2025-2027 Per pijler is het volgende in 2025 gerealiseerd:

- *Huisvesting:*
 - Op ambtelijk niveau structureel overleg gestart om huisvestingsvraagstukken integraal te bespreken.
- *Samenwerking tussen culturele partijen en daarbuiten;*
 - Vervolgstappen gezet in intensivering samenwerking tussen De Voorste Venne, het Pieck en de bibliotheek door dit op te nemen in prestatieafspraken;
 - Op bestuurlijk en ambtelijk niveau overleg met gemeenten in de Langstraat en met scholengroep OMO de Langstraat over mogelijke samenwerking op het gebied van kunst en cultuur in het onderwijs en sociaal domein;
 - Gestart met een vervolg op het project Gelukkig Leven, waarbij cultuur, zorg en onderwijs samenwerken om een sociaal-maatschappelijk probleem bij de samenleving onder de aandacht te brengen met inzet van kunst en cultuur.
- *Spreiding en diversiteit van het aanbod;*
 - Via voorwaarden subsidieregeling voor het jaarthema aanvragers stimuleren om activiteit te publiceren op doemeeinheusden.nl
- *Inzetten op borging en behoud van de overige elementen van kunst en cultuur;*
 - Realisatie sokkelproject en uitreiking Henk Willems Cultuurprijs 2025;
 - Lokale media gestimuleerd, naast een bijdrage per huishouden uit het gemeentefonds, met bijdrage voor professionalisering;
 - Afronden inventarisatie kunst in de openbare ruimte en deze informatie via Netbrowser beschikbaar gemaakt voor de ambtelijke organisatie.
- *Stimuleren van Cultuureducatie;*

- o Samen met het Trefpunt Heusden cultuureducatie (cultuurcoach en stuurgroep), het onderwijs en culturele aanbieders uit de gemeente verder ontwikkelen en borgen van cultuureducatie in het onderwijs. Daarnaast als gemeente de deelname aan het landelijke programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) verlengt met een vierde periode (2025-2028).
- *Financiële ondersteuning van culturele partijen/ betaalbaarheid van cultuur(deelname);*
 - o In 2025 werkten we de financiële ondersteuning en betaalbaarheid verder uit in concrete doelen waarbij de missie voor cultuur richting geeft. We zetten hierbij in op het behoud van de huidige financiële middelen.
 - o Culturele verenigingen, stichtingen en andere lokale initiatieven ondersteunen met waarderings-, budget- en jaarthema subsidies.
 - o Gestart met opstellen nieuwe algemene subsidieverordening en subsidieregeling maatschappelijke initiatieven.
 - o Uitbreiding van culturele aanbieders Heusdenpas met deelname door Het Gouverneurshuis

6.2 Bibliotheken

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- De bibliotheek is een belangrijke maatschappelijke en culturele partner voor de gemeente Heusden. De bibliotheek is er voor iedereen, staat midden in de samenleving en omvat meer dan alleen maar 'stenen' en boeken.
- Er is sprake van een netwerk, waarbij vanuit de functies en niet zozeer vanuit de gebouwen wordt gedacht. De bibliotheek is hierin netwerkorganisatie.
- De bibliotheek heeft een breed netwerk van verschillende partners in de gemeente. Het blijft nodig om energie te stoppen in de samenwerking met bestaande partners en nieuwe samenwerkingen aan te gaan.
- De bibliotheek zorgt ervoor dat zij zichtbaar is in de gemeente. Hiervoor moet de bibliotheek zichzelf laten zien en inzetten op het bereik van zoveel mogelijk inwoners.
- De bibliotheek biedt de dienstverlening in het IDO (Informatiepunten Lokale Overheid). Een IDO is een makkelijk bereikbaar, fysiek eerstelijns hulploket in plaatselijke bibliotheken of op andere plaatsen, waar burgers terecht kunnen met vragen over online (overheids)dienstverlening.
- De bibliotheek is een toekomstbestendige organisatie, waarmee de gemeente Heusden een goede samenwerking heeft.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben aan de Bibliotheek Heusden subsidie verstrekt in 2025 waardoor er gewerkt wordt volgens het Meerjarenbeleidsplan 2025-2028. In 2025 heeft Bibliotheek Heusden zich ingezet op de volgende vier programmalijnen:
 1. Leesbevordering en Mediawijsheid;
Hiervoor zijn programma's voor de jeugd van 0-12 jaar, van 12-20 jaar en (jong)volwassenen ingezet.
 2. Digitaal Vitaal;
Hierin is gewerkt aan de uitbreiding van de Informatiepunten Digitale Overheid, het versterken van de onderlinge netwerkpartners, de bekendheid van het informatiepunt, het vergroten van het bereik van de Bibliotheek en het verbreden van het inhoudelijk aanbod.
 3. Lang leven leren;
Hierbij is de gedachte dat de Bibliotheek dé plek wordt waaraan je denkt als je jezelf wilt ontwikkelen. De bezoekers kunnen hun talenten en vaardigheden ontdekken om deel te nemen en bij te dragen aan de samenleving.
 4. Ontmoeting & inspiratie
Er is gestart met de implementatie van de bibliotheek in de multifunctionele accommodatie (MFA) 't Knooppunt Oudheusden naast de vestiging Drunen in de Voorste Venne. Deze inhuizing sluit aan bij de wens om alle vestigingen van de bibliotheek in een MFA onder te brengen. Daarnaast werkt bibliotheek Heusden aan het plan om de abonnementsstructuur aan te passen en bijvoorbeeld een gratis abonnement aan te bieden aan jongeren tot en met 27 jaar.

- We hebben de bibliotheek actief betrokken als een belangrijke samenwerkingspartner in het uitvoeringsprogramma 'Kracht voor Cultuur', bij Dementievriendelijk Heusden, de Coalitie Kom Erbij en de Heusdense Educatieve Agenda.

6.3 Oudheidkunde, erfgoed en musea

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Behoud, beheer en ontsluiten van het cultureel erfgoed van de gemeente Heusden, afzonderlijk of als onderdeel van projecten (bijvoorbeeld de Baardwijkse Overlaat, en Boerenschans in de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat).
- Samen met omliggende gemeenten de kansen aangrijpen om, in het kader van de Zuiderwaterlinie, de Linie 1629 de komende jaren te ontwikkelen tot een belangrijke structuur- en identiteitsdrager in het landschap en deze herkenbaar te maken als verdedigingslinie van en aanvalslinie rond 's-Hertogenbosch.
- Het doelmatig beheren en ontsluiten van het oud archief van de gemeente Heusden (wettelijke taak) en het oud archief openstellen voor belangstellenden.
- De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit blijft adviseren over monumenten en overig erfgoed.
- Het Gouverneurshuis in de vesting Heusden vervult een belangrijke rol als beheerder en exposant van de cultuur en geschiedenis van de gemeente Heusden. Dit willen we graag zo houden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Een financiële bijdrage verleend aan het Streekarchief Langstraat Heusden Altena. Het streekarchief organiseert onder andere met deze bijdrage activiteiten die gericht zijn op het ontsluiten van belangrijke historische gebeurtenissen. Deelnemers leren bijvoorbeeld verschillende bronnen te raadplegen om zelf ook erfgoed te ontdekken.
 - In december 2025 is het nieuwe depot in Heesbeen opgeleverd en is er gestart met de afwerking en inrichting van deze locatie.
 - Voor de renovatie/verduurzaming van het bezoekerscentrum (voormalig stadhuis) aan de Pelsestraat 17 in Heusden is na een aanbestedingstraject een architect gekozen.
- We zijn in gesprek met het bestuur van het Gouverneurshuis over hun toekomstige museale functie. In september is er overeenstemming bereikt over de WAT-vraag. Voor de HOE-vraag, waar ook nieuwe subsidie-afspraken onder vallen, wordt in Q1 2026 een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd.
- De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) heeft geadviseerd over restauraties of andere wijzigingsvoorstellen aan monumenten en overig erfgoed. De CRK gebruikt daarbij de gemeentelijke verordening op de adviescommissie.
- Aandacht gegeven aan het historische erfgoed van Heusden door samenwerking binnen de Zuiderwaterlinie, Linie 1629 en de vereniging van Vestingsteden. Waar mogelijk werden verbindingen gemaakt tussen toerisme, openbare ruimte, kunst en cultuur en dergelijke. Het jaar 2025 vormde een kantelpunt in de samenwerking rond de Linie 1629. Vanuit de gemeente 's-Hertogenbosch zijn op een grotere schaal bewustwordingactiviteiten opgezet en is gewerkt aan een nieuwe projectorganisatie. De sterke start in 's-Hertogenbosch in het afgelopen jaar biedt een kans om als ommelandgemeente aan te sluiten en onze eigen verhalen, locaties en identiteit zichtbaar te maken in de aanloop naar 2029. Dit wacht nog op een nadere uitwerking in 2026 en verder.
- Eén van de onderdelen in deze samenwerking is de organisatie van de Open Monumentendagen. De gemeente Heusden pakt hierin sinds 2024 een actieve rol. In 2025 zijn we erin geslaagd een divers programma aan te bieden, waarbij eigenaren uit de verschillende kernen de deuren van hun monument hebben opengesteld. In het jaar daarvoor was het programma eerder beperkt tot de kern Heusden.
- Kerken zijn cultuurhistorisch van betekenis, of ze nu wel of geen monument zijn. De gemeente Heusden startte eerder al voor de kerkgebouwen in de gemeente met een kerkenvisie "light". Dit gebeurde met financiële ondersteuning van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Dit heeft een vervolg gekregen in een 1-op-1 dialoog met parochies, protestantse gemeenten en vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap. In 2025 heeft een extern bureau de aanbevelingen van deze betrokken geloofsgemeenschappen verwerkt in een afsluitend advies.

6.4 Sport en bewegen

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Meer mensen een leven lang met plezier laten sporten en bewegen.

- Sport en bewegen als middel om gezondheid, sociale samenhang en integratie van kwetsbare doelgroepen te verbeteren.
- Samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders, onderwijs, kinderopvang, zorg- en maatschappelijke organisaties en gemeente.
- Sporten is voor iedereen betaalbaar en toegankelijk.
- Doelen en ideeën ondersteunen die kinderen aanmoedigen om nu én later actief en gezond te leven.
- Verbeteren sport- en beweegparticipatie en zwemvaardigheid van de inwoners gemeente Heusden.
- De inrichting van de openbare ruimte moet inwoners uitnodigen om te bewegen, bijvoorbeeld wandelen, hardlopen en fietsen.
- Inwoners meer de mogelijkheid geven om te bewegen op gecentreerde locaties in de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Jeugdsportsubsidies verleend aan verenigingen.
- Buurtsportcoaches en jongerenwerkers ingezet om verbindingen te leggen tussen sport- en beweegaanbieders (waaronder verenigingsondersteuning) en personen op het gebied van zorg, welzijn, jeugd, ouderen, cultuur etc. om gezamenlijk te werken aan oplossingen voor maatschappelijke problemen.
- Zwemlessen en zwemactiviteiten verzorgd voor diverse doelgroepen.
- Blijven inzetten op het gesprek met en tussen sport- en beweegaanbieders. Door de verbinding van sport met onderwijs, welzijn, cultuur, (jeugd)zorg, kinderopvang en bedrijfsleven te faciliteren, ontstaat een netwerk dat sporten en bewegen voor iedereen toegankelijker maakt.
- Sport- en beweegdeelname gestimuleerd voor iedereen en in het bijzonder kwetsbare groepen.
- Sport ingezet als (preventief) middel om bij te dragen aan het welzijn (positieve gezondheid) van onze inwoners.
- Actief geparticipeerd in het lokaal beweeg- en sportakkoord.
- De mascotte Jimmy van zwembad Die Heygrave stevig in blijven zetten om de activiteiten van het zwembad te promoten en deelname te stimuleren aan het zwem-ABC en de lessen voor baby's en peuters.
- Intensieve samenwerking tussen sport, bewegen, ontmoeten en groen, water en openbare ruimte. Op deze manier maakten we samen de openbare ruimte aantrekkelijk en geschikt om te bewegen.
- In 2025 gingen we verder met het omvormen van fysieke speelplekken tot locaties om te bewegen en ontmoeten. Hierbij werden kleine en weinig gebruikte speelplekken opgeheven en gaat kwaliteit boven kwantiteit. De Speelberg en de Speelhoeve (beide Vlijmen) zijn opgeleverd in 2025. Verder zijn er definitieve ontwerpen gemaakt in nauw overleg met bewoners voor de wijken Vliedberg en Venne-Oost. In de kernen Haarsteeg, Oudheusden en Vijfhoeven is een inventarisatie gedaan van de wensen van bewoners. Ontwerpproces start in 2026.
- We hebben een eerste onderzoek gedaan hoe we voor de lange termijn een buitenzwembad kunnen behouden.
- De exploitatie van openluchtzwembad het Run is opnieuw aanbesteed en gegund.
- De samenwerkingsovereenkomst voor Uniek Sporten in de regio is vernieuwd.
- We werken in regioverband aan sociale veiligheid in de sport. Hiervoor hebben we diverse bijeenkomsten georganiseerd en hebben we een pilot voorbereid om de samenwerking te intensiveren. Hierbij is ook een start gemaakt met regionale clubondersteuning.

6.5 Sportvoorzieningen

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

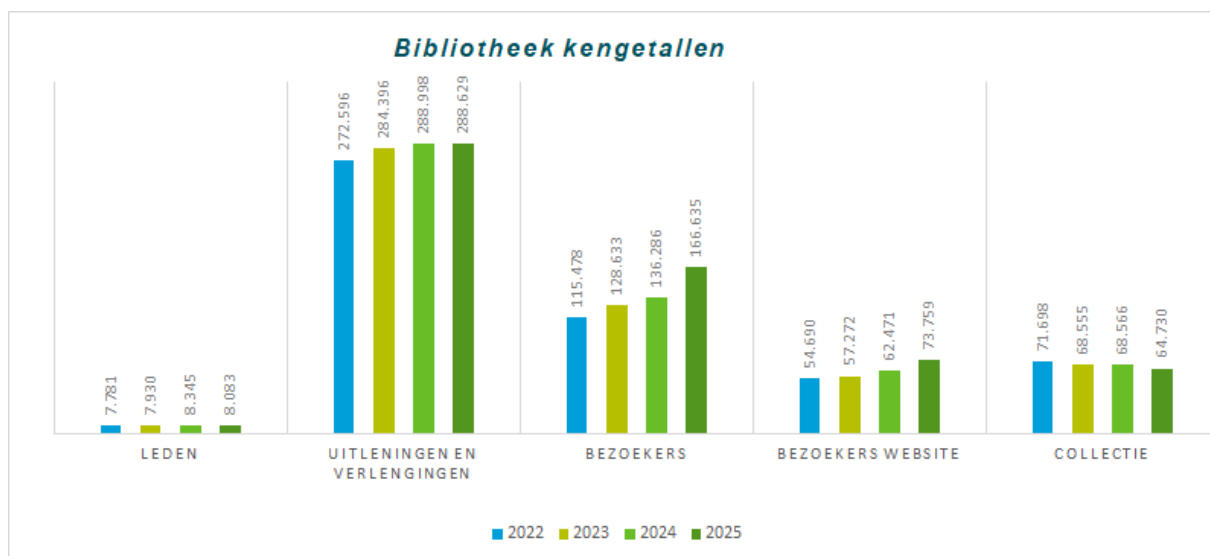
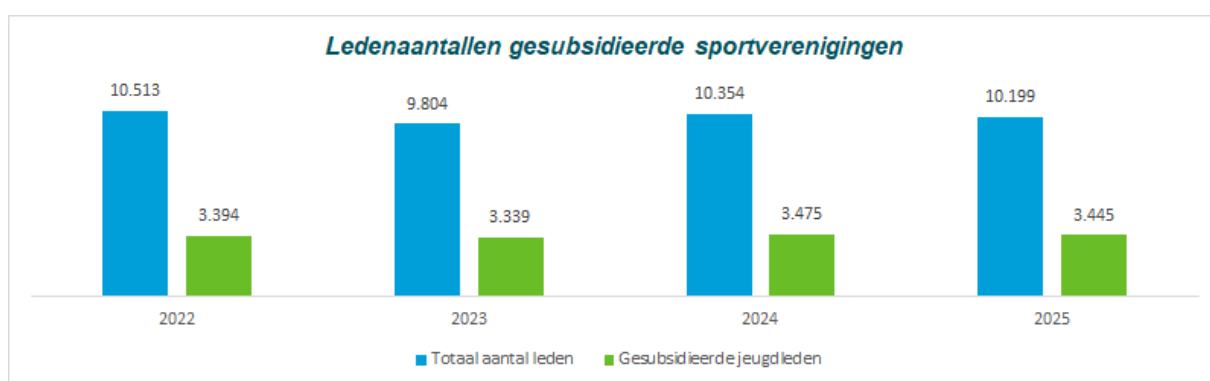
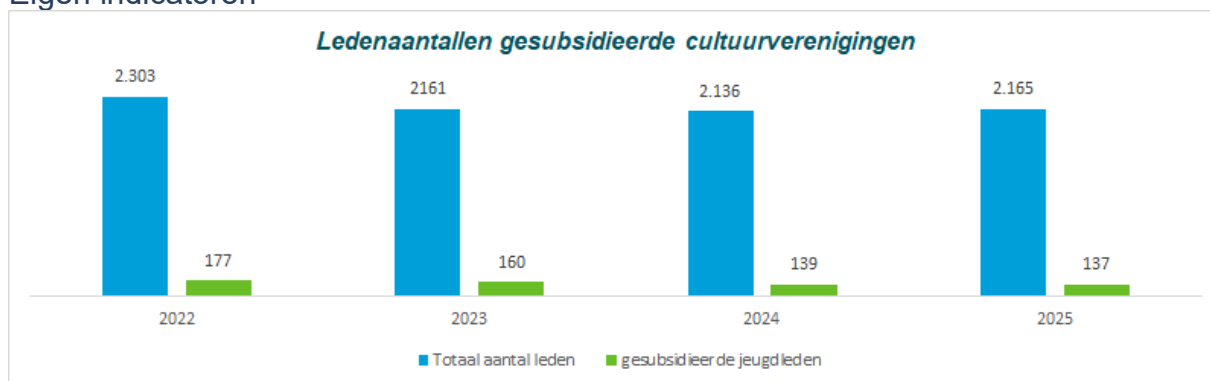
- In stand houden van voldoende sportvoorzieningen op het gewenste kwaliteitsniveau (zorgen voor een duurzame sportinfrastructuur).
- Balans tussen vraag naar en aanbod van sportfaciliteiten.
- Bij nieuwe ontwikkelingen richten we ons op duurzame multifunctionele accommodaties die voor meerdere doelen zijn te gebruiken.

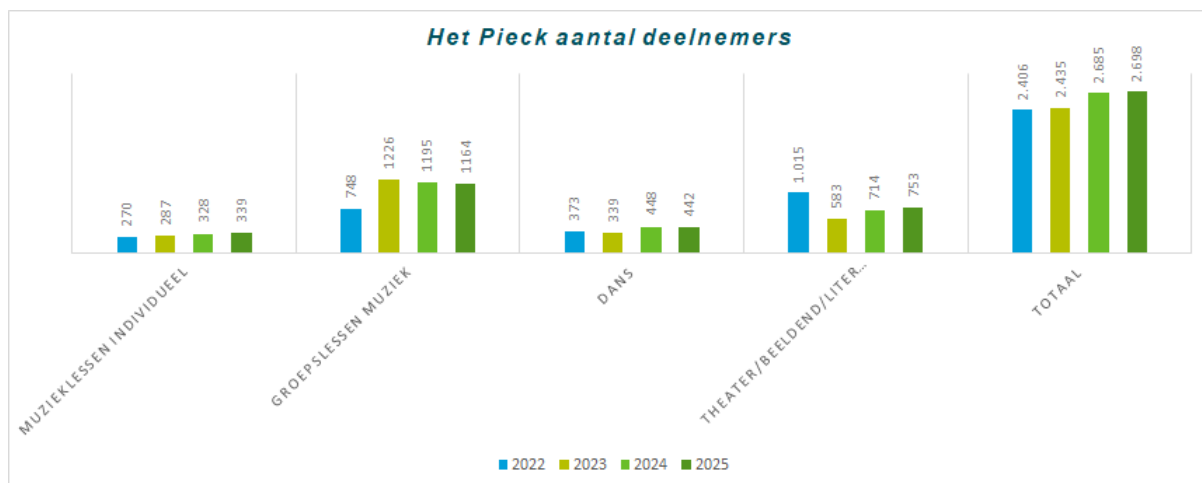
Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Subsidie verleend aan sportverenigingen met geprivatiseerde accommodatie onderdelen zoals een kleedaccommodatie.
- De gemeentelijke sportvoorzieningen zijn onderhouden op basis van onder andere het Meerjaren onderhoudsprogramma (MJOP).
- De tegelvloer in zwembad Die Heygrave is vervangen.
- Kleedkamers sporthal Die Heygrave zijn gerenoveerd.
- We hebben een akoestisch onderzoek uitgevoerd in de sportzalen de Kubus en de Vennen. Naar aanleiding hiervan zijn geluidsabsorberende wandpanelen geplaatst.
- Bij Sportpark De Hoge Heide is samen met de sportaanbieders gewerkt aan een concreet plan voor de herinrichting van het sportpark. Er is een voorstel en kostenraming voor fase 1 van project Sportpark de Hoge Heide opgesteld. Begin 2026 wordt hier een besluit over genomen.
- Voor Sportpark de Schroef is een burgerinitiatief actief. De voorbereidingen en uitvoering voor een nieuwe inrichting van het basispark bestaande uit infrastructuur, waterberging en groen zijn gestart. Begin 2026 wordt hier een besluit over genomen.
- Buitengymzaal voor gymlessen van basisscholen de Duinsprong en Linus is gerealiseerd. Fase 2 van het plan (groen, wadi en hondenuitrenveld) volgt in het eerste kwartaal van 2026.
- Asfaltveld voor handbal bij SC Elshout is vervangen.
- Bijveld 1 (natuurgas) van voetbalvereniging vv Haarsteeg is gerenoveerd.
- Samen met DAK is de discuskooi inclusief ondergrond vernieuwd.
- Het asfalt van de kleine wielerved in Nieuwkuijk is vervangen en bij de grote wielerved is klein onderhoud uitgevoerd. Bij DAK en HHC'09 is ledverlichting aangebracht als onderdeel van het vervangingsplan sportveldverlichting.
- We hebben meegewerkt aan de totstandkoming van de padelbanen bij TV Heusden.
- De elektriciteitsaansluiting van Vlijmense Boys is overgezet van gemeentelijke aansluiting naar aansluiting van de vereniging.
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de renovatie van de receptie en de centrale hal van sportcentrum Die Heygrave.

Indicatoren

Eigen indicatoren

Verplichte indicatoren

Percentage niet wekelijkse sporters

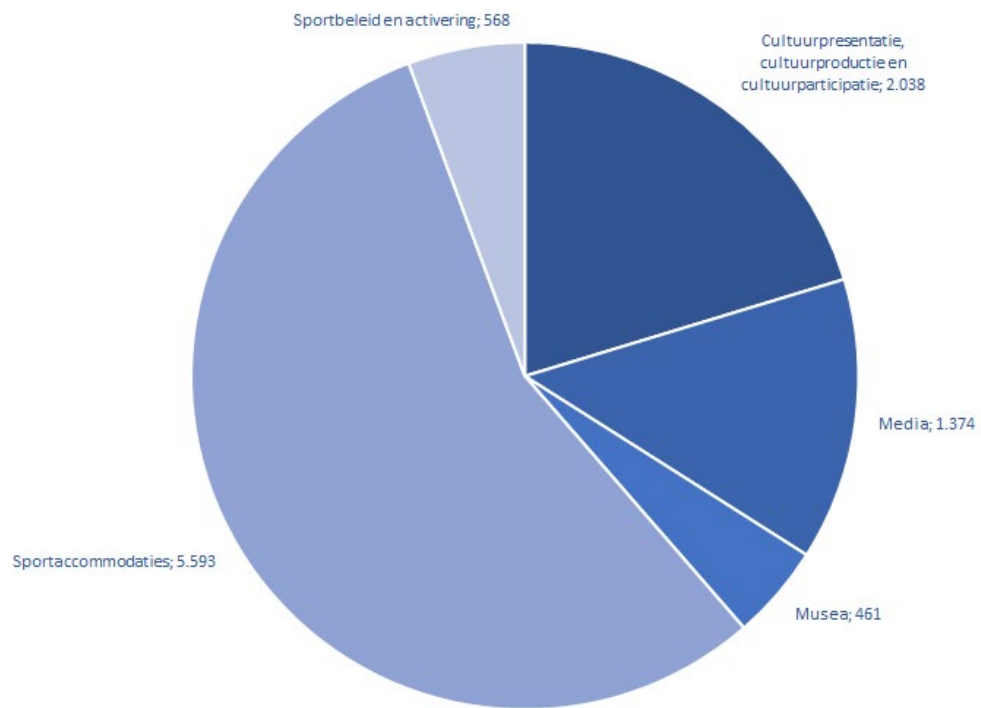
	2016	2020	2022	2024	2026
Percentage niet wekelijkse sporters Heusden	50,5%	46,5%	42,4%	39,2%	-

Cijfers beschikbaar om de 2 tot 4 jaar.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	9.720	9.867	10.501	10.035
Baten	2.471	2.331	2.356	2.589
Saldo	-7.249	-7.536	-8.145	-7.446
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	0	0	0	0
Saldo	0	0	0	0
Resultaat	-7.249	-7.536	-8.145	-7.446

Hoe is het geld besteed?

Lasten in duizenden euro's

Sociaal domein

Beschrijving

We vinden het belangrijk dat iedereen in de samenleving mee kan doen om een gezond en gelukkig leven te kunnen leiden. We blijven, samen met alle partners in het sociaal domein, kijken hoe we ondersteuning aan onze inwoners op de beste manier kunnen regelen. Samen werken we aan een sterke sociale basis in Heusden. Een sociale basis die bestaat uit familie, sociaal netwerk, mantelzorgers, vrijwilligers, welzijnswerk, burgerinitiatieven andere relevante organisaties die een rol hebben en een individu of een gezin helpen als het nodig is.

Wij willen dat mensen zo veel mogelijk zelf de regie over hun leven kunnen voeren en mee kunnen doen aan de samenleving. Waar dat kan op eigen kracht of anders met hulp van mensen uit hun sociale netwerk. We helpen mensen met een hulpvraag, als ze hier ondersteuning bij nodig hebben. We helpen hen om hen meer eigen regie te geven en hen meer te laten deelnemen aan de samenleving. Het liefst geven we de ondersteuning zoveel mogelijk op maat en zo dichtbij als kan. Bijeen speelt hierbij een belangrijke rol.

Bijeen is de samenwerking tussen gemeente en maatschappelijke organisaties. Bijeen kijkt samen met de inwoner wat de inwoner zelf kan, wat het netwerk kan betekenen en welke aanvullende ondersteuning nodig is en hoe deze ondersteuning ingevuld kan worden.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Participatiewet.
- Wet maatschappelijke ondersteuning.
- Wet inburgering.
- Wet publieke gezondheid.
- Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie.
- Wet passend onderwijs.
- Jeugdwet.
- Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg.
- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening.
- Wet gemeenschappelijke regelingen.

Heusdense beleidskaders

- [Beleidsnota Participatiewet 'Iedereen doet mee in de Langstraat' \(2014\).](#)
- [Beleidskader Transitie Sociaal Domein Heusden \(2014\).](#)
- [Koers jeugdhulp Hart van Brabant 2018 en verder.](#)
- [Beleidsplan Heuse Jeugdhulp \(2021\)](#)
- [Een kansrijk perspectief, armoedebeleid Heusden \(2023\)](#)
- [Kadernota subsidiebeleid \(2015\).](#)
- [Kadernota kern-,wijk- en buurtgericht werken \(2009\)](#)
- [Beleid woonservicezones \(2008\).](#)
- [Kadernota beleid gemeentelijke eigendommen \(2008\).](#)
- [Plan tegen Eenzaamheid \(2020\).](#)
- [Startnotitie Veranderopgave Inburgering \(juli 2020\).](#)
- [Koersdocument "Kom in beweging" Baanbrekers 2.0 \(december 2018\).](#)
- [Beleidsplan Bewegen & Ontmoeten \(september 2022\).](#)
- [Regiovisie beschermd wonen \(2022\)](#)
- [Notitie uniforme subsidieregeling voor sociaal culturele voorzieningen \(2015\)](#)
- [Evaluatienotitie uniforme subsidieregeling voor sociaal culturele voorzieningen \(2017\)](#)

- [Integraal plan van aanpak Gezond en Actief Leven akkoord \(2023\)](#)
- [Preventie en handavingsplan alcohol 2024-2027 \(2023\)](#)
- [Regioplan Integraal Zorgakkoord \(2023\)](#)
- [Regionale nota publieke gezondheid Midden Brabant 2024-2027 \(2023\)](#)
- [Regionaal actieplan dakloosheid Hart van Brabant \(2024\)](#)
- [Beleidsvisie sociale basis \(2024\)](#)

7.1 Werk en inkomen

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Een gemeente waar iedereen zoveel mogelijk betaald werk heeft. Werk is immers de beste uitkering. In geval van alleen een uitkering begeleiden we inwoners in eerste instantie naar werk of anders naar een passende maatschappelijke vorm van participatie die past bij de mogelijkheden van de inwoner.
- Een duurzame inzetbaarheid van werknemers op de arbeidsmarkt. Jongeren en zij-instromers moeten daarbij in de juiste sectoren terecht komen.
- Werken aan participatie van inwoners die door individuele omstandigheden (nog) niet kunnen werken.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De gemeenschappelijke regeling Baanbrekers heeft op de gebruikelijke wijze bijstand verstrekt en uitvoering geven aan het re-integratiebeleid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.
- Baanbrekers heeft binnen de opdrachtformulering van de Langstraatgemeenten de Participatiewet uitgevoerd voor bijstandsgerechtigden die binnen afzienbare tijd (ongeveer 15 maanden) te begeleiden zijn naar werk. In het kader van de verbetering en vereenvoudiging van de dienstverlening is de website van Baanbrekers geactualiseerd en is men gestart met een project ter verbetering van de leesbaarheid van uitgaande brieven.
- De Langstraatgemeenten en Baanbrekers hebben binnen de arbeidsmarktregio Midden-Brabant samengewerkt om onder meer de banenafspraken en beschut werk in te vullen.
- Samen met het UWV, de regiogemeenten, werkgeversorganisaties, vakbonden, participatiebedrijven en het onderwijs is het Werkcentrum Midden-Brabant in het leven geroepen. Deze netwerkorganisatie is gericht op dienstverlening vanuit een loket op het gebied van werk, personeel, scholing en ontwikkeling. De samenwerkingsafspraken zijn daartoe vastgelegd in het regionaal uitvoeringsplan 'Structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen' (Suwi).
- Mensen met een arbeidsbeperking zijn via Baanbrekers zoveel mogelijk bij reguliere werkgevers aan de slag gegaan. Met name bij de onderdelen Groen en Schoonmaak is sprake geweest van uitstroom en (groeps)detachering op dit gebied.
- Op lokaal en Langstraattniveau hebben we samen met Baanbrekers activiteiten gestimuleerd om de participatie van mensen te bevorderen. Voorbeelden zijn Talent2Work en het maatjesproject Heusden. De toegang tot het maatjesproject is verbreed met inwoners die via Bijeen ernaartoe worden geleid. Dit draagt bij aan een meer integrale aanpak binnen het sociaal domein. Ook het verstrekken van bijzondere bijstand (bijstand voor bijzondere noodzakelijke kosten) gebeurt via een integrale afweging samen met Bijeen.
- Bijeen kent verschillende instrumenten voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In samenwerking met Baanbrekers hebben we inwoners die noodgedwongen gebruik moeten maken van een bijstandsuitkering zo veel mogelijk gestimuleerd om maatschappelijk actief te blijven.
- Concrete projecten, zoals Heusden Young Talent en de Dag van de Techniek hebben we voortgezet. Op de verhitte arbeidsmarkt blijven we samen met ondernemers aan de slag om ook lokaal het verschil te maken.
- Het Koersdocument uit 2018 is geëvalueerd en geactualiseerd in de vorm van het document Blijf in beweging, de volgende etappe. Het geactualiseerde document is via een raadsinformatiebrief gedeeld met de gemeenteraden. Een en ander heeft niet geleid tot bijstelling van de afspraken als het gaat om de wijze van financieren en de afstemming tussen de werkzaamheden van Baanbrekers en de drie participerende gemeenten.

7.2 Jeugdbeleid

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Het realiseren van een omgeving waarin Heusdense jeugdigen gezond en veilig kunnen opgroeien, plezier kunnen hebben en daarmee goed voorbereid zijn op hun toekomst.
- Voorkomen dat jeugdhulp nodig is of dat problemen verergeren.
- Samenwerken in de gemeenschappelijke regeling Hart van Brabant om de gezamenlijke ambitie van de regio te realiseren. We willen een effectiever jeugdstelsel, dat bovendien betaalbaar is en dat beter aansluit op de eigen kracht en het sociaal netwerk van kinderen en ouders.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het Jeugd- en Gezinsteam (JGT) is hét aanspreekpunt voor alle gezinnen met een ondersteuningsvraag. Vrijwel alle ondersteuningsvragen van jeugdigen en gezinnen liepen in 2025 via het JGT. Samen met het gezin brengt het JGT in kaart wat er nodig is en biedt passende ondersteuning. In veel gevallen doen we dit zelf, soms in samenwerking met een specialistische jeugdhulpaanbieder. De ondersteuning is integraal, gericht op de hele leefomgeving en op het aanpakken van de oorzaak van zorgen of problematiek. We werken intensief samen met huisartsen en onderwijs om alle ondersteuningsvragen in beeld te krijgen en op te pakken.
- Volgens het uitgangspunt 'Eén gezin, één plan en één regisseur' hebben de medewerkers van het JGT, waar nodig op maat, jeugdhulpvoorzieningen ingezet. De voorzieningen zijn toegespitst op de specifieke (gezins-)situatie van de jeugdigen. Vaak blijven we het gezin ook vanuit het JGT ondersteunen. Samen met het gezin en de jeugdhulpaanbieder formuleerden we de doelen waaraan een jeugdhulpaanbieder werkte en de tijd die we dachten dat daarvoor nodig was. Op deze manier hebben we gestuurd op effectieve en efficiënte jeugdhulp.
- In 2025 hebben we stappen gezet om zorgen en problemen waar mogelijk te voorkomen of er eerder bij te zijn. Zo bieden we met Join Us laagdrempelige mogelijkheden voor ontmoeting tussen jongeren die behoefte hebben aan meer sociaal contact en ondersteunen getrainde vrijwilligers gezinnen die vragen hebben op verschillende levensdomeinen in Samen Oplopen. Op veel van deze preventieve inzet bestaat een intensieve samenwerking tussen het Wijk en Welzijn Team (WWT) en het Jeugd- en Gezinsteam (JGT). We zijn verder gegaan met de plannen voor De Gemeint 3 ter voorbereiding op een vrij toegankelijke jeugdhulpvoorziening. Hier zal groepsaanbod voor ouders, kinderen en jongeren beschikbaar komen op het gebied van mentale gezondheid.
- Het aanbod van preventie en ondersteuning bij echtscheidingen is versterkt. Het WWT en JGT trekken hierin samen op. Echtscheidingen komen vaak voor en leiden regelmatig tot problemen in de ontwikkeling van kinderen of in de gezinssituatie. Deels kan dit voorkomen worden door tijdig passende ondersteuning te bieden.
- De impact van het jongerenwerk is in beeld gebracht en besproken met college- en raadsleden. Hier is uit voortgekomen de huidige formatie in ieder geval te verlengen voor 2026 en 2027 met de ambitie deze structureel te maken.
- Koers Jeugdhulp: ook in 2025 werkten we regionaal samen om waar mogelijk te voorkomen dat jeugdhulp nodig is, ervoor te zorgen dat jeugdigen snel passende ondersteuning krijgen, de aansluiting tussen onderwijs en jeugdhulp verbetert en op het gebied van zorg en veiligheid regionale afstemming plaatsvindt. Dit gebeurde volgens een nieuw uitvoeringsprogramma dat is aangepast op de actuele ontwikkelingen, waaronder de Hervormingsagenda.

7.3 Maatschappelijke ondersteuning

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Samen zorgen en samen leven: het bevorderen van sociale samenhang, mantelzorg, vrijwilligerswerk, veiligheid en leefbaarheid in de gemeente zodat inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren in onze maatschappij. Ook willen we huiselijk geweld en eenzaamheid voorkomen en bestrijden.
- Betere ondersteuning voor de inwoner, verminderen van de regeldruk voor de aanbieders en integratie met zowel jeugd als participatie.
- Van beschermd wonen naar beschermd thuis.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De maatschappelijke organisaties binnen Bijeen hebben gewerkt aan preventie van (zorg)vragen en aan een zo breed mogelijke basis van algemeen toegankelijke voorzieningen. Het wijk en welzijn team (WWT). We hebben de mogelijkheden tot ontmoeting met 'Doe mee in Heusden' als centraal online platform verbeterd en hebben organisaties en inwoners kennis laten maken met de mogelijkheden van het platform.
- We hebben gewerkt aan de aanwezigheid van voldoende buurthuisfuncties in iedere kern. Het clusteren van voorzieningen en een plek creëren waar meerdere diensten of activiteiten voor jong en oud samen komen, is hierbij ons uitgangspunt. We hebben hier diverse stappen in gezet binnen de ontwikkeling van MFA 't Knooppunt en een start gemaakt aan multifunctionele accommodaties in Elshout en de Grassen (Vlijmen).
- We hebben subsidie verleend aan initiatieven, (innovatieve) activiteiten en samenwerkingsverbanden. Zo dragen we bij aan meer en betere informatievoorziening, het creëren van ontmoeting, ondersteuning en dienstverlening aan kwetsbare inwoners, zoals inwoners met dementie, eenzaamheidsproblematiek of onbegrepen gedrag.
- Bijeen is, zowel proactief als reactief, in gesprek gegaan met inwoners die een ondersteunings- of zorgbehoefte hebben. Tijdens die gesprekken wordt helder wat de behoefte is, wat zij hierin zelf of met hun sociaal netwerk kunnen doen en waar aanvullende ondersteuning vanuit de Wmo nodig is. Zo heeft Bijeen inwoners geholpen met een passende invulling van de ondersteuningsbehoefte. Daarbij zijn de beschikbare middelen voor zorg en ondersteuning zo effectief mogelijk ingezet.
- Er is (individuele) zorg en begeleiding geboden aan inwoners met een ondersteunings- en zorgvraag op basis van de Wmo, wanneer dit niet vanuit Bijeen geboden wordt.
- Er is van uit Bijeen aanvullende ondersteuning geboden aan mensen in de thuissituatie, uiteenlopend van ondersteuning in het huishouden, woonvoorzieningen tot dagbesteding en kortdurend verblijf.
- Er is opvang geboden (maatschappelijke opvang, vrouwenopvang, beschermd wonen en verslavingszorg).
- Er is samengewerkt om de juiste zorg te organiseren voor mensen die vanuit een beschermd-wonen-omgeving in de wijk gaan wonen. Dit gaat in samenwerking met Woonveste voor het realiseren van huisvesting.
- In de regio Hart van Brabant is samengewerkt voor de verdeling van 'Weer thuis woningen'. Bij het zogenaamde Matchingspunt zijn aanvragen ingediend voor woningen als mensen uitstromen vanuit Beschermd wonen, Wet Langdurige Zorg, Maatschappelijke opvang en Jeugdzorg.
- In het kader van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg zijn mensen opgevangen en meldingen doorgeleid en verkennend onderzoek uitgevoerd.
- Er is vanuit Bijeen ondersteuning geboden aan vrijwilligers en mantelzorgers. Met het vrijwilligersplatform Heusdenvoorelkaar is gekeken naar een doorontwikkeling van de dienstverlening. Met dit platform hebben we vraag en aanbod van vrijwilligerswerk gekoppeld en inwoners voorzien van informatie en advies over vrijwillige inzet.. We hebben ook een succesvol Vrijwilligersfestival georganiseerd, waarbij diverse 'Heusdense helden' in het zonnetje gezet zijn voor hun inzet.
- Als gevolg van de oorlog in Oekraïne zijn er ook in onze gemeente op verschillende plekken vluchtelingen opgevangen. Hierbij zijn maatschappelijke partners betrokken. Zij bieden hulp op maat door bijvoorbeeld spreekuren op opvanglocaties.
- Samen met de regio Hart van Brabant hebben we uitvoering gegeven aan het actieplan dakloosheid. Het actieplan is gericht op het terugdringen en voorkomen van dakloosheid.
- De aanbesteding voor Hulp bij het Huishouden is in oktober afgerond. In het laatste kwartaal van 2025 is samen met de gegunde aanbieders de overgang naar het nieuwe contract vormgegeven.
- We hebben, samen met de regio Hart van Brabant, de gecontracteerde zorgaanbieders en het JGT en WWT, gewerkt aan het door ontwikkelen van de Stevige lokale teams om de sociale basis verder te versterken.

7.4 Armoedebelid

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- We willen inwoners zo vroeg mogelijk bereiken, liefst nog voordat er financiële problemen zijn. Zo kunnen we op tijd advies en ondersteuning bieden, zodat we financiële problemen kunnen voorkomen.
- Het zo vroeg mogelijk signaleren van een betalingsachterstand om te voorkomen dat mensen verder 'wegzakken' en in de financiële problemen raken.
- Er voor zorgen dat we de juiste ondersteuning bieden wanneer er toch financiële problemen ontstaan.
- De toegang tot ondersteuning zo eenvoudig mogelijk maken.
- Er voor te zorgen dat inwoners ongeacht hun financiële situatie mee kunnen blijven doen.
- Mensen met een minimuminkomen de kans geven om te participeren in de (Heusdense) samenleving.
- Kinderen moeten volwaardig mee kunnen doen in de (Heusdense) samenleving.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben de vroegsignalering uitgevoerd. Met de vroegsignalering ontvangen we meldingen van de woningcorporaties, zorgverzekeraars, Brabant Water en energieleveranciers, zodat we inwoners met een betalingsachterstand snel in beeld hebben. Samen met partners zoals Woonveste, Kredietbank en het WWT hebben we deze inwoners benaderd en hen advies en ondersteuning geboden. Dit jaar is ook het JGT aangesloten bij deze samenwerking.
- Samen met Kredietbank en jongerenwerkers van het WWT hebben we financiële educatie, in de vorm van een schuldenescape, gegeven op het d'Oultremontcollege.
- We hebben de landelijke ontwikkelingen op het gebied van armoede en schulden gevolgd. Daarbij hebben we samen met het Financieel Paspoort gewerkt aan een koppeling met de HeusdenPas, waardoor inwoners makkelijk kunnen zien of ze in aanmerking komen voor de HeusdenPas en deze ook direct kunnen aanvragen.
- Met de HeusdenPas hebben we inwoners die minder te besteden hebben geholpen om mee kunnen blijven doen in de samenleving. Ook hebben we een gemeentepolis waarmee we bijdragen aan de zorgverzekering voor inwoners met een HeusdenPas zodat zij goed verzekerd zijn. We hebben de lokale voedselbanken ondersteund zodat zij inwoners kunnen voorzien van voedselpakketten.
- Met het Kindpakket hebben we er, samen met Stichting Leergeld en Stichting de Schroef, voor gezorgd dat kinderen konden deelnemen aan sport en cultuur en mee kunnen doen op school.
- De Energiecoaches hebben huisbezoeken afgelegd om inwoners advies te geven over energiebesparende maatregelen. Verder zijn de Energiefixers gestart, zij helpen inwoners ook met energiebesparende maatregelen en leveren ook praktische hulp zoals het installeren van ledlampen, radiatorfolie, tochtstrips of een waterbesparende douchekop. De Energiecoaches en Energiefixers hebben samen gewerkt aan het bestrijden van energiearmoede.
- We hebben het Voorzieningen Register actueel gehouden. Dit is een sociale kaart waarin alle lokale ondersteuningsmogelijkheden zijn ondergebracht. Hiermee krijgen inwoners snel zicht op waar men voor in aanmerking komt en kan men ook direct de ondersteuning aanvragen.
- In 2025 is gestart met de lokale coalitie armoede, waarin de kernpartners vier keer per jaar bij elkaar komen om het netwerk te onderhouden en te verbreden en aanbod en ontwikkelingen te delen en bespreken en de samenwerking te verstevigen.

7.5 Integratie vergunninghouders

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Als gemeente willen we het verschil maken door er via een goed inburgeringstraject voor te zorgen dat statushouders volwaardig mee kunnen doen aan de samenleving.
- Voor de (asiel)opvang en huisvesting nemen we de verantwoordelijkheid die het Rijk en de Veiligheidsregio van ons vragen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Op basis van de stappen in de zogenaamde "[roadmap inburgering](#)" is uitvoering gegeven aan de inburgeringswet. De uitvoering van de Wet Inburgering in Heusden 2022-2025 is geëvalueerd. Dit hebben we gedaan met Baanbrekers, de taalaanbieder en de maatschappelijke organisaties die uitvoering geven aan de inburgeringstrajecten en inburgeraars. Op basis hiervan is een uitvoeringsplan opgesteld voor 2026-2029.

- In de regio Hart van Brabant wordt samengewerkt aan een integrale aanpak van asiel tot integratie.
- Samen met Woonveste hebben we de nieuwe taakstellingen voor de huisvesting van statushouders behaald en de achterstand uit 2023 deels ingelopen.
- Het draagvlak voor deze doelgroep bij omwonenden hebben we verbeterd door passende interventies en nauwere samenwerking door maatschappelijke organisaties die betrokken zijn bij vergunninghouders en hun omwonenden.

7.6 Gezondheid

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

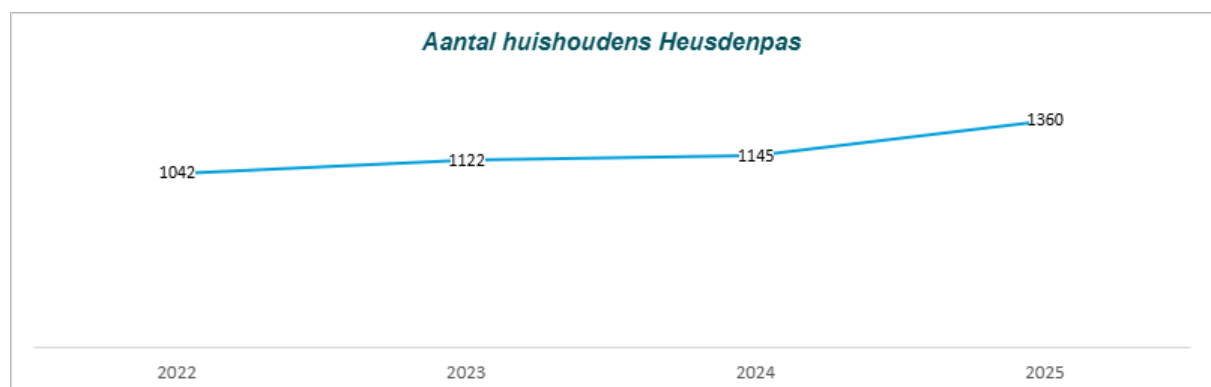
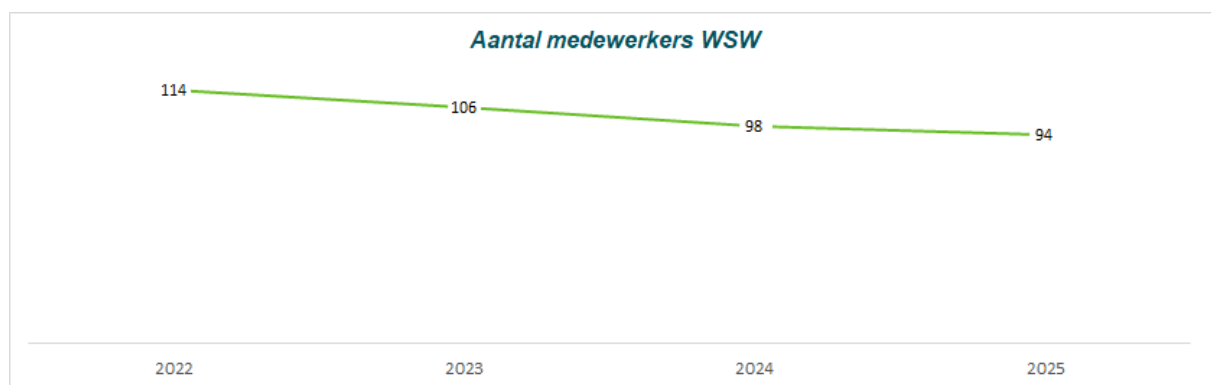
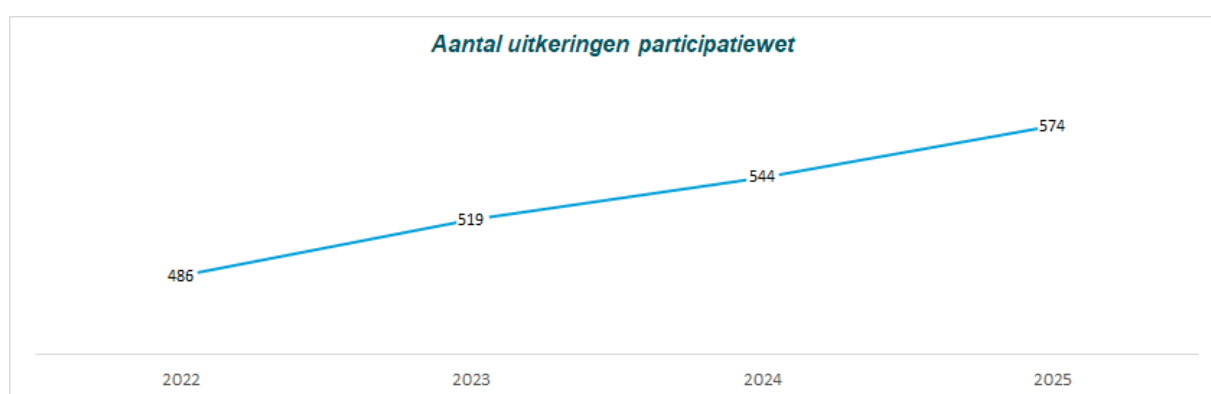
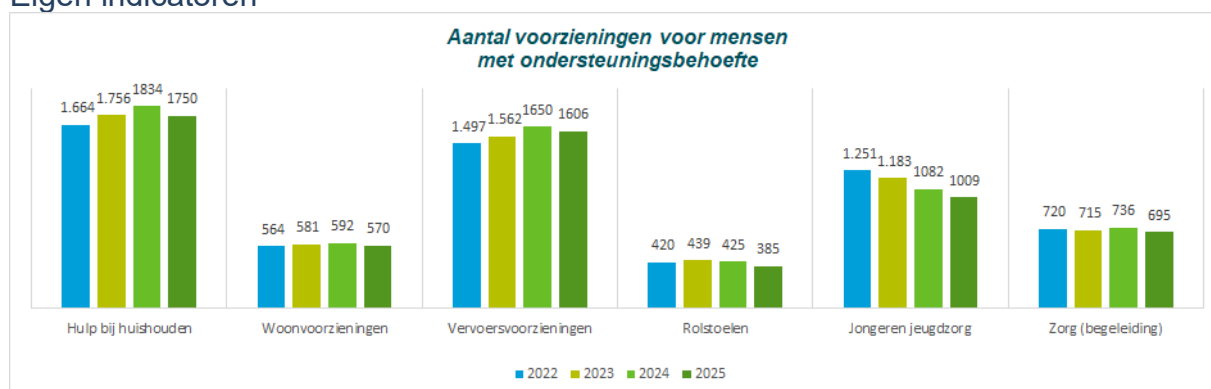
- Het versterken van veerkracht, eigen regie en gezondheidsvaardigheden van onze inwoners om zo de positieve gezondheid te bevorderen en het bijdragen aan het gezond en veilig opgroeien van de jeugd.
- Het ondersteunen van doelen en ideeën die kinderen aanmoedigen om nu én later actief en gezond te leven.
- Preventie op de belangrijkste (vermijdbare) gezondheidsbedreigingen zoals overmatig alcoholgebruik, drugsgebruik, overgewicht, roken en psychische kwetsbaarheid, waaronder eenzaamheid, waardoor we de leefstijl van de inwoners van Heusden verbeteren.
- Het bestrijden en voorkomen van eenzaamheid met een gezamenlijke aanpak van onze inwoners en vele partners in het maatschappelijk veld.

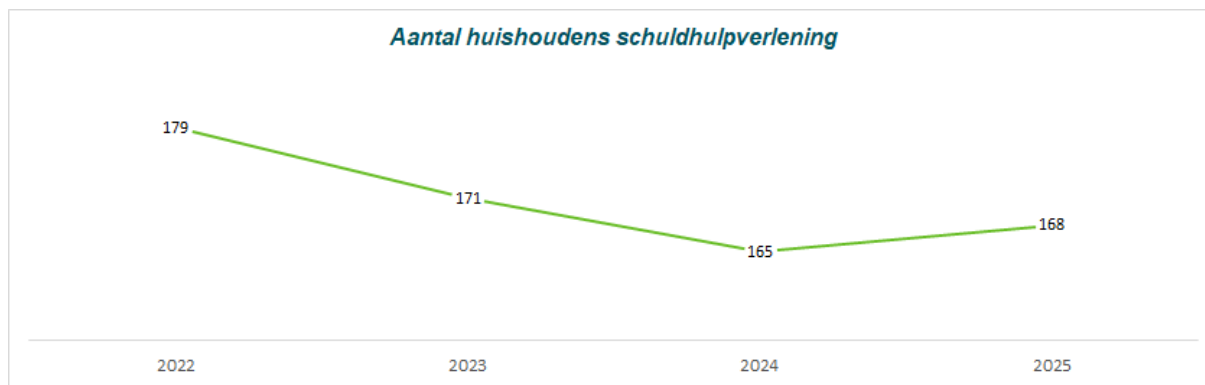
Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De GGD Hart voor Brabant heeft een groot deel van de wettelijke taken uit de 'Wet publieke gezondheid' uitgevoerd. Onder ander de infectieziektebestrijding, hygiënezorg en de basistaken van de jeugdgezondheidszorg.
- Preventieve activiteiten zijn georganiseerd binnen Bijeen rondom thema's zoals beweging, voeding en middelengebruik (zowel alcohol als drugs). Dit gebeurde bijvoorbeeld in de vorm van webinars en een ouderavond, samen met gemeente Waalwijk, over pubers en verleidingen.
- De preventieve activiteiten zijn bijvoorbeeld verbonden met andere ondersteuning in het sociaal domein zoals de ketenaanpakken uit het GALA en IZA. Zo is tijdens de vitaliteitsdag aandacht besteed aan de ketenaanpak Valpreventie, maar ook aan mantelzorg en gezonde voeding.
- Binnen de coalitie Kansrijke start hebben we samen met verloskundigen, kraamzorg, het WWT, het JGT en de jeugdgezondheidszorg samen gewerkt om gezinnen en kinderen in de gemeente een zo goed mogelijke start te geven. We hebben hierbij aandacht gehad voor goede informatie en ondersteuning op maat voor zwangere en ouders van kinderen tot 2 jaar. We hebben uitvoering gegeven aan het integraal plan van aanpak behorende bij het Gezond en Actief Leven Akkoord. Onderdeel hiervan is het actief participeren in de ketenaanpakken en het lokaal beweeg- en sportakkoord. De buitengymzaal is hier een voorbeeld van.
- We hebben de aanpak rondom eenzaamheid voortgezet. Met de coalitie 'Kom erbij Heusden' hebben we diverse initiatieven een subsidie kunnen geven voor verbindende activiteiten en zijn we als partner betrokken bij activiteiten zoals Heusden aan Tafel, de Vitaliteitsdagen en werken we sinds dit jaar samen met PostNL aan de signalering van eenzaamheid. We hebben daarnaast als coalitie de activiteiten van onze partners onder de aandacht gebracht via de platforms van 'Doe mee in Heusden' en 'Heusdenvoorelkaar'.
- De kerngroep en werkgroepen van onze dementievriendelijke gemeente (DVG) is uitgebreid met nieuwe partners en is doorgegaan met de ondersteuning 'op het gebied van omgaan met dementie'. De partnerorganisaties ondersteunen mensen met dementie en hun familie en mantelzorgers, zodat mensen met dementie langer thuis kunnen blijven wonen en de kwaliteit van leven van de mensen met dementie en hun familie en mantelzorgers wordt verhoogd. Dit doet het DVG door activiteiten voor mensen met dementie en hun familie te organiseren, maar ook trainingen aan vrijwilligers, mantelzorgers, ondernemers, verenigingen en naasten van mensen met dementie. Ook zijn er op twee plekken in Vlijmen dementievriendelijke paden (Vergeet me niet paden) aangelegd en is er gestart met de ontwikkeling van een derde pad in de kern Drunen.

Indicatoren

Eigen indicatoren

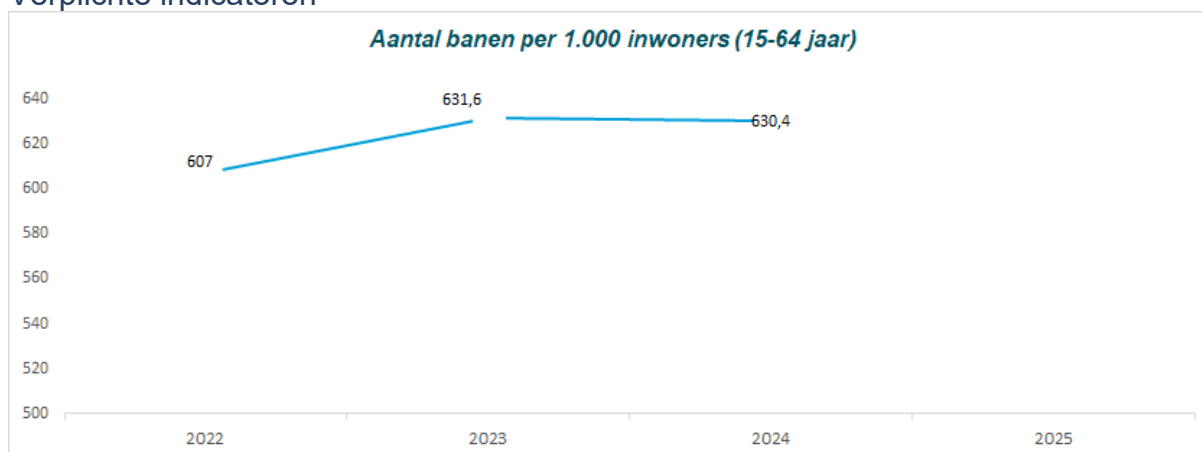

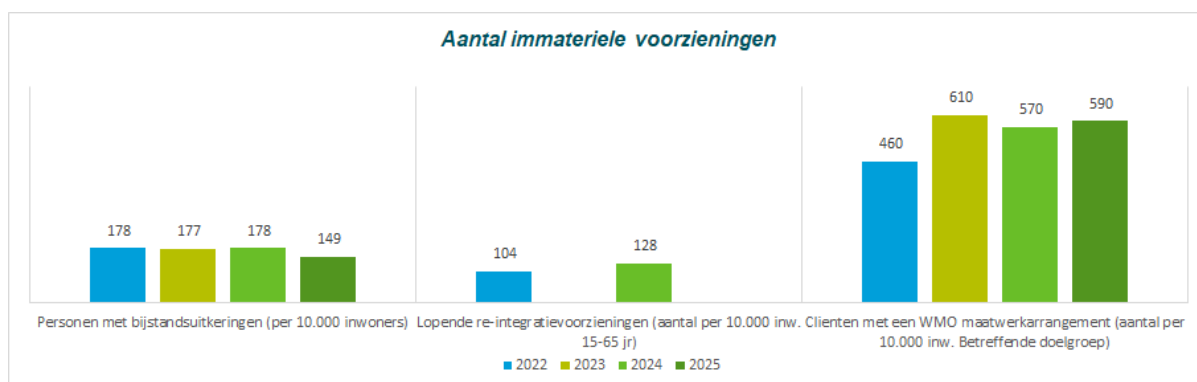
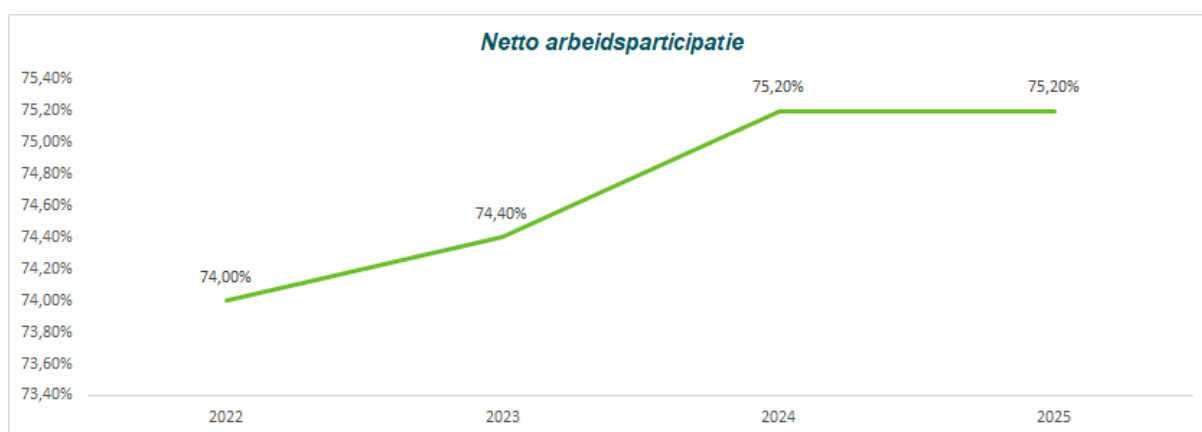
		2016-2017		2020		2021-2022		2023-2024	
Gezondheid		% Heusden	% HvB	% Heusden	% HvB	% Heusden	% HvB	% Heusden	% HvB
Goede gezondheid	jeugd (0-11)	98%	96%			96%	97%		
	jongeren (2e/4e klas VO)	82%	83%	87%	87%	84%	84%	84%	82%
	jongvolwassenen (16-25)						65%	69%	65%
	volwassenen (18+)	79%	79%	81%	83%	73%	73%		
	senioren (65+)	64%	63%	67%	68%	67%	62%		
Psychisch gezond	jeugd (0-11)	83%	84%	76%	74%	89%	89%		
	jongeren (2e/4e klas VO)	82%	84%	83%	84%	75%	75%	78%	75%
	jongvolwassenen (16-25)						76%	84%	82%
	volwassenen (18+)	84%	83%	81%	82%	81%	78%		
	senioren (65+)	82%	84%	83%	84%	87%	87%		
Gezond gewicht	jeugd (0-11)	94%	89%	-	-	82%	81%		
	jongeren (2e/4e klas VO)	89%	90%	89%	89%	-	-	-	-
	jongvolwassenen (16-25)						66%	72%	70%
	volwassenen (18+)	49%	54%	51%	51%	47%	49%		
	senioren (65+)	42%	39%	43%	39%	40%	40%		
drinkt niet	jongeren (2e/4e klas VO)	64%	66%	61%	66%	68%	66%	65%	67%
	jongvolwassenen (16-25)						37%	40%	39%
	volwassenen (18+)	16%	16%	10%	10%	15%	17%		
	senioren (65+)	15%	20%	18%	14%	25%	23%		
rookt niet	jongeren (2e/4e klas VO)	91%	93%	97%	98%	92%	93%	93%	91%
	jongvolwassenen (16-25)							70%	67%
	volwassenen (18+)	75%	78%	86%	83%	86%	82%		
	senioren (65+)	88%	89%	93%	90%	92%	91%		

De cijfers zijn afkomstig uit de vierjaarlijkse gezondheidsmonitoren. Voor jeugd komt de laatste uit 2021. De laatste cijfers van volwassenen en ouderen dateren uit 2022. Voor jongeren (2e/4e klas) is de laatste versie uit 2023 (2 jaarlijkse monitor). Deze vragenlijst is sinds 2021 aangepast. Voor 2025 / 2026 zijn nog geen gegevens bekend.

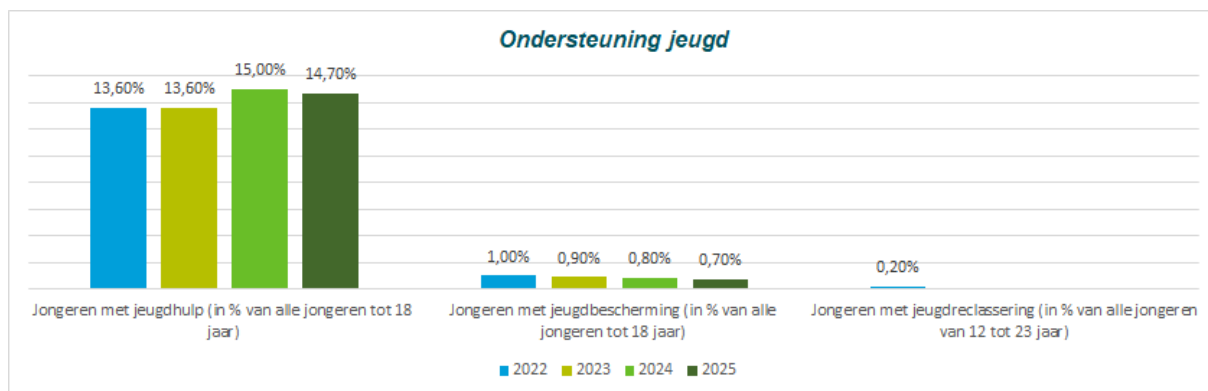
Verplichte indicatoren

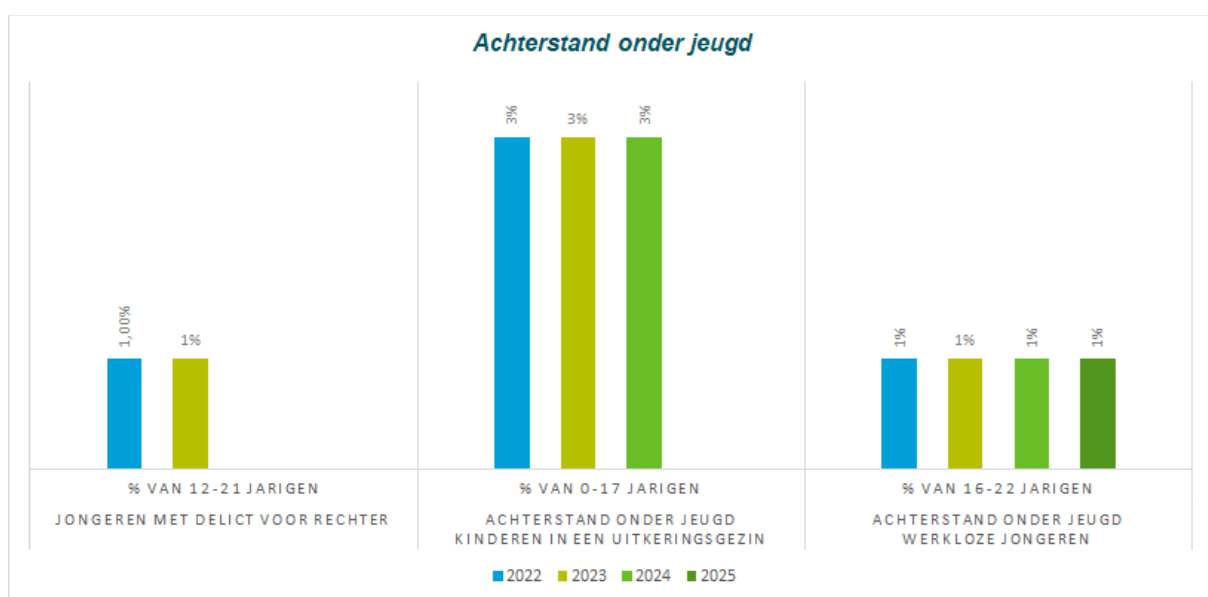
Op de website www.waarstaatjegemeente.nl zijn nog geen gegevens over 2025 beschikbaar.

Op de website www.waarstaatjegemeente.nl zijn voor het aantal lopende re-integratievoorzieningen voor 2023 en 2025 nog geen gegevens beschikbaar.

Op de website www.waarstaatjegemeente.nl zijn voor het aantal jongeren met jeugdreclassering voor 2023, 2024 en 2025 geen gegevens beschikbaar.

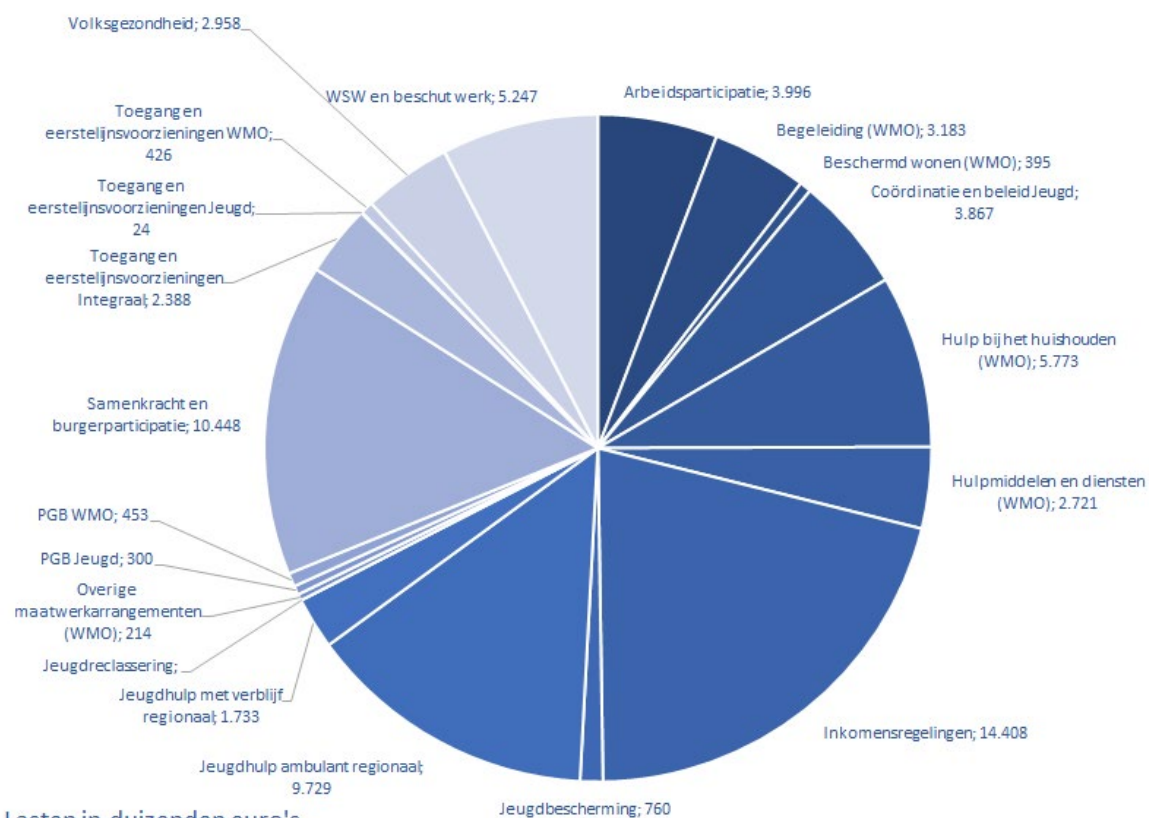

Op de website www.waarstaatjegemeente.nl zijn voor de indicator Achterstand onder jeugd ontbreken nog cijfers over 2024 en 2025.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	65.169	57.535	69.777	69.024
Baten	23.886	11.560	23.339	22.971
Saldo	-41.283	-45.976	-46.438	-46.053
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen	476	0	0	0
Saldo	476	0	0	0
Resultaat	-40.807	-45.976	-46.438	-46.053

Hoe is het geld besteed?

Lasten in duizenden euro's

Duurzaamheid, Milieu en afval

Beschrijving

De volwassenen hebben de aarde te leen van de kinderen'. Daarom zijn we aan de slag met het duurzaam maken van Heusden. Er gebeurt veel om ons heen op het gebied van duurzaamheid. Het bedrijfsleven, particulieren, verenigingen, woningbouworganisaties, etc. zijn actief bezig om hun omgeving duurzamer te maken. Als gemeente hebben we hier soms een directe, maar vaak ook een indirecte rol. De visie op duurzame ontwikkeling die in 2023 is vastgesteld biedt een kapstok waaraan vele beleidsthema's gekoppeld kunnen worden. Het gemeentelijk beleid is gericht op het aanmoedigen van bewustwording en gedragsverandering voor natuur en milieu. De gemeente heeft overzicht op terreinen als energie, afval, geluid, bodem, luchtkwaliteit, water en riolering, hondenoverlast en natuur- en milieucommunicatie.

Daarnaast voert de gemeente als bevoegd gezag de vergunningverlening, toezicht en handhaving uit op deze terreinen.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Omgevingswet
- Landelijk afvalbeheerplan (LAP3)
- Europese Single Use Plastics-richtlijn (SUP)
- Europese Kaderrichtlijn Water (KRW)
- KRW impuls Brabant
- Europese richtlijn stedelijk afvalwater
- Regionaal Water en Bodemprogramma Brabant
- Regeling kunststofproducten voor eenmalig gebruik
- Bestuursakkoord water
- Klimaatwet (2019)
- Klimaatakkoord (2019)
- Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie
- Verordening natuurbescherming Noord-Brabant
- Wet Basis registratie ondergrond
- Waterschapsverordening
- Omgevingsvisie Noord-Brabant
- Omgevingsverordening Noord-Brabant
- Nationaal Isolatieprogramma (NIP)
- Nationaal Programma Landelijk Gebied (NBLG)
- Brabants Programma Landelijk Gebied (BPLG)
- Kamerbrief Water en bodem sturend en als uitwerking daarvan de Landelijke maatlat voor een groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving
- Beleidsregel natuurbescherming Noord-Brabant
- Warmtewet

Heusdense beleidskaders

- Beleidsnota gemeentelijk geluidsbeleid Heusden (2011)
- Beleidsnota Externe Veiligheid Heusden (2011)
- Hondenbeleid (2014)
- [Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht gemeente Heusden 2023](#)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2018)

- [Ambitiekaart Energie \(2019\)](#)
- [Visie Zonne-energie \(2019\)](#)
- [Kadernotitie Windenergie \(2020\)](#)
- [Regio Deal Noord Oost Brabant \(2020\)](#)
- [Regionale Energie en Klimaat Strategie Hart van Brabant \(2021\)](#)
- [Transitievisie Warmte Heusden v1.0 \(2021\)](#)
- [Evaluatie Visie zonne-energie en Kadernotitie windenergie \(2021\)](#)
- [Waterplan Heusden 2023-2027 \(2022\)](#)
- [Verordening fysieke leefomgeving \(2022\)](#)
- [Afvalbeleidsplan 2022-2026 \(2022\)](#)
- [Nota bodembeheer \(2022\)](#) en [Bodemkwaliteitskaart 2018](#)
- [Plan van aanpak individuele verduurzaming van woningen \(2022 – 2026\)](#)
- [Visie duurzame ontwikkeling 2023 - 2040 \(2023\)](#)
- [Afvalstoffenverordening 2024 \(2023\)](#)
- [Klimaatadaptatiestrategie \(2024\)](#)
- [Energiestrategie Heusden \(2025\)](#)
- [Verduurzaming gemeentelijk vastgoed \(2025\)](#)
- [Strategie integrale circulariteit \(2026, io\)](#)

8.1 Duurzame energie

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- In onze missie op duurzame ontwikkeling hebben we bepaald dat alle inwoners betaalbare en voortdurende toegang hebben tot energie en water en dat zij nu en in de toekomst in een prettige omgeving kunnen leven en werken
- Dit vertaalt zich onder andere in de doelstelling om in 2050 in de hele gemeente CO2 neutraal te zijn. Hiervoor worden acties in gang gezet op korte, middellange en lange termijn.
- De gemeente wil inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en verenigingen bewegen om (samen) energiebesparende maatregelen te nemen.
- In 2030 is het doel om 35% energiebesparing te realiseren ten opzichte van 2010
- In 2030 is het doel om 20% van de gebouwde omgeving (klaar voor) aardgasvrij te maken
- In 2030 is het doel om 60% van het elektriciteitsverbruik duurzaam op te wekken binnen onze gemeentegrenzen
- In 2030 is het doel om netcongestie terug te brengen en de netbalans te optimaliseren

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Besparing

- Het isoleren van slechtgeïsoleerde woningen is gestimuleerd door een subsidie beschikbaar te stellen voor deze woningeigenaren, waarbij huishoudens met energiearmoede recht hadden op extra subsidie om de investeringen mogelijk te maken. In 2025 zijn er in totaal 238 subsidies verleend voor het isoleren van woningen.
- Ook is het isoleren van slechtgeïsoleerde woningen ondersteund door middel van ontzorging via inkoopacties waarbij de lokale subsidie op de offerte verrekend werd. Hier hebben 94 huishoudens gebruik van gemaakt.
- Huishoudens die te maken hebben met energiearmoede zijn aangeschreven om gebruik te maken van de energiefixers die kleine energiebesparende maatregelen toepassen. Er hebben 177 eerste bezoeken plaatsgevonden en nog eens 130 fixbezoeken.
- We informeerden, ondersteunden en begeleidten inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties bij het aanpakken van energiebesparing via het energieloket.
- We hebben acht nieuwe ondernemers laten aansluiten bij de Green Deal Ondernemen om energiebesparing te stimuleren op bedrijventerreinen. Daarnaast hebben de deelnemers naar aanleiding van energiescans en rapportages nieuwe energiebesparende maatregelen toegepast.
- Er zijn verschillende onderzoeken gedaan om de mogelijkheden voor groepstransportovereenkomsten of andere manieren van energie delen op bedrijventerreinen te bekijken.

- We hebben een enquête uitgezet onder inwoners om er achter te komen welke ondersteuning zij nodig hebben in het verduurzamen van de woning, zodat we gericht die ondersteuning kunnen bieden. Hier hebben ruim 467 inwoners op gereageerd.
- Bij onze energicoaches is nieuwe software geïmplementeerd die voor inwoners beter inzicht geeft welke stappen zij moeten nemen ter verduurzaming van de woning, en die voor de gemeente meer data verzameld over de huidige status van de woningen in de gemeente.
- De subsidie voor het verduurzamen van maatschappelijke accommodaties (voornamelijk sportvoorzieningen) is verder onder de aandacht gebracht bij de betreffende organisaties om ook daar verduurzaming verder te stimuleren. In 2025 hebben vier accommodaties hier gebruik van gemaakt.

Warmte

- We hebben een onderzoek gedaan naar de mogelijke warmte-oplossingen in de vesting Heusden.
- We hebben beleid opgesteld voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. We zijn de voorbereidingen gestart voor een pilot bij de Vlijmense Boys om te kijken hoe verduurzaming in lijn met dat beleid kan plaatsvinden en in relatie tot de ontwikkelingen in de warmtetransitie in Vlijmen
- Samen met bewonersinitiatief Warm Vliedberg en Woonveste is er een schetsontwerp uitgewerkt voor een zeer lage temperatuur (ZLT) warmtenet-oplossing voor 500 woningen in de Vliedberg.
- In 2025 hebben we een faciliterende rol gehad bij de landelijke pilot Gebiedsaanpak energietransitie/duurzame transitie glastuinbouw Heusden focust op de ruimtelijke aspecten rondom de toekomst van de glastuinbouw in Heusden, met kansen voor energietransitie.

Opwek

- Er is gewerkt aan een startdocument voor de oprichting van een energiegemeenschap
- We hebben een NRD (Notitie Reikwijdte en Detailniveau) opgesteld als start van de planMER-procedure, waarin is vastgelegd welke kansrijke locaties en kaders voor windenergie in het planMER worden onderzocht.

Netcongestie

- We hebben op ambtelijk niveau in en in afstemming met Enexis een routekaart gemaakt voor de aanpak van buurten als het gaat om de ruimtelijke opgaven en de energietransitieopgaven, aansluitend bij de buurtaanpak van Enexis

Strategie en regionale samenwerking

- [De Energiestrategie Heusden 2025 – 2030](#) is afgerond en bestuurlijk vastgesteld
- We hebben een uitvoeringsprogramma opgesteld als leidraad voor de uitvoering en financiering van de energiestrategie
- We hebben een monitoringsaanpak opgesteld en gaan die uitvoeren.
- We hebben de overstap in gang gezet van het consortium Noord Oost Brabant (NOB) naar consortium met Tilburg voor de inkoop van energie. Vanaf 2028 wordt dit geëffectueerd
- We hebben een plan van aanpak opgesteld voor de Regionale Energie en Klimaatstrategie (REKS) voor 2026
- Er is op regionaal niveau een Center of Expertise (COE) opgericht ter ondersteuning van de energietransitie voor de regiogemeenten

8.2 Duurzaam - Klimaatadaptatie en biodiversiteit

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

Klimaatadaptatie

We willen gevolgen van klimaatverandering (wateroverlast, verdroging en hittestress) in de leefomgeving voorkomen. De gemeente doet dit vanuit de openbare ruimte. Hiermee geven we mede invulling aan nationale en provinciale doelen op het gebied van water, bodem, hitte en droogte. We willen daarnaast bijdragen aan de nationale doelen tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Vanuit diverse programma's wordt hieraan bijgedragen.

Afvalwater

Het afvalwater wordt doelmatig en efficiënt ingezameld en getransporteerd naar de rioolwaterzuivering. Bij situaties waar water op straat voorkomt, kan overlast ontstaan, onder andere omdat dit geen schoon water is. Dit willen we zo veel mogelijk voorkomen en verhelpen. Onze riooloverstorten willen we zo optimaal mogelijk laten werken. Vanuit de KRW zal er een verhoogde inzet gedaan moeten worden om de effecten van indirecte lozingen op de riolering in beeld te krijgen. Ook het functioneren van de riooloverstorten wordt vanuit de KRW en de EU-richtlijn stedelijk afvalwater voorzien van nieuwe eisen.

Hemelwater

Hemelwater is schoon water. Dit water willen we zoveel mogelijk vasthouden op de plaats waar het valt en niet afvoeren met het afvalwater (afkoppelen). Daarmee kunnen we een robuuster watersysteem maken en overlast voorkomen. Tegelijkertijd kunnen het vasthouden en afkoppelen van hemelwater het optreden van hittestress verminderen. Het waterplan bevat het 58% af te koppelen in 56 jaar. Het afkoppelen heeft een grote rol in de opgaven in de KRW en de EU-richtlijn stedelijk afvalwater. Om hemelwater schoon te houden mogen er geen foutaansluitingen voorkomen.

Grondwater

We willen een zo natuurlijk mogelijk grondwatersysteem, waarbij we overlast en onderlast willen voorkomen.

Biodiversiteit

Groenbeheer valt onder het programma Economie en recreatie. Daarom zijn daar de doelstellingen en acties uitgewerkt voor biodiversiteit.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Klimaatadaptatie

Op basis van de klimaatadaptatiestrategie en het waterplan 2023-2027 worden maatregelen uitgevoerd om de klimaatgevolgen op te kunnen vangen. De vormgeving van de openbare ruimte werd daarom in belangrijke mate gestuurd door klimaatadaptatie. We stimuleerden het afkoppelen van hemelwater op het eigen perceel. Bij verbouw of nieuwbouw was verwerking van hemelwater op het eigen perceel het uitgangspunt. In 2025 is de klimaatstresstest geactualiseerd. Op basis daarvan is de uitwerking van de klimaatladder opgestart. Deze zal gereed komen in 2026 en vormt dan de basis voor de toekomstige klimaatambitie per deelgebied. Van de uitvoeringsagenda is het opstellen van het communicatieplan gerealiseerd. Daarmee wordt beter gecommuniceerd over klimaat- en watergerelateerde onderwerpen.

Afvalwater

Er is een afvalwaterstelsel aangelegd. We beheren dit en houden dit in stand. De werking van het stelsel wordt gemonitord door metingen en telemetrie (het op afstand meten). In 2025 hebben we het stelsel 'intelligenter' gemaakt door het meetnet verder te automatiseren.

De maatregelen uit het in 2021 en 2022 geactualiseerde Systeemoverzicht Stedelijk Water (hydraulische doorrekening van het stelsel) werden meegenomen als maatregel in de openbare ruimte. De vervanging van zeven gemalen en één nieuw gemaal is vrijwel geheel gerealiseerd. Enkele zaken worden in 2026 nog afgerond.

Hemelwater

Door het uitvoeren van afkoppelprojecten willen we het hemelwater ontvlechten van de riolering. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij andere beleidsterreinen (bijvoorbeeld groen en wegen). Daarmee verminderen we de gevolgen van klimaatverandering, zoals extreme buien en hittestress. Het verwerken van hemelwater op het eigen perceel is ook in 2025 gestimuleerd met een subsidieregeling en gerealiseerd op basis van de waterverordening. Inmiddels zijn er gronden beschikbaar gekomen voor het inrichten van een waterberging bij Vlijmen (ten westen van Geerpark) en Drunen/Elshout (in

de hoek tussen de A59 en de Elshoutseweg). In 2025 zijn we gestart om dit voor te bereiden zodat de realisatie van de waterberging Drunen/Elshout voor 1 januari 2028 gereed kan zijn. De waterberging Vlijmen neemt meer tijd in beslag omdat deze na GOL kan worden opgepakt.

In Drunen wordt het Oranjeveld heringericht voor waterberging in 2026. In Oudheusden leggen we een hemelwaterstelsel aan in 2026. Met deze projecten maken we meer ruimte voor water en verminderen we de kwetsbaarheid voor water op straat.. Het opsporen en verhelpen van foutaansluitingen hebben we in 2025 uitgevoerd.

Grondwater

We willen een zo natuurlijk mogelijk grondwatersysteem. Met het grondwatermeetnet meten we in hoeverre er verdroging of vernatting in het stedelijk gebied is. Bij lozingen vanuit bronbemalingen of vanuit installaties voor Warmte en Koudeopslag kunnen grote lozingen voorkomen. Het stelsel kan dit niet altijd verwerken. Door vanaf het eerste moment hier aandacht in projecten te vragen kan hierop ingespeeld worden. De grondwaterstanden zijn ook in 2025 historisch hoog geweest en deze standen hebben lang aangehouden. Wij kijken kritisch mee naar het grondwater vanuit onze bijdrage in Groenblauw Gebiedsgerichte Aanpakken (GGA's) Vlijmens Ven en Loonse en Drunense Duinen. Ook vanuit onze deelname aan de droogteagenda en HoWaBo (Hoogwater Aanpak Brabant Oost) brengen wij de Heusdense belangen op het gebied van grondwater in beeld.

HOWABO: In 1995 is de A2 overstroomd en vanaf dat moment zijn maatregelen uitgevoerd om dat te voorkomen. Daarvoor is HoWaBo 1 (Hoog Water Brabant Oost) via een MER-procedure (Milieu Effect Rapportage) doorlopen. Veel van de maatregelen zijn uitgevoerd en de realisatie van enkele is deel van het project GOL (Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat). Door klimaatverandering zien we dat de opgave ten opzichte van HoWaBo 1 sterk toegenomen is. Daarom is er een project HoWaBo 2 opgestart waarin deze opgave verder wordt uitgewerkt. In 2025 zijn de bouwstenen uitgewerkt in een project-MER. In 2025 is gestart met het programma HOWABO hierin staan de bouwstenen die worden uitgevoerd in de tijd en voorzien van kosten. Dit programma zal in 2026 gereed zijn als basis voor de uitvoering voor de komende decennia.

In 2025 hebben we de waterdata omgezet en geactualiseerd via de systematiek van het Gegevenswoordenboek Stedelijk Waterbeheer (GWSW) naar een nieuw beheersysteem. Dit vormt de basis voor het nieuwe Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW) dat we in 2026 gaan opstellen.

Om het waterbeheer op orde te kunnen houden is een actualisatie gedaan van de [kostendekking in het waterplan 2023-2027](#).

Samen met Schone Maaswaterketen en het waterschap zijn we een pilotproject gestart om meer inzicht te krijgen in de indirecte lozingen op de riolering. Dit is van belang voor de KRW en de EU-richtlijn stedelijk afvalwater.

Vanuit de KRW is het gebiedsdossier drinkwater samen met de provincie, het waterschap en gemeenten geactualiseerd.

Samen met Veiligheid en Handhaving is in 2025 een onderzoek uitgevoerd naar drugsgerelateerde stoffen in de riolering. De resultaten worden in 2026 verwacht.

Vanaf 1 januari 2025 nemen we deel aan een EU project (Pipeon) om op basis van robottechnologie en AI beter te kunnen inspecteren in riolering. We doen dit samen met 4 universiteiten, 5 kennisinstituten/bedrijven en 2 andere gemeenten.

8.3 Duurzaam - Circulaire economie

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- In het Rijksbrede programma Van Afval naar Grondstof (VANG) is de ambitie dat 90% van de afvalstoffen wordt hergebruikt en de hoeveelheid restafval in 2025 wordt teruggedrongen naar nog slechts 30 kilogram per inwoner per jaar. We werken aan het bereiken van deze

doelstellingen. We streven ook naar een betere kwaliteit van de gescheiden afvalstromen (de grondstoffen). Daarbij volgen we de bijgestelde VANG doelstelling die zich richt op minder kilo's en meer procenten.

- Zoveel mogelijk terugdringen van afvaldumpingen, bijplaatsingen en zwerfafval.
- Zo laag mogelijke kosten voor afvalbeheer en een goede service voor de inwoners.
- Structureler, zichtbaarder en gemeentebreed werken aan circulaire onderwerpen ook naast afval.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Afvalscheiding en –preventie

In 2025 is er een proef uitgevoerd met kroonringen voor PMD-zakken in de wijk Vliedberg in Vlijmen en in Heesbeen. De resultaten worden meegenomen in het nieuwe Grondstoffenbeleidsplan dat in de tweede helft van 2026 aan de raad wordt aangeboden.

We hebben een nieuwe werkwijze rondom de lediging van bladkorven.

- Zwerfafval, dumpingen en bijplaatsingen

Naast het blijven opruimen van bijplaatsingen bij afvalcontainers en het waar mogelijk handhavend optreden is er een gedragsonderzoek uitgevoerd naar deze bijplaatsingen in de wijk Vliedberg in Vlijmen. Enkele aanbevelingen uit het onderzoek zijn al uitgevoerd, zoals het aanbrengen van duidelijke borden en markeringen op enkele locaties. Andere aanbevelingen uit het onderzoek worden in de loop van 2026 opgepakt. Ook in het Grondstoffenbeleidsplan zal dit onderwerp terugkomen. We hebben in de tweede helft van 2025 een proef uitgevoerd met het ophalen van grof vuil tegen een gereduceerd tarief van € 20. Deze proef is in 2026 voortgezet en ook de resultaten hiervan worden meegenomen in het Grondstoffenbeleidsplan.

- Milieustraat

Medio 2025 is, samen met de gemeenten Waalwijk en Loon op Zand, een haalbaarheidsonderzoek gestart naar een Circulair Ambachtscentrum (CAC).

De inrichting en overzichtelijkheid op de milieustraat zijn aangepast door containers anders te plaatsen en belijning en bebording aan te brengen.

- Tarieven

Op de milieustraat kunnen sinds 1 januari 2025 matrassen en hard plastic gratis worden ingeleverd. Het onderzoek naar tarieven is gestart in 2025 als onderdeel van het nieuw op te stellen Grondstoffenbeleidsplan.

- Communicatie en educatie

In 2025 is doorlopend gecommuniceerd over afvalscheiding. In december hebben veel huishoudens een brief ontvangen van de Afvalstoffendienst over de optimalisatie van de afvalkalender.

- Opstellen van een uitvoeringsprogramma circulariteit

In 2025 is een advies Uitvoeringsprogramma circulariteit gemeente Heusden opgesteld. Dit is input geweest voor een circulaire strategie. Deze strategische visie is eind 2025 afgerond en is op 10 februari 2026 ter vaststelling aan de raad voorgelegd. De circulaire strategie geeft invulling aan één van de thema's uit de Visie Duurzame Ontwikkeling en biedt richting aan de circulaire transitie van de gemeente.

Daarnaast is uitvoering gegeven aan de bestuursopdracht Circulair Ambacht Netwerk in samenwerking met Midpoint Brabant. De gemeente Heusden treedt hierbij op als ambtelijk opdrachtgever en stuurt het project aan.

8.4 Duurzaam - Sociale en gezonde leefomgeving

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Het permanent verbeteren van de luchtkwaliteit in onze gemeente.
- Verbeteren van de leefomgeving om het vestigingsklimaat te ontwikkelen en hiermee een bijdrage te leveren aan werkgelegenheid en binding van (nieuwe) werknemers aan de regio. Vanuit andere programma's wordt hieraan bijgedragen.

- Bijdragen aan de nationale doelen tot vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Vanuit diverse programma's wordt hieraan bijgedragen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In het gesprek met ondernemers bespraken we thema's als duurzame inzetbaarheid, personeelstekorten en maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). In het programma economie zijn daar enkele voorbeeldprojecten van genoemd zoals de Green Deal en Heusden Young talent. Daarnaast zorgen we voor bedrijventerreinen met veel (openbaar) groen en waar mogelijk voor een wandelpad voor werknemers om tussen de middag een rondje te wandelen. Ook was er oog voor biodiversiteit via nestkastjes en insectenhôtels.
- In andere programma's, gericht op het sociaal domein, werd dit onderwerp (ook) verder uitgewerkt. Daarbij was de aandacht bijvoorbeeld gericht op gezondheid, bewegen, duurzame mobiliteit en de eigen regie.
- Er is een saneringsprogramma geluid van wegverkeer voorbereid en vastgesteld voor 27 woningen in de gemeente. Deze komen mogelijk in aanmerking voor geluidreducerende maatregelen aan de gevel. Hiervoor wordt een uitvoeringssubsidie beschikbaar gesteld vanuit het Rijk.
- TNO heeft in 2025 de mobiele luchtmeetcampagne uitgevoerd. De omstandigheden waren goed en het onderzoek is geslaagd. De nadruk lag hierbij op de A59, houtstook en agrarisch gebied. De resultaten zijn nog niet bekend. Deze volgen in 2026.
- We hebben de basiseisen van het [convenant 'Schoon en Emissieloos Bouwen'](#) geïmplementeerd in de standaardbestekseisen. Hiermee beperken we de emissies van fijnstof, stikstof en CO₂ bij gemeentelijke grond, weg, water en utiliteitsprojecten.
- We verstrekken een subsidie voor het beperken van overlast door houtstook. De subsidies zijn gericht op het verwijderen kachels en rookgaskanalen. In 2025 zijn er achttien subsidieaanvragen toegekend. Hiervoor is een totaalbedrag van € 16.681,- uitgekeerd.

8.5 Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

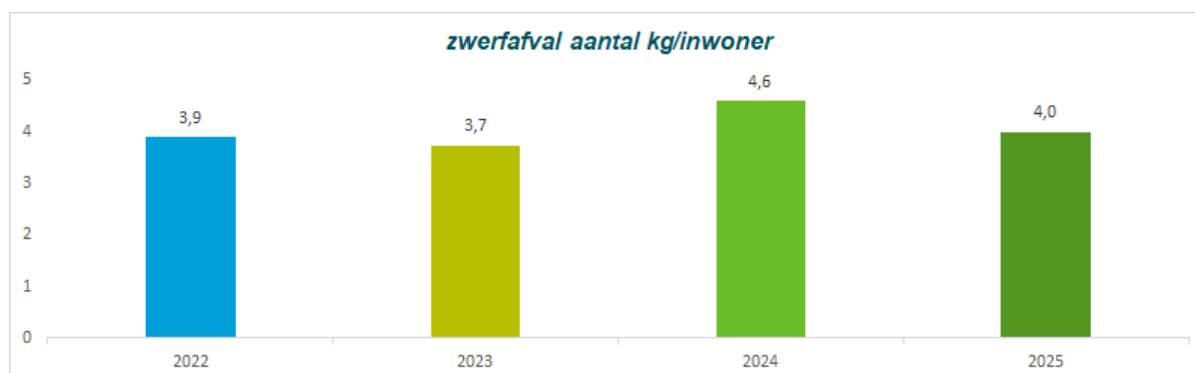
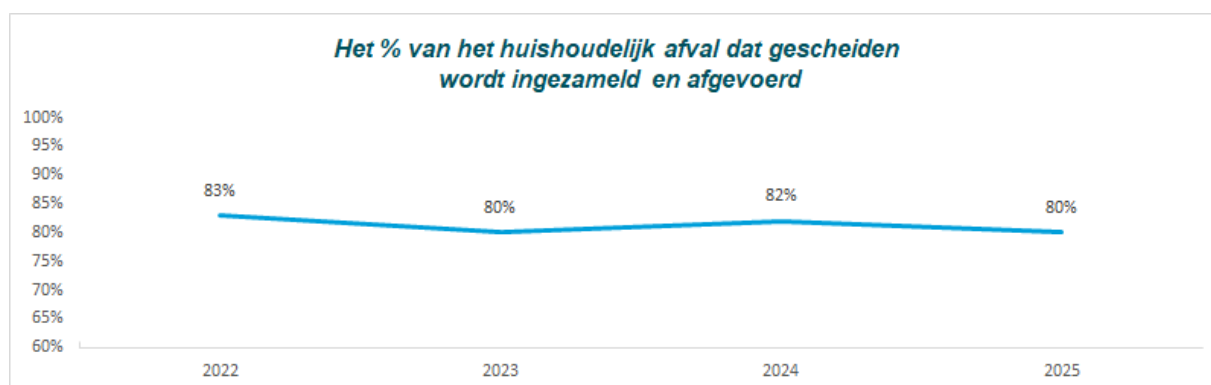
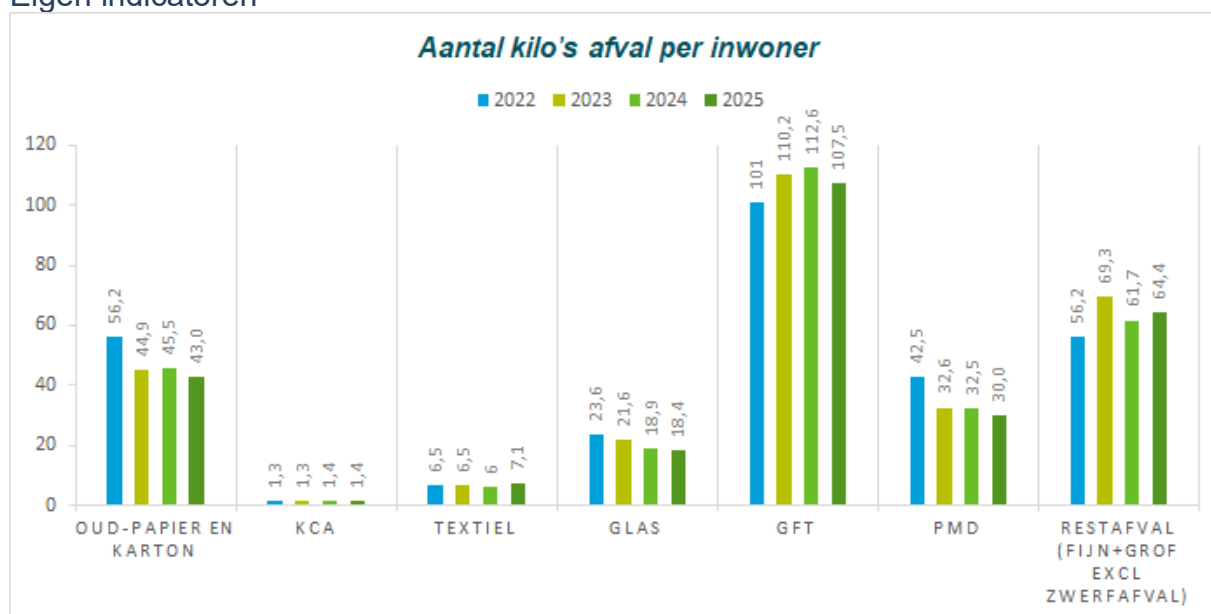
- We streven naar een schone, duurzame en veilige werk- en leefomgeving in Heusden en in de regio Midden- en West-Brabant.

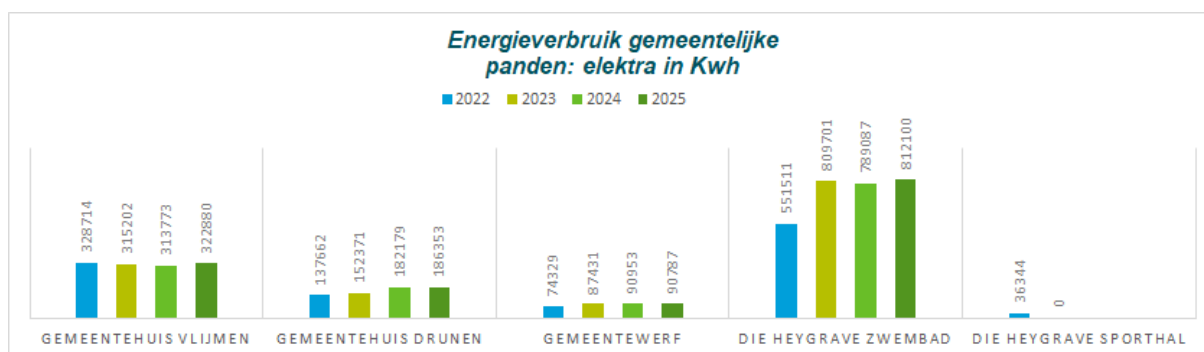
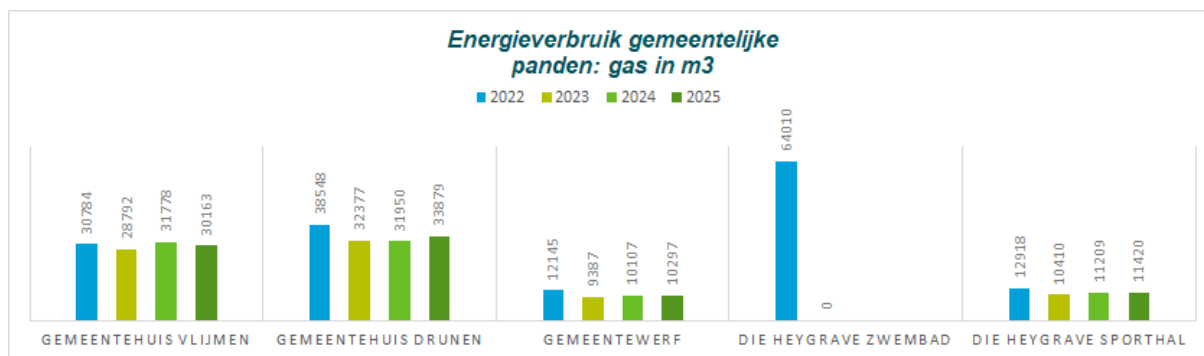
Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) heeft ook in 2025, in opdracht van de gemeente, toezicht gehouden op naleving van de wet- en regelgeving door het uitvoeren van controles bij onder ander bedrijven (waaronder milieucontroles). Daarnaast zijn er door de OMWB (milieu)klachten en meldingen van incidenten behandeld.

Indicatoren

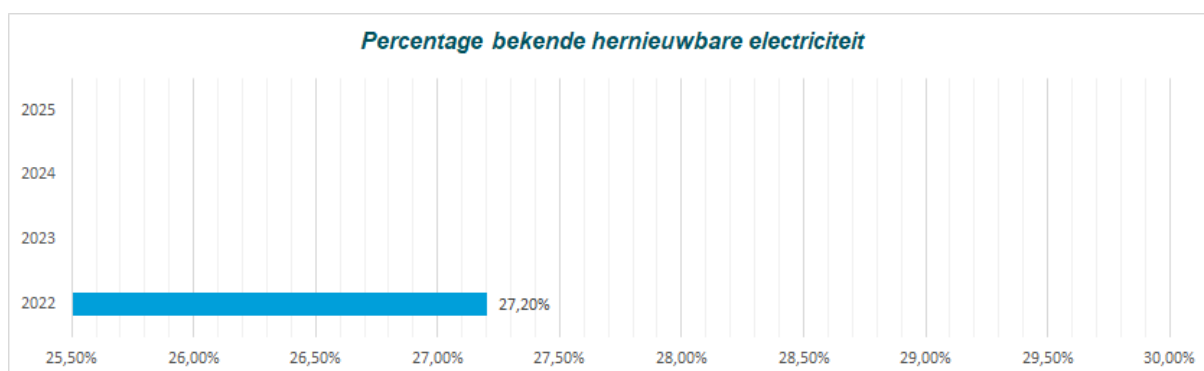
Eigen indicatoren

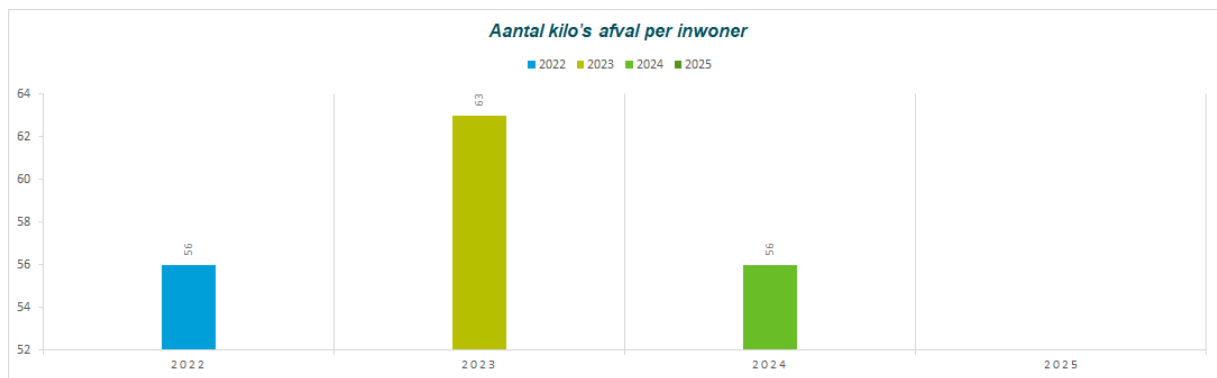

Op de aansluiting voor gas respectievelijk electra van zwembad Die Heygrave resp. de sporthal Die Heygrave is na juli/augustus 2022 geen verbruik meer zichtbaar van gas resp. electra.

Verplichte indicatoren

Over de periode na 2022 zijn nog geen nieuwe gegevens gepubliceerd op de website www.waarstaatjegemeente.nl.

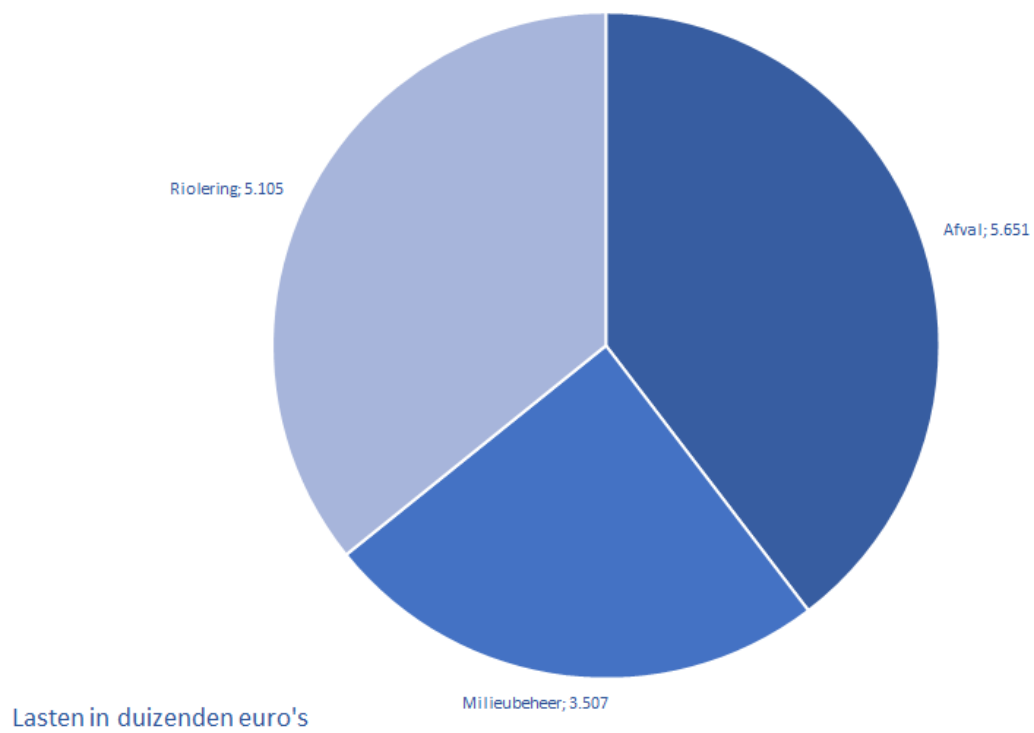

Op www.waarstaatjegemeente.nl zijn nog geen gegevens over 2025 beschikbaar.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	16.559	12.979	18.255	14.263
Baten	15.732	12.048	17.454	13.551
Saldo	-828	-931	-801	-712
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	-136	0	0	136
Onttrekkingen	0	0	0	0
Saldo	136	0	0	-136
Resultaat	-691	-931	-801	-848

Hoe is het geld besteed?

Bouwen en wonen

Beschrijving

Vanuit onze merkblofte Dromen. Doen. Heusden. doen we er alles aan om dromen waar te maken en initiatieven van onze inwoners en ondernemers te laten slagen. De gemeente zet zich in voor voldoende gevarieerd woningaanbod waar de markt behoefte aan heeft. Inwoners en woningzoekenden kunnen dan zoveel mogelijk zelf bepalen hoe ze willen wonen. Daarbij hebben wij extra aandacht voor mensen met weinig geld en voor inwoners die alleen in aangepaste woningen of in de nabijheid van zorg of zorginstellingen zelfstandig kunnen wonen.

Belangrijkste kaders

Nationale en provinciale wettelijke en beleidskaders

- Omgevingswet
- Woningwet
- Waterwet
- Huisvestingswet
- Besluit beheer sociale huursector
- Provinciale omgevingsverordening
- Monumentenwet
- Regionale afspraken woningbouw en werklocaties
- Nationale Woon- en Bouwagenda
- Wet Kwaliteitsborging
- Wet goed verhuurderschap
- Wet betaalbare huur

Heusdense beleidskaders

- [Omgevingsvisie](#) (2023)
- [Ontwikkelingsvisie buitengebied](#) (2010)
- [Woonvisie tHuis in Heusden \(2023, in oktober 2025 vervangen\)](#)
- [Woonzorgvisie tHuis in Heusden, samen wonen, samen zorgen \(2025\)](#)
- [Welstandsnota](#) (2019)
- [Nota Grondbeleid 2021 - 2025 \(2021\)](#) 2021 - 2025 (2021)
- [Omgevingsplan](#)
- [Erfgoednota](#) (2012)
- [Kader Prestatieafspraken 2022-2025 \(2021\)](#)
- [Uitgangspunten grondexploitaties](#) (2025)
- [Besluit Grondprijzen](#) (2025)
- [Verordening fysieke leefomgeving \(2023\)](#)
- [Beleid huisvesting arbeidsmigranten \(2020\)](#)
- [Regionale Woonzorgvisie Hart van Brabant](#) (2024)
- [Registratie- en verdeelsysteem woonwagendplaatsen gemeente Heusden 2023](#)

Volkshuisvesting

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Om de problemen ten aanzien van de woningbouw aan te pakken zetten we in op het toevoegen van nieuwe woningen. Daarbij spelen we in op de behoeften van woningzoekenden en streven we naar een gevarieerd woningaanbod wat complementair is aan de bestaande woningvoorraad.
- In lijn met de afspraken die Heusden in de regionale woondeal gemaakt heeft wordt met name ingezet op het toevoegen van voldoende betaalbare koop- en huurwoningen. De ambitie is om in de periode tot en met 2030 nog ruim 1900 woningen toe te voegen waarvan 30% in de sociale

huur en 37% betaalbare koop of huur. Daarnaast is er speciale aandacht voor het toevoegen van levensloopbestendige woningen.

- De focus van de gemeentelijke inspanningen ligt bij het ruimtelijk mogelijk maken van nieuwbouwplannen. Aangezien de ervaring leert dat een deel van de plannen in de praktijk vertraagd worden of niet tot uitvoering komen wordt ingezet op overcapaciteit in plancapaciteit (130% van de geambieerde voorraad).
- Naast het realiseren van nieuwe woningen zal de gemeente waar mogelijk meewerken aan het optimaliseren van de bestaande woningvoorraad. Daar waar het toevoegen van mantelwoningen, splitsen van woonruimte of andere manieren van medegebruik mogelijkheden bieden om de beschikbare woningvoorraad efficiënter te gebruiken zal dit door de gemeente met een positieve insteek behandeld worden. Ook wordt gekeken naar transformatie van bijvoorbeeld bedrijfsgebouwen.
- Door het vergroten van het aantal nieuwe woningen en de categorieën waar de druk het grootst is (betaalbare/levensloopbestendige woningen voor 1 – 2 persoonshuishoudens) zal de doorstroming op de woningmarkt positief beïnvloed worden.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De bestaande woonvisie is geactualiseerd en geïntegreerd met relevante zorgcomponenten in de vorm van de Woonzorgvisie tHuis in Heusden, samen wonen, samen zorgen.
- De sturing op en monitoring van de woningbouw is verbeterd door implementatie van Juno. Juno is een datagedreven platform dat gemeenten helpt bij het monitoren van de voortgang van woningbouwprojecten en het verbeteren van transparantie en verantwoording.
- Er is tijdelijk een aanjager woningbouw aangesteld om de mogelijkheden voor versnelling te onderzoeken. Dit resulteerde bijvoorbeeld in de toepassing van parallel plannen bij het project Munnikenkamp.
- Woningbouwinitiatieven die een belangrijke bijdrage leveren aan de volkshuisvestelijke ambities zijn waar mogelijk met voorrang behandeld. Als we kijken naar de grotere initiatieven dan is in 2025 voor zes initiatieven besloten om in principe medewerking te verlenen. Daarmee zouden, onder voorwaarden, 325 woningen gerealiseerd kunnen worden.
- In 2025 zijn vier bestemmingsplannen onherroepelijk geworden. Hiermee kunnen 365 woningen gerealiseerd worden. Daarnaast zijn door middel van vergunningen voor een Buitenplanse OmgevingsPlan Activiteit (BOPA) nog eens 27 woningen mogelijk gemaakt. Deze zijn vanwege bezwaarprocedures eind 2025 nog niet onherroepelijk.
- In 2025 zijn 219 woningen opgeleverd, waarvan 48 in de sociale huur.
- Er is gestart met een onderzoek naar mogelijkheden om woningzoekenden uit de gemeente voorrang te geven door middel van een huisvestingsverordening.
- We hielpen starters bij de start van hun wooncarrière door onder andere in te zetten op het toevoegen van betaalbare nieuwbouwwoningen en het verhogen van het beschikbare budget voor startersleningen. Daarnaast zijn de voorbereidingen getroffen om te sturen op doelgroepen via het omgevingsplan, via deze weg is het onder andere mogelijk om nieuwe goedkope koopwoningen specifiek voor starters (met een maximaal inkomen) beschikbaar te maken.
- In 2025 zijn er 26 startersleningen toegewezen. Na deze toewijzing kan de starterslening worden aangevraagd bij [SVn](#) (Stimuleringsfonds Volkshuisvesting).
- Om de doorstroming in de woningmarkt te bevorderen zetten we in op de realisatie van nieuwe levensloopbestendige woningen.
- Met de woningbouwcorporatie zijn prestatieafspraken gemaakt over onder andere het bouwen en passend toewijzen van sociale huurwoningen en het verbeteren van de slaagkans voor jongeren.
- De doorstroomregeling van Woonveste is geëvalueerd en wordt voortgezet.

9.3 Wonen en zorg

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Levensloop geschikte woningen: vergroten van de mogelijkheden om zo lang mogelijk in een reguliere woning te blijven wonen.
- Ondersteunen van initiatieven gericht op wonen in combinatie met zorg die inspelen op de lokale behoefte.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Initiatieven op het gebied van wonen in combinatie met zorg hebben we zo veel mogelijk ondersteund. Het gaat hier met name om kleinschalige initiatieven op het gebied van mantelwonen.

- De regionale samenwerking in Hart van Brabant op het gebied van de uitvoering van het meerjarenprogramma 'Beschermd Wonen, Maatschappelijke Opvang, preventieve GGZ en Verslavingszorg' is voortgezet.
- Binnen de uitvoeringsagenda van de Woonzorgvisie tHuis in Heusden, samen wonen, samen zorgen is meer ruimte opgenomen voor de behoeften van specifieke groepen zoals sociale woningbouw, starters, een- en tweepersoonshuishoudens, senioren en mensen met een zorgbehoefte.
- De regionale woonzorgvisie is door de raad in 2024 vastgesteld. Zoals afgesproken is er ook in 2025 een [uitvoeringsprogramma voor de regionale woonzorgvisie](#) opgesteld. Daarnaast is de regionale visie in 2025 vertaald in de lokale variant in de vorm van de Woonzorgvisie tHuis in Heusden, samen wonen, samen zorgen.

Situationeel grondbeleid

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- Een optimaal financieel en maatschappelijk rendement bij het uitvoeren van de beleidsambities.
- Vermindering van de nog steeds relatief hoge boekwaarde op grondexploitaties.
- Benutten van kostenverhaalsmogelijkheden om meer geformuleerde beleidsambities mogelijk te kunnen maken.
- Risicobeheersing bij de uitvoering van het grondbeleid.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- In 2025 is het situationeel grondbeleid toegepast bij de beoordeling van ingediende plannen en initiatieven. Daarbij is gekeken in hoeverre ontwikkelingen bijdragen aan de ambities van de gemeente. Er zijn veertien anterieure overeenkomsten gesloten op grond waarvan de komende jaren 81 woningen mogelijk gemaakt kunnen worden. De gemeente faciliteert deze plannen en heeft daarnaast in 2025 ook plannen gefaciliteerd waarvoor in de afgelopen jaren anterieure overeenkomsten zijn gesloten.
- In mei 2025 is een gebiedsverkenning voor Vlijmen-West opgesteld. Daarmee wordt een beeld gegeven van de ontwikkelmogelijkheden in dit gebied. Met de ontwikkeling van het nieuwe gemeentehuis in Vlijmen-West ontstaan op vrijkomende locaties in Drunen en Vlijmen op termijn mogelijkheden om te voorzien in de grote woningbehoefte.
- Na de zomer van 2025 is de actualisatie en de evaluatie van de Nota kostenverhaal besproken in de gemeenteraad. Eind 2025 is vervolgens een [Programma kostenverhaal](#) vastgesteld door het college als opvolger van de nota kostenverhaal. In het Programma kostenverhaal valt de bijdrage voor bovenwijkse voorzieningen hoger uit als gevolg van de hogere kosten die de gemeente moet maken voor de bovenwijkse voorzieningen. De bijdrage voor sociale huur (alleen projecten met onvoldoende sociale huur hoeven bij te dragen) is verhoogd en daarmee beter in lijn gebracht met het financiële effect voor de ontwikkelende partijen. De verhoging van de bijdrage voor sociale huur helpt om de 30% sociale huur uit de woonzorgvisie mogelijk te maken.
- In 2024 hebben we een Woningbouwimpulsbijdrage gekregen voor de realisatie van 225 woningen in Drunen. In 2025 is gewerkt om de eerste mijlpaal, de tijdige start van de bouw van de eerste woningen mogelijk te kunnen maken. Dit kan met de herontwikkeling van de bibliotheek aan de Rooseveltstraat in Drunen naar sociale huur die begin 2026 in procedure zal worden gebracht.
- Vooral door realisatie van woningbouw in Steenenburg nam de boekwaarde van onze grondexploitaties in 2025 verder af. In het project De Grassen is voortgang geboekt om woningbouw in de komende jaren mogelijk te kunnen maken. Het bestemmingsplan voor de tweede fase werd onherroepelijk. Het is de bedoeling om de komende jaren te starten met de realisatie van de tweede fase, waarmee ook de boekwaarde van De Grassen kan afnemen.

9.5 Omgevingswet

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

- De gemeente Heusden gebruikt het nieuwe instrumentarium van de omgevingswet voor het mogelijk maken van nieuwe initiatieven en het omzetten van bestemmingsplannen en verordeningen naar een actueel omgevingsplan voor de gehele gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Er is tot 1 januari 2032 de tijd om van een tijdelijk omgevingsplan te komen tot een definitief omgevingsplan. Deze transitieperiode is hard nodig om deze grote en complexe opgave te volbrengen. In 2025 hebben wij naar aanleiding van de eerste ervaringen ingestemd met een

actualisatie van het [transitieplan](#). De uitgangspunten van de transitie zijn hierbij niet gewijzigd, deze zijn een beleidsluwe transitie, we werken met twee sporen, en met wijzigingsrondes.

- De eerste wijzigingsronde van het omgevingsplan is in 2025 voorbereid en zal in 2026 in procedure worden gebracht. Deze bevat standaardregels (beleidsluw) en een aantal initiatieven mogelijk.
- Tijdens de transitiefase worden activiteiten die niet passen in het tijdelijke omgevingsplan zo veel mogelijk gerealiseerd met een vergunning voor een Buitenplanse OmgevingsPlan Activiteit (BOPA). Deze vergunningen worden vervolgens binnen vijf jaar verwerkt in het omgevingsplan. Het bleek in samenwerking met de provincie mogelijk om ongeveer 90% van de particuliere initiatieven die niet passen in het tijdelijke omgevingsplan mogelijk te maken met een Buitenplanse OmgevingsPlan Activiteit (BOPA). Daardoor konden deze initiatieven doorgaan zonder een wijziging van het omgevingsplan.

9.6 Geerpark

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

Geerpark is gelegen aan de westzijde van Vlijmen, waar circa 800 woningen worden ontwikkeld in een groene, waterrijke, duurzame nieuwbouwwijk. Het plangebied is ongeveer 48 hectare. Samen met wooncorporatie Woonveste heeft de gemeente vanaf het begin de ambitie om van Geerpark één van de meest duurzame nieuwbouwwijken van Nederland te maken. Duurzaam in drie opzichten: economisch, ecologisch en sociaal. Woonveste heeft ongeveer 65% van de grond in bezit. De gemeente ongeveer 25% en 10% is in handen van overige eigenaren.

Geerpark is in 2010 verkozen tot excellent gebied wat betekent dat er een strengere EPC (energieprestatie coëfficiënt van een gebouw) gebruikt mag worden dan wettelijk toegestaan is. Daarnaast betekent het dat kennis en ervaring uitgewisseld kan worden met de 20 andere excellente gebieden en dat er een subsidie van € 100.000 is toegekend. Na beëindiging van de regeling voor excellente gebieden werd uitgegaan van Nul op de meter woningen (NOM) en woningen die NOM geschikt zijn, maar waar nog geen zonnepanelen op zijn aangebracht. Voor de vervolgfases geldt echter dat alle projectmatige woningen in Geerpark NOM woningen zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De renovatie van Morgenland is afgewerkt en is weer geheel bij de tijd.
- Op 27 september 2025 was er een drukbezochte en feestelijke 'burendag'. Dit was ook de overdracht van de wijk Geerpark naar Buurt Bestuurt.
- Buurt Bestuurt is vanaf 1 oktober het officiële communicatieorgaan binnen Geerpark en neemt de website en de facebook pagina over.
- In 2025 hebben we de aanbesteding van het woonrijp maken afgerond.
- Eind 2025 is er gestart met het woonrijp maken van de ontsluitingsweg.

9.7 De Grassen

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

De gemeente Heusden ontwikkelt aan de oostzijde van Vlijmen de nieuwe woonwijk De Grassen. Dit wordt gedaan in samenwerking met Van Wanrooij Projectontwikkeling op basis van de bouwclaimovereenkomst die in 2008 is getekend. Het plangebied ligt ten noorden en zuiden van de Vijfhoevenlaan en sluit grootdeel aan op bestaande bebouwing. Het gebied is circa 40 hectare groot en biedt ruimte voor circa 810 woningen. Daarnaast heeft de gemeenteraad op 12 mei 2020 besloten om bij de planuitwerking vervangende nieuwbouw van basisschool De Bussel, kinderopvang, een sportzaal en een nieuw gezondheidscentrum in het plangebied in te passen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het bestemmingsplan 'De Grassen – fase 2' is na uitspraak van de Raad van State (13 augustus 2025) onherroepelijk geworden.
- Na inhoudelijke voorbereiding en participatie is eind 2025 de wijziging van het Omgevingsplan voor de derde fase voor vooroverleg voorgelegd aan overlegpartners (derde fase wordt meegenomen in eerste wijzigingsprocedure die start begin 2026).
- Actuele (beleids)ontwikkelingen, zoals stikstof en gezondheid, werd tijdens de voorbereiding doorlopend verwerkt.

- De ecologische maatregelen uit de ontheffing van de Wet natuurbeheer (Wnb) voor de tweede fase van De Grassen zijn afgerond.
- De monitoring en nazorg van de sanering van de Japanse Duizendknoop nabij de loodsen aan de Vijfhoevenlaan liepen door.
- We zijn verder gegaan met de uitwerking van het maatschappelijk cluster en op 16 december heeft de gemeenteraad hiervoor voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld.
- Het masterplan De Grassen is na raadsbesluit op 16 december 2025 geactualiseerd.
- Met Whoon en Woonveste is overeenstemming bereikt over een actueel woonprogramma (in relatie tot de regionale woondeal) en over de stedenbouwkundige onderlegger. Die wordt begin 2026 formeel vastgelegd.
- De voorbereiding voor sloop van de loodsen aan de Vijfhoevenlaan is gestart.
- De voorbereiding voor de bouw van de eerste woningen in de tweede fase is begonnen.
- Na positieve uitspraak van de Raad van State over de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) is het uitvoeringskrediet voor de Vijfhoevenlaan op 13 mei 2025 vrijgegeven door de gemeenteraad. De voorbereiding van de herinrichting is verder gegaan.
- De straatnamen voor de tweede en derde fase zijn vastgesteld.

9.8 Steenenburg

Wat willen we (meerjarig) bereiken?

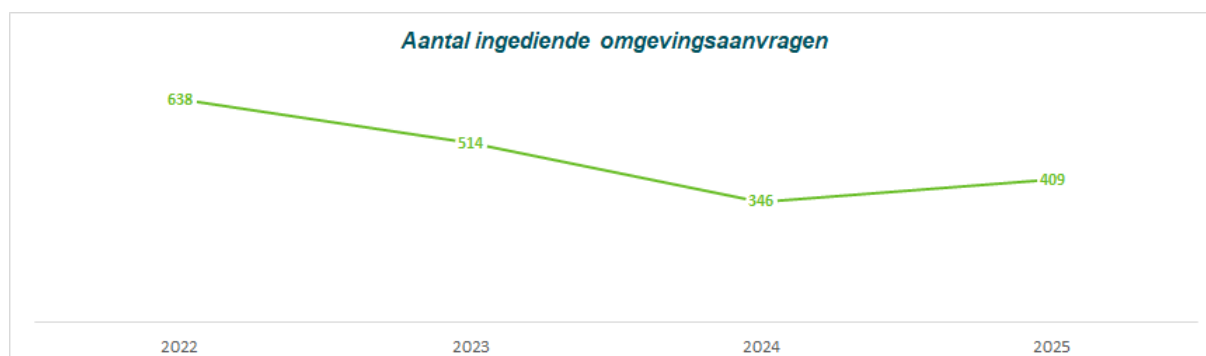
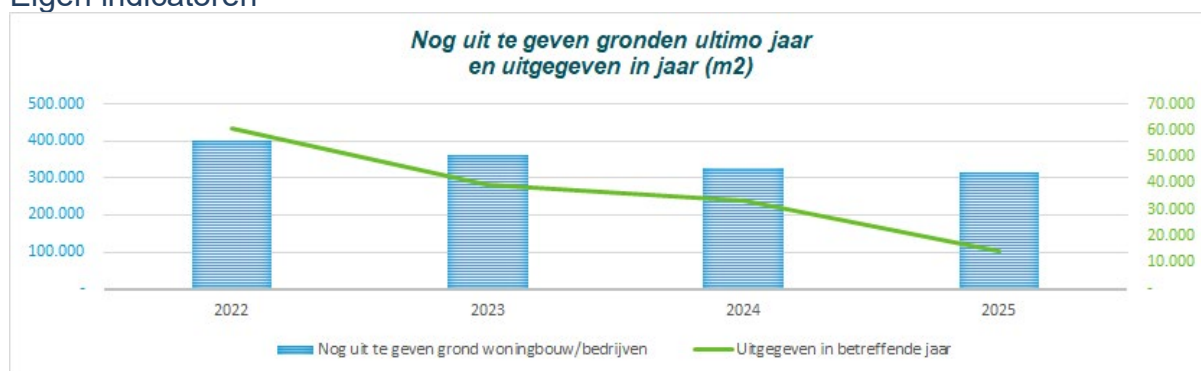
- Met behoud van de landschappelijke, natuurlijke en historisch waarde van het gebied een hoogwaardige ruimtelijke ontwikkeling realiseren.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

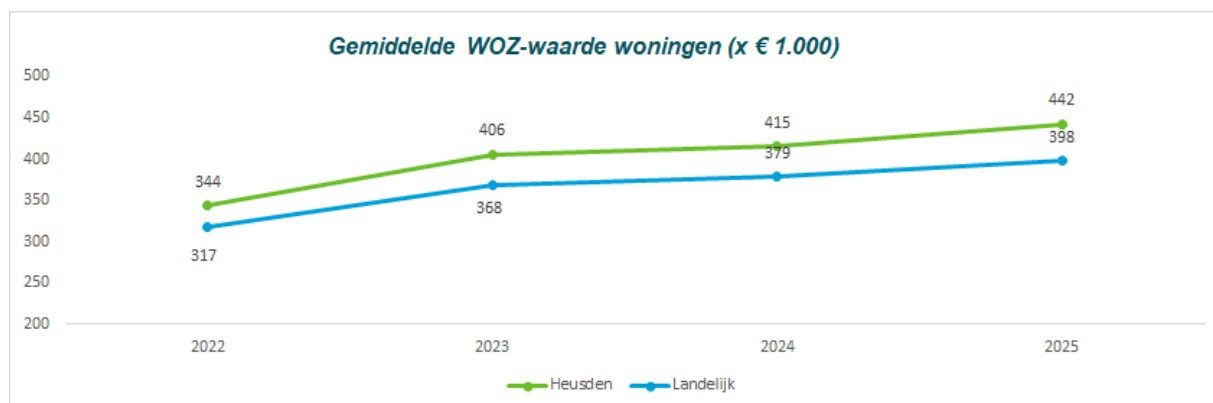
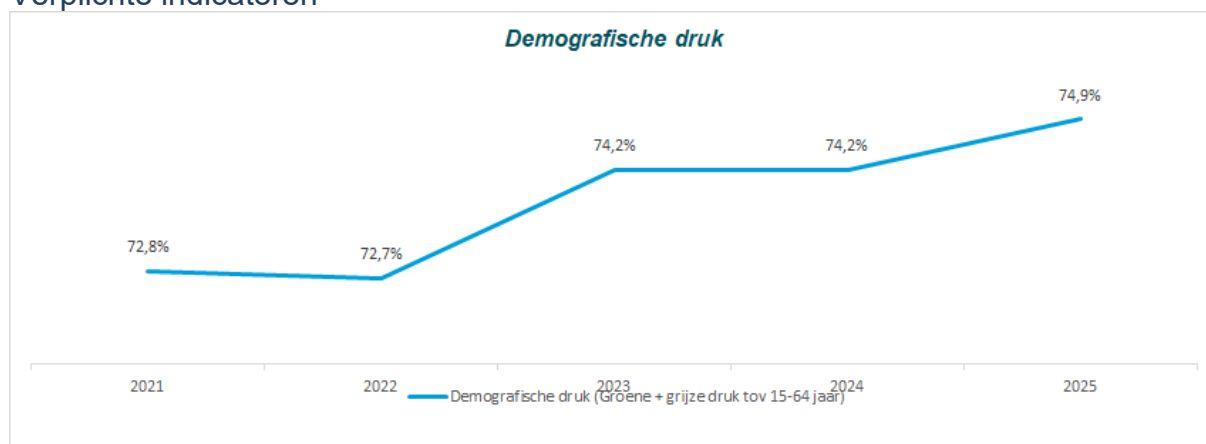
- Het ontwerp van het eerste gebouw van het Life Science Park is verder doorontwikkeld en besproken in de Commissie Ruimte Kwaliteit. Verwachting is dat in 2026 begonnen wordt met de bouw.
- Kasteel en hotel Steenenburg zijn in 2025 in gebruik genomen.
- Ook van de Hofwoningen zijn de meeste woningen eind 2025 opgeleverd. Het woonrijp maken van de verdere Hofwoningen is gestart. Begin 2026 worden de laatste Hofwoningen opgeleverd.
- De bouw van 54 appartementen van de eerste twee gebouwen is in 2025 gestart. Eind 2025 is het derde gebouw met 27 appartementen in de verkoop gegaan.
- Alle beschikbare bouw kavels in het zuiden van landgoed Steenenburg zijn verkocht.

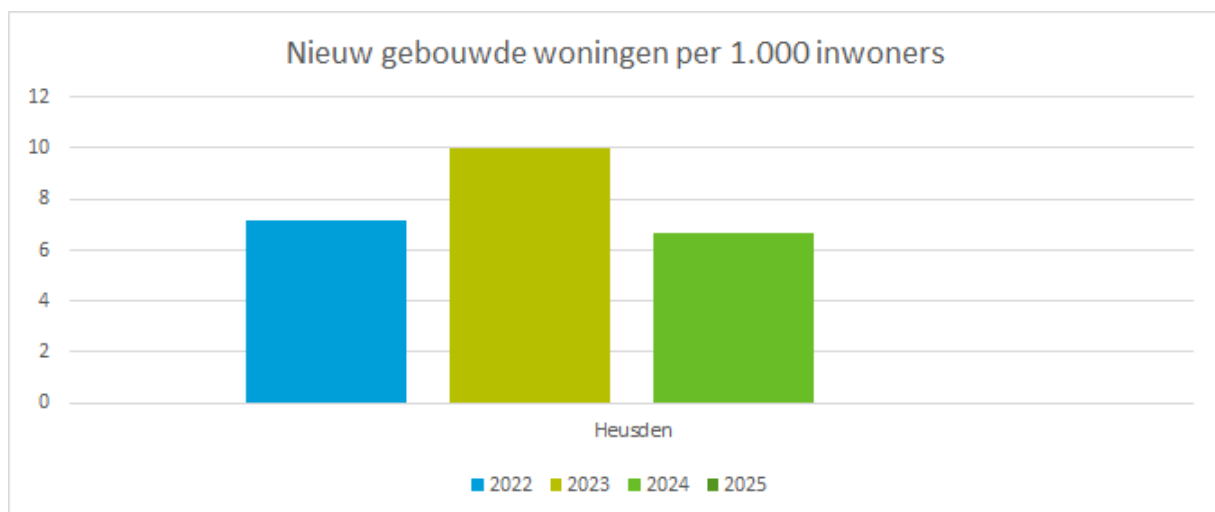
Indicatoren

Eigen indicatoren

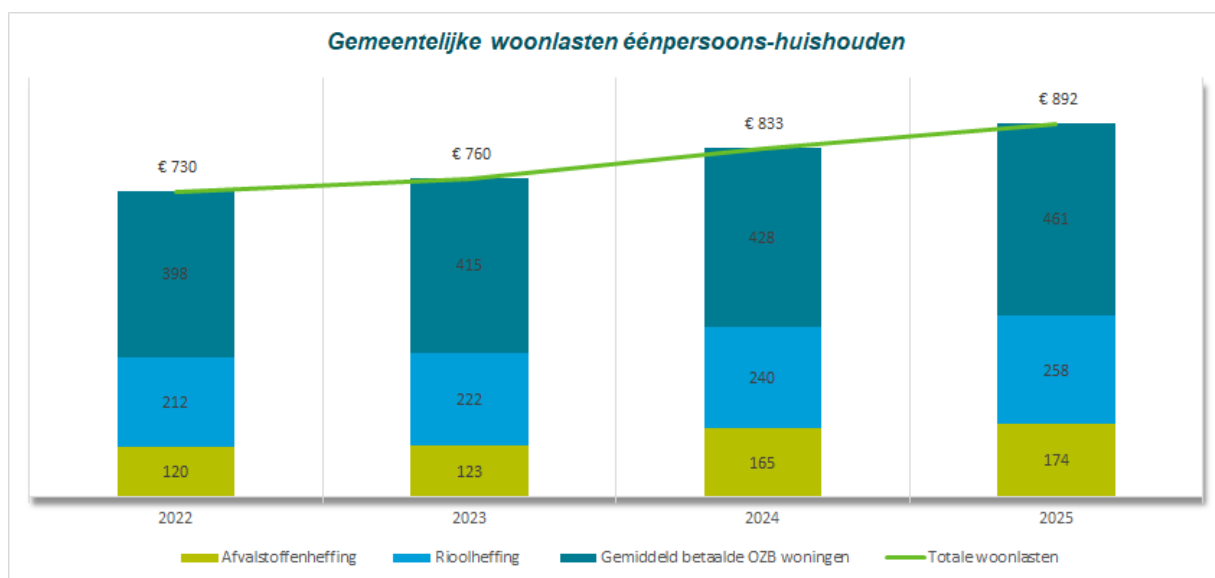

Verplichte indicatoren

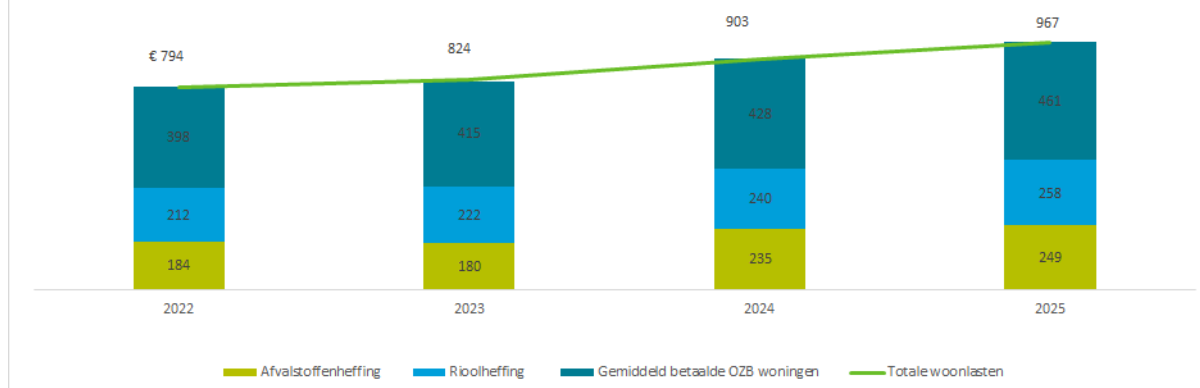

Aantal nieuw gebouwde woningen over 2025 nog niet bekend op www.waarstaatjegemeente.nl.

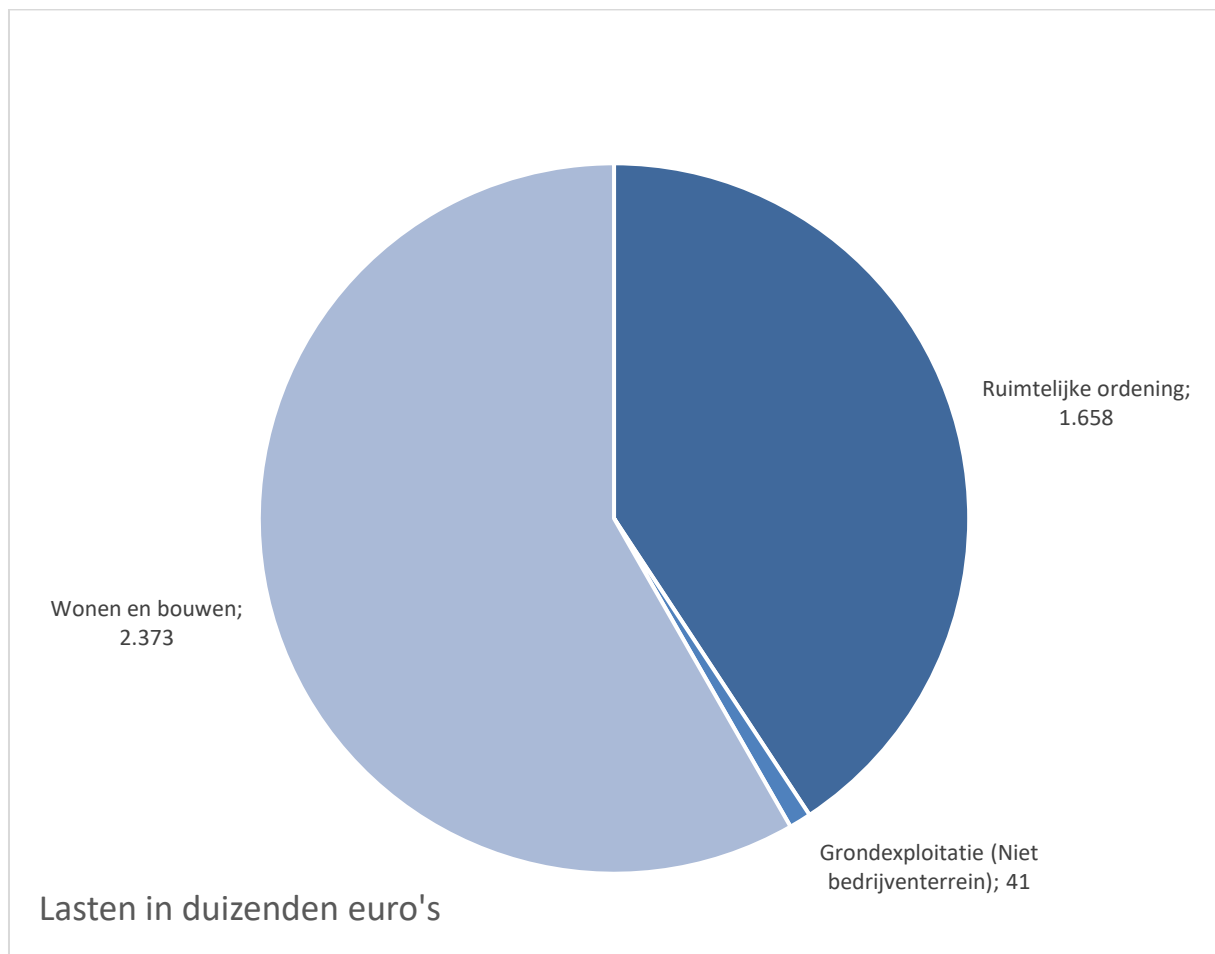
Gemeentelijke woonlasten meerpersoon-huishouden

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Rekening	Raming	Raming na wijziging	Rekening
	2024	2025	2025	2025
Lasten	16.899	10.286	4.171	4.071
Baten	16.615	8.699	1.573	2.124
Saldo	-284	-1.588	-2.598	-1.947
<i>Mutaties reserves</i>				
Toevoegingen	431	72	1.162	1.004
Onttrekkingen	0	0	0	0
Saldo	-431	-72	1.162	1.004
Resultaat	-715	-1.659	-3.760	-2.951

Hoe is het geld besteed?

Overig

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen betreffen de middelen die door de gemeente vrij besteed mogen worden en niet gebonden zijn aan een specifiek (beleids)doel. In artikel 25 van het BBV is bepaald dat in de programmaverantwoording een overzicht wordt opgenomen van de algemene dekkingsmiddelen. Hieronder worden in dit verband verstaan: de middelen die door de gemeente vrij besteed mogen worden en niet gebonden zijn aan een specifiek (beleids)doel. Voor een aantal algemene dekkingsmiddelen zijn echter aparte, lokale afspraken gemaakt (bijv. reclame- en hondenbelasting). Om de aansluiting te houden met de totale algemene dekkingsmiddelen zijn deze ook opgenomen. In de tekstuele toelichting wordt nader in gegaan op de specificatie.

De algemene dekkingsmiddelen kunnen als volgt gespecificeerd worden (x € 1.000) voor mutaties reserves:

	Lasten 2025	Baten 2025	Saldo 2025
Lokale heffingen	894	11.288	10.394
Algemene uitkering gemeentefonds	0	96.049	96.049
Treasury/financieringsfunctie	1.364	1.585	221
Overige algemene dekkingsmiddelen	1	1.547	1.546
Totaal	2.260	110.470	108.210

Lokale heffingen

Onder lokale heffingen zijn de verwachte opbrengsten en uitvoeringskosten opgenomen die verband houden met de onroerende zaakbelasting (€ 10,8 mln opbrengst exclusief het deel niet-woningen GOL (€ 136.000), reclamebelasting (€ 66.000) en hondenbelasting (€ 274.000) aangezien deze middelen niet gebonden zijn aan een specifieke besteding.

Voor een toelichting op de gemeentelijke belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen waarin wordt ingegaan op de beleidsuitgangspunten, belastingvoorstellen en het kwijtscheldingsbeleid. In de paragraaf wordt naast bovengenoemde belastingen ook ingegaan op de heffingen die niet leiden tot algemene dekkingsmiddelen.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

Dit betreft de algemene uitkering gemeentefonds op basis van de decembercirculaire. De raming wordt gedurende het jaar bijgesteld op basis van circulaire. Naast het ontvangen uitkeringsbedrag in het rekeningjaar (€ 95,97 mln), bevat de realisatie ook een positieve afrekening over voorgaande jaren (€0,08 mln). De begroting is gebaseerd op de septembercirculaire 2025, die middels de tweede bestuursrapportage in de gemeentelijke begroting is verwerkt. In de raadsinformatiebrief over de decembercirculaire 2025 vindt u meer informatie over de laatste mutaties voor het jaar 2025. De decembercirculaire heeft voor 2025 een voordeel van € 185.000. Hiervan wordt een groot deel bij de jaarrekening gelabeld (€ 143.000) als onderdeel van de budgetoverheveling.

Treasury

Onder treasury staat het verwachte dividend over de aandelen in de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en het saldo van de financieringsfunctie. De financieringsfunctie betreft het saldo tussen de externe rentelasten en –baten en de rente die wordt toegerekend aan de grondexploitatie en taakvelden. Hiermee vormt dit het grootste deel van het renteresultaat (per saldo -€ 0,1 mln). Een nadere toelichting op het renteresultaat is opgenomen in de paragraaf Financiering. Het dividend van de aandelen BNG is € 0,1 mln.

Overige algemene dekkingsmiddelen

De overige algemene dekkingsmiddelen betreft het BCF resultaat (BTW Compensatie Fonds) (€ 1,3 mln) en van de in 2024 opgenomen verplichting voor een suppletie op de BTW-aangifte over 2019 - 2023, is een bedrag vrijgefallen van ruim € 200.000.

Overhead

Om meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead schrijft het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) voor om vanaf 2017 een apart overzicht op te nemen van de overhead. Onder overhead wordt verstaan: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Te denken valt aan kosten m.b.t. personeel en organisatie, financiën, huisvesting en bestuursondersteuning. Deze kosten mogen niet meer worden toegerekend aan de directe taakvelden/programma's. De overhead wordt vanaf 2017 centraal begroot en verantwoord op het overzicht overhead via taakveld Overhead. In dit hoofdstuk wordt inzicht gegeven in het totaal van de overhead alsmede de verrekening binnen de begroting.

Specificatie van de overhead

De kosten van overhead kunnen als volgt gespecificeerd worden (x € 1.000):

	Raming 2025 Primair	Gewijzigde begroting	Realisatie 2025
Huisvesting	953	1.090	1.076
Informatievoorziening en automatisering	1.902	2.482	2.493
Personeel	8.658	8.688	8.532
P&O/HRM	1.055	1.041	1.052
Facilitaire zaken	564	794	776
Juridische zaken	105	165	261
Overige	374	374	395
Subtotaal	13.611	14.634	14.585
Toerekening grondexploitatie, investeringen en subsidieprojecten	-/- 730	-/- 575	-/- 669
Totaal	12.881	14.059	13.916

Huisvesting

Betreft de kosten voor ruimten voor de uitvoering van de algemene taken van de eigen organisatie. Dit betreft dus voornamelijk het gemeentehuis in Vlijmen, het gemeentehuis in Drunen en een deel van de werf waar kantoorruimte is gevestigd. Kosten bevatten onder andere energiekosten, onderhoud en schoonmaak. Daarnaast is een deel van de kosten van de buitendienst verantwoord onder huisvesting aangezien dit betrekking heeft op het onderhoud van de gemeentelijke gebouwen in gebruik voor de eigen organisatie.

Informatievoorziening en automatisering

Betreft de kosten voor aanschaf, onderhoud en licenties van hard- en software, systeem- en netwerkbeheer, applicatiebeheer en ondersteuning van medewerkers voor zover niet toe te rekenen aan het primaire proces. Hiervoor zijn alle applicaties doorgenomen en waar mogelijk toegerekend aan het primaire proces. Het restant is verantwoord onder de overhead. Dit geldt ook wanneer een contract betrekking heeft op meerdere applicaties ten behoeve van het primaire proces.

Personeel

Betreft de loonkosten van personeel voor zover deze niet actief zijn in het primaire proces. De verdeling wordt gemaakt op basis van de urenramingen. Hierbij worden de uren besteed aan onder andere financiën, communicatie, juridische zaken, P&O, ICT en bestuursondersteuning onder de overhead verantwoord. Overeenkomstig de voorschriften van het BBV zijn hierbij ook de volledige loonkosten van directie en management opgenomen.

P&O/HRM

Dit betreft de kosten die gemaakt worden voor het personeelsbeheer. Hierbij valt te denken aan opleidingskosten, reis- en verblijfskosten, werving en selectie, loopbaan- en mobiliteitsadviezen, arbo beleid en het voeren van de salarisadministratie.

Facilitaire zaken

Betreft de kosten die voorheen vielen onder de kostenplaats interne dienst, bijvoorbeeld verzekeringen, abonnementen en telefoonkosten.

Juridische zaken

Betreft de externe kosten gerelateerd aan juridische zaken waaronder juridische advieskosten, kosten met betrekking tot BIBOB, bezwarencommissie en leges en griffie kosten.

Toerekening grondexploitaties, investeringen en subsidieprojecten

Er is een uitzondering gemaakt voor grondexploitaties, investeringen en subsidieprojecten. De overhead mag wel nog worden toegerekend aan deze activiteiten door dit als negatieve last in de overhead mee te nemen. Het saldo dat gepresenteerd wordt onder de overhead is daarom een netto bedrag.

De toerekening heeft plaatsgevonden op basis van het aantal uren dat geraamd is ten laste van de grondexploitaties en kredieten. Voor deze uren is een opslag voor de overhead berekend en verwerkt in de begroting. De opslag is berekend door de totale (bruto)overhead te delen door het aantal uren dat geraamd wordt ten laste van het primaire proces, inclusief kredieten.

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Informatievoorziening en automatisering

In januari 2025 zijn we gestart met het financiële systeem ERPX. Een aantal onderdelen hiervan moeten nog geïmplementeerd worden. Voorts moeten nog een tweetal koppeling met andere pakketten afgerond worden. Op het budget resteert € 55.000 dit bedrag wordt overgeheveld naar 2026. 55.000

Vanwege de inzet van een nieuw financieel systeem, was het nodig dat er een tijdelijke overlap was tussen het oude en nieuwe systeem. Dit zorgde voor dubbele licentie – en onderhoudskosten. Daarnaast vielen de indexering van leveranciers hoger uit dan verwacht en zijn er extra kosten gemaakt voor de doorontwikkeling op het zaakstelsel. -85.000

Personeel

Er zijn minder uren toegeschreven aan overhead dan begroot. Bij de tweede bestuursrapportage was de verwachting dat er minder uren naar projecten/ grondexploitaties en kredieten werden verantwoord. (€ 155.000) Deze kosten zijn bij de tweede bestuursrapportage toegerekend aan overhead. Achteraf is deze bijstelling achterhaald, omdat veel medewerkers de uren nog niet volledig hadden verantwoord in het nieuwe tijdschrijfsysteem. Dit leidt nu tot een voordeel ten opzichte van de bijgestelde begroting. 155.000

P&O/HRM

Op het budget Werving, selectie en introductie resteert € 65.000. Dit bedrag wordt overgeheveld naar 2026. De overheveling betreft het meerjarig toegekende budget voor werving, selectie en introductie (2023–2025: telkens €135.000) dat deels resteert in 2025. Dit budget is noodzakelijk om de doorlopende wervingsopgave in 2026 te kunnen uitvoeren.

65.000

Er zijn binnen de begroting budgetten voor opleiding per cluster beschikbaar en een centraal opleidingsbudget voor de gehele organisatie. In totaal is er voor € 368.000 uitgegeven aan opleidingen van de totale organisatie. Hiervoor was € 300.000 begroot.

-68.000

Facilitaire zaken

Het is in 2025 niet gelukt om de archiefachterstanden weg te werken omdat de werkzaamheden aanzienlijk complexer bleken dan vooraf ingeschat. De analoge dossiers zijn zeer divers van opbouw en kwaliteit, waardoor extra tijd nodig is voor selectie, opschoning en correcte dossiervorming. Het restant van het incidentele budget van € 65.000 wordt overgeheveld naar 2026.

65.000

Juridische zaken

De advieskosten wijken af van de bijgestelde begroting door extra advies inzake WMO, Hulp Bij Huishouding en erfpacht.

-96.000

Toerekening grondexploitatie, investeringen en subsidieprojecten

Er zijn meer uren toegerekend en doorbelast naar bouwgrond en kredieten, dan de verwachting was bij de tweede bestuursrapportage. Dit leidt tot een voordeel in exploitatie. De overhead mag namelijk worden doorgerekend naar grondexploitatie, investeringen en subsidieprojecten.

95.000

Overige verschillen

-43.000

Saldo verschil

143.000

Dekking van de overhead

In de begroting is alleen overhead toegerekend aan de grondexploitatie en kredieten. De overhead zal verder vanuit de algemene dekkingsmiddelen gedekt moeten worden. Uitzondering hierop zijn de activiteiten waarvoor kostendekkende tarieven gerekend mogen worden zoals afval en riolering. Aangezien in de programma's alleen de kosten worden opgenomen van het primaire proces is het niet mogelijk om de tarieven die berekend mogen worden hieruit te halen. De overhead mag aan deze activiteiten extracomptabel worden toegerekend.

Aangezien de toerekening aan de tarieven extracomptabel gebeurt, is deze niet af te leiden uit de begroting. In de paragraaf lokale heffingen is daarom toegelicht welk aandeel van de overhead wordt toegerekend aan deze activiteiten. De hoofdregel voor toerekening is dat deze plaats vindt op basis van het aandeel van de betreffende lasten in de totale lasten.

Vennootschapsbelasting

Op 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor publieke organisaties ingevoerd. De Wet op de vennootschapsbelasting (Vpb) is destijds in essentie zo aangepast dat overheden ook belast kunnen worden voor economische activiteiten die ook door private ondernemingen (kunnen) worden uitgevoerd. De aanpassingen hadden tot doel een gelijk fiscaal speelveld te maken tussen partijen (overheden en private ondernemingen).

Sinds deze wetswijziging vallen activiteiten waarvoor gemeenten als ondernemer optreden onder de Vpb. De gemeente Heusden heeft sindsdien in overleg met een fiscaal adviseur invulling gegeven aan de vennootschapsbelastingplicht. De fiscaal adviseur ondersteunt de gemeente bij de berekening van de Vpb en bij de jaarlijks belastingaangiften.

Belaste activiteiten en berekening fiscale resultaten

Jaarlijks is een beoordeling nodig of er sprake is van nieuwe belaste activiteiten. Het aantal mogelijke ondernemersactiviteiten voor de Vpb is voor Heusden beperkt. De gemeente is voornamelijk alleen over de grondexploitaties (hierna: “het grondbedrijf”), straatreclame en over de opbrengsten uit de verkoop van reststromen van huishoudelijk afval Vpb verschuldigd. Voor de ondernemersactiviteit ‘straatparkeren’ is van rechtswege een vrijstelling van toepassing.

De berekening van de verschuldigde Vpb gebeurt extracomptabel. Jaarlijks leidt dit tot één totaalbedrag voor de Vpb-heffing, op basis van het berekende fiscaal resultaat. Het fiscale resultaat wijkt af van het bedrijfseconomisch resultaat dat is opgenomen in de begroting en in de jaarrekening die zijn opgesteld op basis van de BBV voorschriften. Het totaalbedrag van de Vpb-heffing wordt als één bedrag opgenomen in de staat van baten en lasten.

VSO met de belastingdienst

In november 2020 heeft de gemeente Heusden een vaststellingsovereenkomst (VSO) voor de vennootschapsbelasting gesloten met de belastingdienst. Deze VSO geeft voor de gemeente duidelijkheid omtrent de berekening van de verschuldigde vennootschapsbelasting.

Ontwikkeling fiscaal resultaat en Vpb last

De fiscale kostenpost voor de vennootschapsbelasting in het boekjaar 2025 is berekend op € 50.000 negatief. Dit komt door een fiscale last van ongeveer € 0,15 miljoen over fiscaal resultaat in het boekjaar 2025 en nog ongeveer € 0,2 miljoen aan teruggave aan betaalde belasting over het boekjaar 2023. Met de teruggave over 2023 was in de jaarrekening 2024 voorzichtigheidshalve nog geen rekening gehouden. De teruggave over 2023 hangt samen met de definitieve aangifte over het boekjaar 2024 en verrekening van het fiscaal verlies over 2024 met fiscale winst over 2023.

De belastingdienst heeft definitieve aanslagen opgelegd voor de boekjaren tot en met 2023. Begin 2025 is de aangifte vennootschapsbelasting over het boekjaar 2024 ingediend.

Tot het boekjaar 2022 konden we nog positieve fiscale resultaten ‘wegstrepen’ tegen negatieve fiscale resultaten. Tot en met 2021 had de gemeente daardoor per saldo voor de Vpb nog geen kosten(post). In de jaren daarna was geen volledige fiscale verliesverrekening meer mogelijk, wat in de jaarrekeningen over 2022, 2023 en 2024 vervolgens per saldo leidde tot verantwoorde fiscale kostenposten voor een totaalbedrag van ongeveer € 0,75 miljoen.

Gezien de fiscale kostenpost van € 50.000 negatief in het boekjaar 2025, komt het saldo van de verantwoorde fiscale kostenposten voor de Vpb tot en met de jaarrekening 2025 uit op ongeveer € 0,7 miljoen. Ook de komende jaren blijft de uiteindelijke jaarlijkse fiscale last afhankelijk van de daadwerkelijke fasering en ontwikkeling van de grondexploitatie resultaten per boekjaar.

Onvoorzien

Door het jaar heen vinden, naast eventuele incidentele raadsbesluiten, alleen via de bestuursrapportages aanpassingen van de post onvoorzien plaats. De post onvoorzien is bij de 2e bestuursrapportage 2025 vrijgevallen ten gunste van het begrotingssaldo.

(Bedragen x €1.000)	Onvoorzien
Primaire begroting 2025	100.000
Vrijval onvoorziene uitgave 2e bestuursrapportage	-/- 100.000
Restant saldo	0

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft informatie over de diverse gemeentelijke belastingen en heffingen voor het jaar 2025 en bevat de uitvoering van de beleidsuitgangspunten ten aanzien van de lokale lasten. De belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente en zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Een overzicht van de lokale lasten is derhalve van belang voor de gemeenteraad vanwege de integrale afweging tussen beleid en de inkomsten. Een beschrijving van de uitvoering van het kwijtscheldingsbeleid maakt het beeld van de lokale lasten compleet.

Algemeen

De meeste belastingen in onze gemeente zijn de afgelopen jaren in het algemeen slechts verhoogd met het inflatiepercentage. Hoewel de gemeente zo efficiënt mogelijk met de middelen omgaat, en waar mogelijk tracht de lasten te drukken, ontkomt onze organisatie niet aan loon- en prijsstijgingen, welke moeten worden doorberekend in de tarieven.

Het uitgangspunt 'de vervuiler betaalt' is algemeen aanvaard. Voor wat betreft de dienstverleningen zoals het ophalen en afvoeren van afvalstoffen, het onderhoud van riolen en het afvoeren van rioolwater, de leges, rechten en de marktgelden is de afspraak gemaakt dat zoveel mogelijk kostendekkende tarieven zullen worden toegepast. Indien genoeg zou worden genomen met niet-kostendekkende tarieven, zou dit leiden tot tekorten in de begroting die op andere wijze, bijvoorbeeld door een extra verhoging van de OZB-tarieven, opgevangen dienen te worden.

Voordat tarieven worden gecorrigeerd voor inflatie, wordt gecontroleerd of dit niet leidt tot meer dan 100% kostendeckking. Dit laatste is op grond van de Gemeentewet niet toegestaan, zodat inflatiecorrectie dan achterwege dient te blijven. Voor het jaar 2025 zijn de tarieven conform de wettelijke eisen vastgesteld.

Tarievenbeleid

De belastingen die tot woonlasten leiden, zijn de onroerende zaakbelastingen voor de eigenaar, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing voor de gebruiker.

Voor de tarieven van de onroerende zaakbelastingen is de gemeenteraad voor het jaar 2025 alleen uitgegaan van 2,3% inflatiecorrectie en een gemiddelde waardeinstijging van 6,5% voor woningen en 2% voor niet-woningen.

Bij de **afvalstoffenheffing** en de **rioolheffing** streeft de gemeente naar een kostendekkend niveau. Wanneer er door een verschuiving in het aangeboden afval alsnog een dekkingstekort of -overschot ontstaat, wordt dit onttrokken, respectievelijk toegevoegd aan de daartoe ingestelde voorziening.

Uitgangspunt is om volledige kostendekkendheid na te streven op basis van de geraamde kosten voor 2025. Door het raadsbesluit van 27 juni 2023 om het oud papier vanaf 1 januari 2024 voortaan op te halen in de PMD container, moesten de tarieven opnieuw worden berekend. Om ervoor te zorgen dat de tarieven niet ineens, maar geleidelijk zouden stijgen, is ervoor gekozen om hiervoor gedurende drie jaren de afvalvoorziening aan te wenden. In 2025 is dat voor het tweede jaar gebeurd. De tarieven voor het vastrecht zijn gestegen, terwijl de variabele tarieven gelijk zijn gebleven ten opzichte van 2024.

	2024	2025
Vastrecht 1 persoons huishouden	€ 139,92	€ 145,46

Vastrecht meerpersoons huishouden	€ 184,56	€ 192,00
Vastrecht bij gebruik verzamelcontainer 1 persoons huishouden	€ 160,44	€ 166,86
Vastrecht bij gebruik verzamelcontainer meerpersoons huishouden	€ 205,08	€ 213,24
Inworp ondergrondse container restafval	€ 1,96	€ 1,96
Lediging minicontainer GFT 140 liter	€ 0,93	€ 0,93
Lediging minicontainer GFT 240 liter	€ 1,55	€ 1,55

Bij het opstellen van de begroting 2025 was uitgegaan van 275.000 inworpen van restafval in de ondergrondse containers. Vanuit de cijfers van de Afvalstoffendienst blijkt dat er bijna 371.000 inworpen zijn vastgelegd. Vanuit de cijfers van de afvalstoffendienst is te berekenen dat er 96.000 meer inworpen van restafval zijn geweest dan verwacht.

Daarnaast is bij het opstellen van de begroting 2025 uitgegaan van circa 198.000 keer aanbieden van een 120 of 240 liter GFT-container. Uit de cijfers van de afvalstoffendienst is te berekenen dat er bijna 215.000 registraties zijn geweest van de lediging van een 120 of 240 liter container. Het aantal aanbiedingen van GFT-containers is daarmee hoger dan verwacht.

De in de begroting opgenomen opbrengst bedroeg € 4.315.000. De realisatie van de inkomsten voor 2025 laten zien dat deze geraamde opbrengst te laag was. De gerealiseerde opbrengst voor 2025 is € 4.488.000. Dit betekent dat de opbrengst € 173.000 hoger is dan begroot. De hogere inkomsten zijn verklaarbaar omdat zowel het aantal inworpen als het aantal aanbiedingen van GFT-containers hoger is geweest dan verwacht.

De tarieven voor de rioolheffing werden in 2025 ten opzichte van 2024 verhoogd met 7,27% (4,97% + 2,3% inflatiecorrectie) conform de gekozen financieringsvariant van het waterplan. Uitgangspunt bij de heffing is volledige kostendekking binnen het huidige meerjarige waterplan. Uit de realisatie van de exploitatie blijkt dat er een kostendeckingspercentage van 100% wordt gerealiseerd. De inkomsten uit rioolheffing hebben in 2025 ruim € 5.620.000 bedragen. De toe te rekenen kosten (met name kosten taakveld, overhead en BTW) tellen op tot € 4.272.000. Een bedrag van circa € 1.352.000 is gedoteerd aan de spaarvoorziening, onderhoudsvoorziening en de bestemmingsreserve riolering.

Berekening kostendekkendheid van een heffing 2025	Afvalstoffen-heffing	Rioolheffing	Lijkbezorgings-rechten	Parkeerbelasting	Leges
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	4.997.353	3.198.090	207.737	87.625	1.680.716
Inkomsten taakveld(en), excl. Heffingen	1.279.371	58.067	6.446	-	-
Netto kosten taakveld	3.717.981	3.140.023	201.291	87.625	1.680.716
Toe te rekenen kosten	35.872	127.440	-	-	-
Overhead incl. (omslag)rente	441.140	448.570	74.971	27.203	969.231
dotatie/onttrekking voorziening	-441.672	1.351.959	-	-	-
BTW	734.773	556.053	-	-	-
Totaal toe te rekenen kosten	770.113	2.484.022	74.971	27.203	969.231
Totale kosten	4.488.094	5.624.046	276.262	114.829	2.649.947
Opbrengst heffingen	-4.488.094	-5.623.772	-235.307	-98.886	-1.915.101
Dekkingspercentage	-100,0%	-100,0%	-85,2%	-86,1%	-72,3%

Belastingen

Onroerende zaakbelasting

Belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Onroerende-zaakbelastingen	€ 10.557	€ 10.937

Onder de naam onroerende-zaakbelastingen wordt een belasting geheven van diegene die op 1 januari gebruik maakt en/of in het bezit is van een pand. Te onderscheiden zijn:

- De gebruikersbelasting (niet-woningen), die wordt opgelegd aan degene die de onroerende zaak gebruikt;
- De eigenarenbelasting (woningen en niet-woningen), die wordt opgelegd aan de zakelijk gerechtigde (meestal de eigenaar) van een onroerende zaak.

Degene die op 1 januari de onroerende zaak in eigendom heeft en/of hiervan gebruik maakt, betaalt onroerende zaakbelasting voor het hele jaar. De WOZ-waarde van de onroerende zaak is de basis voor de heffing. De waarde is met een WOZ-beschikking vastgesteld. De WOZ-waarden worden via de landelijke voorziening WOZ (LV WOZ) geleverd aan de Rijksbelastingdienst en het Waterschap.

Afvalstoffenheffing

Belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Afvalstoffenheffing (incl. Milieustraat)	€ 4.315	€ 4.650

Op basis van de milieuwetgeving is de gemeente verplicht huishoudelijke afvalstoffen in te zamelen en af te voeren. De kosten worden via de afvalstoffenheffing doorberekend aan de burgers. Het tarief wordt jaarlijks vastgesteld aan de hand van de kosten en het saldo in de afvalvoorziening waarbij getracht wordt grote schommelingen tussen jaren te vermijden.

In 2025 zijn de gerealiseerde (directe en indirecte) kosten minus de overige inkomsten € 5.092.000. De gerealiseerde baten (afvalstoffenheffing € 4.488.000 en opbrengsten milieustraat € 162.000) zijn in totaal € 4.650.000. Bij het opstellen van de begroting 2025 zijn de tarieven vastgesteld als kostendekkend met een ingroei bijdrage vanuit de afvalvoorziening van € 287.000. Bij de tweede bestuursrapportage is de begroting bijgesteld doordat een aantal kosten hoger uitvallen dan initieel begroot. Hierdoor is er € 80.000 extra begroot als onttrekking van de voorziening. De uiteindelijke onttrekking uit de voorziening is € 442.000. Hierdoor is het dekkingspercentage 100%.

De toename van de opbrengst afvalstoffenheffing is te verklaren doordat bijna 371.000 inworpen in de ondergrondse restafvalcontainers door de Afvalstoffendienst zijn geregistreerd in 2025. Voor de begroting 2025 is uitgegaan van de ervaringscijfers die waren opgebouwd in de jaren 2019-2024 en daarbij was het gemiddelde aantal inworpen circa 275.000. Dit betekent in 2025 een toename van 96.000 inworpen ten opzichte van het meerjarengemiddelde waarvoor geen specifieke verklaring te geven is. Daarnaast is het aantal GFT-ledigingen toegenomen.

De hogere kosten worden met name veroorzaakt door hogere kosten voor vuilafvoer. Daarnaast zijn er hogere kosten doordat de afvalstoffendienst nog heeft gefactureerd over 2022 t/m 2024. Ook leidt de proef met het wekelijks tegen een gereduceerd tarief (voor inwoners) ophalen van grof vuil tot extra inzamelkosten van ca. € 70.000. Er sprake van verwerkingskosten per ton die afhankelijk zijn van de hoeveelheid aangeboden kilogrammen, deze kilogrammen waren vooraf moeilijk in te schatten.

Rioolheffing

Belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Rioolheffing	€ 5.550	€ 5.624

Rioolheffing wordt geheven om de aanleg en de instandhouding van het gemeentelijk rioleringsstelsel te kunnen bekostigen. In 2025 gold het Waterplan 2023-2027, waarin voor de langere termijn de vervanging van de riolering, alsmede de onderhoudskosten daarvan, aangegeven zijn.

De totale toerekenbare kosten van de riolering bedroegen in 2025 € 4.272.000 inclusief ca. € 449.000 overhead. Het saldo van de lasten en de werkelijke baten ad € 1.352.000 is gemuteerd met de

betreffende (spaar)voorziening dan wel de egalisatiereserve riolering. Het dekkingspercentage is hierdoor 100%.

De voordelen uit de exploitatie die zijn gestort in de egalisatiereserve riolering worden veroorzaakt door lagere kosten dan begroot zoals actualisatie GRP, minder onderzoekskosten en kosten voor planvorming klimaatstrategie.

In 2025 is een bedrag van € 2.271.000 aan vervangingsinvesteringen uitgevoerd welke ten laste van de spaarvoorziening riolering zijn gebracht. Het grootste project is de vervanging gemalen voor € 2.100.000. In het waterplan 2023-2027 is voor de spaarvariant gekozen ten aanzien van toekomstige investeringen.

Hondenbelasting

belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Hondenbelasting	€ 270	€ 274

In 2025 is een kleine meeropbrengst gerealiseerd. Ook heeft in 2025 een controle plaatsgevonden op het bezit van een hond.

De kosten die in het kader van honden worden gemaakt, bedroegen € 280.000. Hiermee is de opbrengst aan hondenbelasting lager dan de kosten die zijn gemaakt.

Begrafenisrechten

belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Begrafenisrechten	170	235

De tarieven werden voor het jaar 2025 met 2,3% inflatiecorrectie verhoogd. Daarnaast stegen de tarieven voor dubbele graven en meerjarige verlengingen, omdat deze tarieven in 2025 een extrapolatie werden van het tarief voor een enkel graf. Het gerealiseerde dekkingspercentage is 85,1% ten opzichte van een begroot percentage van 55,4%. In de lasten is € 201.000 aan toegerekende lasten gerealiseerd en € 75.000 aan overhead toegerekend, in totaal € 276.000.

Parkeerbelasting

Belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Parkeerbelasting	€ 78	€ 99

De baten bestaan uit parkeerbelasting (Vesting Heusden), parkeervergunningen en parkeerboetes. De hogere opbrengst ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt door meer opbrengst uit parkeervergunningen en parkeergeld; de opbrengst uit naheffingsaanslagen (parkeerboetes) is ietwat lager ten opzichte van de verwachting.

Toeristenbelasting

belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Toeristenbelasting	€ 150	€ 167

Toeristenbelasting wordt geheven van degene, die gelegenheid tot verblijf met overnachting biedt aan niet-ingezetenen, voor zover deze persoon of instelling belang daarbij heeft. Dit betreffen hotels, pensions, bed & breakfast gelegenheden. De opbrengst watertoeristenbelasting is ook begrepen in de opbrengst van de toeristenbelasting.

De hogere opbrengsten worden met name veroorzaakt door uitbreiding van het aantal accommodaties, waaronder een grote camperplaats en een hotel. Daarnaast is in 2025 voor het eerst een vast bedrag voor een vaste ligplaats in de haven aangegeven. Mede hierdoor is de opbrengst met betrekking tot watertoeristenbelasting gestegen.

De totale in 2025 verantwoorde opbrengst bestaat uit een lagere opbrengst van 2024 van € 3.000 en de over 2025 geraamde opbrengst van € 170.000.

Marktgelden en standplaatsen

belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Marktgelden en standplaatsen	€ 29	€ 17

Onder de naam marktgeld wordt een recht geheven van een standplaats op voor de openbare dienst bestemde en door het college als marktterrein aan te wijzen plaatsen.

De inkomsten op basis van de tarieven 2025 bedragen voor marktgelden € 3.800 (begroot € 5.500) en voor standplaatsen € 13.500 (begroot € 24.000). De opbrengsten zijn inclusief de doorbelaste energievergoedingen.

Reclamebelasting

belastingsoort	Geraamde opbrengst (x € 1.000)	Werkelijke opbrengst (x € 1.000)
Reclamebelasting	€ 70	€ 66

Onder de naam reclamebelasting wordt binnen een vooraf bepaald gebied in zowel Drunen als Vlijmen een belasting geheven voor openbare aankondigingen (o.m. reclame-uitingen) die zichtbaar zijn vanaf de openbare weg. De opbrengsten worden na aftrek van de gemeentelijke perceptiekosten (onder meer invorderingskosten) gestort in een ondernemersfonds.

Leges

Onder de naam leges worden rechten geheven ter zake van het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten. De belastbare feiten, zoals het sluiten van een huwelijk, het aanvragen van paspoorten en rijbewijzen, het behandelen van aanvragen voor een omgevingsvergunning en allerlei overige vergunningen en verzoeken tot vrijstelling en ontheffing en de daarbij behorende tarieven zijn opgenomen in de bij de legesverordening behorende tarieventabel.

Bij de heffing van leges wordt zoveel mogelijk volledige kostendekking nagestreefd. Niet alle tarieven kunnen echter vrij worden vastgesteld. Met name voor de tarieven voor de zogenaamde reisdocumenten is van rijkswege een maximum tarief bepaald. Retributies zijn bedoeld om met de inkomsten uit de belastingheffing bepaalde gemeenteactiviteiten te bekostigen. Om te voorkomen dat gemeenten met deze specifieke belastingen ook andere activiteiten financieren, mogen slechts kosten worden verhaald en is het maken van winst niet toegestaan. In het algemeen wordt bij legeskosten jaarlijks het inflatiepercentage gecorrigeerd. Dit is ook in 2025 gedaan bij het opstellen van de begroting. Op basis van de realisatie 2025 is een kostendekkendheid van 72,3% berekend. De toegerekende overhead is € 969.000.

Lokale lastendruk

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheid (COELO) stelt jaarlijks de "Atlas van de lokale lasten" op. Hierbij wordt onderzoek gedaan naar de lastendruk bij de gemeenten. Gebleken is dat onze gemeente qua belastingdruk nog steeds een van de goedkopere in Nederland is.

De lokale lastendruk is weergegeven in een bedrag per gezin, en is het totaal van de gemeentelijke belastingen dat per huishouden jaarlijks aan de gemeente moet worden voldaan. Het begrip is in het leven geroepen om op landelijk niveau de effecten van de lokale heffingen voor de burger te kunnen vergelijken. Het betreft hier de onroerendezaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing tezamen.

In onderstaand overzicht is inzichtelijk gemaakt wat de lastendruk in 2025 is voor een meerpersoonshuishouden (driepersoons) in onze gemeente. Ter vergelijking is ook de lastendruk voor een meerpersoonshuishouden in onze buurgemeenten opgenomen in het overzicht. Deze cijfers zijn gebaseerd op de COELO-atlas van de lokale lasten 2025. De OZB is per gemeente berekend op basis van de gemiddelde WOZ-waarde in de betreffende gemeente. In de tabel is te zien dat de gemiddelde WOZ-waarde in de gemeente Heusden hoger is dan in Waalwijk en Loon op Zand. Ook het teruggerekende OZB-tarief (per € 1.000 waarde) voor eigenaren van woningen is in de tabel opgenomen.

	Heusden	Waalwijk	Loon op Zand
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 511.867	€ 445.794	€ 461.110
Teruggerekend tarief per € 1.000 WOZ-waarde	0,0900	0,0875	0,1432
OZB (woningen)	€ 461	€ 390	€ 660
Afvalstoffenheffing	€ 249	€ 246	€ 324
Rioolheffing	€ 258	€ 202	€ 230
Totaal	€ 967	€ 838	€ 1.214

Kwijtschelding

De kwijtschelding van gemeentelijke heffingen is vastgelegd in een door de gemeenteraad op basis van de Leidraad Invordering vastgestelde kwijtscheldingsregeling. Kwijtschelding van betaling kan alleen worden aangevraagd door natuurlijke personen voor de volgende heffingen:

1. Hondenbelasting kwijtschelding mogelijk tot maximaal 75% van de belasting voor een eerste hond.
2. Rioolheffing kwijtschelding mogelijk tot maximaal 75% van het verschuldigde belastingbedrag.
3. Bij de invordering van afvalstoffenheffing wordt kwijtschelding verleend:
 - tot maximaal 75 % van het verschuldigde vastrecht;
 - tot maximaal 75 % van het verschuldigde bedrag gebaseerd op het gemiddeld aantal inwerpen in een ondergrondse container (14 inwerpen);
 - tot maximaal 75 % van het gemiddeld aantal ledigingen van een GFT-container container (11 ledigingen).

Er wordt ook kwijtschelding verleend tot maximaal 75% voor het verstrekken van een nationaal paspoort of Nederlandse identiteitskaart.

Van circa 461 belastingplichtigen is het kwijtscheldingsverzoek toegekend. De uitgaven voor verleende kwijtschelding hebben in 2025 circa € 168.000 bedragen; de raming bedroeg € 150.000.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Een risico is een onzekere gebeurtenis met invloed op het realiseren van de doelen. De risico's worden gekwantificeerd op basis van kans en verwacht gevolg. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in het mogelijk gevolg op financiën, imago en beleidsdoelstelling. Deze paragraaf is gericht op de financiële risico's. Risico's waarvoor voorzieningen zijn gevormd (zoals verliesgevende bouwgrondexploitaties) of waarvoor verzekeringen kunnen worden afgesloten zijn niet opgenomen in deze paragraaf. Het gaat alleen om risico's die – als ze zich voordoen – opvangen moeten worden met het weerstandsvermogen. Daarom laten we ook zien hoe het totaal van deze risico's zich verhoudt tot de beschikbare weerstandscapaciteit.

In onderstaande infographic is kort aangegeven over welke weerstandscapaciteit wij als gemeente beschikken. Dit is een optelsom van onze algemene reserve, onvoorzien, stille reserves en de onbenutte belastingcapaciteit. Daar tegenover staat het bedrag dat we, op basis van een risicosimulatie, aan weerstandscapaciteit nodig hebben. Conform de nota reserves en voorzieningen vermenigvuldigen we dit bedrag met het ratio van 1,4 om te komen tot de benodigde weerstandscapaciteit. Het minimumniveau van de AR wordt vervolgens bepaald door overige bestanddelen van de beschikbare weerstandscapaciteit daar vanaf te halen.

In onderstaande tabel staat het totale, beschikbare weerstandsvermogen tegenover de benodigde weerstandscapaciteit.

Weerstandsvermogen

O.b.v. methodiek vastgelegd in nota Reserves en voorzieningen 2022

Overzicht risico's

De risico inventarisatie heeft 24 risico's opgeleverd die als ze zich voordoen opvangen moeten worden met het weerstandsvermogen. Bij de begroting 2026 waren dit er ook 24, er is een nieuwe maar er is ook een risico vervallen.

Als bijlage bij de begroting is een totaaloverzicht van alle risico's opgenomen.

De risico's op de grondexploitatie zijn hierin als één risico opgenomen. Dit risico is opgebouwd uit meerdere risico's met ieder een eigen kans en inschatting van de omvang. In deze paragraaf wordt het totaal berekende risico met een korte toelichting opgenomen. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen we naar de 'Toelichting grondexploitaties 2025 gemeente Heusden' (bijlage bij de jaarstukken 2025). Uiteraard is het totaal meegenomen in de berekening van het benodigde weerstandsvermogen.

Net als in de vorige inventarisatie zijn de risico's in het sociaal domein inbegrepen in dit overzicht omdat deze niet meer worden opgevangen door de 'reserve sociaal domein' waar dat tot een jaar geleden nog wel het geval was.

Hieronder is een matrix opgenomen waarin te zien is in welke categorieën de geïnventariseerde risico's vallen. Dit is exclusief de risico's op de grondexploitatie. Deze zijn als algemene risico's ook toegelicht in deze paragraaf.

Financieel	Netto				
€ 1.000.000 en meer					
€ 500.001 - € 1.000.000		3	1	2	
€ 200.001 - € 500.000	1	1			
€ 50.001 - € 200.000	2	7	1	1	
minder dan € 50.000	2				2
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

De belangrijkste specifieke risico's worden toegelicht in deze paragraaf. Dit zijn de risico's die op dit moment wat betreft omvang of kans op voorkomen hoog scoren.

Algemene risico's

Tot de algemene risico's behoren risico's als macro-economische ontwikkelingen en rente-, loon- en prijsontwikkelingen. Daarnaast zijn er onzekerheden over (toekomstig) rijksbeleid en ontwikkelingen in wet- en regelgeving die risico's met zich mee kunnen brengen. Door deze onzekerheden is het op dit moment nog niet goed mogelijk de financiële gevolgen van deze risico's te kwantificeren. Hier hebben alle gemeenten in ons land mee te maken.

Gemeentefonds (Algemene dekkingsmiddelen)

Gemeentefonds (Algemene dekkingsmiddelen)

De ontwikkeling van de algemene uitkering worden door het Rijk gepubliceerd in drie circulaire (mei-, september- en december). In de meicirculaire 2025 heeft het Rijk middelen ter demping van het zogenaamde ravijnjaar en middelen voor jeugd, tot en met 2027, toegevoegd aan het gemeentefonds, waaruit gemeenten de algemene uitkering krijgen. Dit heeft een positief effect gehad op de gemeentelijke begroting 2026-2029. Bij de septembercirculaire heeft het Rijk besloten tot compensatie van de tekorten op jeugdzorg in 2023 en 2024. Het coalitieakkoord van het nieuwe kabinet geeft echter geen duidelijkheid of het nieuwe kabinet na 2027 met extra middelen voor jeugd over de brug zal komen. In de gemeentelijke begroting is geen rekening gehouden met extra inkomsten voor Jeugd na 2027. Daarnaast blijft de discussie over de balans tussen taken en middelen van gemeenten nog steeds staan. Door de nieuwe manier van indexeren lijken grote schommelingen in het gemeentefonds als gevolg van de vorige methodiek gemitigeerd. De vraag is wel of de nieuwe manier van indexeren voldoende aansluit bij de werkelijke stijging van kosten op alle beleidsvelden.

Voor de verdeling van het gemeentefonds wordt een verdeelsystematiek gebruikt. Vanaf 2023 is sprake van een nieuwe verdeelsystematiek waarbij het aantal maatstaven is teruggebracht van 89 naar 49. De nieuwe verdeelsystematiek heeft geen effect op de hoogte van het gemeentefonds, echter is het bedrag per eenheid toegenomen. Hierdoor kan de wijziging van een maatstaf een groter effect hebben op de hoogte van algemene uitkering. Het Rijk bepaalt de hoogte van de algemene uitkering van een gemeente op basis van de maatstaven en maakt daarbij gebruik van formeel vastgestelde gegevens die, met vertraging, door het Rijk worden verzameld. Tot die tijd maakt het Rijk

ook gebruik van voorlopige gegevens. We maken zelf een inschatting van de hoogte van de algemene uitkering met behulp van een applicatie. Daar voeren we zelf de maatstaven in en maken een inschatting van de meerjarige ontwikkeling van die maatstaven. Voor het verloop van het inwoneraantal wordt bijvoorbeeld gebruikt gemaakt van de provinciale bevolkingsprognose. Indien dergelijke, meerjarige ontwikkelingen anders lopen dan ingeschat kan er een verschil ontstaan tussen de inschatting en de uiteindelijke hoogte van de algemene uitkering. Dit kan zowel positief als negatief zijn en is daarom niet gekwantificeerd.

Bodemvervuiling

De gemeente heeft een verantwoordelijkheid voor de beheersing van bodemverontreinigingen. Daarnaast wordt de gemeente met de invoering van de omgevingswet (per 1 januari 2024) verantwoordelijk bij nieuwe bodemverontreinigingen. Tot op heden was dit vaak de provincie. Er vindt een warme overdracht plaats vanuit de provincie waarbij het uitgangspunt geldt dat gronden gesaneerd zijn of dat gestart is met saneren. Lopende zaken blijven onder de provincie vallen, er mogen ook geen locaties worden overgedragen waarvan de sanering binnen 4 jaar moet starten. De OMWB heeft een screening uitgevoerd om eventuele (latente) risico's tijdig te onderkennen. De eigenaar van de bodem is verantwoordelijk voor de sanering van mogelijke vervuiling zoals pfas, lood of andere belastende stoffen. Op het moment dat de gemeente zelf eigenaar is van vervuilde bodem is zij ook verantwoordelijk voor sanering. Deze situatie kan zich voordoen wanneer een locatie ontwikkeld wordt.

Grondexploitatie € 7.000.000, diverse kans%

(programma Economie en recreatie en Bouwen en wonen)

De complexe en langdurige processen rondom projecten brengen risico's met zich mee. Dit kan leiden tot tegenvallende resultaten, waardoor verliezen hoger uit kunnen vallen dan verwacht. Verliezen zijn afgedekt met voorzieningen. Wanneer voorzieningen ontoereikend blijken, moet het gemeentelijk weerstandsvermogen toereikend zijn om aanvullende verliezen op te kunnen vangen.

De algemene risico's zijn doorgerekend voor alle relevante projecten. De algemene risico's betreffen onder meer het risico van dalende grondprijzen bij een tegenvallende economische ontwikkeling, het risico dat de rente kan stijgen en het risico dat de inflatie hoger uitvalt dan ingerekend. In de risicoanalyse is rekening gehouden met het scenario van een economische teruggang waarbij verkoopprijzen dalen, hypotheekrentes stijgen, de verkopen vertragen en de jaarlijkse indexering van de grondprijzen lager uitvalt.

De algemene risico's zijn ongeveer € 0,45 miljoen lager ingeschat. Dit komt doordat we bij het opstellen van de risicoberekeningen het risico van toenemende inflatie en minder opbrengstenstijging lager ingeschat hebben. Kort na het opstellen van de berekeningen begon de oorlog in Iran. Deze kan een negatieve weerslag hebben op de economische ontwikkelingen met mogelijk weer stijgende inflatie en stijgende rentes tot gevolg. De uiteindelijke consequenties zijn lastig te voorspellen en afhankelijk van de verdere ontwikkelingen. Bij een volgende actualisatie van de risicoanalyse zal hieraan opnieuw aandacht worden besteed en zo nodig het risicobedrag worden aangepast.

De risicoanalyses voor de jaarrekening 2025 zijn begin 2026 opgesteld. Daarbij zijn de projectspecifieke risico's ongeveer € 0,45 miljoen hoger berekend. Het project de Grassen heeft met een totaal risicobedrag van € 6,3 miljoen (voor zowel algemene risico's als projectspecifieke risico's) nog het grootste aandeel in het resterende risicobedrag voor de grondexploitaties van in totaal iets meer dan € 7 miljoen euro.

Invoering privatisering bouwtoezicht € 50.000 90% kans (programma openbare orde en veiligheid)

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb), is op 14 mei 2019 door de Eerste Kamer aangenomen. De Wkb is gelijktijdig met de Omgevingswet ingegaan op 1 januari 2024. Met behulp van een extern advies is het financiële gevolg (voor zover mogelijk) ingeschat en verwerkt in de begroting. Aangezien de werkzaamheden veranderen en de inschatting daarom moeilijk is, wordt het

risico voor afwijkingen ten opzichte van de huidige schattingen nog steeds opgenomen.

Beperkte capaciteit (formatie) door uitval of niet ingevulde vacatures € 650.000, 70% kans

(diverse programma's)

Vooralsnog huldigen we het uitgangspunt dat alle wensen voor formatie-uitbreiding intern worden opgevangen. Dat heeft tot gevolg dat de kans op overschrijding van de personeelsbudgetten groter wordt. Daarnaast is er nog steeds sprake van krapte op de arbeidsmarkt en moeilijk in te vullen vacatures. Omdat de werkzaamheden doorgaan en om het effect op de organisatie en doelstellingen te beperken wordt in sommige gevallen gekozen voor tijdelijke inhuur om de vacatures in te vullen. Dit brengt echter hogere kosten met zich mee. Daarbij komt dat het budget voor werving in 2026 ongeveer € 100k lager is wat maakt dat ondanks alle verbeteringen die middels ervaring gerealiseerd worden, het ingeschatte risico zowel op kans als op effect gelijk blijft.

Statushouders kunnen onvoldoende geplaatst worden in de gemeente € 200.000, 70% kans (sociaal domein)

Wij zijn als gemeente verantwoordelijk voor realisatie van de opgelegde huisvestingstaakstelling voor statushouders, maar hebben onvoldoende woningen beschikbaar. De actualiteit van de landelijke opgave in combinatie met het teruggeven van enkele van de huidige locaties maakt dat meer behoefte is aan een tussenoplossing in de vorm van een tussenvoorziening voor gekoppelde statushouders.

Frictiekkosten bij verschuiving van GGZ naar alternatieve aanbieder bij Gemeint € 600.000, 50% kans (sociaal domein)

In de plannen van Het Gemeint 3 wordt opgenomen dat een aanbieder gaat zorgen voor dagbehandeling. Dit construct gaat leiden tot een verschuiving van het budget van de GGZ naar deze nieuwe aanbieder. Dit vraagt echter wel om een gewenningsperiode, waarbij de capaciteit niet volledig ingezet of benut zal worden, en dit mogelijk zal leiden tot dubbele kosten. Deze risico-inschatting geldt voor 2026 en door monitoring wordt die voor de periode daarna opnieuw ingeschat.

Besparing jeugdzorg gaat niet gerealiseerd worden € 1.000.000, 70% kans

In de regionale jeugdbegroting wordt rekening gehouden met een besparingspotentieel van € 2 miljoen als gevolg van de inzet van het Jeugd en Gezinsteam. Het is echter niet zeker dat we dit (volledig) gaan realiseren. De reservering die we hier in het verleden voor hadden is opgeheven.

Weerstandscapaciteit

Er wordt onderscheid gemaakt tussen incidentele weerstandscapaciteit en structurele weerstandscapaciteit.

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit:

- de algemene reserve
- stille reserves

De stand van de algemene reserve per 1 januari 2026 bedraagt op basis van deze voorliggende begroting € 55,3 mln.

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bezittingen (activa) de boekwaarde daarvan overstijgt. Het gaat hierbij om vaste activa (panden/gronden) of deelnemingen. Voorwaarde voor het opvoeren van deze stille reserves in de weerstandscapaciteit is dat de activa direct verkoopbaar zijn of tot opbrengsten leiden, indien de gemeente dat zou willen.

De gemeente heeft een behoorlijke grondpositie. In totaal bezit de gemeente bij het opstellen van de jaarrekening 2025 639ha pachtgronden verdeeld naar 443ha vaste pacht en 152ha losse pacht. Daarnaast is nog 44,6ha in eigendom die niet verpacht is. Deze gronden zijn niet meegenomen in de bepaling van de stille reserve.

Het bepalen van de omvang van de waarde van stille reserves geeft slechts een indicatie van de verwachte opbrengstwaarde. Hiermee wordt een inschatting gemaakt van een potentiële waarde bij

verkoop. Voor gronden is de combinatie van het moment van verkoop, de hoeveelheid ha, de locatie en de prijsontwikkeling op dat moment bepalend voor de werkelijke verkoopwaarde. Om die reden wordt voor het bepalen van de stille reserve uitgegaan van een bandbreedte.

Rekening houdend met de verdeling losse en vaste pacht en uitgaande van een verwachte actuele verkoopprijs gebaseerd op recente transacties/taxaties gaan we uit van een prijs die ligt tussen € 90.000 en € 100.000/ha voor geliberaliseerde (losse) pacht en tussen de € 54.000 en € 60.000/ha voor reguliere (vaste) pacht. Op basis van het aantal ha bedraagt de marktwaarde van de gronden dan tussen de circa € 37,5 en € 41,7 mln. Rekening houdend met een boekwaarde op een deel van deze gronden van in totaal € 14,6 mln, bedraagt het verschil tussen de potentiële gemiddelde opbrengstwaarde (€ 39,6 mln.) en de boekwaarde en daarmee de indicatieve gemiddelde omvang van de stille reserve € 25 mln.

Om een bedrag op te nemen voor de weerstandscapaciteit wordt uitgegaan van 50% van dit gemiddelde (= € 12,5 mln). Het is immers niet reëel te veronderstellen dat een dergelijke grondpositie in één keer op de markt gezet kan worden, wat voor de beoordeling van de weerstandscapaciteit van belang is.

De structurele weerstandscapaciteit wordt gevormd door:

- het totaal van de onbenutte belastingcapaciteit
- de post onvoorziene uitgaven die structureel in de begroting is geraamd.

Omdat voor dienstverleningen het uitgangspunt van kostendeckende heffingen geldt, zit de onbenutte belastingcapaciteit uitsluitend in de onroerende zaakbelasting. Een verhoging van de OZB opbrengsten met 10% betekent circa € 1,1 mln aan extra opbrengsten. Voor de weerstandscapaciteit gaan we uit van een omvang van € 550.000 (50%) omdat een dergelijke verhoging in praktijk beperkingen kent zoals politieke haalbaarheid en gewenste maximale stijging.

Tenslotte behoort tot de weerstandscapaciteit de post voor onvoorziene uitgaven. Deze is met de ombuigingen omlaag bijgesteld van € 100.000 naar € 50.000.

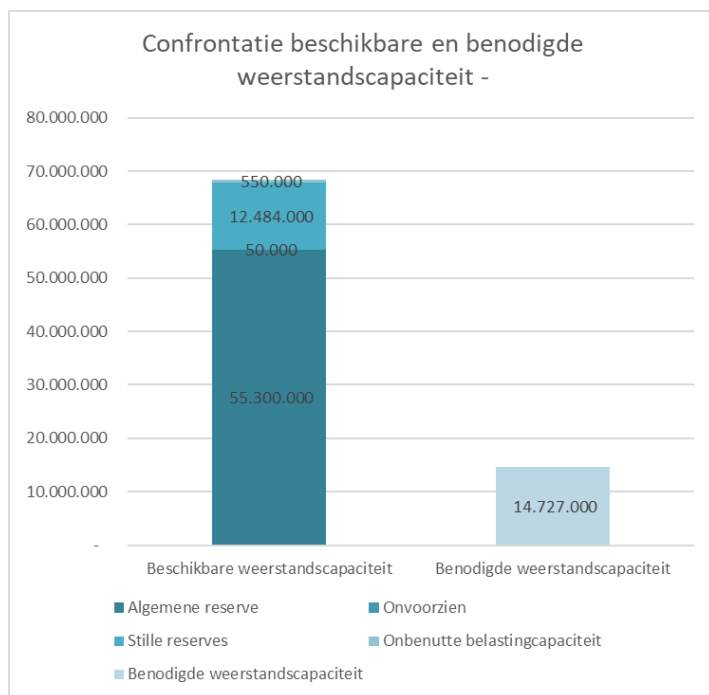
De totale beschikbare weerstandscapaciteit komt daarmee op € 68,4 mln zoals weergegeven in de onderstaande tabel:

Bestanddeel	Huidige omvang weerstandscapaciteit	
Algemene reserve	55,3	mln
Onvoorzien	0,05	mln
Stille reserves	12,5	mln
Onbenutte belastingcapaciteit	0,55 +pm	mln
Totaal	68,4 mln + pm	

Confrontatie weerstandscapaciteit

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing geeft het verband aan tussen de weerstandscapaciteit waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten te dekken en de risico's waarvoor geen dekkingsmaatregelen zijn getroffen. Hiermee wordt tot uitdrukking gebracht in hoeverre de gemeente in staat is financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat dit dwingt tot beleidsombuigingen en/of bezuinigingen.

In onderstaande tabel staat het totale, beschikbare weerstandsvermogen tegenover de benodigde weerstandscapaciteit.

Niet alle benoemde risico's zullen zich tegelijk voor gaan doen. Om een inschatting te maken van de benodigde weerstandscapaciteit wordt gebruik gemaakt van de Monte Carlo analyse. Dit is een simulatietechniek waarbij voor een risico 100.000 verschillende scenario's worden doorgerekend. De benodigde weerstandscapaciteit wordt vervolgens berekend met een zekerheidspercentage van 90%. Dat is het bedrag waarmee we 90% van die scenario's kunnen dekken en 10% van de scenario's niet. Deze simulatie wordt uitgevoerd voor alle risico's met uitzondering van de risico's van de grondexploitaties. Voor grondexploitaties wordt een afzonderlijke simulatie uitgevoerd. Het totaal van deze twee simulaties is de benodigde weerstandscapaciteit en bedraagt ca. € 10,5 miljoen. Dit bedrag is toegenomen met ongeveer €0,2 miljoen ten opzichte van de simulatie bij de begroting 2026 voornamelijk als gevolg van de toevoeging het risico op de besparing voor jeugdzorg. De totaal beschikbare weerstandscapaciteit is berekend op € 68,4 mln. De weerstandsratio bedraagt daarmee op het peilmoment van deze begroting derhalve: Beschikbare weerstandscapaciteit/Benodigde weerstandscapaciteit = weerstandsratio $68,4 / 10,5 = 6,5$. Op basis van onderstaande normtabel ontwikkelt door Naris (voorheen het Nederlands Adviesbureau Risicomanagement (NAR)), is de ratio uitstekend.

Ratio Weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 < 2,0	Ruim voldoende
1,0 < 1,4	Voldoende
0,8 < 1,0	Matig
0,6 < 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

In de nota reserves en voorzieningen is als norm gesteld dat de weerstandsratio ten minste uit moet komen op 1,4 (ruim voldoende). Met een ratio van 6,5 voldoen we daar ruimschoots aan. De benodigde weerstandscapaciteit op dit peilmoment en rekening houdend met de overige bestanddelen van de beschikbare weerstandscapaciteit, bedraagt de minimum aan te houden buffer binnen de algemene reserve € 1,6 miljoen ($1,4 \times \text{benodigde weerstandscapaciteit van } 10,5 \text{ minus de overige bestanddelen weerstandscapaciteit } (13,1)$). Dit wordt enerzijds veroorzaakt door een afname

van de omvang van de risico's en anderzijds door een toename van de overige bestanddelen van het risicovermogen.

Voor het doen incidentele uitgaven uit de algemene reserve kijken we naast de ratio op het peilmoment uiteraard ook naar het verwacht toekomstig verloop van de reserve.

Kengetallen

Met ingang van de begroting 2016 schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording voor dat in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing een verplichte basisset van vijf financiële kengetallen moet worden opgenomen. Doel daarvan is inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente. In de onderstaande tabel zijn de kengetallen op basis van deze jaarrekening 2025 toegevoegd waarbij de kengetallen voor de begroting zijn gebaseerd op de stand per 1-1 van het betreffende begrotingsjaar.

Kengetal	Begroting 2023	JR 2022	Begroting 2024	JR 2023	Begroting 2025	JR 2024	Begroting 2026	JR 2025
Netto schuldquote	75,70%	54,80%	63,90%	53,80%	60,4 %	38,6%	61,3%	37,8%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	71,50%	50,50%	60%	49,80%	56,50%	35,1%	61,3%	33,9%
Solvabiliteitsratio	24,40%	29,50%	28,20%	32,40%	33,40%	37,3%	40,2%	42,3%
Structurele exploitatieruimte	1,60%	8,10%	3,90%	2,50%	5,54%	2,7%	4,2%	5,2%
Grondexploitatie	37%	28%	24%	24,20%	28,80%	16,9%	29,2%	21,0%
Belastingcapaciteit	82%	88%	85,30%	87,3	81,00%	90,9%	86,6%	91,9%

Netto schuldquote:

De nettoschuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Netto wil zeggen dat van de schulden eventueel uitgezette gelden worden afgetrokken. Voor de Netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen worden eventueel uitgeleende gelden in mindering gebracht. De schuldenlast wordt vervolgens uitgedrukt in een percentage van de begrotingsomvang exclusief mutaties reserves. De netto schuldquote is bij deze jaarrekening nagenoeg gelijk gebleven aan de jaarrekening van 2024. Op basis van de BDO benchmark 'financiële positie gemeenten' valt Heusden voor 2025 in de minst risicovolle categorie (onder de 90%). Dat betekent dat we als gemeente goed in staat zijn om de kosten van de leningen in voldoende mate op te vangen binnen onze begroting in relatie tot het totaal aan inkomsten.

Solvabiliteit:

Met de solvabiliteit wordt aangegeven hoe groot het aandeel is van het eigen vermogen in het totaal van de passiva. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente en des te kleiner het solvabiliteitsrisico is. Op basis van de gehanteerde normen uit de BDO benchmark wordt deze uitkomst voor de solvabiliteit beoordeeld als neutraal.

Structurele exploitatieruimte:

Door het zuiveren van de incidentele lasten en baten en de mutaties uit/naar reserves, ontstaat het beeld in hoeverre er sprake is van een structureel sluitende begroting. De structurele lasten en baten worden in dit kengetal uitgedrukt als percentage van de totale baten (voor mutaties reserves) van het betreffende jaar. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de

structurele lasten te dekken. In 2025 is de structurele exploitatieruimte positief en geldt als minst risicovol in de BDO benchmark.

Grondexploitatie:

Indien leningen zijn afgesloten om grond te kopen voor (toekomstige) woningbouw/bedrijventerrein projecten, ontstaat er een schuld. Bij de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost wanneer de projecten tot uitvoering komen. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (bouwgronden in exploitatie) is ten opzichte van de totale baten (voor mutatie reserves). De ratio laat een stijging ten opzichte van de jaarrekening 2024 zien, maar is lager dan in de begroting 2025 was ingeschat. Onze grondpositie is nog steeds fors; in de optiek van de BDO benchmark wordt een score tussen de 20% en 35% als neutraal beoordeeld. Met de verdere uitgifte afname van de grondposities daalt dit percentage in de toekomst, maar kan door ontwikkeling van nieuwe exploitaties ook weer toenemen.

Belastingcapaciteit:

Eén van de belangrijkste instrumenten die de gemeente op dit moment heeft om een matige financiële positie te verbeteren, is het aanspreken van de niet benutte belastingcapaciteit. De OZB is naast de algemene uitkering de belangrijkste inkomstenbron. De belastingcapaciteit wordt berekend door de totale gemeentelijke woonlasten (€ 967) voor een gezin met een woning van een gemiddelde WOZ waarde (€ 511.867) te delen door het landelijke gemiddelde van het voorgaande begrotingsjaar (€ 1.052, meicirculaire 2024). De lokale lastendruk ligt nog steeds onder het landelijk gemiddelde. De belastingcapaciteit zegt iets over de wendbaarheid van de begroting en de mogelijkheid die er is om aanvullende opbrengsten te genereren. Een percentage onder de 95% wordt in de BDO benchmark aangeduid als minst risicovol. Dit is in de afgelopen jaren en ook in deze (meerjaren) begroting het geval.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft een groot aantal kapitaalgoederen in eigendom, zoals wegen, riolering, groen- en sportvoorzieningen en gebouwen. In deze paragraaf gaan we in op de beleidskaders voor het onderhoud van de kapitaalgoederen en de financiële vertaling ervan.

Beleidsuitgangspunten

De door de raad vastgestelde beleidsplannen vormen het kader voor het onderhoud van kapitaalgoederen. In 2021 is het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR-plan) door de raad vastgesteld. Hierin is het gewenste kwaliteitsniveau van de verschillende facetten van de openbare ruimte vastgelegd. Het geeft inzicht in hoe het beheer en onderhoud is geregeld, hoe de huidige kwaliteit wordt gewaardeerd en op welke wijze binnen de gegeven financiële middelen het beheer zo effectief mogelijk wordt uitgevoerd. Met dit IBOR-plan is een professionaliseringsslag gemaakt in het beheer van de openbare ruimte (van heel & veilig naar beeldgericht onderhoud). Er wordt uitgegaan van de landelijke richtlijnen van het CROW (het kennisinstituut voor infrastructurele zaken). Waarbij de beeldkwaliteit wordt gemeten aan de hand van beeldmeetlatten. Hierbij worden 5 niveaus onderscheiden, (A+, A, B, C en D). In het IBOR-plan zijn de gewenste niveaus voor verschillende gebieden in onze gemeente vastgelegd. Uit de evaluatie in 2024 zijn enkele aanbevelingen naar voren gekomen waarmee vanaf 2024 zoveel mogelijk rekening wordt gehouden. Naast de evaluatie van het IBOR-plan is ook een meerjarenuitvoeringsprogramma openbare ruimte opgesteld voor de verschillende disciplines. Dit geeft een beeld van de verschillende werkzaamheden op de verschillende locaties in de jaren tot 2027.

De samenhang tussen het beleid, het beheer, de uitvoering en de budgetten is vastgelegd in de beleids- c.q. beheersplannen. Bij de evaluatie van het beleidsplan openbare verlichting in 2024 is geconcludeerd dat het huidige beleidsplan voldoet en daarom ongewijzigd kan worden toegepast tot en met 2025. We verwachten in mei 2026 een nieuw plan te kunnen presenteren.

De kaders voor het onderhoud van het gemeentelijke vastgoed zijn opgenomen in het beheerplan "Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2024-2028". Daarnaast zijn er door de raad aanvullende kaders vastgesteld voor de verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed.

De actuele beleidsplannen zijn:

Plan	Raadsbesluit	Looptijd
Beleidsplan wegen	september 2022	2022 - 2026
Beleidsplan openbare verlichting	juli 2018	2018 - 2025
Waterplan (opvolger VGRP)	september 2022	2023* - 2027
Groenbeleidsplan Heusden	14 februari 2023	2023 - 2027
Integraal Huisvestingsbeleid	29 oktober 2024	2024 ev
Meerjarenonderhoudsplan gemeentelijke gebouwen	november 2023	2024 - 2028
Integraal Huisvestingsplan Onderwijs	februari 2025	2017** - 2026

* op 16 december 2025 is het geactualiseerde kostendekkingsplan behorende bij het Waterplan vastgesteld.

** Het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs heeft een looptijd van 10 jaren (2017-2026) en is in 2025 geactualiseerd.

Vertaling van het beleidskader

Algemeen

Op basis van het door de raad vastgestelde IBOR-plan zijn de minimale kwaliteitseisen bepaald. Voor de uitvoering van het onderhoud zijn de beleidsuitgangspunten en de beheerstrategie vertaald in onderhoudsmaatregelen in de beheerplannen. Daarin staan per jaar de uit te voeren onderhoudsmaatregelen en de daaraan verbonden kosten. Deze kunnen invloed hebben op de planning en frequentie van onderhoudsintervallen. Om de onderhoudsmaatregelen uit de planning op een efficiënte manier uit te kunnen zetten zijn er verschillende onderhoudsbestekken. De onderhoudsbestekken kunnen de basis zijn voor aanbestedingen.

Voor alle kapitaalgoederen (m.u.v. civieltechnische kunstwerken, groenstructuurplan en buitensport voorzieningen) zijn voorzieningen gevormd. De reserve voor riolering is in het verleden gevoed vanuit de bijdragen van de inwoners. Deze gelden moeten verplicht besteed worden aan riolering. Om te kunnen voldoen aan de BBV-voorschriften is bij de uitwerking van het Waterplan nu sprake van een 2-tal voorzieningen en een bestemmingsreserve. Het betreft een spaarvoorziening voor vervangingsinvesteringen, een egalisatievoorziening voor de kosten van reiniging, inspectie en onderhoud riolering en een bestemmingsreserve voor het exploitatieresultaat op taakveld riolering.

Achterstallig onderhoud

De notitie materiele vaste activa van de commissie Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) (januari 2020) maakt onderscheid tussen twee soorten achterstallig onderhoud:

1. Achterstallig onderhoud waarmee onveilige situaties worden gecreëerd/ontstaan en waarbij sprake is van kapitaalvernietiging is onaanvaardbaar en dient zo spoedig mogelijk doch uiterlijk binnen een redelijke termijn hersteld te worden. Op basis van artikel 44 lid 1a BBV is de gemeente verplicht hiervoor een voorziening te vormen. Het achterstallig onderhoud wordt vervolgens ten laste van deze voorziening gebracht.
2. Er kan ook sprake zijn van achterstallig onderhoud zonder dat dit leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties. Daar is sprake van wanneer de onderhoudstoestand van een kapitaalgoed lager is dan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau. Wanneer dit veroorzaakt wordt door onvoldoende beschikbaar gesteld budget door de raad is het noodzakelijk dat de raad een besluit neemt om óf meer budget beschikbaar te stellen óf het gewenste kwaliteitsniveau naar beneden bij te stellen zonder dat dit leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties.

Hierna wordt per kapitaalgoed ingegaan op eventueel achterstallig onderhoud in de eerste of tweede betekenis van het woord.

Wegen

De gemeente is op dit moment eigenaar en beheerder van circa 3,03 miljoen vierkante meter verharding. Het wegenbeleid is erop gericht dat de gebruikers erop kunnen vertrouwen dat zij op een goede manier gebruik kunnen maken van de wegen.

Het gewenste onderhoudsniveau van de wegen is opgenomen in het IBOR-plan dat in 2021 door de raad is vastgesteld. Op basis van dit IBOR-plan is op 27 september 2022 het Beleidsplan wegen 2022-2026 door u vastgesteld. Het beleidsplan wegen 2022-2026 is een vertaalslag van het kwaliteitsniveau zoals vastgelegd in het IBOR-plan voor het onderdeel wegen. Het biedt inzicht in de onderhoudsopgave en onderhoudskosten voor de komende jaren en brengt in beeld welke maatregelen getroffen moeten worden om het gewenste kwaliteitsniveau te behouden. De beheerparagraaf is een vertaling van de inspectieresultaten naar een praktijkgerichte beheerstrategie. Dit wordt elke twee jaar op basis van actuele wegininspecties geactualiseerd.

Zo ontstaat een voortschrijdende planning waarmee zo goed mogelijk aangesloten kan worden op de onderhouds- en herinrichtingsopgave van andere disciplines en relevante ontwikkelingen zoals de Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL). Op basis van de inspectiegegevens werd in 2022

geconstateerd dat, gelet op het vastgestelde kwaliteitsniveau, er sprake was van achterstallig onderhoud. Hiervoor is destijds een voorziening getroffen van 2,4 miljoen om dit achterstallig onderhoud uit te voeren. Dit onderhoud is nagenoeg uitgevoerd. De laatste noodzakelijke werkzaamheden worden momenteel voorbereid en uiterlijk voor eind 2026 uitgevoerd. In 2025 zijn alle wegen weer geïnspecteerd. De resultaten van deze inspectie worden nog vertaald in een herijkt onderhoudsprogramma.

Onderhoudstoestand wegen:

Op basis van de inspectiegegevens werd in 2022 geconstateerd dat, gelet op het vastgestelde kwaliteitsniveau, er sprake was van achterstallig onderhoud. De wegvakken die worden beoordeeld op D-niveau liggen onder het vastgestelde kwaliteitsniveau waardoor sprake kan zijn van achterstallig onderhoud. Hoewel in de standaard CROW-tabel de term kapitaalvernietiging wordt gebruikt bij kwaliteitsniveau D is dat zeker niet in alle gevallen per direct het geval. Dat hangt mede af van het type verharding (asfalt, beton of klinkers) en de ondergrond (zand, klei, veen). Bij elementverhardingen zal niet snel kapitaalvernietiging optreden, ook als het als kwaliteitsniveau D is aangemerkt. In 2022 is hiervoor een voorziening getroffen van 2,4 miljoen om dit achterstallig onderhoud uit te voeren. Dit onderhoud is nagenoeg uitgevoerd in de periode 2022 tot en met 2025.

Bij het opmaken van de jaarrekeningen wordt beoordeeld of er een mutatie moet plaatsvinden op de stand van de voorziening. Verschillende wegen zijn eind 2025 doorgeschoven in tijd omdat deze integraal opgepakt gaan worden. Denk hierbij aan de Heusdenseweg/Groenstraat Herpt en Kerkstraat (industrie) Nieuwkuijk. In juni 2025 zijn alle wegen weer geïnspecteerd volgens de CROW-richtlijnen. De resultaten van deze inspectie worden nog vertaald naar een concreet onderhoudsprogramma voor 2026/2027.

Met de vaststelling van het beleidsplan wegen is ook besloten tot een structureel hogere dotatie aan de voorziening groot onderhoud wegen. In 2025 is sprake van een dotatie van € 2.163.320. De verwachte onttrekking aan de voorziening groot onderhoud wegen kan op basis van de onderhoudsplanning oplopen tot een bedrag van € 2.650.000. Het verloop van de daadwerkelijke kosten kan naar boven of naar beneden afwijken maar de stand van de voorziening groot onderhoud wegen zal hierbij een belangrijke rol spelen.

Openbare verlichting

Het beleidsplan openbare verlichting is vastgesteld in juli 2018, loopt tot en met 2022 en blijft gehandhaafd tot het volgende beleid. Momenteel wordt het beleidsplan herzien met een focus op het verduurzamen van de openbare verlichtingsinstallatie door volledig over te gaan op led technieken. In 2020 is het programma van eisen voor de openbare verlichting vastgesteld. Dit vormt de basis voor het verhelpen van storingen en defecten, de aanbesteding van de raamovereenkomst onderhoud en de planmatige vervanging en integrale herinrichtingsprojecten. De raamovereenkomst voor onderhoud en renovatie loopt eind 2026 af. Een nieuwe raamovereenkomst zal hier naadloos op aansluiten. De voorbereidingen hiervoor zijn inmiddels van start gegaan. Zo wordt gestructureerd, planmatig en samenhangend het beleid voor openbare verlichting uitgevoerd. Voor planmatige vervanging van lichtmasten/armaturen en voor klein onderhoud is jaarlijks een bedrag geraamd. De gedurende de looptijd van het beleidsplan beschikbare middelen zijn naar verwachting voldoende voor het realiseren van de doelstellingen. In 2025 zijn verscheidene grootschalige vervangingen uitgevoerd. Grootschalige vervangingen om armaturen uit te rusten met led technieken zullen naar verwachting tot en met 2029 plaatsvinden. Daarna zullen grootschalige vervangingen enkel nog nodig zijn voor vervanging op basis van verstreken technische levensduur. De verwachting is dat voor de rest van de beleidsperiode voldoende middelen beschikbaar zijn voor vervangingen. We verwachten in mei 2026 een nieuw plan te kunnen presenteren.

Civiele kunstwerken

De gemeente Heusden heeft +/- 170 civieltechnische kunstwerken in beheer. Onder deze objecten worden verstaan bouwwerken die gemaakt zijn van metselwerk, beton, hout, staal of kunststof. Hieronder vallen bijvoorbeeld; bruggen, viaducten, tunnels, steigers, kademuren en damwanden of aanmeer voorzieningen zoals, meerpalen en remmingwerken.

De afgelopen jaren zijn een aantal geplande onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd met de hiervoor in de begroting beschikbare middelen. Het voor 2023 geplande groot onderhoud aan de Burgemeester Schweitzertunnel is doorgeschoven naar Q1/ Q2 2026. Momenteel vindt een nader onderzoek plaats aan de Burgemeester Schweitzertunnel. Dit betreft juridisch uitzoekwerk van het onderhoud, wat gerelateerd is aan het eigenaarschap van de Burgemeester Schweitzertunnel. Op basis van dit onderzoek worden de onderhoudsmaatregelen bepaald en uitgevoerd naar verwachting in 2027. In 2025 zijn de civieltechnische kunstwerken weer geïnspecteerd (dit gebeurt tweejaarlijks). Op basis hiervan wordt in de tweede helft van 2026 een planning opgesteld voor noodzakelijk onderhoud aan civieltechnische kunstwerken voor 2026 en de jaren erna. Dit meerjarenonderhoudsplan zal t.z.t. met een financiële vertaling worden voorgelegd aan de raad. In het beleidsplan integraal beheer openbare ruimte is het kwaliteitsniveau van de openbare ruimte bepaald en daarmee ook voor de civieltechnische kunstwerken.

Riolering en Water

Het waterbeleid (Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan en het Waterplan) is verwerkt in een integraal waterplan. In dit waterplan is alles wat met water te maken heeft opgenomen. Op het punt van klimaatadaptatie en een duurzame omgang met water vormt het waterplan een van de pijlers onder de duurzaamheidsagenda. Dit Waterplan omvat de water-, en klimaatadaptatiestrategie voor de jaren 2023-2027. Op 27 september 2022 is het waterplan door de raad vastgesteld.

In december 2025 is een geactualiseerd kostendekkingsplan aan de raad voorgelegd. Hierin is aangegeven wat er nog nodig is voor de realisatie van het waterplan 2023-2027.

De gemeente heeft verschillende zorgplichten als het gaat over water:

- het inzamelen en transporteren van stedelijk afvalwater naar de rioolwaterzuiveringsinstallatie;
- het inzamelen en verwerken van het overtollige afvloeiende hemelwater;
- de grondwaterzorgplicht. De gemeente moet de regie nemen als er nadelige gevolgen optreden door de grondwaterstand (voor een aan de grond gegeven bestemming).

Met de vaststelling van het waterplan is tevens besloten om vanaf 2019 voor vervangingsinvesteringen de systematiek van het ideaalcomplex (spaarvariant) te gaan hanteren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een spaarvoorziening voor afdekking van toekomstige vervangingsinvesteringen. Fluctuaties in het verloop van de werkelijke kosten voor groot onderhoud kunnen worden geëgaliseerd met de voorziening groot onderhoud Riolering.

Bij de uitvoering van vervangingsinvesteringen is een achterstand ontstaan ten opzichte van de programmering zoals opgenomen in het Waterplan. Dat heeft tot dusver niet geleid tot een vermindering van de kwaliteit van het rioleringsstelsel. In de klimaat- en afkoppelambitie zal de komende jaren een versnelling aangebracht worden. De aanleg van een hemelwaterstelsel in Oudheusden en grote waterbergingen bij Vlijmen en Elshout en het project Oranjeveld Drunen zijn daar voorbeelden van. In 2025 zijn de onder andere de volgende zaken uitgevoerd:

- herstellen schade Stationsstraat Drunen;
- afkoppelen Jacobus van der Meijdenstraat en Hogeweg;
- realiseren 1 nieuw gemaal en vervangen 7 gemalen met persleidingen;
- renoveren inspectieputten en deelreparaties in vrijvervalleidingen;
- elektrotechnisch opwaarderen gemalen naar NEN 1010;
- realiseren meetnet riolering;
- inventarisatie baggeropgave in watergangen

De voor het waterplan benodigde middelen worden via inkomsten uit de rioolheffing gerealiseerd. Door het besluit om te gaan sparen voor toekomstige vervangingsinvesteringen stijgt de rioolheffing

meer dan alleen voor inflatiecorrectie nodig is.

Op het gebied van baggeren is omwille van capaciteit nog geen uitvoering gegeven aan het baggerplan dat in 2012 is opgesteld. De jaarlijkse storting in de voorziening was overigens niet dusdanig dat daaruit gelijk grote baggerwerkzaamheden bekostigd konden worden. Daarmee is een achterstand in de baggerprogrammering ontstaan dat zich nu begint te manifesteren in de vorm van waterkwaliteitsproblemen. Daarnaast is de hoeveelheid bagger toegenomen door de jaarlijkse aanwas.

Op basis van de planning in het waterplan 2023-2027 zou in 2023 een nieuw baggerplan worden opgesteld. De intentie was om dat in samenwerking met andere gemeenten op te pakken in de watersamenwerking van De Meierij. Dat heeft vertraging opgelopen en daarom werken we zelf actief aan een baggerplan voor de komende jaren. Deze wordt in het 4^e kwartaal 2026 aan de raad voorgelegd. De inventarisatie naar de baggeropgave is eind 2025 gereedgekomen. Dat heeft tot een aanvullende onderzoeksvraag geleid die in het 2e kwartaal van 2026 gereed is. Op basis van deze gegevens wordt het baggerplan opgesteld. Dit baggerplan moet in beeld brengen wat de actuele situatie is op het gebied van het waterbodemonderhoud met daarbij een middelenparagraaf.

Groen- en sportvoorzieningen

In het Groenbeleidsplan 2023-2027 ligt vast welke groenelementen vanuit stedenbouwkundig, landschappelijk, cultuurhistorisch en/of ecologisch oogpunt dragend en beeldbepalend zijn voor de gemeente Heusden. Het draagt zorg voor behoud en waar mogelijk versterking van het groene karakter van de gemeente. Dit groenbeleidsplan gaat uit van een integrale benadering van het groen op zowel beleids- als beheerniveau. Dit heeft invloed op zowel het inrichtingsniveau (beleid) als het beheerniveau (omvormingen). De ambities uit de duurzaamheidsagenda op het onderwerp 'biodiversiteit' zijn hier een voorbeeld van en vragen bijvoorbeeld om extensiever onderhoud van een deel van de gazons binnen de gemeente.

De gemeente is eigenaar en beheerder van in totaal circa 2,7 miljoen vierkante meter groen. In dit groen staan ongeveer 30.000 bomen. Daarnaast is er 183 kilometer aan sloten te onderhouden. De inrichting van het openbare groen wordt over het algemeen bepaald bij de aanleg van een wijk of buurt, bij een nieuwe investering of bij een reconstructie. Het groenbeleidsplan bepaalt in ruimtelijke zin het groene kader van de gemeente en de manier waarop dit in stand wordt gehouden en beschermd. Op 10 februari 2026 heeft de raad de groennorm vastgesteld om te zorgen dat in elke nieuwe wijk ook voldoende groen komt. Voor het duurzaam onderhouden van de bomen in de gemeente worden deze eens in de vijf jaar gecontroleerd en gesnoeid. Daarbij gaat het ten eerste om de veiligheid, maar ook om het voorkomen van overlast voor verkeer en ten behoeve van duurzame groei. Hiervoor zijn extra middelen beschikbaar gesteld tot en met het jaar 2027.

In het beleidsplan Integraal beheer openbare ruimte is het onderhoudsniveau van het gemeentelijk groen bepaald. Dit is in 2021 door de raad vastgesteld. Voor de uitvoering van het onderhoud is in de exploitatie budget en capaciteit beschikbaar dat voor het grootste deel uit de interne personeelskosten van de buitendienst bestaat.

Het beleidsplan voor beheer en onderhoud van de buitensportaccommodaties is vastgesteld. De kwaliteit van de sportvelden wordt over het algemeen als goed bestempeld. Dit blijkt ook uit het in 2020 geactualiseerde beheerplan voor de sportvelden en de terreininrichting. Het groot onderhoud van de sportvelden is uitbesteed. Dagelijks onderhoudswerkzaamheden worden in eigen beheer uitgevoerd. De huidige budgetten zijn voldoende voor het regulier en groot onderhoud. Voor kosten van renovaties worden indien noodzakelijk middels afzonderlijke voorstellen extra middelen gevraagd.

Gemeentelijke Gebouwen

Het beheer en onderhoud omvat circa 47 gemeentelijke gebouwen. De gebruikers/huurders moeten er op kunnen vertrouwen dat zij op een goede manier gebruik kunnen maken van deze gebouwen. Dit moet de gemeente realiseren tegen maatschappelijk acceptabele kosten en in lijn met de budgetten in de begroting. Vanzelfsprekend moet hierbij worden voldaan aan de wettelijke eisen.

Om de technische staat van onze gebouwen in beeld te krijgen is er in 2022 een inspectie uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn verwerkt in het nieuwe MJOP 2024-2028 waarbij geconcludeerd is dat er enkele objecten zijn waarbij incidentele onderdelen technisch in een matige conditie verkeren en beginnende veroudering vertonen. De onderdelen met conditieniveau 4 zijn in de planning voor onderhoud of vervanging opgenomen in het MJOP 2024-2028.

Op 25 juni 2025 is het kader “Ambitie en aanpak verduurzaming gemeentelijk vastgoed” in de raad vastgesteld ([RV Ambitie en aanpak verduurzaming gemeentelijk vastgoed](#)). In dit kader wordt beschreven hoe we omgaan met verduurzaming en wanneer een pand via de beslisboom op “on hold” komt te staan voor verduurzaming en voor onderhoud. Daarmee gaan we over op klachtenonderhoud. Op basis van het actuele beheerplan is ook het verloop van de voorziening Onderhoud gemeentelijke gebouwen opnieuw beoordeeld. De omvang van de voorziening, rekening houdend met de jaarlijkse toevoegingen, moet toereikend zijn om het toekomstig geplande groot onderhoud op elk moment in de tijd ten laste van de voorziening te kunnen brengen. Dit is momenteel het geval. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Gebouwen onderwijs en gymzalen Onderwijsgebouwen

De gemeente is op grond van de wet verantwoordelijk voor het realiseren van onderwijshuisvesting. Dit omvat onder meer nieuwbouw, uitbreiding capaciteit en tijdelijke huisvesting. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor de instandhouding van de schoolgebouwen waaronder het onderhoud en de onderwijskundige aanpassingen in het gebouw. Als nadere invulling van de wettelijke zorgplicht is de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Heusden 2022 vastgesteld. Daarnaast is er een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2017-2026 vastgesteld en wordt elke twee jaar geactualiseerd. Het Integraal Huisvestingsplan onderwijs vormt het kader voor meerjarige investeringsafspraken tussen gemeenten en schoolbesturen. In februari 2025 is het geactualiseerde IHP onderwijs vastgesteld. In samenwerking met de schoolbesturen start in 2026 het traject voor de totstandkoming van een nieuw integraal onderwijs huisvestingsplan inclusief financieel kader en wordt daarom niet meegenomen in dit hoofdstuk.

Lokalen voor bewegingsonderwijs

Voor de lokalen voor bewegingsonderwijs geldt dat het schoolbestuur een aanvraag doet voor het buitenonderhoud en dat de gemeente deze aanvraag toetst. Er is geen aanvraag voor buitenonderhoud gymzalen ingediend. De gemeente en Scala gaan het buitenonderhoud in 2026 opnieuw inzichtelijk maken. In de begroting is een structureel bedrag beschikbaar voor het onderhoud. De meer of minder kosten worden gemuteerd met een reserve.

Middelen

In onderstaande tabel is aangegeven welke middelen in 2025 en 2026 beschikbaar zijn voor het in goede staat houden van de in deze paragraaf beschreven onderdelen van de openbare ruimte.

Beheerplan	Begroting 2025 kosten klein en groot onderhoud	Jaarrekening 2025 kosten klein en groot onderhoud	Stand reserve/ voorziening 31 december 2025
Wegen	€ 2.875.475	€ 1.840.963	€ 6.922.267
Openbare verlichting 2018 t/m 2023	€ 130.000	€ 110.505	€ 727.000
Civiele kunstwerken	€ 65.000	€ 31.762	n.v.t.
Waterplan 2023 t/m 2027	€ 1.627.772	€ 1.655.462	€ 1.037.505
Water Baggerplan	€ 100.000	€ 100.000	€ 900.922
Groenstructuurplan (projectmatig onderhoud)	€ 430.000	€ 409.915	n.v.t.
Buitensportvoorzieningen	€ 262.160	€ 247.622	n.v.t.
Gebouwen	€ 2.064.264	€ 1.951.356	€ 1.871.097
Lokalen bewegingsonderwijs	0	0	€ 1.194.319
Totaal	€ 7.554.671	€ 6.347.585	€ 12.653.110

Financiering

Inleiding

In de financieringsparagraaf wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van de financieringsfunctie. Dit zijn alle activiteiten die te maken hebben met het aantrekken en beheren van financiële middelen. De paragraaf is een belangrijk instrument voor het transparant maken, sturen, beheersen en controleren van de financierings- ofwel treasuryfunctie. De financieringsparagraaf hangt samen met de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido).

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie dient uitsluitend de publieke taak. Het beheer is behoudend en risicomijdend. Allereerst worden de algemene ontwikkelingen op het gebied van treasury beschreven. Vervolgens vindt verantwoording plaats over de gekozen rentevisie, financieringsbeleid en het risicobeheer.

Financiële ontwikkeling en beleid

In december 2013 zijn de Wet verplicht schatkistbankieren en de Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) aangenomen.

Schatkistbankieren

Door verplicht schatkistbankieren is het voor gemeenten alleen nog mogelijk om geld bij het Rijk of andere openbare lichamen (bijvoorbeeld andere gemeenten of provincies) uit te zetten. In 2025 geldt deze verplichting voor een liquiditeitsoverschot boven het drempelbedrag van 2% van het begrotingstotaal. Onder dit drempelbedrag hoeven gemeenten hun liquide middelen niet direct in de schatkist te storten. Het drempelbedrag van de gemeente Heusden was in 2025 € 2.991.000 (=2% van € 144.799.000). De gemiddelde overschotten worden per kwartaal afgezet tegen het drempelbedrag. In 2025 is het drempelbedrag niet overschreden.

De gemeente Heusden had op 1 januari 2025 in totaal € 34.295.000 in de schatkist staan. Hiervan was € 20.930.000 van de gemeente en € 13.365.000 voor de gezamenlijke grondexploitatie (GGREX) van het Geerpark (Samenwerking gemeente en Woonveste). Ultimo 2025 was het saldo van de schatkist € 18.030.000 waarvan € 11.430.000 gemeente en € 6.600.000 Geerpark. Dit saldo is ontstaan door uitgestelde investeringen en hogere inkomsten (subsidies). In 2026 zal het saldo wat vanuit de gemeentelijke BNG-rekening wordt aangehouden in de schatkist mede worden ingezet voor de reguliere aflossingen van langlopende geldleningen en overige investeringen of uitgaven. Het deel van het saldo wat uit de Geerpark rekening is opgebouwd zal worden ingezet voor de resterende kosten van bouw- en woonrijpmaken en de uitbetaling van de resultaten aan gemeente en Woonveste.

Wet Hof

Op grond van Europese afspraken mag het begrotingstekort van de Nederlandse overheid niet groter dan 3% zijn. Het Rijk wil er met de Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof) voor zorgen dat gemeenten een bijdrage leveren aan het terugdringen van het overheidstekort. Hiervoor wordt een limiet gesteld aan de bijdrage die gemeenten in het begrotingstekort mogen hebben. Overschrijding van deze limiet kan daarbij tot sancties leiden.

In de Najaarsnota van het Ministerie van Financiën worden jaarlijks de budgettaire kerngegevens weergegeven. Hierbij werd voor 2024 gesproken over een EMU saldo collectieve sector (in % van het bbp) van -0,9%. Dit cijfer is in de najaarsnota 2025 van het rijk -1,8%. Het definitieve cijfer zal blijken in mei 2026 uit het Financieel Jaarverslag Rijk.

Rentevisie

In de begroting 2025 is rekening gehouden met een stabilisatie van de rente waarbij de verwachting was uitgesproken dat de rente voor langlopende geldleningen licht zou kunnen dalen. Deze verwachting is ook uitgekomen. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft gedurende het jaar enkele keren de rente verlaagd met 0,25% en is van 3,0% (Deposit facility) op 1 januari in 4 stapjes (30 januari; 6 maart; 17 april en 5 juni) gegaan naar 2,0% ultimo 2025.

De rente voor een 3-maands lening (Euribor) (bron: Euriborrates.eu, grafiek Euribor historische euribor-tarieven) was begin januari 2025 2,736% en eind december 2025 2,026%. De rente voor een 10-jaars lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten (lange rente) is in 2025 gestegen van 2,99% begin 2025 gestegen tot 3,23% ultimo 2025. Deze rente is dus nog niet volledig gestabiliseerd maar beweegt rond het in de begroting 2025 opgenomen rentepercentage.

In de begroting 2025 was gerekend met een rente van 3,0% voor zowel kortlopende geldleningen als langlopende geldleningen. De gewogen gemiddelde rente van de leningenportefeuille in 2025 is gestegen van 1.98% in 2024 naar 2.02% in 2025. Dit betekent dat de gemeente voor iedere geleende euro iets meer is gaan betalen wat wordt veroorzaakt doordat de rente van nieuw aangetrokken liquiditeiten hoger is dan de rente van de afgeloste liquiditeiten.

Financieringsbeleid

Voor 2025 was in de begroting voorzien dat voor 28,5 miljoen nieuwe liquiditeiten moesten worden aangetrokken voor de aflossingen van bestaande geldleningen en voor de financiering van investeringen. In 2025 is uiteindelijk geen langlopende geldleningen of kortlopende geldleningen afgesloten voor financiering van investeringen. Per saldo is de leningenportefeuille in 2025 met € 15,6 miljoen gedaald van € 77,1 miljoen tot € 61,5 miljoen. In de begroting werd uitgegaan van een stijging van circa € 12,4 miljoen. Het verschil wordt met name veroorzaakt door een lagere financieringsbehoefte als gevolg van het niet kunnen uitvoeren van enkele grotere investeringen zoals het project Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL) met name door het uitblijven van de uitspraak van de Raad van State. Inmiddels is de uitspraak gedaan en mag er gestart worden met de uitvoering. De provincie Noord-Brabant is vervolgens gestart met voorbereidingen en in de loop van 2026 zullen de eerste werkzaamheden worden opgestart en uitgevoerd. Dan zullen er dus ook uitgaven komen.

Ontwikkeling leningenportefeuille (Bedragen x 1.000.000)	
Stand 01-01-2025	€ 77,1
Nieuw aangetrokken vaste schuld	€ 0
Aflossingen	€ -15,6
Stand 31-12-2025	€ 61,5

Aan de boekwaarde van investeringen wordt rente toegerekend via een rekenrente. Deze rekenrente was bij de begroting 2025 berekend op 0,95%. In de 2e berap is dit rentepercentage verlaagd naar 0,6%. Na afloop van een boekjaar wordt het gemakkelijker om te bekijken of het rentepercentage wat gehanteerd wordt het juiste is. Gebleken is dat de gemeente meer ontvangsten heeft gekregen dan voorzien, onder andere door subsidies Oekraïne en overige specifieke uitkeringen, voor de Gebiedsontwikkeling Langstraat is een positieve uitspraak van de Raad van State ontvangen, waardoor in 2026 de werkzaamheden kunnen worden opgestart. In 2025 zijn er uiteindelijk geen geldleningen aangetrokken en er ook een saldo is blijven staan in de Schatkist. Om binnen de 25% afwijking vanuit de notitie rente van het BBV te blijven is daarom gekozen om de rekenrente 2025 te bepalen op 0,6%. Het verschil tussen de toegerekende rente aan investeringen en de werkelijk betaalde rente leidt daarmee in 2025 tot een positief renteresultaat van € 93.210. Hiermee blijft het binnen de 25% afwijking die de notitie rente voorschrijft. Het renteresultaat staat opgenomen op het taakveld treasury.

Het schema van de rentetoerekening ziet er als volgt uit:

Schema rentetoerekening jaarrekening 2025

a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		€ 1.361.259
b.	De externe rentebaten (idem)	-/-	€ 495.072
	Saldo rentelasten en rentebaten		€ 866.187
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	€ 237.702
	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend (voorbeeld: riolering)	-/-	€ 0
		-/-	€ 237.702
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€ 628.485
d1.	Rente over eigen vermogen		€ 0
d2.	Rente over voorzieningen		€ 14.690
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 643.175
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	€ 736.720
f.	Renteresultaat op het taakveld treasury	-/-	€ 93.545
	Afwijking t.o.v. aan taakvelden toe te rekenen rente		10,6%

Risicobeheer

Eén van de doelstellingen van de treasuryfunctie is het beschermen van het vermogens- en renteresultaat tegen ongewenste financiële risico's. Hiermee wordt onder andere bedoeld het risico dat:

- de rentelasten toenemen door een stijgende rente.
- de rentelasten gelijk blijven, terwijl de rente daalt.
- uitgezet geld niet terugontvangen wordt.
- derden, waarvoor de gemeente garant staat, niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen.

De Wet fido heeft een tweetal instrumenten om het renterisico te kwantificeren en te begrenzen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

De kortlopende schuld mag op grond van de Wet fido niet hoger zijn dan 8,5% van het totaalbedrag van de begroting. Deze zogeheten kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op de kortlopende verplichtingen van gemeenten te beperken. Voor de gemeente Heusden bedraagt de limiet voor 2025 circa € 12,3 miljoen (=8,5% van € 144.799.000). Omdat er géén nieuwe kortlopende geldleningen aangetrokken zijn gedurende 2025 is de kasgeldlimiet in 2025 niet overschreden.

Renterisico

Het renterisico op de langlopende schuld is in de Wet fido gemaximeerd met de renterisiconorm en mag niet hoger zijn dan 20% van het totaalbedrag van de begroting. Het doel van de norm is een evenwichtige spreiding van de leningenportefeuille en de daaraan verbonden renterisico's. Deze spreiding is gewenst, om te voorkomen dat in één jaar een onevenredig groot deel van de leningenportefeuille moet worden geherfinancierd of aan renteherziening onderhevig is. Als de rente op dat moment namelijk hoog staat, kan een aanzienlijk rentenadeel ontstaan.

De renterisiconorm 2025 voor de gemeente Heusden bedraagt circa € 29 miljoen (=20% van € 144.799.000).

Doordat financieringsbeslissingen worden genomen op basis van de meerjarige liquiditeitsbegroting, de rentevisie en de opbouw van de leningenportefeuille, waarbij meerjarige spreiding van de aflossingen van de lopende leningen wordt bekeken wordt het renterisico beperkt. De renterisiconorm is in 2025 niet overschreden. Bij het afsluiten van de nieuwe geldleningen is doorgerekend of in de toekomst door de aflossingen ook deze risiconorm niet wordt overschreden.

Kredietrisico

In de jaren 2014-2016 zijn een 20-tal startersleningenlening verstrekt via het Stimuleringsfonds volkshuisvesting. Ultimo 2025 zijn er, van deze oorspronkelijk verstrekte startersleningen, al 19 volledig afgelost en loopt er nog één. In de raadsvergadering van 14 mei 2024 is besloten om de mogelijkheid weer open te stellen door het vaststellen van de verordening Starterlening gemeente Heusden 2024. Op 23 september 2025 is in de raadsvergadering besloten nogmaals € 800.000 beschikbaar te stellen voor het uitgeven van extra startersleningen. Ultimo 2025 zijn er in totaal 30 startersleningen opgenomen, waarbij de hoofdsom ultimo 2025 € 793.014. Het kredietrisico dat de gemeente bij deze startersleningen loopt is beperkt en acceptabel.

Het saldo van gewaarborgde geldleningen is in 2025 afgenomen van circa € 1,408 miljoen tot € 1,230 miljoen. Dit is het bedrag dat schuldeisers op de gemeente kunnen verhalen als de leningnemer niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. Dit risico is geminimaliseerd door bij het aangaan van de lening een analyse van de huidige en toekomstige financiële positie van de leningnemer te maken.

Bedrijfsvoering

Heuse Service

Dromen. Doen. Heusden. positioneert de gemeente Heusden als de gemeente voor doeners met een droom, voor mensen die het voortouw willen nemen en werk willen maken van Heusden.

HeuseService is binnen het merk het dienstverleningsconcept met als kernwaarden: de klant centraal, dialoog en samenwerking en aanspreken en verantwoordelijkheid nemen.

In 2025 hebben we de doorontwikkeling van de vier kernelementen Dromen. Doen. Heusden., HeuseService, MogelijkMakers en de Heusdense School doorgezet. Bijvoorbeeld door het aanbod in onze Heusdense School van de Heusdense Dilemmaweken, trainingen gespreksvaardigheden, basistrainingen AI, kennissessies werken in een project en andere activiteiten. We staken veel energie in onze eigen medewerkers, omdat wij geloven dat houding en gedrag van al onze MogelijkMakers het verschil maken. In 2026 gaan we door met dit aanbod in de Heusdense School.

Extern kreeg Dromen. Doen. Heusden. de nodige aandacht. Niet als marketing van de gemeente, maar door inwoners en ondernemers en hun initiatieven in het zonnetje te zetten als voorbeelden van Doeners die hard werkten aan hun Droom. Onze kernwaarde dialoog en samenwerking brachten we extern net zo in praktijk als intern. Bekende voorbeelden hiervan zijn Buurt Bestuurt, de jeugdburgemeesters en de jeugdambassadeurs, ontmoeting met leerlingen van het d'Oultremont College, de Bevrijdingstour in samenwerking met Scala, onze accountmanagers op diverse werkgebieden, de initiatieventafel en het wekelijkse omgevingsbeeld gebaseerd op online en sociale media. In 2025 werkten we verder met het in 2023 opgestelde participatiedocument 'Naar gericht participeren'. In 2022 zijn we gestart met wijkgericht communiceren. Dit past bij onze kernwaarde de klant centraal, omdat voor inwoners hun directe woon- en leefomgeving belangrijk is. Wijkgericht communiceren en zichtbaarder gemeentebestuur combineerden we ook in 2025 met de wijkbezoeken van de gemeenteraad en het college. In 2025 zijn we gestart met inloopspreekuren van het college in iedere wijk. We bouwden de wijkwebpagina's op www.heusden.nl verder uit, zodat begin 2026 alle wijken van de gemeente een eigen wijkwebpagina hebben.

HRM

In 2025 vormden de kernwaarden uit Dromen. Doen. Heusden. opnieuw de leidraad voor het personeelsbeleid. We werken daarbij vanuit maximaal gezond verstand en minimale bureaucratie, gaan uit van vertrouwen, stimuleren eigen verantwoordelijkheid en hanteren het principe 'high trust, high penalty'. Het doel is dat onze MogelijkMakers hun vakmanschap kunnen inzetten voor goede dienstverlening aan inwoners, ondernemers en partners: met ruimte voor professionele afwegingen, samenwerken vanuit vertrouwen en aandacht voor verbinding.

Met deze inzet werken we aan een wendbare organisatie, die in een krappe arbeidsmarkt toch voldoende capaciteit en kwaliteit behoudt voor betrouwbare dienstverlening.

Heusdense School

De Heusdense School ondersteunt MogelijkMakers bij het ontwikkelen en onderhouden van vakmanschap. In 2025 is ingezet op leren in de praktijk, het delen van kennis en het voeren van het gesprek over dilemma's die horen bij het MogelijkMaken. Zo zijn onder meer de Heusdense Dilemmaweken georganiseerd, waarin collega's op verschillende manieren met elkaar dilemma's hebben besproken. Daarnaast was er een breed aanbod aan leer- en ontwikkelactiviteiten, waaronder sessies over digitale werkwijzen en informatiesystemen, veiligheid en weerbaarheid, communicatie- en professionele vaardigheden en activiteiten gericht op duurzame inzetbaarheid en vitaliteit (Fitte MogelijkMaker).

Arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt bleef in 2025 krap en in beweging. Dat vertaalde zich ook in een relatief hoge in- en uitstroom. Waar mogelijk is interne doorstroom benut om kennis te behouden en ontwikkelkansen te bieden; op deze manier blijft kennis en ervaring voor de organisatie behouden. De MatchPointdag is al jarenlang een begrip in Heusden, de selectiedag waarbij kandidaten binnen één dag meerdere gesprekken voeren en snel duidelijkheid krijgen. De snelheid van het proces, het werkgeversverhaal en het MogelijkMakerschap droegen bij aan het invullen van vacatures. Tegelijk blijft het in enkele vakgebieden uitdagend om functies tijdig te vervullen; dat vraagt blijvend aandacht om de continuïteit van de dienstverlening te borgen. We blijven investeren in zichtbaar werkgeverschap en een continue wervingsaanpak, waarbij het netwerk in en rond de organisatie wordt benut. In 2025 is er ook veel ingezet op het interesseren van het toekomstige potentieel in het werken voor de publieke sector en in het bijzonder voor onze gemeente, dit door stagemogelijkheden aan te bieden en hierin initiatief te nemen als organisatie.

Overige

We blijven aandacht houden voor een sociaal veilige werkomgeving en weerbaarheid, passend bij het werken in een publieke context. Medewerkers worden getraind in gesprekstechnieken, er zijn voor medewerkers met veel klantcontact agressietrainingen. Incidenten worden gemeld en opgepakt, met aandacht voor passende opvolging en nazorg.

Inkoop

In 2025 is verder geïnvesteerd in de professionalisering van het inkoopproces binnen de gemeente Heusden. Gedurende het jaar hebben wij collega's actief begeleid en geattendeerd op het belang van inzicht geven in de wijze van werken. Hierbij is onder andere gewerkt aan het actualiseren van templates binnen het zaaksysteem en het vereenvoudigen van werkwijzen. Hierdoor is het voor Mogelijkmakers (onze inkoopadviseurs en inkopers) steeds eenvoudiger geworden om de juiste stappen in het inkoopproces te doorlopen en rechtmatig te handelen.

Een belangrijke ontwikkeling in 2025 was het versterken van de relatie tussen Inkoop en het nieuwe financiële pakket (ERPx). Met de implementatie van dit systeem is een stevige koppeling gerealiseerd tussen inkoop, contractverwerking en financiële afhandeling. De informatievoorziening rondom de verwerking in ERPx is sterk toegenomen, waardoor we beter zicht kunnen krijgen op het verloop van opdrachten en contracten. Dit draagt bij aan transparantie, rechtmatigheid en het tijdig signaleren van verbeterkansen.

Daarnaast hebben wij in 2025 belangrijke beleidsmatige mijlpalen bereikt. Zo zijn het Inkoopbeleid, de Aanbestedingsrichtlijnen en de Algemene Inkoopvoorwaarden geactualiseerd en (begin 2026) vastgesteld. Deze documenten vormen het fundament voor een zorgvuldige, proportionele en transparante manier van inkopen. Hiermee sluiten we aan op de leidende principes van de organisatie, waaronder “werken met maximum gezond verstand en minimum bureaucratie”, en stimuleren we continuïteit en professionaliteit in onze inkooppraktijk.

Lokale ondernemers bleven we, waar mogelijk, betrekken, met aandacht voor duurzaamheid, social return en privacy. Door eenduidige instructies, betere formats en ondersteuning in de uitvoering, wordt rechtmatig inkopen steeds meer geborgd in de dagelijkse praktijk. Met deze resultaten is een goed fundament gelegd voor verdere optimalisatie van het inkoopproces in de komende jaren, waarin eenvoud, rechtmatigheid en samenwerking centraal blijven staan.

Risicomanagement

In 2025 heeft de gemeente Heusden ingezet op het leggen van verbanden tussen risicomanagement, informatiebeveiliging en privacy. Door deze onderwerpen meer in samenhang te benaderen, is gewerkt aan een steviger fundament voor integrale sturing op risico's en beheersmaatregelen.

Daarnaast is aandacht besteed aan het vergroten van het risicobewustzijn binnen de organisatie en het stimuleren van het gesprek over risico's op managementniveau. Hiermee is een basis gelegd voor een meer eenduidige en structurele toepassing van risicomanagement in de organisatie.

Tegelijkertijd blijft risicomanagement een ontwikkelopgave. In 2026 ligt de focus op het versterken van de eerste lijn, het verbeteren van de monitoring op beheersmaatregelen en het vergroten van de voorspellende waarde van risicoinformatie. Hiermee bouwen we verder aan een organisatie die bewust omgaat met risico's en kansen.

Informatiebeveiliging en privacy

Privacy en informatiebeveiliging zijn van groot belang voor onze gemeentelijke organisatie. Door privacy te waarborgen respecteren we het recht van onze inwoners op controle over hun persoonlijke gegevens. Informatiebeveiliging beschermt tegen uitval van dienstverlening, ongeoorloofde toegang, gebruik, openbaarmaking en wijziging van informatie, wat leidt tot vertrouwelijkheid en betrouwbaarheid.

Onze Chief Information Security Officer (CISO) en Privacy Officer (PO) adviseren de organisatie. Daarnaast houdt onze Functionaris voor de Gegevensbescherming (FG) intern onafhankelijk toezicht op de juiste omgang en de naleving van de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet politiegegevens (Wpg).

In 2025 zijn de volgende punten uitgevoerd:

- de ENSIA-audit van 2025
ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit. Met deze audit leggen wij verantwoording af over informatieveiligheid gebaseerd op de normen die gelden voor de Nederlandse overheid, de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid);
- de Wpg-audit over 2024;
- er zijn verwerkersovereenkomsten afgesloten en risicoanalyses gedaan;
- de deelname van alle medewerkers aan het doorlopend awareness programma is continu gestimuleerd;
- het verzorgen van introductietrainingen informatiebeveiliging & privacy voor nieuwe medewerkers;
- er is, zoals ook in de vorige paragraaf aangegeven, een nieuwe samenhang aangebracht tussen informatiebeveiliging, privacy en risicomanagement.

Rechtmatigheidsverantwoording

In deze jaarrekening is de rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen. Tot 2023 werd de rechtmatigheid door de accountant gecontroleerd en kwam het oordeel tot uitdrukking in de controleverklaring van de accountant. Sinds het jaar 2024 wordt dit gedaan met de (voorgeschreven) rechtmatigheidsverantwoording en deze toelichting. De accountant controleert vervolgens de getrouwheid van de jaarrekening inclusief deze verantwoording.

De rechtmatigheidsverantwoording ziet toe op drie specifieke criteria: het begrotingscriterium, het voorwaarden criterium en het misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. Uit de verantwoording blijkt dat er sprake is van geconstateerde onrechtmatigheden bij het begrotingscriterium en het

voorwaarden criterium. Hieronder is per criterium een toelichting opgenomen, inclusief de actie(s) die worden ondernomen om afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Begrotingscriterium

Uit de analyse van de afwijkingen blijkt dat het totaal aan afwijkingen de verantwoordingsgrens overschrijdt. Alle afwijkingen moeten daarom worden opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Het blijkt echter ook dat in alle gevallen de afwijkingen acceptabel zijn omdat deze gecompenseerd worden door direct gerelateerde inkomsten of passen binnen het door de raad vastgestelde beleid. Voor een toelichting op alle afwijkingen wordt daarom verwezen naar de analyse in de jaarrekening. Een verdere toelichting in de rechtmatigheidsverantwoording en/of paragraaf Bedrijfsvoering blijft op grond van artikel 11 lid 4a. en 5 van de financiële verantwoording beperkt tot een tweetal, namelijk overschrijdingen van de lasten op het programma Bouwen en wonen en op Onderwijs.

Behalve overschrijdingen van de lasten is er een ook beperkte overschrijding op investeringskredieten geconstateerd. De overschrijding op investeringskredieten is beperkt van omvang en is in totaal lager dan de rapportagegrens.

Voorwaarden criterium

Het voorwaarden criterium richt zich op de vraag of de voorwaarden uit wet- en regelgeving worden nageleefd. Op grond van de uitgevoerde werkzaamheden zijn er voor het voorwaarden criterium alleen bevindingen waarbij de Europese aanbestedingswetgeving niet goed is gevolgd. Hiervoor wordt een totaal van € 1.810.000 als onrechtmatig aangemerkt. Dit gaat over 13 contracten die ten onrechte niet Europees aanbesteed zijn. In 7 gevallen gaat het om een doorlopende fout van vorig jaar of vorige jaren.

De redenen waardoor de aanbestedingsdrempels worden overschreden zijn divers. Voor de doorlopende onrechtmatigheden uit 2024 zijn in de loop van 2025 grotendeels aanbestedingstrajecten opgestart, maar deze hebben nog geen, of heel beperkt effect in 2025. Een aantal contracten loopt af in 2025. De oorzaken voor de onrechtmatigheden kunnen als volgt worden samengevat:

- bij contractverlening wordt niet altijd beoordeeld of de verlenging nog onder de drempelwaarde blijft. Soms is ook onduidelijk dat er sprake is van een (stilzwijgende) verlenging;
- er is in de aanbestedingsprocedure op basis van een verkeerde raming gekozen;
- ondanks een correcte raming is een verkeerde procedure gekozen;
- er is vanwege onbekendheid met de procedure, in een situatie ten onrechte ingekocht zonder gebruikmaking van een Europese aanbestedingsprocedure.

De aanbevelingen van vorig jaar die moeten leiden tot verbetering van naleven van de inkoopprocedures zijn deels opgevolgd. Echter is het samenspel met het nieuwe financieel pakket en de koppeling daarvan nog onvoldoende helder voor alle betrokkenen. Er zijn inmiddels kennissessies opgezet door de afdeling inkoop, en steeds meer wordt hun betrokkenheid via procedures afgedwongen. Maandelijks bespreking van de spendanalyse is in 2025 opgestart maar heeft nog niet kunnen voorkomen dat de toename van de onrechtmatigheden in 2025 een feit is. Verdere verbetering dient in 2026 zichtbaar te worden.

Andere aanbevelingen betreffen het afdwingen van de koppeling van inkooporders aan de facturen en er is behoefte aan een splitsing tussen diensten en werken. Indien de aard van de opdracht helder is kan beoordeling beter plaatsvinden. Ook het opzetten van een centraal contractenregister is een aanbeveling die gaat helpen om de monitoring te verbeteren en daarmee de onrechtmatigheden te mitigeren.

Opvallend is ook dat er een drietal onrechtmatigheden zijn die toezien op inhuur van medewerkers. Daaruit volgt de aanbeveling om alle inhuur in beeld te brengen en vast te leggen, teneinde hierop meer vat te krijgen. De veranderende arbeidsmarkt vraagt hier nadrukkelijker om.

Net als vorig jaar worden via de inkoopcoördinator alle eigenaren van de 13 onrechtmatige contracten een voorstel voor beheers- of herstelmaatregelen voorgelegd. Gedurende het jaar zullen we de opvolging daarvan toetsen.

Misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium

Het misbruik en oneigenlijk gebruik criterium richt zich op de vraag hoe is omgegaan met misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsgelden door derden. Er zijn geen bevindingen die leiden tot een financiële onrechtmatigheid in de jaarrekening 2025. Er is een actuele aanpak voor de beheersing van misbruik en oneigenlijk gebruik vastgesteld.

Onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 213a GW)

Op 28 maart 2023 is de 'Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid gemeente Heusden 2023' op basis van artikel 213a van de Gemeentewet vastgesteld. Volgens deze verordening werd het [onderzoeksplan voor 2025 in de begroting](#) opgenomen.

Volgens dit onderzoeksplan zouden een tweetal onderzoeken worden verricht in 2025, te weten een onderzoek naar duurzaamheidssubsidies en een onderzoek naar omgevingsvergunningen. Om moverende redenen is afgeweken van dit plan en is het onderzoek naar de omgevingsvergunningen uitgesteld naar een later moment; volgens de nieuwe planning gaat deze in 2027 plaats hebben. Het onderzoek naar duurzaamheidssubsidies is in 2025 gedaan en begin 2026 afgerond. Volgens de verordening hebben wij kennis genomen van de onderzoeksverslagen via een openbaar collegevoorstel. Een korte samenvatting van de onderzoeksresultaten wordt vervolgens opgenomen in dit jaarverslag. De onderzoeksverslagen hebben geen aanleiding gegeven tot het opstellen van een plan voor verbetering.

Duurzaamheidssubsidies

De hoofdvraag van het onderzoek was: "in hoeverre dragen duurzaamheidssubsidies bij aan het realiseren van de gemeentelijke ambities?". Kort gesteld is het doel om via subsidies onze inwoners te motiveren om duurzame investeringen op en rond woningen of aan maatschappelijke gebouwen te doen. Op basis van de deelvragen is geconcludeerd dat er veel gebruik wordt gemaakt van de subsidies en dus aan duurzaamheid wordt gerealiseerd, maar dat er kansen zijn om dit door meer aandacht en betere monitoring verder uit te breiden.

Deze kansen, variërend van intensiveren van het bestaande en ruimte bieden aan verbeteringen, zijn als aanbevelingen geformuleerd in het onderzoeksverslag. De belangrijkste aanbevelingen zien toe op het verbeteren van toegankelijkheid, gebruiksvriendelijkheid en monitoring.

In de scope van het onderzoek zaten de subsidiejaren 2023 en 2024. Inmiddels is ook 2025 al voorbij. In dat jaar is reeds een start gemaakt met monitoring en concretere formulering van doelstellingen. De aansluiting van de subsidieregelingen met de wensen en behoeften van de inwoners heeft aandacht. Gelet op het bovenstaande is het niet nodig gevonden om een specifiek plan voor verbetering vast te stellen, anders dan aandacht geven aan de aanbevelingen uit het onderzoek.

Meer informatie is terug te lezen in het collegevoorstel waarbij het volledige onderzoeksverslag inclusief alle concrete aanbevelingen ter verdere verbetering als bijlage beschikbaar is.

Wet open overheid

Wet open overheid

Achtergrond

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden, als opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Waar de Wob vooral gericht was op passieve openbaarmaking, verplicht de Woo tot het actief, uit eigen beweging, openbaar maken van documenten. Deze documenten zijn, voor gemeenten, verdeeld over 11 informatiecategorieën. Vanaf 1 november 2024 voldoet de gemeente Heusden aan de verplichting om de eerste 5 categorieën actief openbaar te maken.

Het bestaande beleid van onze gemeente over transparant bestuur loopt al vooruit en sluit aan op de nieuwe Woo: veel is al openbaar in Heusden. De verplichting tot meer actieve openbaarmaking wordt vanuit het Rijk in de loop van de komende jaren gefaseerd ingevoerd. Uit het oogpunt van zorgvuldigheid volgen wij deze landelijke fasering, tenzij het mogelijk is om vanuit de gedachte van onze “HeuseService” al een nieuwe categorie te kunnen openbaren.

Actualiteiten 2025

De uitvoering van de Woo vraagt om een continue balans tussen openheid, zorgvuldige juridische toetsing en een efficiënte afhandeling van verzoeken.

In totaal zijn in 2025 45 Woo-verzoeken behandeld met een variëteit aan onderwerpen. Dit is een stijging ten opzichte van voorgaande jaren. Werden er in 2022 nog 26 Woo-verzoeken ingediend, dit groeide in 2023 naar 38 verzoeken. In 2024 bleef dit nagenoeg gelijk met 37 verzoeken.

Binnen elk Woo-verzoek wordt aandacht besteed aan:

- het zorgvuldig bepalen van de reikwijdte;
- het uitvoeren van een volledige zoekslag;
- het motiveren van eventuele weigeringsgronden;
- het communiceren met verzoekers over de voortgang.

De aard, omvang en complexiteit van de verzoeken namen in de loop der tijd in complexiteit significant toe. Deze trend zette in 2025 door, met tevens een diversiteit aan onderwerpen. Dit zorgde voor een toenemende werklast voor medewerkers. In 2025 is een coördinator open overheid aangesteld om de verzoeken te coördineren en een professionaliseringsslag te slaan, mede vanwege de hoge eisen aan transparantie, tijdigheid en kwaliteit van besluitvorming.

In 2025 zijn de processen rondom Woo-verzoeken verder gestroomlijnd en is proactief een begin gemaakt om voorbereidingen te treffen om andere informatiecategorieën openbaar te maken. Ook is er gewerkt aan het uniformeren van de afhandeling van de Woo-verzoeken en zoekslagen. Het aanstellen van de Woo-contactfunctionaris, die enerzijds vanuit onze kernwaarden de verbinding legt met de indiener van een Woo-verzoek, en anderzijds de termijnen bewaakt voor een goede afhandeling van verzoeken, heeft hier zeker aan bijgedragen.

Verbonden partijen

Inleiding

Gemeenten doen steeds meer een beroep op andere partijen bij de uitvoering van haar taken. Een deel hiervan komt terecht bij verbonden partijen. De diversiteit in verbonden partijen neemt toe, evenals het financiële en beleidsmatige gewicht ervan. Om die reden moet volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) in de programma's opgenomen worden, op welke wijze verbonden partijen bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen van het gemeentelijk beleid.

In deze paragraaf wordt de algemene visie op en de beleidsvoornemens omtrent verbonden partijen toegelicht en zijn alle verbonden partijen opgesomd. De verbonden partijen worden uitgesplitst naar het type organisatie en daarnaast wordt toegelicht welk openbaar doel dit dient, op welke wijze de gemeente een (financieel en/of bestuurlijk) belang heeft en wat de omvang van het belang is aan het begin en de verwachte omvang aan het eind van het verslagjaar. Daarnaast worden de belangrijkste financiële gegevens van de verbonden partij benoemd (eigen vermogen, vreemd vermogen en het resultaat) en de eventuele risico's voor de financiële positie van de gemeente. Indien van toepassing zijn deze tevens opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

De omvang van het eigen en vreemd vermogen van de verbonden partijen aan het begin en einde van het verslagjaar moet worden opgenomen. Deze paragraaf bevat de gevraagde gegevens voor zover ze beschikbaar zijn.

Voor de uitsplitsing naar verschillende typen verbonden partijen wordt onderscheid gemaakt in:

- gemeenschappelijke regelingen;
- vennootschappen en coöperaties;
- stichtingen en verenigingen; en
- overige verbonden partijen.

Voor de gemeente Heusden is enkel sprake van gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen. Wij kennen geen andere typen verbonden partijen.

Visie en beleidsvoornemens

Maatschappelijke opgaven beperken zich niet tot gemeentegrenzen. Om deze opgaven aan te kunnen is het vaak noodzakelijk om samen te werken. Door samen te werken en de krachten te bundelen is het mogelijk om een grotere rol van betekenis te kunnen spelen, publieke partijen gericht te beïnvloeden en onderlinge afstemming te verwezenlijken. Afhankelijk van de opgave waarvoor we als gemeente staan zal een samenwerkingsvorm gekozen worden.

Naast de vorm zijn ook de partners waarmee samengewerkt wordt afhankelijk van de opgave en niet vooraf bepaald. Als gemeente sluiten wij geen partijen bij voorbaat uit evenals dat een samenwerking nooit vanzelfsprekend is. Op ieder moment wordt beoordeeld op welke manier de beste maatschappelijke resultaten kunnen worden behaald.

De vergelijkende cijfers van de financiële kengetallen 2025 worden uit de aangeboden jaarrekeningen 2025 van de gemeenschappelijke regelingen gehaald, wanneer er nog geen definitieve jaarrekening is aangeboden dan wordt gebruik gemaakt van de conceptjaarrekeningen. Mogelijke wijzigingen in de cijfers bij de verbonden partijen zijn dus voorbehouden. Van enkele partijen was nog geen conceptjaarrekening beschikbaar. Dit is aangegeven in de betreffende tabel.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente Heusden neemt deel aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. Deze samenwerkingsverbanden met andere gemeenten, waterschappen en/of provincies voeren namens de gemeente bepaalde beleidstaken uit. De gemeente is dan ook samen met de andere deelnemers bestuurlijk en financieel bij de gemeenschappelijke regeling betrokken en heeft invloed op het beleid van de regeling. Onderstaand volgt een opsomming van de regelingen waaraan wordt deelgenomen waarbij de laatste in liquidatie is.

- Veiligheidsregio Brabant-Noord met de vestigingsplaats 's-Hertogenbosch
- Streekarchief Langstraat Heusden Altena met de vestigingsplaats Heusden
- Uitvoeringsorganisatie Baanbrekers met de vestigingsplaats Waalwijk
- GGD Hart voor Brabant met de vestigingsplaats Tilburg
- Regeling Ambulance Voorziening Brabant Midden-West-Noord met de vestigingsplaats Tilburg
- Omgevingsdienst Midden en West Brabant met de vestigingsplaats Tilburg
- Regio Hart van Brabant met de vestigingsplaats Tilburg
- Stadsgewest 's-Hertogenbosch (in liquidatie)

Veiligheidsregio Brabant-Noord

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doel	De Veiligheidsregio Brabant-Noord omvat Brandweer en Veiligheidsbureau Brabant-Noord, de Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio (GHOR) Brabant-Noord en het Gemeenschappelijk Meldcentrum Brabant-Noord. De veiligheidsregio Brabant-Noord behartigt het belang van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde, waar mogelijk integrale, uitvoering van de hulpverlening in het werkgebied alsmede de voorbereiding daarop
Deelnemers	De eenheid Oost-Brabant van het Korps Nationale Politie, gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, 's-Hertogenbosch, Heusden, Land van Cuijk, Maashorst, Meierijstad, Oss, Sint-Michielsgestel en Vught.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden in 2025 betrof deelname in zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur. Deelname in het algemeen bestuur houdt in dat er stemrecht is binnen de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Het financieel belang van de gemeente Heusden betreft de financiële bijdrage in de activiteiten. Deze worden gebaseerd op basis van inwoneraantallen of vaste bedragen afhankelijk van de activiteit. De reservepositie van de gemeenschappelijke regeling is toereikend om (verwachte) verliezen uit eigen middelen te dekken.

De bijdragen zijn als volgt:

	Rekening 2024	Raming 2025 na wijzigingen	Rekening 2025
GHOR	53.000	55.000	56.000
BzBN	57.000	59.000	59.000
Brandweer	3.186.000	3.336.000	3.328.000
Jeugdbrandweer	14.000	13.000	14.000
Afrekening voorgaande jaren	-50.000	0	1.000
Compensabele BTW	-2.000	0	-9.000
Totaal	3.258.000	3.463.000	3.449.000

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 en de jaarrekening 2025 van de Veiligheidsregio volgen de onderstaande financiële kengetallen (* € 1.000):

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	17.628	21.599	25.588
Vreemd vermogen	66.847	66.725	81.525
Resultaat	1.526	1.940	954

Streekarchief Langstraat Heusden Altena

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Heusden
Doel	Het streekarchief heeft tot doel de zorg voor en het beheer van de krachtens de Archiefwet 1995 naar de archiefbewaarpplaats overgebrachte archiefbescheiden; het toezicht op het beheer van de niet-overgebrachte archiefbescheiden van de gemeenten en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, en dit te doen geschieden door of vanwege een streekarchivaris; en ten slotte het vanuit een centrale archiefbewaarpplaats bevorderen van lokaal- en streekhistorisch onderzoek.
Deelnemers	De gemeenten Altena, Heusden en Waalwijk

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden betreft deelname in zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Het financieel belang van de gemeente Heusden betreft de financiële bijdrage in de activiteiten. Deze worden gebaseerd op basis van inwoneraantallen.

De bijdrage is als volgt:

	Rekening 2024	Raming 2025	Rekening 2025
Bijdrage o.b.v. inwoneraantallen	357.000	394.000	394.000

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 en de jaarrekening 2025 van het Streekarchief volgen de onderstaande financiële kengetallen (* € 1.000):

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	245	251	237
Vreemd vermogen	130	133	153
Resultaat	-25	38	45

Uitvoeringsorganisatie Baanbrekers

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Waalwijk
Doel	De dienst streeft naar een zo hoog mogelijke maatschappelijke participatie van de inwoners van de gemeenten Waalwijk, Loon op Zand en Heusden. De focus ligt vooral op het zoveel mogelijk aan een reguliere baan helpen van mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt. Belangrijke waarden voor de uitvoeringsorganisatie zijn zelfredzaamheid, duurzame samenwerking en sociale innovatie.
Deelnemers	De gemeenten Heusden, Loon op Zand en Waalwijk

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden betreft deelname in zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Deelname in het algemeen bestuur houdt in dat er stemrecht is binnen de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Het financieel belang van de gemeente Heusden betreft de financiële bijdrage in de activiteiten. Deze worden gebaseerd op de doorbetaling van ontvangen rijksbudgetten en een bijdrage in de exploitatielasten op basis van inwoneraantallen. De gemeenschappelijke regeling heeft een reserve om beperkte verliezen op te kunnen vangen. Eventuele overschotten/ tekorten die niet uit de reserve gedekt kunnen worden zullen op basis van inwoneraantallen verdeeld worden. N.a.v. de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling is de verdeelsystematiek ongewijzigd. Wel is tussen Heusden en Loon op Zand een structurele compensatie van € 70.000 voor Heusden afgesproken.

De bijdragen zijn als volgt:

	Rekening 2024	Raming 2025 na wijzigingen	Rekening 2025
Doorbetaling van rijksbudgetten			
BUIG budget	10.950.000	11.659.000	11.659.000
TOZO terugbetaling	142.000		128.000
Participatie en reïntegratie	3.965.000	3.965.000	3.468.000
Bijdragen o.b.v. inwoneraantallen			
Exploitatiebijdrage	4.908.000	5.709.000	5.984.000
Bijdrage Loon op Zand	-70.000	-70.000	-70.000
Afrekening voorgaand jaar	0	-431.000	-632.000
Totaal	19.895.000	20.832.000	20.537.000

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 en de concept jaarrekening 2025 van Baanbrekers volgen de volgende financiële kengetallen (* € 1.000):

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	4.056	7.607	3.432
Vreemd vermogen	33.173	33.152	32.458

Resultaat	1.214	4.829	1.196
-----------	-------	-------	-------

GGD Hart voor Brabant

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Tilburg
Doel	De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg.
Deelnemers	De gemeenten Bernheze, Boekel, Boxtel, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Oisterwijk, Oss, Sint Michielsgestel, Tilburg, Vught en Waalwijk.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden betreft deelname in zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Deelname in het algemeen bestuur houdt in dat er stemrecht is binnen de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Het financieel belang van de gemeente Heusden betreft de financiële bijdrage in de activiteiten. Deze is gebaseerd op basis van een combinatie van inwonersbijdragen, werkelijke afname of vaste bedragen afhankelijk van de activiteit.

De bijdragen zijn als volgt:

	Rekening 2024	Raming 2025 na wijziging	Rekening 2025
Basispakket	1.952.000	2.099.000	2.051.000
Lokale accenten	122.000	240.000	234.000
SPUK SPORT GALA	0	7.000	7.000
bijdrage transitieplan	114.000	0	0
aanvullen eigen vermogen	55.000	0	0
Af: compensabele BTW	-22.000	-20.000	-25.000
Totaal	2.221.000	2.285.000	2.267.00

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 en de jaarrekening 2025 van de GGD volgen de onderstaande financiële kengetallen (* € 1.000):

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	4.024	7.400	8.708
Vreemd vermogen	17.769	18.185	18.882
Resultaat	-394	151	2.373

Regionale Ambulance Voorziening Brabant Midden-West-Noord

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Tilburg
Doel	Het verlenen of doen verlenen van ambulancezorg.
Deelnemers	De gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden betreft deelname in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Deelname in het algemeen bestuur houdt in dat er stemrecht is binnen de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Het financieel belang van de gemeente Heusden is beperkt. Er wordt evenals in voorgaande jaren geen financiële bijdrage in de activiteiten gevraagd. De reservepositie van de gemeenschappelijke regeling is toereikend om verliezen uit eigen middelen te dekken.

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 en de concept jaarrekening 2025 van de Regionale Ambulance Voorziening volgen de onderstaande financiële kengetallen (* € 1.000):

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	15.119	15.980	17.073
Vreemd vermogen	27.435	26.188	20.841
Resultaat	900	995	1.093

Omgevingsdienst Midden- en West Brabant (OMWB)

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Tilburg
Doel	Het openbaar lichaam is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en om als verlengstuk van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving van de regio Midden- en West Brabant.
Deelnemers	Provincie Noord-Brabant en de gemeenten Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden betreft deelname in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Deelname in het algemeen bestuur houdt in dat er stemrecht is binnen de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Het financieel belang van de gemeente Heusden betreft de financiële bijdrage in de activiteiten. De bijdrage wordt op voorschot basis in rekening gebracht, vervolgens kan voor de verplichte bijdrage (of meer) werk in uren worden aangeleverd.

De bijdragen zijn als volgt:

	Rekening 2024	Raming 2025 na wijziging	Rekening 2025
Bijdrage programma's	775.000	865.000	861.000
Afrekening voorgaande jaren		34.000	-41.000
Totaal	775.000	899.000	820.000

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 en de jaarrekening 2025 van de OMWB volgen de onderstaande financiële kengetallen (* € 1.000):

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	4.756	6.086	8.652
Vreemd vermogen	8.962	7.641	6.362
Resultaat	1.643	2.461	4.519

Regio Hart van Brabant

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Tilburg
Doel	Met de deelneming in deze gemeenschappelijke regeling wordt meer ruimte geschapen om regionale opgaven te identificeren en op basis daarvan gezamenlijke projecten te definiëren, te initiëren en richting uitvoering te brengen. Regio Hart van Brabant wil zich, via de programma's van Midpoint Brabant, onderscheiden als dé regio van Social Innovation. Aan de Midpoint Brabant programma's werken overheid, onderwijs en ondernemers mee. Sinds 1 december 2014 is het thema jeugdhulp toegevoegd aan de doelen van de gemeenschappelijke regeling.
Deelnemers	De gemeenten Alphen-Chaam, Baarle-Nassau, Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Oisterwijk, Tilburg en Waalwijk.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden betreft deelname in het algemeen bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Deelname in het algemeen bestuur houdt in dat er stemrecht is binnen de gemeenschappelijke regeling.

Afhankelijk van het betreffende programma binnen de gemeenschappelijke regeling wordt de gemeente vertegenwoordigd door een portefeuillehouder in de overleggen, of in de bestuurscommissie (jeugd).

Financieel belang

Het financieel belang van de gemeente Heusden betreft de financiële bijdrage in de activiteiten. De bijdrage betreft een bedrag per inwoner zover het Regio Hart van Brabant en Midpoint betreft. Voorheen betaalden de gemeente de bijdrage aan Midpoint rechtstreeks aan Midpoint. Vanaf 2025 is de governance structuur veranderd en is Midpoint onderdeel van de regio. Daarmee betalen we de

bijdrage voor Midpoint aan Regio Hart van Brabant. De reservepositie van de gemeenschappelijke regeling is toereikend om (verwachte) verliezen uit eigen middelen te dekken. De regionale jeugdhulp wordt op basis van de regionale begroting jeugdhulp gefinancierd. Daarin wordt de bijdrage per gemeente bepaald en deze wordt achteraf op realisatie definitief bepaald.

De bijdragen zijn als volgt:

	Rekening 2024	Raming 2025	Rekening 2025
Regio Hart van Brabant, regulier	160.000	215.000	217.000
Regio Hart van Brabant, afrekening 2023	-18.000	-21.000	-21.000
Midpoint, inclusief REAP	134.000	215.000	218.000
Midpoint, project leren en werken	21.000	25.000	24.000
Extra bijdrage: Subsidieregeling economie en innovatie	0	0	9.000
Herstel doorschuif btw tm 2022	0	0	-3.000
Afrekening werkagenda	-3.000	0	0
Regionale jeugdhulp bevoorschotting	12.685.000	12.980.000	13.350.000
Regionale jeugdhulp afrekening eerdere jaren	-351.000	0	-244.000
Totaal	12.628.000	0	0

De bijdrage voor Jeugdhulp is in 2025 bevoorschot op basis van de regionale deelbegroting Jeugdhulp. Op basis van de meest recente informatie is een inschatting voor de verwachte afrekening 2025 verwerkt in de bevoorschotting.

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 van de Regio Hart van Brabant volgen de onderstaande financiële kengetallen 2024 (* € 1.000). Deze cijfers zijn inclusief Jeugdhulp. De concept jaarrekening 2025 (inclusief jeugdhulp) is nog niet beschikbaar, hierdoor ontbreken de vergelijkende cijfers 2025.

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	-3.030	2.290	n.n.b.
Vreemd vermogen	13.808	10.096	n.n.b.
Resultaat	-3.568	2.169	n.n.b.

Stadsgewest 's-Hertogenbosch (in liquidatie)

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doel	Sinds 2013 resteert alleen nog het beheer van de gesloten Afvalberging De Vlagheide en het toezicht op de uitvoering van de leveringscontracten met Attero BV. Het proces van ontmanteling van de gemeenschappelijke regeling is reeds in 1997 ingezet waarbij voormalige taken zijn beëindigd of verzelfstandigd.
Deelnemers	De gemeenten Boxtel, 's-Hertogenbosch, Heusden (inwoners vml. Vlijmen), Maasdriel (sinds 1-1-1997 alleen voor de Afvalverwijdering), Meierijstad (Schijndel, Sint-Oedenrode en Veghel), Oisterwijk (inwoners vml. Haaren), Sint-Michielsgestel, Tilburg (inwoners vml. Haaren) en Vught. Daarnaast is er ook een zogenaamde contract-gemeente, Bernheze. Deze gemeente is mede risico dragend in de exploitatie van Vlagheide.

Bestuurlijke betrokkenheid

Het bestuurlijk belang van de gemeente Heusden betreft deelname in het algemeen bestuur en dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling. Deelname in het algemeen bestuur houdt in dat er stemrecht is binnen de gemeenschappelijke regeling.

Financieel belang

Het uitgangspunt is dat het Stadsgewest tenminste tot 2030 verantwoordelijk blijft voor het beheer (de nazorg) van de stortplaats, het is (nog) niet helder wanneer het beheer van de stortplaats wordt overgedragen en wordt de exploitatie voortgezet.

Besloten is dat exploitatielasten jaarlijks in rekening zullen worden gebracht bij de deelnemende gemeenten. Deze exploitatielasten worden gebaseerd op de actuele inzichten en worden doorberekend op basis van een bedrag per inwoner.

Het bestuur van het Stadsgewest heeft de opdracht op zoek te gaan naar verbeteringen van opbrengsten of optimalisering van kosten uit de exploitatie van de voormalige stortplaats die een verlagend effect kunnen hebben op het bedrag per inwoner. Dit wordt onder andere gedaan in overleg met de gemeente Meierijstad.

De directievoering, het ambtelijk secretariaat en het voeren van de administratie van het Stadsgewest zijn ondergebracht bij de gemeente Meierijstad.

De bijdragen zijn als volgt:

	Rekening 2024	Raming 2025	Rekening 2025
Jaarlijkse bijdrage	23.000	17.000	17.000

Financiële kengetallen

Uit de jaarrekening 2024 van het Stadsgewest volgen de onderstaande financiële kengetallen (* € 1.000). Daarnaast zijn de vergelijkende cijfers 2025 onttrokken aan de kolom jaarrekening 2025 van de conceptbegroting 2026.

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	-1.516	-1.452	-1.469
Vreemd vermogen	2.500	2.500	2.500
Resultaat	57	48	0

Deelnemingen

Een deelneming is een participatie, in de vorm van aandelen, in een naamloze vennootschap of een besloten vennootschap. De deelnemingen worden in hoofdzaak via de Algemene Vergadering van Aandeelhouders behartigd. In die vergadering treedt de functioneel betrokken portefeuillehouder op als gemandateerd gemeentelijk vertegenwoordiger.

De gemeente Heusden participeert in 2024 in de volgende vennootschappen:

- Brabant Water NV, 's-Hertogenbosch
- NV Bank Nederlandse gemeenten, Den Haag
- Publiek Ontwikkelbedrijf REKS B.V.
- Zonnepark Bakkersdam B.V.

Bank Nederlandse Gemeenten

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), onze huisbankier, is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Aandeelhouders	De Nederlandse staat (50%), gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heusden bezit 44.499 aandelen (€ 2,50 nominaal) van de BNG op een totaal van 55.690.720 aandelen (0,08%). Naast dit aandelenbezit dat recht geeft op deelname aan de aandeelhoudersvergadering en stemrecht geeft is er geen sprake van bestuurlijke betrokkenheid.

Financieel belang

Naast het aandelenbezit is er geen sprake van een financieel belang. Het ontvangen dividend wordt verantwoord in het jaar waarin besloten wordt tot uitkering.

De waarde deelneming is als volgt opgenomen:

	Rekening 2024	Raming 2025	Rekening 2025
Balanswaarde deelneming	100.964	100.964	100.964
Dividend	96.118	100.000	112.000

Financiële kengetallen

De rol van de begroting is anders voor private partijen, er is derhalve geen sprake van een begroting op basis waarvan de financiële kengetallen kunnen worden overgenomen. Uit de jaarrekening 2023, de jaarrekening 2024 en de in de aandeelhoudersvergadering van april 2026 vast te stellen jaarrekening 2025 volgen de volgende financiële kengetallen (* € 1.000.000):

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen	4.721	4.777	4.554
Vreemd vermogen	110.819	123.164	110.708
Resultaat	254	294	172

Uit het resultaat 2023 is, in de aandeelhoudersvergadering van april 2024, een uit te keren dividend voorgesteld van €120 miljoen waarbij het dividend per aandeel € 2,16 bedraagt en de opbrengst voor Heusden € 96.118 is. Deze opbrengst is in 2024 verantwoord. Uit het resultaat van 2024 is voorgesteld een dividend uit te keren van €140 miljoen waarbij het dividend per aandeel €2,51 bedraagt en de opbrengst voor Heusden €111.692. Deze opbrengst is in 2025 verantwoord. Uit het resultaat van 2025 is het voornemen om €71 miljoen uit te keren aan dividend. Dit bedraagt €1,41 per aandeel. De opbrengst voor de gemeente zal dan zijn €62.744

Brabant Water N.V.

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch
Doel	Deelname in het aandelenkapitaal ter bewerkstelling van een zo hoog mogelijk voorzieningenniveau voor de individuele gebruiker.
Aandeelhouders	Provincie Noord-Brabant (31,6%) en 60 gemeenten in het voorzieningsgebied van Brabant Water.

Bestuurlijk belang

De gemeente Heusden bezit 41.239 aandelen (€ 0,10 nominaal) van Brabant Water N.V. op een totaal van 2.780.000 aandelen (1,5%). Naast dit aandelenbezit dat recht geeft op deelname aan de aandeelhoudersvergadering en stemrecht geeft is er geen sprake van bestuurlijke betrokkenheid.

Financieel belang

Naast het aandelenbezit is er geen sprake van een financieel belang.

De deelneming is als volgt meegenomen in de begroting:

	Rekening 2024	Raming 2025	Rekening 2025
Balanswaarde deelneming	32.258	32.258	32.258
Dividend	nihil	nihil	nihil

Financiële kengetallen

De rol van de begroting is anders voor private partijen, er is derhalve geen sprake van een begroting op basis waarvan de financiële kengetallen kunnen worden overgenomen. Uit de jaarrekening 2024 volgen de volgende financiële kengetallen (* € 1.000): De (concept)cijfers van 2025 zijn ten tijde van het opstellen van deze paragraaf nog niet beschikbaar.

	Ultimo 2022	Ultimo 2023	Ultimo 2024
Eigen vermogen	690.022	699.235	716.350
Vreemd vermogen	584.613	618.615	694.860
Resultaat	10.493	9.213	17.115

Publiek Ontwikkelbedrijf REKS B.V.

Algemene gegevens	
Vestigingsplaats	Tilburg
Doel	Het doel van de vennootschap is het stimuleren, (doen) uitvoeren en financieren van duurzaamheidsprojecten alsmede het bijdragen aan lidmaatschapsprojecten in de gemeenten die aandelen houden in het kapitaal van de vennootschap.
Aandeelhouders	Het Energiefonds Brabant (aandelen A), de gemeente Tilburg (aandelen B), en de gemeenten Dongen, Gilze en Rijen, Goirle, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand en Oisterwijk (aandelen C)

Bestuurlijk belang

De aandeelhoudersovereenkomst is op 13 juli 2023 door het Energiefonds Brabant BV en de deelnemende gemeenten (als aandeelhouders) ondertekend en op 7 augustus 2023 door het Publiek Ontwikkelbedrijf REKS B.V. (als Vennootschap). De gemeente Heusden neemt deel met 1.230.660 aandelen van nominaal € 0,01 op een totaal aantal geplaatste aandelen bij oprichting van 17.056.657 (7,22%).

Op deze deelneming is in 2023 een deel volgestort, in 2025 in heeft géén bijstorting plaatsgevonden. Naast dit aandelenbezit dat recht geeft op deelname aan de aandeelhoudersvergadering en stemrecht geeft is er geen sprake van bestuurlijke betrokkenheid.

Financieel belang

Naast het aandelenbezit is er geen sprake van een financieel belang. Indien dividend wordt ontvangen zal dit worden verantwoord in het jaar waarin besloten wordt tot uitkering.

De waarde deelneming is als volgt opgenomen:

	Rekening 2024	Raming 2025	Rekening 2025
Balanswaarde deelneming	386.731	1.230.660	386.731
Dividend	nihil	nihil	nihil

Financiële kengetallen

De rol van de begroting is anders voor private partijen, er is derhalve geen sprake van een begroting op basis waarvan de financiële kengetallen kunnen worden overgenomen. Oprichting heeft plaatsgevonden in 2023, daarom zijn er geen cijfers opgenomen voor 2023. In 2024 is gerapporteerd over een verlengd boekjaar (13 juli 2023 t/m 31 december 2024), deze cijfers zijn opgenomen in de kolom 2024 (*1.000). De cijfers van 2025 zijn nog niet beschikbaar bij het opstellen van deze paragraaf.

	Ultimo 2023	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Eigen vermogen		4.784	n.n.b.
Vreemd vermogen		287	n.n.b.
Resultaat		-576	n.n.b.

Zonnepark Bakkersdam B.V.

In de raadsvergadering van 29 oktober 2024 heeft de Raad unaniem besloten om:

- het college opdracht te geven over te gaan tot de ontwikkelfase van project zonnepark Bakkersdam;
- geen wensen en bedenkingen te hebben bij het voornemen van het college tot het oprichten van Zonnepark Bakkersdam BV;
- een bedrag van € 12.000 beschikbaar te stellen voor het volstorten van het bij de oprichting van Zonnepark Bakkersdam BV te plaatsen aandelenkapitaal en daarnaast een lening van € 55.000 aan deze nog op te richten BV te verstrekken.

Als gevolg van dit besluit gaat het college aan de slag om een en ander juridisch te regelen. In 2026 zal de relevante informatie worden aangevuld, nu is er nog geen nadere informatie.

Grondbeleid

Inleiding

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijk beleid bij locatieontwikkeling. Het gemeentelijk grondbeleid heeft los van het verplicht kostenverhaal raakvlakken met verschillende andere beleidsterreinen van de gemeente. Het grondbeleid is geen doel op zich maar is ondersteunend aan de realisatie van het ruimtelijk beleid van de gemeente. In de paragraaf grondbeleid bij de jaarrekening en de begroting wordt ingegaan op het te voeren beleid. Het grondbeleid is geactualiseerd in 2025, waarna begin 2026 de Nota grondbeleid Heusden 2026 is vastgesteld. De inhoud van de Nota grondbeleid bleef bij deze actualisatie grotendeels hetzelfde.

Het financieel belang van het grondbeleid blijft groot. Het grondbeleid brengt voor wat betreft de gemeentelijke grondexploitatie relatief grotere financiële risico's met zich mee. Bij de jaarrekening doen we in deze paragraaf op hoofdlijnen verslag van de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten. Een aanvullende toelichting staat in de Toelichting Grondexploitatie 2025 van de gemeente Heusden.

Nota Grondbeleid Heusden 2026

Met de nieuwe Nota grondbeleid zet de gemeente het situationeel grondbeleid voort. Bij situationeel grondbeleid wordt, afhankelijk van de situatie, een bepaalde vorm van grondbeleid ingezet. De gemeente kan onder meer kiezen voor een actieve rol, een faciliterende rol of een actief faciliterende rol. Met de nieuwe nota grondbeleid beschikt de gemeente over een actueel, integraal en flexibel beleidskader om gemeentelijke ambities en opgaven te helpen realiseren, met ruimte om in te kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Aan de hand van een routekaart bij het grondbeleid kunnen keuzes worden onderbouwd bij de uitvoering van het grondbeleid in een steeds dynamischere omgeving. Rekening houdend met ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld de woningmarkt, de woningbehoefte, duurzaamheid, stikstof, de economie en anticiperend op ambities uit de omgevingsvisie en het coalitieakkoord. Zo wil de gemeente anticiperen op relevante ontwikkelingen. De uitdaging is om verschillende (beleids)ambities te combineren en mogelijk te maken, binnen gestelde kaders met een goede balans tussen financieel rendement, maatschappelijk rendement en risicoprofiel. Met genoeg realiteitszin wetende dat niet alle beleidswensen tegelijk mogelijk kunnen worden gemaakt. Er zullen soms concessies nodig blijken om de haalbaarheidskansen van ontwikkelingen te vergroten.

De Nota Grondbeleid geeft inzicht in de relevante wet- en regelgeving bij de uitvoering van het grondbeleid. De nota bevat de gehanteerde uitgangspunten en de kaders voor het grondbeleid en geeft ook aanknopingspunten voor onder meer verwerving en beheer van gronden, uitgifte van gronden, grondprijsbepaling, verkoop van gronden, kostenverhaal, het projectmatig werken en de manier van samenwerken bij gebiedsontwikkelingen. Het verkoopbeleid ten aanzien van de cultuurgronden vormt ook een onderdeel van de nota. Pachtvrije cultuurgronden worden tijdelijk verpacht en kunnen zo nodig ingezet worden om andere doelen te realiseren. Bijvoorbeeld door deze gronden in te zetten als ruilgrond om elders mogelijkheden te creëren.

Eigen grondposities

De grondpositie van de gemeente was in de afgelopen jaren voldoende om te kunnen sturen op het realiseren van beleidsdoelen. In 2025 zijn minder kavels verkocht dan in voorgaande jaren. Met name in Steenenburg zijn er in 2025 woningen en appartementen gebouwd. Ondertussen werken we hard om de woningbouw in het vervolg van De Grassen mogelijk te gaan maken. In De Grassen is met ingang van volgend jaar nog ruimte voor iets meer dan 800 woningen. In de loop van de tijd zijn er in dit project verschillende uitdagingen om rekening mee te houden. In 2025 werden zowel de GOL-procedure als de bestemmingsplanprocedure positief afgerond. Andere uitdagingen blijven nog steeds het stikstofdossier, de netcongestie en de (landelijke) beleidsontwikkelingen en adviezen rondom

geitenboerderijen. Dit heeft tot gevolg dat we net als in afgelopen jaren moeten blijven schakelen en moeten blijven anticiperen.

Alle uitdagingen zijn in de loop van de tijd zo goed als mogelijk opgepakt en dat willen we ook de komende jaren blijven doen met als inzet om te blijven voorzien in de grote behoefte naar woningen. Niet alleen in dit project, maar ook in andere projecten. Zo zetten we ons grondbeleid in om ook de komende jaren een bijdrage te leveren aan de broodnodige woningbouw in onze gemeente.

Ontwikkeling Woningbouwimpulsprojecten in Drunen

In de kern van Drunen is de behoefte aan meer betaalbare woningen (waaronder sociale huur) al jaren groot. De realisatie van meer betaalbare woningen in Drunen is met name afhankelijk van de herontwikkeling van vooral gemeentelijke posities. Het rijk heeft in april 2024 een bijdrage van ongeveer € 1,4 miljoen toegekend vanuit de regeling Woningbouwimpuls 6e tranche voor het project Versnelling woningbouw Drunen (225 woningen). Met deze bijdrage kan de gemeente sneller meer betaalbare woningen in Drunen van de grond krijgen.

Om te voldoen aan de subsidievoorwaarden moet tijdig worden gestart met de bouw van de eerste woningen. De voorbereidingen voor de bouw van de eerste 40 appartementen liggen op schema. De bouw van deze woningen start onder voorbehoud van bezwaar en beroep uiterlijk in april 2027. Het betreft de herontwikkeling van de voormalige bibliotheek. In de komende jaren worden vervolgens ook nog appartementen gerealiseerd bij het gemeentehuis, op het Anton Pieckplein, bij de Grotestraat 250 en in de buurt van de Voorste Venne. De gesprekken over de benodigde aankoop van het politiebureau zijn in het afgelopen jaar op niets uitgelopen. De politie wil niet meer meewerken aan verkoop. De inzet is nu om het geplande aantal woningen dat was voorzien bij herontwikkeling van het politiebureau elders te compenseren, zodat toch 225 woningen mogelijk gemaakt kunnen worden.

Woningbouwopgave en inzet op benodigde plancapaciteit

Door de toegenomen woningbehoefte staat ook de gemeente Heusden de komende jaren voor een aanzienlijke woningbouwopgave. Met de vergaande realisatie van Geerpark en Steenenburg is de harde plancapaciteit (locaties waar nog woningbouw mogelijk is op grond van een onherroepelijke bestemmingswijziging) de afgelopen jaren afgenomen. Er is meer harde plancapaciteit nodig om ook op langere termijn sneller invulling te kunnen geven aan de aanzienlijke woningbouwopgave. De realisatie van grotere plannen op uitbreidingslocaties kan daarbij helpen. Ook om te kunnen voorzien in meer sociale huur en betaalbare woningen.

Een aandachtspunt blijft dat de focus bij de landelijke en provinciale verstedelijkingsstrategie vooral lijkt te liggen op inbreiding en concentratie in de grotere steden (bijvoorbeeld door herontwikkeling van spoorzones). Ook subsidiegelden worden vaker ingezet in de grotere steden. Daarmee wordt het lastiger om in andere gemeenten uitbreidingslocaties mogelijk te kunnen maken. Dat is tegenstrijdig met de woningbouwopgave die ook in onze gemeente speelt. In dat kader verwachten we een grotere slagingskans (zowel provinciale medewerking als subsidiemogelijkheden) als we grotere locaties met een duidelijke visie in samenhang willen realiseren.

Na de positieve uitspraak in 2025 over de GOL en de beroepsprocedure over de 2e fase kunnen in De Grassen meer woningen mogelijk gemaakt gaan worden. In het kader van de benodigde plancapaciteit hebben we het afgelopen jaar ingezet op de realisatie van grotere locaties zoals Vlijmen-West en de voorgenomen ontwikkeling van Munnikenkamp in Elshout (Wolfshoek). De gemeente wil bij de ontwikkeling van deze locaties blijven sturen op samenhang, programma, gewenste kwaliteit, volgorde, fasering et cetera. Gebiedsverkenningen kunnen aan de voorkant al helpen door richting te geven aan een gebiedsontwikkeling en door de haken en ogen van de gebiedsontwikkeling tijdig inzichtelijk te maken. Daarmee verkleint een gebiedsverkenning de kans dat benodigde grondposities door ontwikkelende partijen te duur worden aangekocht, wat ten goede kan

komen aan de haalbaarheid van een ontwikkeling en het tempo bij de totstandkoming van ontwikkelingen in onze gemeente.

Ontwikkelingen op gronden van derden

Het aantal initiatieven voor woningbouw op gronden van derden is de afgelopen jaren toegenomen. Met de vaststelling van de Nota kostenverhaal (december 2022) is al eerder geborgd dat alle projecten mee betalen aan de gemeentebrede investeringen die nieuwbouwprojecten met zich meebrengen. In 2025 is de Nota kostenverhaal geëvalueerd en geactualiseerd. Bij deze actualisatie is met name de bijdrage voor het vereveningsfonds Bouw sociale huurwoningen verhoogd, zodat alle projecten bijdragen aan 30% sociale huur in onze gemeente. De bijdrage is alleen verschuldigd voor ontwikkelingen met minder dan 30% sociale huur. Het Programma kostenverhaal gemeente Heusden is eind 2025 vastgesteld als opvolger van de Nota kostenverhaal. De hoogte van de bijdrage kan jaarlijks worden bijgesteld.

In 2025 zijn anterieure overeenkomsten gesloten voor de ontwikkeling van 81 woningen die in de komende jaren mogelijk kunnen worden gemaakt. Ook werd een intentieovereenkomst gesloten gericht op de bouw van 300 woningen in Elshout. Indien de komende tijd overeenstemming kan worden bereikt met de ontwikkelende partij over de randvoorwaarden voor deze ontwikkeling, dan kan een anterieure overeenkomst worden gesloten en kunnen de verdere voorbereidingen in gang worden gezet.

Om te voorkomen dat ontwikkelende partijen ontwikkelgronden in onze gemeente te duur aankopen, waarmee het op termijn lastiger zal worden om projecten financieel van de grond te krijgen, is het nodig dat we als gemeente op voorhand een goed beeld schetsen van de beoogde ontwikkelingen / het woningbouwprogramma verdeeld over de gemeente (met indicatieve fasering) en de benodigde maatregelen / kosten om uiteindelijk woningbouw mogelijk te kunnen maken. Door op een hoger niveau het programma, de fasering, belemmeringen en de (te verhalen) kosten in beeld te brengen, kunnen ontwikkelende partijen daar rekening mee houden. Zo kan worden voorkomen dat er door wie dan ook veel te veel voor gronden wordt betaald.

Beoogd programma

De realisatie van voldoende sociale woningbouw, woningen voor starters en ouderen (zoveel mogelijk in alle ontwikkelingen) blijft een aandachtspunt. In de Woonvisie van 2020 werd eerder al ingezet op meer woningbouw voor deze doelgroepen, ook op gronden van derden. In de Woonzorgvisie die in 2025 werd vastgesteld is dit verder uitgewerkt en is ook ingezet op de realisatie van meer goedkope koopwoningen. De gemeente stelt eisen aan het programma bij nieuwbouwonstwikkelingen. Voor projecten met minder dan 30% sociale huurwoningen is op grond van de het Programma kostenverhaal gemeente Heusden 2026 een bijdrage voor het fonds (de reserve) voor sociale huur van toepassing.

Met regionale Woondeals (begin 2023) werd eerder al sturing gegeven aan de landelijke opgave om meer sociale huur en betaalbare woningen te realiseren. Op grond van de Woondeal moet 2/3 deel van de nieuwe woningen betaalbaar zijn inclusief minimaal 30% aan sociale huurwoningen. Extra gemeentelijke eisen (zoals meer goedkope koop) kunnen de realisatie van nieuwe ontwikkelingen lastiger haalbaar maken, met als risico dat nieuwe ontwikkelingen moeilijker van de grond kunnen komen. Dit geldt zowel voor ontwikkelingen van derden als voor ontwikkelingen van de gemeente zelf.

Algemene ontwikkelingen

De economie is in de afgelopen tijd licht gegroeid en de verwachting begin 2026 was dat de economie licht kan blijven groeien ondanks allerlei onzekerheden. De toename van overheidsuitgaven leverde een belangrijke bijdrage aan de groei in het afgelopen jaar. De groei van de economie wordt aan de andere kant geremd door onder meer netcongestie, stikstofbeperkingen, tekort aan arbeidskrachten en de internationale onzekerheden in de vorm van (de dreiging van) importheffingen.

Sinds maart heeft de oorlog in Iran ook een negatieve weerslag op de economische ontwikkelingen gehad waar in eerdere vooruitzichten nog geen rekening mee werd gehouden. De consequenties zijn lastig te voorspellen en ook afhankelijk van de verdere ontwikkelingen. Het blijft lastig om in te schatten hoelang de effecten van de oorlog nog kunnen doorwerken. Stijgende gas- en olieprijsen kunnen leiden tot toenemende inflatie. Het tekort aan personeel leidde ook in het afgelopen jaar al tot stijgende kosten

Daar staat tegenover dat het tekort aan bouwgrond en woningen nog steeds zorgen voor toenemende woningprijzen, waarmee het effect van stijgende kosten deels gecompenseerd kan worden. Bij de verkoop van bouwgrond voor goedkope koop, betaalbare koop en sociale huurwoningen zijn de mogelijkheden om stijgende kosten te compenseren kleiner.

Stikstof

Ook begin 2026 blijft het wachten op een duidelijk handelingsperspectief. Een bijkomend nadeel blijft dat de provincie Brabant gezien de staat van de natuur in Brabant een relatief grotere opgave heeft in vergelijking met de opgave van andere provincies. In de loop van 2025 kwamen steeds meer berichten dat het stikstofdossier landelijk een negatieve weerslag heeft op de (verwachte) bouwproductie, terwijl de behoefte aan nieuwe woningen groot blijft.

Zowel de landelijke overheid als de provincie doen hun uiterste best om oplossingen te vinden die zowel bijdragen aan het benodigde natuurherstel als aan de mogelijkheden om de woningbouwproductie op peil te houden / krijgen. Als gemeente kunnen we ondertussen niet anders dan ons best doen om met de benodigde onderbouwing van het stikstofdossier toch woningbouw in onze gemeente mogelijk te (kunnen blijven) maken. Daarbij blijft de hoop gevestigd op een duidelijker landelijk en provinciaal perspectief gericht op meer en voldoende woningbouwmogelijkheden. Gezien recente uitspraken in het stikstofdossier blijft het risico dat eerder gemaakte afspraken en eerder vastgesteld beleid een belemmerende en vertragende factor kunnen blijven vormen bij de snelle realisatie van voldoende woningbouw. Waar mogelijk blijft de gemeente anticiperen op de ontwikkelingen in het stikstofdossier.

Stroomnet

Ondanks dat netbeheerders volop investeren en bouwen aan uitbreiding van het stroomnet, kan het net niet alle vraag naar transportcapaciteit aan. De landelijke netbeheerder TenneT breidt het hoogspanningsnet in Brabant de komende jaren uit. Onder meer de inzet van extra transformatorcapaciteit en de ingebruikname van een nieuw hoogspanningsstation in Tilburg in 2027 moeten geleidelijk meer ruimte bieden binnen de regionale infrastructuur, met verdere capaciteitsgroei richting 2035. Tot die tijd blijft netcongestie een belangrijk aandachtspunt bij toekomstige gebiedsontwikkelingen.

Tot nu toe was er alleen sprake van wachtlijsten voor afnemers die een grootverbruikaansluiting nodig hebben (zoals industrie en grote bedrijven) vanwege onvoldoende beschikbare capaciteit. Dit heeft gevolgen voor de verkoopbaarheid van bedrijfskavels, zoals op Metal Valley en Het Hoog voor zover grootverbruikaansluitingen nodig zijn. Voor woningbouw en kleinverbruikers bleven de gevolgen in eerste instantie beperkt.

Recent is een nieuw prioriteringskader vastgesteld voor de verdeling van de nog beschikbare transportcapaciteit. Aan de hand van het nieuwe prioriteringskader kan de nog beschikbare capaciteit worden verdeeld op basis van objectieve criteria. Tot 2027 zal waar mogelijk (stapsgewijs) nog voorrang worden gegeven aan vitale functies, zoals bijvoorbeeld ziekenhuizen en drinkwaterbedrijven. Daarna volgen bijvoorbeeld scholen en woningbouw. Op het moment dat alle beschikbare capaciteit is verdeeld komen vanaf 2027 ook aanvragers met minder prioriteit aan de beurt. Vervolgens komen alle aanvragers op een wachtlijst totdat er weer meer capaciteit beschikbaar komt.

Ontwikkelingen van de boekwaarde en verwacht resultaat

De bruto boekwaarde van de grondexploitaties nam in 2025 voor het eerst in jaren weer toe van € 36 miljoen naar € 40,5 miljoen. De toename komt vooral door de kosten van het woonrijp maken van Geerpark en de nabetaling in het project De Grassen. De nabetaling van ongeveer 3 miljoen moest betaald worden na het onherroepelijk worden van het bestemmingsplan voor de 2e fase van De Grassen. Daar staat meer zekerheid over de realisatie van opbrengsten uit grondverkoop tegenover.

De verliesvoorziening kon met € 0,5 miljoen worden verlaagd naar € 6,8 miljoen. De afname komt voor € 0,25 miljoen door Steenenburg en voor € 0,3 miljoen door Geerpark.

Het verwachte resultaat (berekend op eindwaarde) van de geactualiseerde grondexploitaties is in de jaarrekening 2025 € 1,1 miljoen negatief. Dit resultaat bestaat uit € 5,7 miljoen aan positieve resultaten (met name De Grassen, Het Hoog I, Het Hoog II en Metal Valley) en voor € 6,8 miljoen aan negatieve resultaten (voor een groot deel voor Steenenburg en de Schoolstraat in Drunen). Dit is exclusief het positieve resultaat op de grondexploitatie Dillenburg die na afsluiting van deze grondexploitatie in 2025 nog werd gerealiseerd.

Het aandeel 'Niet in exploitatie genomen gronden' (Niegg) in de totale boekwaarde is nu beperkt tot € 2,2 miljoen. Qua resultaat is op deze positie een verlies voorzien van € 2,17 miljoen. Deze gronden zijn in de jaarrekening verantwoord onder de post Materiele vaste activa.

Resultaat afgesloten complexen en winstnemingen

In 2025 is het complex Dillenburg afgesloten nadat de laatste kavel is geleverd. Daarbij is nog € 0,25 mln winst genomen, waarmee het totaal aan winstnemingen op dit complex over de jaren uit komt op ongeveer € 2,8 miljoen.

Winstnemingen zijn berekend op basis van de percentage of completion methode (op basis van het percentage gerealiseerde kosten maal percentage gerealiseerde opbrengsten) rekening houdend met nog resterende specifieke risico's. In 2025 zijn de mutaties op de winstgevende complexen beperkt gebleven. De winstneming van € 0,25 mln betreft met name de winstneming die werd gerealiseerd bij de financiële afwikkeling van de grondexploitatie van Dillenburg. Op de lopende positieve complexen bleven de winstnemingen in 2025 beperkt. Tot en met 2025 is op de lopende grondexploitaties in totaal voor € 8 miljoen aan winst genomen.

Mutatie voorziening nadelige resultaten en voorziening afgewikkelde complexen

De grondexploitatieberekeningen zijn ultimo 2025 geactualiseerd. Op basis van de uitkomsten van de berekeningen van de actualisaties is de voorziening voor verliesgevende complexen afgenomen van € 7,4 miljoen naar € 6,8 miljoen. Deze afname is als volgt te verklaren:

- een afname van € 0,3 miljoen voor Geerpark (meer rente inkomsten);
- een afname van € 0,25 miljoen in Steenenburg met name door meer opbrengsten uit lopende overeenkomsten;
- daarnaast diverse kleinere mutaties voor diverse complexen.

De opbouw van de verliesvoorziening en de mutaties blijken uit de volgende tabel:

Project (verliesgevende complexen)	jaarrekening 2024	wijziging 2e berap 2025,	jaarrekening 2025
	eindwaarde rente	eindwaarde rente 0,6%	eindwaarde rente
* 1.000	0,95% alle jaren	in 2025 en daarna 0,95%	0,95% alle jaren
- Geerpark	-1.005	-1.002	-702
- Verdoorn Heesbeen	-175	-174	-234
- Steenenburg	-3.613	-3.588	-3.314
- De Gorsen	-326	-322	-306
- Schoolstraat-Zuid Drunen	-2.143	-2.143	-2.170
- Nassaudwardsstraat, nabij 3	-122	-120	-91
Totaal voorziening verliescompensatie	-7.384	-7.349	-6.817

Bij de 2e berap 2025 nam de verliesvoorziening licht af als gevolg van de lagere rente die over boekjaar 2025 is toegerekend. Bij de jaarrekening 2025 nam de verliesvoorziening verder af na de actualisatie van de grondexploitaties.

Reservering voor afgewikkelde complexen

De voorziening voor afgesloten complexen bleef in 2025 ongeveer gelijk. Het saldo van deze voorziening is nog ongeveer € 25.000. Uit deze voorziening kunnen resterende kosten van eerder boekhoudkundig afgesloten complexen worden betaald.

Risicomanagement in relatie tot het weerstandsvermogen

Het risicobedrag voor de grondexploitaties is met € 7 miljoen in 2025 nagenoeg gelijk gebleven aan het risicobedrag in de jaarrekening 2024. Er zijn wel verschuivingen in de opbouw van de risicobedragen. Zo zijn de berekende risico's van inflatie (afname € 0,25 miljoen) en van een lagere opbrengstenstijging dan geraamd ((€ 0,2 miljoen minder) in de risicoberekeningen, die begin 2026 zijn opgesteld, afgenomen. Daar staat tegenover dat de project specifieke risico's met ongeveer € 0,55 miljoen zijn toegenomen. De toename van de project specifieke risico's komt met name door het project De Grassen.

Het risicobedrag van € 7 miljoen heeft voor € 2,6 miljoen betrekking op algemene risico's, voor € 5,5 miljoen op project specifieke risico's en is voor € 1,1 miljoen verminderd vanwege positieve resultaten op specifieke projecten waarmee negatieve effecten al opgevangen kunnen worden.

De Toelichting grondexploitaties 2025 en de paragraaf weerstandsvermogen geven een nadere onderbouwing van de gesignaleerde risico's. Niet alle risico's treden tegelijk op. Op basis van de kans van optreden, is een benodigde buffer in het weerstandsvermogen voor grondexploitaties berekend van € 7 miljoen. Dit voor het geval de werkelijke verliezen hoger uitvallen dan het verlies waarvoor voorzieningen zijn gevormd. Daarmee zijn de risico's vanwege de grondexploitaties afdoende afgedekt.

De algemene risico's zijn met € 0,45 miljoen afgenomen naar € 2,6 miljoen. De algemene risico's hebben betrekking op de ontwikkeling van de opbrengstenstijgingen, de inflatie, de rente en het risico van tragere verkopen. De daling komt door een lagere inschatting van het risico dat de woningprijzen gaan dalen. Ook het risico van een hogere inflatie werd begin dit jaar lager ingeschat. Het risicobedrag vanwege mogelijke rente-effecten is gelijk gebleven, waarbij de afnemende boekwaarde de grotere bandbreedte van mogelijke stijgingen in de rekenrente compenseert. De Grassen heeft het grootste aandeel in zowel de algemene als de project specifieke risico's.

Het risico van stikstof is net als in voorgaande jaren meegenomen als een vertragingrisico. Ook de beperkte capaciteit op het stroomnet kan ertoe leiden dat nieuwe ontwikkelingen pas later toegang krijgen tot het stroomnet en daarmee vertraging op kunnen lopen. In de reguliere risicoberekeningen is rekening gehouden met een mogelijke vertraging van de uitgifte van gronden met 2,5 jaar.

Naast de algemene risico's (prijs, planning en programma) zijn voor de projecten de specifieke risico's in beeld gebracht. Het risico voor de Grassen is in 2025 toegenomen wat verschillende oorzaken heeft. De project specifieke risico's voor de Grassen zijn nog steeds aanzienlijk.

Gemeente Heusden
Jaarstukken 2025

Jaarrekening

Balans per 31 december

	31-12-2025	31-12-2024
Vaste activa		
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	337	93
<u>Immateriële vaste activa</u>	<u>337</u>	<u>93</u>
Investerings met een economisch nut	81.337	80.500
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	25.344	25.905
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	15.510	13.625
<u>Materiële vaste activa</u>	<u>122.191</u>	<u>120.030</u>
Kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	520	520
- woningbouwcorporaties	4.706	4.931
Overige langlopende leningen	1.520	991
<u>Financiële vaste activa</u>	<u>6.746</u>	<u>6.442</u>
Vlottende activa		
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	33.564	28.529
Gereed product en handelsgoederen	5	-9
<u>Vorraden</u>	<u>33.569</u>	<u>28.520</u>
<u>Vorderingen op openbare lichamen</u>	<u>8.730</u>	<u>7.580</u>
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	18.030	34.294
Overige vorderingen	6.196	2.898
Voorziening overige vorderingen (debiteuren)	-170	-126
<u>Uitzettingen</u>	<u>24.056</u>	<u>37.066</u>
Kas	49	44
Banksaldi	1.413	248
<u>Liquide middelen</u>	<u>1.462</u>	<u>292</u>

Overig nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen.	837	4.367
<u>Overlopende activa</u>	<u>837</u>	<u>4.367</u>
Balanstotaal activa	197.928	204.390

	31-12-2025	31-12-2024
Vaste passiva		
Algemene reserve	55.185	41.458
Bestemmingsreserve	20.481	18.063
Gerealiseerd resultaat	7.968	16.439
<u>Eigen vermogen</u>	<u>83.634</u>	<u>75.960</u>
<u>Voorzieningen</u>	<u>17.795</u>	<u>13.988</u>
Onderhandse leningen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	61.160	76.507
- openbare lichamen	300	600
Waarborgsommen	86	119
<u>Vaste schulden</u>	<u>61.546</u>	<u>77.226</u>
Vlottende passiva		
Overige schulden	14.405	19.083
<u>Netto vlottende schulden korter dan één jaar</u>	<u>14.405</u>	<u>19.083</u>
Ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, uitgesplitst naar:		
- Europese overheidslichamen	0	0
- het Rijk	0	0
- overige Nederlandse overheidslichamen	20.483	18.121
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van het volgende begrotingsjaar komen	65	12
<u>Overlopende passiva</u>	<u>20.548</u>	<u>18.133</u>
Balanstotaal passiva	197.928	204.390

Toelichting op de balans

ACTIVA

Bij de inrichting van het nieuwe financiële pakket is gecontroleerd of alle vaste activa juist categoriseert zijn. Hierbij zijn wijzigingen doorgevoerd. Hierdoor wijkt de specificatie af van de jaarrekening 2024. In onderstaand overzicht zijn de wijzigingen op totaal niveau inzichtelijk gemaakt.

	Boekwaarde per 31-12-2024 volgens gewijzigde indeling	Boekwaarde Per 31-12-2024 Volgens jaarstukken 2024
Immateriële vaste activa	0	93
Investerings met een economisch nut	80.593	86.322
Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	25.905	22.536
Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	13.625	11.172
Totaal	120.123	120.123

In 2025 is de indeling van alle vaste activa gecontroleerd en zijn waar nodig categorieën aangepast. Dit heeft geen effect gehad op de methode van afschrijving van de betreffende activa. De jaarrekening 2025 sluit dus op de indeling per categorie niet aan met de jaarrekening 2024. Dit heeft geen impact op de gehanteerde afschrijvingstermijn of methode.

Immateriële vaste activa

De post immateriële vaste activa wordt onderscheiden in:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde Per 31-12-2024
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio	-	-
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	337	-
Bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-
Totaal	337	-

Het onderstaande overzicht geeft het verloop weer van de immateriële vaste activa gedurende het jaar 2025:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2025
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	-	345	-	-	8	-	337
Totaal	-	345	-	-	8	-	337

In het boekjaar 2025 zijn verschillende onderzoeken gedaan voor woningbouw impuls. Deze zijn opgenomen als immaterieel vast actief.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Investeringen met een economisch nut	81.337	80.593
Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	25.344	25.905
Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut	15.510	13.625
Totaal	122.191	120.123

Investeringen met een economisch nut

De investeringen met economisch nut kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen	22.451	22.225
Bedrijfsgebouwen	39.114	37.128
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.648	2.969
Vervoermiddelen	1.076	1.265
Machines, apparaten en installaties	4.735	5.138
Overige materiële vaste activa	3.082	2.626
In erfpacht uitgegeven gronden	8.229	9.242
Totaal	81.336	80.593

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut weer:

	Boekwaarde 01-01-2025	Investe- -ringen	Desinves- -teringen	Afschrij- -vingen	Bijdrage n van derden	Afwaar- deringe n	Boekwaarde 31-12- 2025
Gronden en terreinen	22.225	354	0	100	0	28	22.451
Bedrijfsgebouwen	37.128	4.007	0	1.520	501	0	39.114
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	2.969	198	0	519	0	0	2.648
Vervoermiddelen	1.265	0	0	189	0	0	1.076
Machines, apparaten en installaties	5.138	210	0	592	21	0	4.735
Overige materiële vaste activa	2.626	664	0	169	38	0	3.083
In erfpacht uitgegeven grond	9.242	0	1.013	0	0	0	8.229
Totaal	80.593	5.433	1.013	3.089	560	28	81.336

Het grootste deel van de desinvestering onder erfpacht uitgegeven gronden bedragen percelen die tegen de oorspronkelijke uitgifteprijs zijn overgenomen door de erfpachter.

De bijdrage door derden betreffen voor een deel bijdrage aan stikstofcompensatie voor het project Steenenburg door de mede projectontwikkelaars en ontvangst van diverse subsidies.

De afwaarderingen van gronden heeft betrekking op een mutatie van de verliesvoorziening van het complex Schoolstraat Drunen. Het betreft hier grond die op termijn bestemd is voor gebiedsontwikkeling door de gemeente groot € 28.000. Deze mutatie in de voorziening betreft een bijstorting in de voorziening voor het complex Schoolstraat Zuid (van Delft). Dit complex voldoet aan de criteria uit het BBV om te kwalificeren als “warme gronden”. Voor dit complex wordt jaarlijks een exploitatieberekening gemaakt om haalbaarheid te bepalen en ook de hoogte van de verliesvoorziening te bepalen.

De gronden en terreinen kunnen als volgt uitgesplitst worden:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- vingen	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen [oud]	22.155	324		100	0	22.379
Subtotaal	22.155	324		100	0	22.379
Gronden bestemd voor gebiedsontwikkeling op termijn						
Schoolstraat Zuid (van Delft), Drunen [voorheen NIEGG]	2.213	30				2.243
Verliesvoorziening Schoolstraat Zuid (van Delft)	-2.143				-28	-2.171
Subtotaal	70	30			-28	72
Totaal	22.225	384		100	-28	22.451

De gronden die bestemd zijn voor gebiedsontwikkeling op termijn door de gemeente worden hieronder kort toegelicht:

Schoolstraat Zuid (van Delft): de gemeente kocht deze locatie in het verleden om bedrijfsactiviteiten in het centrum van Drunen te verminderen. Na verloop van een overeenkomst met een ontwikkelaar heeft de gemeente ingezet op de realisatie van grotendeels sociale woningbouw op de betreffende locatie. Dit kan in combinatie met sociale woningbouw op een aangrenzend perceel van de woningcorporatie. De resterende netto boekwaarde (gecorrigeerd voor verliesvoorziening) kan nog worden terugverdiend. Naar aanleiding van de actualisatie van de exploitatieopzet is de benodigde verliesvoorziening toegenomen. De verliesvoorziening nam met € 28.000 toe als gevolg van toenemende kosten (hogere inflatie in het afgelopen jaar) en de verhoging van de bijdrage per woning voor bovenwijkse voorzieningen.

De in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2025	Cumulatief besteed t/m 2025
Vervangingsinvesteringen automatisering 2024	200	27	200
De Groene Bogen nieuwbouw	812	406	418
Verduurzaming SZ de Kubus	2.782	-151	2.688
Led verlichting SC Elshout voetbal	60	0	50
Led verlichting SC Elshout handbal	15	0	9
Led verlichting Vlijmense Boys	68	0	54
Led verlichting VV Nieuwkuijk	75	0	75
Led verlichting VV Haarsteeg	132	0	106
Led verlichting FC Drunen	64	0	46
Led verlichting HHC	31	9	19
Led verlichting DAK	52	14	29
Led verlichting Avanti	16	0	0
Verduurzamen VV Haarsteeg 2024	148	0	0
Verduurzamen HHC 09 2024 installaties	79	10	18
Verduurzamen Avanti 2026 bouwkundig	129	30	30
Verduurzamen VV Nieuwkuijk 2024 bouwkundig	556	3	4
Voorste Venne Vennezaal	750	101	669
Depôt streekarchief	3.449	1.735	1.857
Baggeren Elshoutse Wielen	628	164	51
Verduurzaming Demerrondeel 2028	112	0	0
Verduurzaming veerpoort 2028	98	0	0
MFA Oudheusden	7.013	-73	668
Buitenruimte Kasteellaan	317	280	280
MFA Elshout	1.385	53	53
Verduurzaming De Stulp 2024	573	53	60
Verduurzaming aula begraaf Drunen 2027	31	0	7
Verduurzaming aula Heusden 2027	31	10	10
Berekening VV Haarsteeg	18	18	18
Renovatie bijveld 1 VV Haarsteeg	73	71	71
Asfalt handbalveld SC Elshout	110	100	100
Vervangen tegelvloeren Die Heygrave	224	148	243
Vervanging audiovisueel apparatuur raadszaal	150	136	136
Centrale huisvesting	27.856	0	0
Vervangingsinvestering automatisering 2025	349	117	117
Vervanging voertuigen buitendienst	495	0	0
Herinrichting begraafplaats Duynhaeghe	29	29	29
Percelen Wolput-Mortelweg Vlijmen	800	308	308
Nieuwbouw maatschappelijk cluster in de Grassen	1.176	0	0

In erfpacht uitgegeven gronden

Op 31 december 2025 zijn in totaal negentien percelen bouwgrond uitgegeven in erfpacht. In 2025 zijn er percelen op 't Hoog I, Nassaulaan en de woonwagenlocatie Nassaulaan Vlijmen uit de erfpacht gegaan omdat de erfpachter het perceel heeft gekocht. Daarnaast is/was ook zwembad 't Run in erfpacht uitgegeven. Deze erfpachtpercelen bevinden zich in de volgende gebieden:

	Aantal 31-12- 2024	Toename 2025	Afname 2025	Aantal 31-12-2025	Waarde eerste uitgifte *€ 1.000
Hoog I	7		1	6	4.492
Dillenburg	3				868
Geerpark	1				191
Metal Valley	3				2.349
Nassaulaan	1		1	0	
locatie Sportlaan	2				144
Locatie Kavelingenweg	1				78
Locatie Nassaulaan	3		1	2	104
Zwembad 't Run	1				3
Totaal	22		3	19	8.229

Investerings met een economisch nut, waarvoor een heffing kan worden geheven

De investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven, kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Gronden en terreinen	366	331
Bedrijfsgebouwen	1.618	1.656
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	21.019	21.535
Machines, apparaten, installaties	491	526
Overige materiële vaste activa	1.851	1.857
Totaal	25.344	25.905

Het onderstaand overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven weer:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investeren -ringen	Desinvesteringen	Afschrijven -vingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2025
Gronden en terreinen	331	35					366
Bedrijfsgebouwen	1.656			38			1.618
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	21.535	2.446		515	176	2.271	21.019
Machines, apparaten en installaties	526			36			490
Overige materiële vaste activa	1.857	19		15	10		1.851
Totaal	22.905	2.500	0	604	186	2.271	25.344

Wanneer onder bijdragen van derden bedragen zijn opgenomen zijn dit de inkomsten die direct gerelateerd zijn aan de investering. Onder de afwaarderingen zijn de investeringen vermeld die rechtstreeks uit de voorziening vervanging riolering gedekt worden.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in onderstaand overzicht vermeld.

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2025	Cumulatief besteed t/m 2025
Veldrenovatie MHCD	537	43	457
Veldrenovatie VMHC	616	37	515
Veldrenovatie RKVV Nieuwkuijk	783	-111	666
Veldrenovatie Nieuwkuijk jeugd	173	30	155
Veldrenovatie VMHC miniveld	104	20	94
Watersysteem spoorlaan	99	0	0
Watermaatregelen Oranjeveld	153	3	67
Vervangen gemalen 2023	3.119	2.280	2.451
Waterberging Elshout	176	3	336
Waterberging Vlijmen	480	17	17
Wadi Venne Oost	82	8	8

Investerings met een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- ringen	Desinves- teringen	Afschrij- -vingen	Bijdrage n van derden	Afwaar- deringe n	Boekwaarde 31-12- 2025
Gronden en terreinen	0	430	430	0	0	0	0
Bedrijfsgebouwen	37	52	0	12	23	0	53
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.321	947	0	287	4	0	12.977
Machines, apparaten en installaties	656	419	0	24	0	0	1.051
Overige materiële vaste activa	610	974	0	10	145	0	1.429
Totaal	13.624	2.821	430	333	172	0	15.510

Onder bijdragen van derden zijn de inkomsten zoals subsidies van bijvoorbeeld rijk en provincies opgenomen die direct gerelateerd zijn aan de investering.

De desinvestering betreft de afwikkeling van de grond van de brandweerkazerne.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut betroffen:

	Beschikbaar gesteld krediet	Werkelijk besteed in 2025	Cumulatief besteed t/m 2025
Gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL)	112.211	139	4.191
Werkzaamheden bv Flexwoningen Hoge Heide	390	11	47
Mitigerende maatregelen Vijfhoevenlaan	8.186	-44	369
Jac. v/d Meijdenstraat	327	4	317
Fietspad Tuinbouwweg-Oost	6.725	110	138
Verkenning Kennedybrug	75	0	26
Basispark de Schroef	381	39	107
Beweeg- en ontmoetlocatie 2023-2025	1.057	425	425
Beweeg- en ontmoetlocatie 2026-2027	854	0	0
Herinrichting locatie Kavelingweg	132	0	132
Herinrichting locatie Sportlaan	373	0	312
Herinrichting locatie Parallelweg Heesbeen	400	0	413
Herinrichting locatie Nassaulaan	689	0	260
Bermverstevingen 2024	250	70	70
vervanging lichtmasten 2024	437	276	276
vervanging armaturen 2024	563	141	186
Pumptrack Nieuwkuijk	169	7	164
Herinrichting Vismarkt	488	181	181
Verkeersmaatregelen Elshout	95	98	98
Herinrichting Sportpark De Hoge Heide	62	19	19
Woningbouw Drunen/onderzoekskosten	500	0	0
Buitengymzaal Drunen	530	495	500
Ontwikkeling Gemeint 3 Vlijmen	300	35	35
Herstel stabiliteit Vestingwallen	180	51	51
Nieuwbouw maatschappelijk cluster in de Grassen - Kosten zorgcluster in de Grassen	166	13	13

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2024	Investe- -ringen	Desinves- -teringen	Afschrij- vingen/af- lossingen	Afwaar- deringe n	Boekwaarde 31-12- 2025
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	520					520
- Gemeenschappelijke regelingen	0					
- overige verbonden partijen	0					
Leningen aan:	0					
- woningbouwcorporaties	4.931			225		4.706
- deelnemingen	0					
- overige verbonden partijen	0					
Overige langlopende leningen	991	545		16		1.520
Totaal	6.442	545		241		6.746

Van de bovenstaande financiële vaste activa wordt geen afstoting overwogen.

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De deelnemingen in de Bank Nederlandse Gemeenten en Brabant Water zijn in 2025 niet gewijzigd. Op 20 december 2022 is door de gemeenteraad besloten om een bedrag van € 1.230.660 beschikbaar te stellen voor deelname aan de besloten vennootschap Publiek Ontwikkelbedrijf REKS. In 2024 is op verzoek hiervan € 387.000 gestort, in 2025 heeft bijstorting plaatsgevonden.

Leningen aan woningbouwcorporaties

Het betreft hier een verstrekte geldlening aan de woningbouwvereniging Woonveste die is verstrekt bij de realisatie van de multifunctionele accommodatie Caleidoscoop.

Overige langlopende leningen

Het uitstaande saldo van de overige langlopende leningen is als volgt te specificeren:

	Ultimo 2024	Ultimo 2025
Kredietbank	350	350
Diverse startersleningen (eerste tranche)	15	15
Diverse startersleningen tweede tranche	263	808
Hart voor Haarsteeg	360	345
Leningen corona noodhulp	3	2
Totaal	991	1.520

Vorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	Boekwaarde 31-12-2025	Verlies- voorziening	Balanswaarde 31-12-2025	Balanswaarde 31-12-2024
Onderhanden werk	36.834	-3.270	33.564	28.529
Gereed product en handelsgoederen	5	-	5	-9
Totaal	36.839	-3.270	33.569	28.520

Het onderhanden werk bestaat uit de bouwgronden in exploitatie. Het verloop hiervan is in 2025 als volgt:

Complex	Boek- waarde 31-12- 2024	Uitgav en	In- komst en	Inzet ver- lies- voor- zie- ning	Tuss en- tijds winst - nem ing	Admini- stratieve afwikke- ling	Boek- waarde 31-12- 2025	Voor- ziening 31-12- 2025	Balans - waard e 31- 12- 2025
De Grassen, Vlijmen	23.311	3.357	72	-	-	-	26.596	-	26.596
Geerpark, Vlijmen*	-4.948	3.466	1.104				-2.586	721	-3.307
Von Suppéstraat	273	15	-		4		292	-	292
De Gorsen Elshout	1.166	7	81				1.092	306	786
Nassaudwarsstraat nabij 3	494	7	-				501	92	409
Het Hoog I	-170	0	-		5		-165	-	-165
Het Hoog II	2.425	26	79		-14		2.358	-	2.358
Dillenburglocatie, Drunen	124	58	430			-248	0	-	0
Grotestraat/Verdoo rn Heesbeen	459	117	169				407	234	173
Steenenburg	7.172	3.319	3.480				7.011	3.314	3.697
Metal Valley (SAPA, Drunen/ Groene Woud Noord-West)	3.466	174	920		5		2.725	-	2.725
Totaal	33.772	10.546	6.335		0	-248	38.231	4.667	33.564
Correctie grondwaarde Geerpark*									-3.270
Nog te maken kosten									46.916
Nog te verwachten opbrengsten									89.469
Verwacht exploitatieresultaat									- 12.259

* Dit is zowel de eigen grondexploitatie Geerpark (Boekwaarde 31-12-2024 € 897.000 en 31-12-2025 € 684.000) als het gemeentelijk aandeel in de gezamenlijke grondexploitatie met Woonveste (Boekwaarde 31-12-2024 € -5.845.000 en 31-12-2025 € -3.270.000).

Nadere toelichting op waardering en resultaatbepaling grondexploitaties

Voor grondexploitaties geldt een aantal bijzondere grondslagen van waardering en resultaatbepaling. De grondexploitatie wordt in principe gewaardeerd op netto-vervaardigingskosten (kosten minus gerealiseerde opbrengsten). Ultimo 2025 geldt deze waardering eveneens voor een complex dat is opgenomen onder de materiële activa onder het kopje "Grond bestemd voor gebiedsontwikkeling op termijn door de gemeente" (voorheen NIEGG). Voor dit complex is ook een haalbaarheidstoets gemaakt in de vorm van een globale exploitatieberekening (GE), waarbij in lijn met het BBV geen rente is toegerekend.

De resultaten van de grondexploitaties worden op eindwaarde berekend. Wanneer een dergelijke exploitatieberekening per balansdatum een verlies laat zien wordt de verliesvoorziening gevormd op basis van de eindwaarde voor deze verlieslatende complexen. Ultimo 2025 blijkt dat de eerder gevormde verliesvoorzieningen, in totaal, toereikend zijn en dat een bedrag van ongeveer € 566.000 vrij kan vallen. Voorgesteld wordt bij de resultaat-bestemming van de jaarrekening om de mutaties van de verliesvoorzieningen grondexploitaties als onderdeel van het resultaat van de jaarrekening ten gunste van de algemene reserve te brengen.

Bij een voordelige exploitatieberekening (winst) gebeurt winstneming conform de hiertoe bepaalde richtlijnen binnen de BBV (Besluit, begroting en verantwoording). Deze winstneming houdt in dat het percentage van de gerealiseerde kosten vermenigvuldigd met het percentage van de gerealiseerde opbrengsten vermenigvuldigd dient te worden met het verwachte positieve resultaat (na aftrek van het verwacht effect van projectgebonden risico's). Dit vormt jaarlijks de basis voor de winstneming.

In 2025 bedroeg het positieve resultaat op winstnemingscomplexen € 249.000 waarmee tot en met eind 2025 in totaal voor € 10,7 miljoen aan winst is genomen op winstgevende complexen. De opbouw is afgerond als volgt:

- Metal Valley € 5.000 winstneming in 2025, totaal genomen tot en met 2025 € 888.000;
- Hoog I € 5.000 winstneming in 2025, totaal genomen tot en met 2025 € 6.439.000;
- Hoog II € 14.000 winstneming in 2025 teruggenomen, totaal winst tot en met 2025 € 658.000;
- In het complex De Grassen zijn nog geen winstnemingen mogelijk vanwege de hoogte van de resterende risico's;
- Von Suppéstraat € 4.000 winstneming in 2025, totaal genomen tot en met 2025 € 40.000.

Het complex Dillenburg is in 2025 administratief afgewikkeld waarbij na eerdere winstnemingen nog een positief resultaat van € 248.000 kon worden gerealiseerd. In eerdere jaren was op dit complex al eerdere winstnemingen € 2.436.000 aan winst genomen.

In het kader van de jaarafsluiting zijn alle exploitatieopzetten herrekend/geactualiseerd. Voor de herziening van deze exploitatieopzetten van de diverse grondexploitaties per 1 januari 2026 zijn, in de raadsvergadering van 17 december 2025, een aantal uitgangspunten door de raad vastgesteld:

- basis voor de grondexploitatieberekening is de boekwaarde op 1 januari 2026;
- kosten en opbrengsten worden berekend met als prijspeildatum 1 januari 2026;
- rekening houdend met de regelgeving volgens de commissie BBV, wordt een rentepercentage van 0,95% meerjarig gehanteerd. Voor de gezamenlijke grondexploitatie Geerpark (samen met de stichting Woonveste) geldt een rente van 4%;
- fondsvorming: voor de fondsvorming zijn de vastgestelde bedragen uit het Programma kostenverhaal gemeente Heusden 2026 van toepassing voor plannen waarvan de bestemming na 2025 is gewijzigd. Voor plannen waarvan de bestemming eerder werd

gewijzigd zijn de bedragen uit de eerdere nota's kostenverhaal van toepassing of bedragen die voor de vaststelling van die Nota nog werden toegepast. Daarnaast kan een fondsbijdrage van toepassing zijn voor plannen met minder sociale huurwoningen dan op grond van de Woonzorgvisie is vereist;

- voor de berekening van de plankosten wordt een reële raming gemaakt met als referentie de plankostenscan volgens de Omgevingswet. De uitkomst hiervan bevat de kosten voor planvorming en voorbereiding en toezicht (o.a. interne uren);
- in de kostenramingen voor bouw- en woonrijpmaken en sloopkosten wordt rekening gehouden met onvoorziene zaken in de uitvoeringen. Hiertoe worden (over het algemeen) de ramingen verhoogd met 10%;
- de geraamde kosten in de grondexploitaties vastgesteld in 2025 zijn met 4% geïndexeerd naar prijspeil 1 januari 2026 (onder andere sloopkosten, plankosten, bouw- en woonrijpmaken), waarbij de plankosten in het jaar 2025 met 4% zijn geïndexeerd;
- vanaf 2026 tot einde planperiode wordt uitgegaan van een indexatie van de kosten van 2%;
- vanaf 2026 tot einde planperiode wordt uitgegaan van een indexatie van de opbrengsten voor:
 - woningbouwkavels: 2% meerjarig;
 - bedrijfskavels: 2% meerjarig;
- de richttermijn voor de maximale duur (resterende looptijd) van grondexploitaties is tien jaar.

Daarnaast is bij de herzieningen van alle grondexploitaties rekening gehouden met de door de raad en het college voor 2026 vastgestelde grondprijzen voor de uitgifte van bouwrijpe grond voor woningbouw en bedrijventerreinen.

De complexe en langdurige processen rondom projecten, brengen risico's met zich mee. Dit kan leiden tot tegenvallende resultaten, waardoor verliezen hoger uit kunnen vallen dan verwacht. Verliezen zijn afgedekt met voorzieningen. Voor winstgevende complexen kunnen de risico's ook deels worden afgedekt met geraamde winsten. Wanneer voorzieningen ontoereikend blijken, moet het gemeentelijk weerstandsvermogen toereikend zijn om aanvullende verliezen op te kunnen vangen. Bij de totstandkoming van de jaarrekening 2025, zijn nieuwe risicoanalyses opgesteld om het mogelijke effect van optredende risico's in beeld te brengen. De uitkomsten vormen input voor de paragraaf weerstandsvermogen en de paragraaf grondbeleid bij de jaarrekening.

Risicobeoordeling bij de jaarrekening 2025

Ook dit jaar is gekeken naar de algemene risico's op de onderdelen prijs, vertraging en programma. Aanvullend zijn meer project specifieke risico's per project in beeld gebracht.

Algemene risico's en projectspecifieke risico's

De algemene risico's zijn doorgerekend voor zover relevant voor alle projecten. Voor projecten waar de algemene risico's op grond van overeenkomsten (deels) bij derden liggen is (deels) geen rekening gehouden met de algemene risico's. Daarnaast zijn ook de project specifieke risico's in beeld gebracht.

De Toelichting grondexploitaties 2025 en de paragraaf weerstandsvermogen geven een nadere onderbouwing van de gesignaleerde risico's. Niet alle risico's treden tegelijk op. Op basis van de kans van optreden, is een benodigde buffer in het weerstandsvermogen voor grondexploitaties berekend van € 7 miljoen. Dit voor het geval de werkelijke verliezen hoger uitvallen dan het verlies waarvoor voorzieningen zijn gevormd. Daarmee zijn de risico's vanwege de grondexploitaties afdoende afgedekt.

Van het gereed product en handelsgoederen is de specificatie:

	31-12-2025	31-12-2024
Voorraad eigen verklaringen	5	-9
Totaal	5	-9

Uitzettingen < 1 jaar

	Boekwaarde 31-12-2025	Voorziening oninbaarheid	Balanswaarde 31-12-2025	Boekwaarde 31-12-2024
Vorderingen op openbare lichamen	8.730		8.730	7.580
Verstrekke kasgeldleningen aan openbare lichamen (cf. Wet fido)				
Overige verstrekke kasgeldleningen				
Uitzettingen in Rijks schatkist	18.030		18.030	34.295
Rekening-courant verhouding met het Rijk				
Rekening-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen				
Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier				
Overige vorderingen	6.196	-170	6.026	2.772
Overige uitzettingen				
Totaal	32.956	-170	32.786	44.647

Onder de vorderingen op openbare lichamen is tevens de vordering uit hoofde van compensabele BTW opgenomen. De uitzettingen in rijks schatkist betreft de uitgezette middelen in het kader van schatkistbankieren. Onder de overige vorderingen zijn de debiteuren van de gemeente opgenomen, inclusief belastingdebiteuren. Gedurende het jaar zijn daarvoor in aanmerking komende oninbare posten afgeboekt. Bij de vorderingen op openbare lichamen is geen post oninbaar geboekt omdat dit overheidsinstanties betreft waarbij de kans op oninbaarheid nihil is.

Schatkistbankieren

Voor schatkistbankieren geldt dat het drempelbedrag vanuit de Wet Fido vanaf 1 juli 2021 2% van het begrotingstotaal bedraagt. Per 1 juli 2021 is het drempelbedrag verhoogd tot 2% deze drempel is ook in 2025 van toepassing. Het begrotingstotaal van de uitgaven voor het jaar 2025 is € 144.799.000, hieruit is te berekenen dat het drempelbedrag € 2.991.000 bedraagt. Het gemiddeld bedrag aan middelen dat in het kader van het drempelbedrag door de gemeente buiten 's Rijks schatkist is aangehouden is per kwartaal:

Kwartaal 1: € 530.380
 Kwartaal 2: € 397.289
 Kwartaal 3: € 547.760
 Kwartaal 4: € 469.448

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Kassaldi	49	44
Banksaldi	1.413	248
Totaal	1.462	292

Afhankelijk van een positief of negatief saldo van de bankrekening valt deze onder de liquide middelen (bij een positief saldo) of onder de kortlopende schulden (bij een negatief saldo) aan de creditzijde van de balans.

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt onderscheiden worden:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	0	0
- overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	837	4.367
Totaal	837	4.367

Eigen vermogen

Tot het eigen vermogen van de gemeente worden gerekend het totaal per 31 december van alle reserves en het resultaat over het jaar. Zowel algemene als bestemmingsreserves worden tot het eigen vermogen gerekend. De reden hiervoor is dat alle reserves door de gemeente vrij kunnen worden aangewend, en een eerder vastgestelde bestemming altijd door de raad kan worden gewijzigd.

Het in de balans opgenomen eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Algemene reserve	55.185	41.458
Bestemmingsreserves	20.481	18.063
Gerealiseerd resultaat	7.968	16.439
Totaal	83.634	75.960

De jaarrekening 2025 sluit met een gerealiseerd voordelig resultaat van afgerond € 7.968.000. Overeenkomstig het Besluit begroting en verantwoording Gemeenten en Provincies is dit saldo afzonderlijk op de balans opgenomen. Het verloop van alle reserves in 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2024	Toe- voeging	Ont- trekking	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Mutaties binnen reserves	Boekwaarde 31-12-2025
Algemene reserve	41.458	262	1.974	16.439	-1.000	55.185
(Buiten)onderhoud scholen	1.048	146				1.194
Vervanging lichtmasten	727					727
Uitvoering baggerplan	1.029	100	227			902
Bovenwijkse voorzieningen	3.338	164				3.502
Reserve bouw sociale huurwoningen	80	111			1.000	1.191
Reserve bijdragen bedrijven GOL	1.325	136				1.461
Reserve IHP	5.225	1.146				6.371
Reserve onderhoud riolering	364	136				500
Reserve kapitaallasten	4.927		294			4.633
Totaal	59.521	2.201	2.334	16.439	0	75.827

Hierna zijn van alle reserves de aard en de reden vermeld. Tevens zijn de belangrijkste mutaties uit het boekjaar nader toegelicht. Onder “bestemming resultaat” staan de mutaties vermeld uit hoofde van de bestemming van het resultaat van het voorgaande boekjaar. De onttrekking uit de reserve kapitaallasten is een “vermindering in verband met afschrijvingen op activa waarvoor een specifieke bestemmingsreserve is gevormd”. Zie tevens de toelichting hierna.

Algemene reserve

De algemene reserve dient als buffer voor rekeningtekorten en wordt tevens ingezet om het algemeen weerstandsvermogen van de gemeente op peil te houden.

De belangrijkste mutaties in 2025 betroffen:

	Storting	Onttrekking
Verwerking resultaat jaarrekening 2024 conform besluit bij vaststelling jaarrekening	16.439	
Onttrekking i.v.m. budgetoverhevelingen 2024 ==> 2025		1.799
(Tussentijdse) winstnemingen Hoog I, Metal Valley, Dillenburg en Von Suppéstraat	262	
Terugboeking (tussentijdse) winstneming Hoog II		14
Storting vanuit algemene reserve in bouw sociale huurwoning		1.000
Cyclisch boombeheer 2025		150
Vergroenen centrum Drunen		11
Totaal	16.701	2.974

(Buiten)onderhoud scholen

Deze reserve is ingesteld om groot (buiten)onderhoud van schoolgebouwen uit te bekostigen. Met ingang van 1 januari 2015 komt het buitenonderhoud voor rekening van de schoolbesturen zelf. De gemeente blijft verantwoordelijk voor het onderhoud van gymnastiekonderwijs en eventuele calamiteiten aan schoolgebouwen, hiervoor zal een deel van de reserve in stand gehouden worden. Conform de begroting wordt het saldo tussen de geraamde en de werkelijke kosten verrekend met de reserve. In 2025 is de afwijking, groot € 130.000 en ook de ontvangen huur Trefpunt van € 16.000, gestort in de onderhoudsreserve.

Vervanging lichtmasten

De reserve is bestemd voor de vervanging van lichtmasten op basis van de beheerplannen. De vervangingen van lichtmasten en armaturen in 2025 zijn volledig geactiveerd waardoor in 2025 géén mutatie plaatsvindt in de reserve. Deze reserve zou in aanmerking kunnen komen voor omzetting naar een egalisatievoorziening bij het herzien van het onderhoudsplan.

Uitvoering baggerplan

De reserve is ingesteld om de kosten van het baggeren van de watergangen op basis van het baggerplan Heusden 2012-2022 te dekken. Jaarlijks wordt een bijdrage van € 100.000 ten laste van de exploitatie gestort. De werkelijke kosten van het baggeren worden te zijner tijd ten laste van deze reserve gebracht. In 2022 is gestart met de voorbereiding van baggerwerkzaamheden voor Elshoutse wielen. De in 2025 betaalde uitvoeringskosten groot € 198.000 zijn ten laste van deze reserve gebracht. In 2026 worden de laatste kosten gemaakt voor het afvoeren van de baggerspecie uit een van de drie wielen in Elshout. Voor de inventarisatie ten behoeve van het opstellen van het Baggerplan is een bedrag betaald van € 29.000.

Bovenwijkse voorzieningen

De reserve was ingesteld om kosten van bovenwijkse voorzieningen die ontstaan naar aanleiding van de ontwikkeling van bouwlocaties af te dekken.

In de raadsvergadering van 20 december 2022 is het doel van de reserve Bovenwijkse voorzieningen bijgesteld middels een nieuw instellingsbesluit.

Het nieuw geformuleerde doel van de reserve is: "Om bovenwijkse voorzieningen (mede) te kunnen bekostigen worden op grond van de Nota kostenverhaal bijdragen ontvangen bij nieuwbouwwontwikkelingen. Daaronder vallen de bijdragen die worden ontvangen in het kader van de regeling kwaliteitsverbetering landschap. De ontvangen bijdragen moeten worden ingezet in lijn met het doel waarvoor de bijdragen zijn opgehaald." De stortingen in 2025 betreffen de bijdrages uit de lopende grondexploitaties voor € 165.000.

Reserve bouw sociale huurwoningen

In de raadsvergadering van 20 december 2022 is de reserve bouw sociale huurwoningen ingesteld. Het doel van deze reserve is: “Een bijdrage leveren aan de realisatie van voldoende sociale huurwoningen ter ondersteuning van de realisatie van de doelstellingen in de Woonvisie van de gemeente Heusden op het gebied van sociale huur. Door verevening tussen projecten met meer en minder sociale huur dan 30%. Het gaat dan met name om de compensatie van het verschil in grondprijzen (bij sociale huur in vergelijking met commerciële verkoop) en nadrukkelijk niet om bijdragen in onrendabele investeringen (voor wat betreft de stichtingskosten) bij de realisatie van sociale huurwoningen. Op 28 oktober 2025 is een actualisatie en evaluatie van de eerste nota kostenverhaal aan de raad voorgelegd. Hierbij is besloten om € 1.000.000 te storten vanuit de algemene reserve om de bouw van sociale huurwoningen een steun in de rug te geven. Daarnaast is in 2025 € 111.000 gestort vanuit overeenkomst gesloten bij bouwinitiatieven.

Reserve bijdrage bedrijven GOL

Sinds 2014 wordt van bedrijven OZB ontvangen ter financiering van de gebiedsontwikkeling Oostelijke Langstraat (GOL). Voor 2025 bedroeg deze bijdrage € 136.000. Wanneer GOL wordt gestart dan worden deze middelen gestort in de reserve kapitaallasten om de afschrijvingslasten deels af te kunnen afdekken.

Reserve integraalhuisvestingsplan (IHP)

Op 22 februari 2022 heeft de raad ingestemd met de actualisatie van het Integraal Huisvestingsplan onderwijs. In dit plan zijn de toekomstig verwachte investeringsuitgaven voor het upgraden, renoveren of nieuwbouw van de basisscholen binnen de gemeente opgenomen. Het gaat daarbij om forse investeringen waarbij de investeringsvolumes jaarlijks nogal verschillen. Om te voorkomen dat de exploitatie in jaren nauwelijks belast wordt en in andere perioden er piekbelastingen drukken op de exploitatie, is het voor een gelijkmatige druk op de begroting wenselijk om de lasten van het IHP te spreiden over de looptijd van het plan. Het plan zal periodiek worden geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Voor het bepalen van de gemiddelde investeringslast wordt bij actualisatie van het IHP uitgegaan van een periode van 20 jaar. Voor de berekening van kapitaallasten wordt de dan geldende interne rekenrente aangehouden.

Het doel van de reserve is om schommelingen in de exploitatie voor de lasten van investeringen in het basisonderwijs te voorkomen en deze gelijkmatig over de looptijd te verdelen. De reserve wordt gevoed in jaren dat de werkelijke kapitaallasten van de geplande/werkelijk uitgevoerde investeringen lager zijn dan de gemiddelde jaarlast van het plan. Er worden bedragen uit de reserve onttrokken in de jaren dat de werkelijke kapitaallasten van de geplande/werkelijke uitgevoerde investeringen hoger zijn dan de gemiddelde jaarlast van het plan.

De storting in de reserve IHP bedraagt in 2025 € 1.146.000.

Reserve onderhoud riolering

In 2016 is deze reserve in principe opgeheven en is ervoor gekozen om te gaan werken met een tweetal voorzieningen. Gebleken is dat binnen deze voorzieningen niet alle posten kunnen worden ondergebracht en is de Reserve weer geactiveerd en als egalisatiereserve in gebruik genomen. Deze reserve wordt gemuteerd op basis van de verschillen die ontstaan op de exploitatie van de riooltaken (niet zijnde groot onderhoud en het spaardeel voor vervangingen). Op deze wijze blijven van derden verkregen middelen specifiek gereserveerd blijven om in te zetten voor optredende tekorten binnen kosten van het taakveld riolering. Dit zodat de middelen worden ingezet voor het doel waarvoor deze betaald zijn. De reserve heeft een vastgesteld maximum van € 500.000 wat in 2022 is bereikt. In 2024 is een bedrag van € 136.000 onttrokken uit de reserve. In 2025 is de reserve weer aangevuld met 136.000 euro tot het vastgestelde maximum.

Reserve kapitaallasten

Deze reserve is bestemd voor de dekking van de kapitaallasten van investeringen met economisch nut, maar met een maatschappelijk belang. In 2025 heeft er geen storting plaats gevonden. De onttrekking in 2025 betreft de reguliere dekking van afschrijvingen. De specificatie van de saldi ultimo 2024 en 2025 luidt:

Investerings	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Gemeentewerf Drunen	1.885	1.806
Basisschool Olof Palme: uitbreiding	97	90
Upgrading Die Heygrave	202	108
Venkantbrug	97	94
Heidijk	59	57
Passantensteiger	79	76
Bez.centrum/Streekarchief	318	278
Fietsvoorziening Drunen – Elshout	219	207
Plafondafwerking Voorste Venne	155	147
Fietspad Tuinbouwweg	1.813	1.767
Overige investeringen	3	3
Totaal	4.927	4.633

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2025 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 31-12-2024	Toevoeging	Vrijval	Aanwending	Boekwaarde 31-12-2025
Wachtgeld wethouders	245			149	96
Pensioenen wethouders	465	4.600			5.065
WW-premie	80				80
Verlofsparen	173	117			290
Plusuren	304			81	223
Afwikkeling bouwgrondexploitaties	20			20	0
Subtotaal Voorzieningen art 44 lid 1a	1.287	4.717		250	5.754
Onderhoud gemeentelijke gebouwen	1.722	1.906		1.757	1.871
Riolering (groot onderhoud)	0				0
Wegen (onderhoud)	6.359	2.224		1.661	6.922
Achterstallig onderhoud wegen	538				538
Egalisatie afvalstoffenheffing	1.898			442	1.456
Grondwaterbeheer Metal Valley	0	150		50	100
Subtotaal Voorzieningen art. 44 lid 1c	10.517	4.280		3.910	10.887
Riolering (vervangingsinvesteringen)	2.078	1.215		2.271	1.022
Subtotaal Voorzieningen art. 44 lid 1d	2.078	1.215		2.271	1.022
Herstel kerkgebouwen voormalige gemeente Heusden	65				65
Erfenis Weimar instandhouding Museum	41				41
Subtotaal Voorzieningen art 44 lid 2	106				106
Totaal	13.988	10.062		6.381	17.795

In de kolom "Vrijval" zijn de bedragen opgenomen welke ten gunste van de rekening van baten en lasten zijn vrijgevallen. Alle aanwendingen van de voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht. Hierna zijn van alle voorzieningen de aard en de reden vermeld. Tevens zijn de belangrijkste mutaties in de voorzieningen nader toegelicht.

Wachtgeld wethouders

De voorziening is bestemd voor dekking van geldelijke verplichtingen aan voormalig wethouders. De voorziening is ultimo 2025 op peil voor de bestaande verplichtingen.

Pensioenen wethouders

Als gevolg van gewijzigde regelgeving is een voorziening gevormd voor de verplichtingen uit hoofde van de pensioenregeling voor wethouders (APPA). Op 13 december 2016 heeft het ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een circulaire gepubliceerd op basis waarvan de waarde van de pensioentoezeggingen wordt berekend voor wethouders die aangetreden zijn na 1-1-2015. Jaarlijks worden voor de rechthebbenden berekeningen gemaakt om de voorziening toereikend te laten zijn. In 2028 worden de pensioenen ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Om ervoor te zorgen dat de huidige opgebouwde pensioenen kunnen worden overgebracht naar het nieuwe pensioenstelsel, is er gekozen voor zogenaamde affinanciering van de bestaande pensioenen. Dit houdt in dat het op papier al gereserveerde bedrag voor de pensioenuitkering als het ware naar voren wordt gehaald en eenmalig via een collectieve waardeoverdracht wordt overgedragen aan pensioenfondsen ABP. Dit betekent voor de Gemeente Heusden een eenmalige storting in de voorziening pensioenen van € 4.526.000

WW-premie

Deze voorziening is gevormd in 2018 met als doel het repareren van de versoberingen van de WW. De ingehouden werknemerspremie is tot en met 2024. In 2025 is géén inhouding geregistreerd en daarom ook niets gestort. Wanneer tot uitkering moet worden overgegaan worden deze uitkeringen ten laste van deze voorziening gebracht.

Verlofsparen

In artikel 6.3 van de CAO voor gemeentebestuurders is geregeld dat er een mogelijkheid is voor verlofsparen. De opgebouwde tegoeden worden binnen deze voorziening geregistreerd. In 2025 is er €117.000 gestort in de voorziening.

Plusuren

In de 2e berap 2024 is aangegeven dat er een “stuwmeer” aan plusuren is ontstaan waar feitelijk een voorziening voor moet worden getroffen. De waarde van deze plusuren is gecijferd op € 304.000 waarvoor nu deze voorziening is gevormd. In 2025 is een vrijval van de voorziening van € 81.000.

Afwikkeling bouwgrondexploitaties

In 2025 is het laatste complex (van Lennepstraat) waar nog een mogelijkheid was om planschade te claimen afgewikkeld. Hierdoor is een bedrag van € 20.000 vrijgevallen waarmee de voorziening op € 0 komt.

Onderhoud gemeentelijke gebouwen

In 2023 is het beheerplan gemeentelijke gebouwen geactualiseerd en vastgesteld. Vanuit de exploitatie is in 2025 €1.906.000 gestort. Het in 2025 uitgevoerde onderhoud vertegenwoordigde een bedrag van €1.757.000.

Riolering, toelichting algemeen

Bij het vaststellen van de nota reserves en voorzieningen is de toen bestaande reserve riolering omgezet naar een voorziening. In 2018 is het waterplan vastgesteld waarbij besloten is te gaan werken met een spaarvoorziening voor vervangingsinvesteringen. Inmiddels is duidelijk dat er binnen de rioolheffing drie componenten zijn die een eigen behandeling vragen. Dit zijn de componenten “sparen” voor vervanging; “egalisatie kosten” voor groot onderhoud en exploitatie. Om deze componenten afzonderlijk te kunnen monitoren is er nu voor gekozen om de reeds gevormde voorziening Riolering om te vormen naar een voorziening riolering (vervangingsinvesteringen) en een nieuwe voorziening riolering (groot onderhoud) toe te voegen. Daarnaast is voor de exploitatie een egalisatiereserve Riolering ingesteld.

Riolering, groot onderhoud

In deze voorziening wordt het berekende saldo van de groot onderhoudscomponent binnen de geraamde rioolheffing en de werkelijke uitvoeringskosten gestort of onttrokken. Deze voorziening dient als egalisatie voor de verschillende jaren. Deze voorziening is in 2019 gevoed door een eenmalige onttrekking van € 500.000 uit de eerder gevormde voorziening riolering (vervangingsinvestering) zodat binnen deze voorziening een “buffer” is gecreëerd. In 2025 heeft geen mutatie plaatsgevonden omdat stand van de voorziening nihil is.

Afvalstoffenheffing

Bij het vaststellen van de jaarrekening 2020, op 6 juli 2021, is deze voorziening gevormd. In deze voorziening wordt het berekende verschil tussen de baten en de lasten van de exploitatie van de afvalverwijdering en –verwerking gestort of onttrokken. In 2025 is een bedrag van € 442.000 onttrokken.

Grondwaterbeheer Metal Valley

Op grond van een 4 partijen overeenkomst gebiedsgericht grondwaterbeheer, is de gemeente gebiedsbeheerder van Metal Valley. De storting bedraagt bijdragen van de 4 partijen om de kosten van het grondwaterbeheer te dekken. De vrijval bestaat uit kosten die gemaakt zijn voor het grondwaterbeheer. Mocht de bijdragen niet dekkend zijn voor alle kosten wordt een bijbetaling gevraagd aan de partijen.

Voorziening wegen

Voor het groot en klein onderhoud van wegen is de bestemmingsreserve Onderhoud Wegen omgezet naar een voorziening onderhoud wegen. Op basis van het in 2019 vastgesteld beheerplan is er een financiële doorvertaling en een uitvoeringsplan voor het onderhoud van wegen voor de periode 2019 tot en met 2028. In 2025 is een bedrag van € 2.224.000 gestort in de voorziening, In 2025 is een bedrag van € 1.661.000, voor de kosten van onderhoud wegen en de kosten van groot onderhoud in de integrale projecten, ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening achterstallig onderhoud wegen

Bij de vaststelling van het Beleidsplan wegen in de raad van 27 september 2022 is deze voorziening gevormd. Uit deze voorziening wordt gedekt het achterstallig onderhoud van de asfaltwegen die in het voorstel uit het beleidsplan het niveau D hebben. Deze voorziening is in principe kortstondig omdat het achterstallig onderhoud moet worden ingelopen. In 2025 zijn er geen werkzaamheden uitgevoerd die ten laste van de voorziening komen.

Riolering, vervangingsinvesteringen

Uit deze voorziening worden nieuwe vervangingsinvesteringen gedekt zoals deze in het Waterplan en de begroting zijn voorzien. De investeringen die in 2025 zijn afgedekt zijn: Jhr La Courtstraat (Vlijmen), Nassaulaan (Vlijmen) , Reconstructie Christinastraat eo (Oudheusden), Wadi Venne Oost (Drunen), gemalen en waterberging Vlijmen. Voeding van de voorziening is op basis van het waterplan en bedroeg in 2025 € 1.201.000.

Herstel kerkgebouw voormalige Gemeente Heusden

Deze voorziening is bestemd voor verstrekking van bijdragen voor herstel kerkgebouwen in de voormalige gemeente Heusden.

Erfenis Weimar instandhouding museum

De gemeente Heusden heeft met het aanvaarden van de erfenis de voorwaarden geaccepteerd die aan de besteding zijn gesteld. Volgens het BBV behoren de van derden verkregen middelen, die specifiek besteed moeten worden, tot de voorzieningen.

Schulden > 1 jaar

De onderverdeling van de in de balans opgenomen langlopende schulden is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Obligatieleningen		0
Onderhandse leningen		
- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	61.160	76.507
- binnenlandse bedrijven		
- openbare lichamen als bedoeld in de Wet financiering decentrale overheden	300	600
- overige binnenlandse sectoren		0
- buitenlandse instellingen		0
Subtotaal	61.460	77.107
Door derden belegde gelden		0
Waarborgsommen	86	119
Verplichtingen uit hoofde van financial leaseovereenkomsten		0
Totaal	61.546	77.226

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de vaste schulden met een looptijd langer dan één jaar over het jaar 2025:

	Saldo 31-12- 2024	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12- 2025
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen	77.107		15.647	61.460
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen	119	15	49	86
Hiervan onder vlottende passiva verantwoord				
Verplichtingen uit hoofde van financial leaseovereenkomsten				
Totaal	77.226	15	15.696	61.546

Over het boekjaar is ca € 1,2 miljoen aan rentelasten verantwoord op bovenstaande schuld (2024: € 1,5miljoen).

Schulden < 1 jaar

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt gespecificeerd worden:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen als bedoeld in artikel 1, onderdeel a, van de Wet financiering decentrale overheden	0	0
Overige kasgeldleningen	0	0
Banksaldi	0	0

Overige schulden	14.405	19.083
Totaal	14.405	19.083

De overige schulden bestaan uit:

	Boekwaarde Per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
Crediteuren	5.189	6.746
Te betalen salarissen/premies ABP/IZA en loonheffing	2.176	2.062
Nog te betalen kosten	7.040	9.780
Te betalen ondernemers BTW	0	495
Totaal	14.405	19.083

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	Boekwaarde per 31-12-2025	Boekwaarde per 31-12-2024
- Verplichtingen die in het boekjaar zijn opgebouwd en die in een volgend jaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	0	0
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende boekjaren	20.483	18.121
- Overige vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende boekjaren komen	65	12
Totaal	20.548	18.133

De in de balans opgenomen van EU, rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren kunnen als volgt worden gespecificeerd:

Specificatie ontvangen voorschotten (bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2024	Besteed	Ontvangen	Saldo 31-12-2025
SISA D8 SPUK Onderwijsachterstandenbeleid	395	701	937	631
Subsidie Snelfietsroute F59	9.520	0	0	9.520
SISA E3 Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	256	5	53	304
Provinciale subsidie Vijfhoevenlaan project 3,48	448	0	0	448
SISA E84 Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen	190	38	0	152

Specificatie ontvangen voorschotten (bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2024	Besteed	Ontvangen	Saldo 31-12- 2025
SISA J56 Regeling huisvesting aandachtsgroepen (RHA)	84	0	0	84
SISA J55 Aanpak energie armoede	426	101	0	325
SISA A38 Wet inburgering	807	683	685	809
SISA A39 SPUK onderwijsroute	97	136	39	0
Exploitatie bijdrage 2022 Bernsestraat 5 Herpt	136	99	0	37
Exploitatie bijdrage 2022 CPO De Gorse	25	1	0	24
Exploitatiebijdrage 2022 Wolput	-25	0	74	49
SISA B2 SPUK Gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek	92	57	0	35
De Oosters, vooruitontvangen 2023	176	24	0	152
SISA J6B Vervolg versnelling woningbouw Heusden	0	65	125	60
De Wolshoek inzake kostenverhaalsbijdragen	0	45	60	15
Verdoorn wonen, Heesbeen	-9	0	9	0
Waterberging Vlijmen	512	0	0	512
Subsidie veilige schoolomgeving 2024-2025	10	10	0	0
Preventie akkoord	4	4	0	0
SISA H30 SPUK Sport-gala gezondheidsachterstand	0	0	83	83
SISA E53 SPUK Schone Lucht Akkoord	43	26	12	29
SISA J94 SPUK Lokale aanpak isolatie	2.411	409	1.138	3.140
SISA K28 Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	509	1.056	1.540	993
SISA J9 SPUK Woningbouwimpuls	1.382	30	0	1.352
Provinciale bijdrage inzake watervan	32	32	0	0
DUMAVA FC Drunen	69	0	0	69
DUMAVA De Stulp	210	0	0	210

Specificatie ontvangen voorschotten (bedragen * € 1.000)	Saldo 31-12-2024	Besteed	Ontvangen	Saldo 31-12- 2025
Bijdrage Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed	0	0	880	880
SISA E120 Regeling SPUK verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	0	0	467	467
SISA M16 Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	321	321	0	0
SISA J97 SPUK Huisvesting Grote Gezinnen Vergunninghouders	0	0	50	50
Project Pipeon	0	0	53	53
Totaal	18.121	3.843	6.205	20.483

Waarborgen en garantstellingen

Conform art. 50 van de BBV wordt aan de passiefzijde van de balans, buiten de balanstelling, het bedrag opgenomen waartoe aan natuurlijke en rechtspersonen borgstellingen of garantstellingen zijn verstrekt. Deze wordt onder de balans gepresenteerd. Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte garanties en waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

	Aard/ omschrijving	Oorspronkelijk bedrag	Percentage borgstelling	Boekwaarde 31-12-2024	Boekwaarde 31-12-2025
Stichting Schakelring / Stichting Ouderenzorg Heusden	Nieuwbouw Sint Janshof	2.950	100	1.077	956
Diverse garantstellingen woningbouw	Particuliere woningen	5.356	div	241	193
Diverse verenigingen / instellingen	div. sportac- commodaties	611	div	90	80
Totaal		8.917		1.408	1.229

In 2025 hebben geen betalingen plaatsgevonden uit hoofde van aanspraken op de verleende borg- en garantstellingen.

Niet uit balans blijvende verplichtingen

Leaseverplichtingen

Een deel van de activa is aangeschaft via een leasecontract.

Omschrijving	Termijnbedrag	Afloopdatum	Toelichting
Multifunctionals	alleen prints, afhankelijk van gebruik.	30-10-2028	
Sanitaire voorzieningen	€ 50.000 per jaar	28 februari 2029	Optie verlenging met 6 x 1 jaar

Inkoopverplichtingen

De gemeente heeft zich gecommitteerd aan diverse meerjarige inkoopverplichtingen. Voor de uit deze inkoopverplichtingen voortvloeiende lasten zijn in de begroting toereikende budgetten opgenomen.

Een indicatie van het jaarbedrag aan verplichtingen uit lopende contracten na een Europese aanbesteding:

Omschrijving	Indicatie jaarbedrag	Afloopdatu m	Verlengings- optie	Toelichting
Leerlingenvervoer	€ 700.000	31 juli 2029	2 x 2 jaar	Ingegaan per 1 januari 2025
Electriciteit en gas	€ 1.400.000	31-dec-27 Elektriciteit / 01-01-2026 Gas	2x 5 jaar elektriciteit / 2x 1 jaar voor Gas.	Na het verstrijken van de looptijd kan het contract optioneel worden verlengd. Voor perceel 1 gelden twee verlengingsopties van ieder 5 jaar Voor perceel 2 gelden 2 verlengingsopties van ieder 1 jaar.
Personeels- en salarisadministratie	€ 115.000	31-12-2026	2 x 2 jaar	Geen wijzigingen
Vervanging openbare verlichting	€ 800.000	31-12-2024	2 x 1 jaar	Geen wijzigingen
Inzameling en verwerking afval	€ 342.500	31-12-2028	2 x 2 jaar	Ingegaan per 1 januari 2025
Machinaal knippen hagen	€ 195.000	31-12-2026	2 x 1 jaar	Ingegaan per 1 januari 2025
Softwarebroker Microsoft en overige licenties	€ 400.000	17-11-2026	2x 1 jaar	
Diverse applicaties	€ 500.000	15-8-2028 (divers)	3x 1 jaar	Betreffen diverse contracten bij 1 leverancier
Financieel pakket	€ 100.000	31-12-2028	5 x 2 jaar verlengen	Ingegaan per 1 januari 2025

Gebeurtenissen na balansdatum

In deze jaarrekening is het resultaat van Baanbrekers (€ 349.000) verwerkt conform de tweede bestuursrapportage van Baanbrekers. Uit de concept jaarrekening van Baanbrekers blijkt een positief resultaat van € 1.196.000. De verwachting is dat het algemeen bestuur van Baanbrekers zal besluiten om het surplus aan resultaat terug te storten naar de gemeenten. Voor Heusden zou het dan gaan om een extra bedrag van € 324.000 (inclusief hetgeen in de jaarrekening is verwerkt is het totaal € 458.000). Aangezien het bestuur dit besluit pas later neemt, is het bedrag nu niet verwerkt in deze jaarrekening.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgemaakt volgens de voorschriften van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de [Financiële Verordening 2023](#) van Heusden. Eventuele wijzigingen als gevolg van het vernieuwde BBV zijn verwerkt in de beginbalans en toegelicht waar nodig.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze financiële positie (solvabiliteit, liquiditeit e.d.) goed en de financiële kengetallen vertonen een stabiel beeld waarin de financiële positie verbeterd. Indien nodig nemen we daarin maatregelen om onze taken zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (BBV art. 63 lid 1) verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventuele van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag (BBV art. 62 lid 2). Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden na raadsbesluit geactiveerd.

Materiële vaste activa met een economisch nut

Investerings met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs (BBV art. 63 lid 1). Specifieke investeringsbijdragen van derden zijn op de betreffende investering in mindering gebracht (BBV art. 62 lid 2); in die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. Slijtende investeringen worden vanaf het eerste volledige jaar na ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Investerings die worden gedekt door een huuropbrengst of andere jaarlijkse vergoeding, worden annuïtair afgeschreven, ook als voor deze investeringen standaard een lineaire afschrijving geldt (fin. Verordening bijlage 1). Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven (BBV art. 64 lid 3).

Bij de waardering is in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak. Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt.

De nog niet in exploitatie genomen bouwgronden zijn opgenomen onder de materiële vaste activa. Voor de waardering van deze gronden wordt gebruik gemaakt van de overgangsregeling. Waardering vindt plaats tegen verkrijgingsprijs, dan wel lagere marktwaarde.

Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing in rekening wordt gebracht

Als investeringen grotendeels of volledig worden gedaan voor riolering of het inzamelen van huishoudelijk afval, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen onder een afzonderlijke categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven (BBV art. 35 lid 1b).

In erfpacht uitgegeven gronden

De in erfpacht uitgegeven gronden zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (BBV art. 63 lid 4), oftewel de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen. Er is geen sprake van gronden waarvan de erfpacht eeuwigdurend is afgekocht.

Investerings met maatschappelijk nut

Investerings met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige gebruiksduur afgeschreven. De verplichting om alle investeringen te activeren volgens de nieuwe methode geldt alleen voor investeringen die sinds het begrotingsjaar 2017 zijn gedaan.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs (BBV art. 63 lid 1). Indien de waarde van de aandelen structureel minder waard is dan de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden (BBV art. 65 lid 1).

Overige verstrekkingen en leningen worden opgenomen tegen de nominale waarde, onder aftrek van een voorziening vanwege verwachte oninbaarheid indien van toepassing.

Voorraden

De als ‘onderhanden werken’ opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs (BBV art. 63 lid 1 en 3), dan wel de lagere marktwaarde (BBV art. 65, lid 2). De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijp maken), vermeerderd met een redelijk te achten aandeel in de rentekosten en indirecte kosten. Verkregen verkoopopbrengsten worden in mindering gebracht.

Voor te verwachten verliezen in de grondexploitatie wordt een voorziening gevormd welke in mindering wordt gebracht op de boekwaarde. Hieraan liggen geactualiseerde exploitatieberekeningen ten grondslag. Vorming van de verliesvoorziening gebeurt in lijn met de Notitie Grondbeleid van het BBV op eindwaarde.

Voor winstneming is op grond van het BBV de percentage-of-completion methode van toepassing: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd moet tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat;
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht;
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Indien aan deze voorwaarden is voldaan, wordt de hoogte van de winstneming per complex (jaarlijks) berekend door ‘het percentage van de gerealiseerde kosten ten opzichte van de totale kosten’ te vermenigvuldigen met ‘het percentage van de gerealiseerde opbrengsten ten opzichte van de totale opbrengsten’. Vervolgens dient deze uitkomst vermenigvuldigd te worden met het verwachte exploitatieresultaat van de grondexploitatie nadat het berekende effect van de gecalculeerde projectgebonden risico's op basis van de verwachte kans van optreden in mindering is gebracht op het exploitatieresultaat. Indien er hierna nog een positief bedrag resulteert, kan dit bedrag als winst worden genomen. De uitkomst van de berekening wordt daarbij per complex afgezet tegen de in eerdere jaren reeds genomen winst.

Conform het addendum warme gronden van de commissie BBV (december 2022) worden gronden die (in het verleden) zijn verworven met het oog op concrete (gebieds)ontwikkeling verantwoord onder het

kopje 'grond bestemd voor gebiedsontwikkeling op termijn door de gemeente'. Deze gronden worden ook wel warme gronden genoemd.

Warme gronden zijn gronden die worden verworven met het oog op een gebiedsontwikkeling, maar waarvoor nog geen operationele grondexploitatie is vastgesteld. Afwaardering naar de waarde volgens de geldende bestemming van dergelijke gronden kan achterwege blijven als aan een aantal cumulatieve voorwaarden wordt voldaan. Indien aan deze cumulatieve voorwaarden wordt voldaan kan voor wat betreft de toepassing van artikel 65 BBV uitgegaan worden van de toekomstige bestemming in plaats van de geldende bestemming. Na de voornoemde aanpassing betreft het de volgende cumulatieve voorwaarden: de gronden moeten deel uitmaken van een door de gemeenteraad vastgestelde visie of masterplan voor (een) concrete en binnen afzienbare tijd te starten grondexploitatie(s), waarin de gebiedsontwikkeling van totaalplan naar deelgrondexploitaties is vastgelegd;

- de (toekomstige) bestemming(en)/functies (ontwikkeling) betreffende het plangebied dien(en)t goed onderbouwd te worden; de gebiedsontwikkeling mag niet zodanig conflicteren met de uitkomst van de inventarisatie van bedreigingen die de ontwikkeling in de weg kunnen staan, bijvoorbeeld op het gebied van milieu of bereikbaarheid;
- de visie/het masterplan mag niet strijdig zijn met beleid van de provincie en/of rijk;
- periodiek (minimaal eens in de 2 jaar) worden de gronden getaxeerd tegen de waarde volgens de toekomstige bestemming, met inachtneming van de inherente onzekerheden van de ontwikkelmogelijkheden.

In de verslaggeving moeten dergelijke 'warme' gronden vanaf 2019 worden opgenomen onder materiele vaste activa, gronden en terreinen. In de toelichting worden deze afzonderlijk vermeld als gronden, bestemd voor de gemeentelijke gebiedsontwikkeling en als zodanig toegelicht. Gronden die voor 2019 zijn verworven en die vanaf 2019 worden verantwoord als gronden bestemd voor de gemeentelijke gebiedsontwikkeling, blijven gewaardeerd tegen de bestaande boekwaarde. Toegepaste afwaarderingen tot en met 2018 mogen niet worden teruggedraaid. Echter, ingeval afwaardering heeft plaatsgevonden via een voorziening, dan kan de voorziening wel vrijvallen waardoor de eerdere waarde wordt hersteld.

Wanneer voor warme gronden onder de materiele vaste activa een voorziening is getroffen dan dient bij de inbreng van deze gronden in een grondexploitatie in principe te worden uitgegaan van de bruto-waarde. Of de eerder getroffen voorziening (geheel) kan vrijvallen moet blijken uit het resultaat van de vastgestelde exploitatieopzet. Indien dit resultaat nadelig is dan moet een voorziening worden gevormd voor het verwachte exploitatietekort (in die situatie is de bruto-waarde van de grond te hoog en kan die niet geheel worden terugverdiend).

Voor de waardering van de grondpositie bestemd voor gebiedsontwikkeling in Heusden heeft dit geen effect aangezien de taxatie op basis van de huidige bestemming van deze grondpositie een hogere waarde laat zien dan de waarde bij de voorgenomen herontwikkeling.

De gronden die al in bezit waren zijn voor wat betreft de toepassing van artikel 65 lid 1 BBV gewaardeerd tegen de bestaande waarde.

Aan de boekwaarde wordt geen rente toegevoegd. Wel worden de voorbereidingskosten (met name omgevingsplankosten, beheerkosten en de apparaatskosten) van de herontwikkeling tot het moment van vaststelling van het gewijzigde omgevingsplan jaarlijks toegevoegd aan de boekwaarde. Op basis van een grondexploitatieberekening wordt zo nodig een verliesvoorziening gevormd die jaarlijks wordt geactualiseerd. Aan de raming van de toekomstige opbrengsten in de grondexploitatie ligt in de basis minimaal eens per 2 jaar een taxatie ten grondslag op basis van de toekomstige bestemming (of bestaande bestemming als het programma nog niet vaststaat).

Om het inzicht te bevorderen is er bewust voor gekozen om de voorbereidingskosten op te nemen onder 'grond bestemd voor gebiedsontwikkeling op termijn door de gemeente'. Zo worden deze kosten ook betrokken bij de (af)waardering op van de jaarlijkse exploitatieberekening en blijven deze kosten ook inzichtelijk in het kader van de vennootschapsbelasting.

Hiermee wordt een bestendige gedragslijn gehanteerd in vergelijking met de eerdere jaarrekening(en) en worden in lijn met het BBV tijdelijke resultaatschommelingen voorkomen. De gronden blijven gewaardeerd tegen de aanschafwaarde plus voorbereidingskosten en worden niet opgewaardeerd naar de getaxeerde waarde.

De voorraad gereed product en handelsgoederen wordt gewaardeerd tegen de verkrijging- of vervaardigingsprijs, of tegen de marktwaarde indien deze lager is.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met een voorziening voor verwachte oninbaarheid (BBV art. 63 lid 8). De voorziening is bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten

Deze liquide middelen zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen

Aangezien de gemeenteraad bij het vaststellen van de jaarrekening besluit over de resultaatbestemming is het gerealiseerde resultaat afzonderlijk opgenomen onder het eigen vermogen. Dit saldo bestaat uit het bruto resultaat en de mutaties in reserves waarover de gemeenteraad bij de primaire begroting of latere begrotingswijzigingen al besloten heeft.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betreffende verplichting of het voorzienbare verlies. Voorzieningen worden op grond van het BBV (art. 44 lid 1) gevormd voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is maar redelijkerwijs te schatten;
- op balansdatum bestaande risico's van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te schatten is;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven;
- van derden verkregen middelen die specifiek besteed moet worden.

Zoals vermeld bij de betreffende activa worden voorzieningen die de waarde van een actief corrigeren in mindering gebracht op de boekwaarde van het actief.

Schulden met een looptijd langer dan één jaar

De schulden met een looptijd langer dan één jaar zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen.

Vlottende passiva

Zowel de schulden met een looptijd korter dan één jaar als de overlopende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Borg- en garantstellingen

Van de door de gemeente gewaarborgde leningen is op de balans buiten telling het totaalbedrag van de schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen (BBV art. 50). In de toelichting op de balans is de specificatie opgenomen van deze borgstellingen.

Staat van baten en lasten

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden vóór het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Algemene uitkering uit het gemeentefonds

De algemene uitkering wordt opgenomen op basis van de laatste gepubliceerde verzamelstaat van uitkering uit het gemeentefonds van het begrotingsjaar. Deze is doorgaans gebaseerd op de decembecirculaire.

Personeelslasten

Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume worden geen voorzieningen getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode hiervoor is vier jaar. Als gevolg van deze bepaling worden een aantal personeelslasten verantwoord in de periode van uitbetaling.

Dividend

Dividendopbrengsten van deelnemingen worden verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Vennootschapsbelasting

Het bedrag voor de heffing van de vennootschapsbelasting wordt apart opgenomen in de staat van baten en lasten. De vennootschapsbelasting wordt verantwoord op basis van de fiscale grondslag. Wanneer er sprake is van een recht op verliescompensatie wordt dit buiten de balanstelling opgenomen aan de actief zijde van de balans.

Eigen bijdrage CAK

Een aanvrager van een Wmo voorziening is op grond van de Wmo een eigen bijdrage verschuldigd. De hoogte daarvan wordt bepaald op basis van de gemeentelijke verordening Wmo en de inkomensgegevens van de aanvrager. Het CAK is het publiekrechtelijk zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) dat door de wetgever is belast met de berekening, oplegging en incasso van de eigen Bijdrage, dit wordt niet door de gemeente gedaan.

Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid, volledigheid van en het naleven van het voorwaarden criterium bij de eigen bijdragen geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat de gemeente bij de verantwoording van deze eigen bijdragen steunt op de informatie van het CAK en niet zelfstandig geheel sluitend de juistheid, volledigheid en rechtmatigheid van de eigen bijdragen hoeft te controleren.

Gezien het feit dat het CAK hiervoor verantwoordelijk is, geeft zij hier jaarlijks een mededeling over af (de 'third party-mededeling').

Tabel vastgestelde afschrijvingstermijnen

Afschrijvingsmethode

Investeringskosten die worden gedekt door een huuropbrengst of andere jaarlijkse vergoeding, worden annuïtair afgeschreven, ook als voor deze investeringen standaard een lineaire afschrijving geldt.

Afschrijvingstermijnen

Omschrijving	Afschrijvingsduur
Materiële vaste activa	
Gronden en terreinen (Sport, speel, parkeer etc.)	7 – 40 jaar
Gronden (niet openbare dienst, ondergrond schoolgebouwen en binnenwater)	Geen afschrijving
Woonruimten	15 – 40 jaar
Bedrijfsgebouwen	15 – 40 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (Wegen, kunstwerken straatmeubilair etc.)	5 – 70 jaar
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (Riolering)	40 – 70 jaar
Vervoermiddelen	8 – 15 jaar
Machines, apparaten en installaties	7 – 20 jaar
Hard- en software	3 – 7 jaar
Overige materiële vaste activa	4 – 25 jaar
Immateriële vaste activa	
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	Max 5 jaar
Overige immateriële vaste activa	5 – 10 jaar
Financiële vaste activa	
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	5 jaar

Overzicht van baten en lasten

bedragen x € 1.000	Jaarrekening 2024			Begroting 2025			Begroting 2025 na wijziging			Jaarrekening 2025		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en beheer	7.752	2.766	-4.986	7.140	2.064	-5.076	7.791	2.099	-5.692	12.196	2.622	-9.574
Openbare orde en veiligheid	4.804	12	-4.792	5.002	13	-4.988	5.597	13	-5.584	5.579	27	-5.552
Verkeer en vervoer	7.129	670	-6.459	7.009	468	-6.541	7.602	467	-7.135	7.016	650	-6.365
Economie en recreatie	7.901	2.460	-5.441	11.075	5.298	-5.777	7.645	769	-6.876	7.468	1.078	-6.390
Onderwijs	4.158	1.419	-2.739	3.807	949	-2.858	3.948	1.145	-2.802	3.977	1.071	-2.906
Sport en cultuur	9.722	2.471	-7.251	9.867	2.331	-7.536	10.501	2.356	-8.145	10.035	2.589	-7.446
Sociaal domein	65.169	23.887	- 41.283	57.535	11.560	- 45.976	69.777	23.339	-46.438	69.024	22.971	-46.053
Duurzaamheid, milieu en afval	16.559	15.732	-828	12.979	12.048	-931	18.255	17.454	-801	14.263	13.551	-712
Bouwen en wonen	16.899	16.615	-284	10.300	8.712	-1.588	4.171	1.573	-2.598	4.072	2.124	-1.947
Algemene dekkingsmiddelen	2.606	101.850	99.244	3.342	102.910	99.368	2.268	109.935	107.668	2.260	110.470	108.210
Overhead	14.916	866	- 14.050	13.714	833	- 12.881	14.769	711	-14.059	14.733	817	-13.916
Heffing VPB	-236	0	236	100	0	-100	100	0	-100	-50	0	50
Onvoorzien en overige stelposten	0	0	0	100	0	-100	0	0	0	0	0	0
Saldo voor reserves	157.380	168.749	11.369	141.970	147.186	5.216	152.425	159.863	7.438	150.572	157.970	7.398
Mutaties reserves	3.677	8.747	5.070	2.843	1.476	-1.367	3.390	4.559	1.170	2.926	3.497	570
Rekeningresultaat	161.057	177.496	16.439	144.812	148.662	3.849	155.815	164.422	8.607	153.498	161.467	7.968

Jaarrekeningresultaat

Het jaarrekeningresultaat voor 2025 bedraagt € 7.968.000. Ten opzichte van het verwachte saldo bij de tweede bestuursrapportage 2025 en begrotingswijzigingen na deze 2e bestuursrapportage is dit een nadelig effect van € 639.000. Als de niet bestede budgetten, waarvan wordt voorgesteld om deze alsnog in 2026 te kunnen besteden daarvan worden afgehaald dan resteert een saldo van € 2.894.000 negatief. In onderstaande tabellen wordt hiervan een specificatie op hoofdlijnen gegeven:

Samenvatting rekeningresultaat 2025	Bedrag (x € 1.000)
Jaarrekeningresultaat 2025	7.968
Overhevelingen t.l.v. het resultaat (niet uitgegeven lasten 2025 naar 2026)	-2.255
Jaarrekeningresultaat incl. overhevelingen	5.713
Verwachte saldo per 2e berap 2025 incl. begrotingswijzigingen	8.607
Te verklaren negatieve afwijking	-2.894

Onderstaand staan de belangrijkste voor- en nadelen (verschillen > € 100.000) exclusief de hierboven genoemde overhevelingen. Een gedetailleerde analyse per programma is aansluitend opgenomen.

Analyse rekeningresultaat 2025 voordelen	Bedrag (€)
Vrijval verliesvoorziening grexen	500.000
Jeugd afwijking per saldo regionaal en lokaal	285.000
Mengpercentage BTW	222.000
Te lage raming zwemlessen en toegangsgelden zwembad	207.000
Vluchtelingenopvang Oekraïne	195.000
Cyclisch boombeheer t.l.v. algemene reserve	150.000
Hogere resultaat uit verkoop gemeentelijke eigendommen	125.000
Bijdrage over 2024 Gebieds Gerichte aanpak	122.000
Voordeel SPUK toeslagenproblematiek	103.000
Bijdrage aan de Omgevingsdienst Midden- en West Brabant	98.000
Lagere personeelskosten	86.000
Overige verschillen	383.000
Totaal voordelig	2.476.000

Analyse rekeningresultaat 2025 nadelen	Bedrag (€)
Storting voorziening pensioen politieke ambtsdragers	-4.526.000
Lagere opbrengsten leges omgevingsvergunningen	-382.000
Hulp bij huishouden	-204.000
Nadelen SPUK regelingen inzake milieubeheer	-141.000
Kostenverhogende BTW sport en bewegen lagere SPUK	-117.000
Totaal nadelig	-5.370.000

Verschillenanalyse per programma

Programma Bestuur en beheer

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	7.752	7.140	7.791	12.196
Baten	2.766	2.064	2.099	2.622
Saldo	-4.986	-5.076	-5.692	-9.574
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	1.813	0	0	0
Per saldo mutaties reserves	0	0	0	0
Saldo inclusief mutaties reserves	-3.173	-5.076	-5.692	-9.574

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Bestuur	-4.480
Burgerzaken	46
Beheer gemeentelijke eigendommen	460
Begraven	92
Nadelige verschil	3.882

Voornaamste verschillen:

Bestuur

Buurt bestuurt Kansrijk Elshout, heeft geen beroep gedaan op het 50.000

wijkbudget in 2025. Buurt bestuurt groepen Ons Doeveren en BB Heesbeen, hebben niet hun volledig beschikbare wijkbudget gebruikt In wijken waar geen buurt bestuurt actief is en wel initiatieven vanuit de samenleving komen, zetten we actief in op de promotie van buurt bestuurt. Dit heeft dit jaar geleid tot de start van Buurt Bestuurt Heesbeen. Hierdoor resteert er een bedrag van 50.000.

Er is begroot voor een Rekenkameronderzoek in 2025. Er is een 31.000
overschrijding van € 10.000 op de begroting voor vergoeding aan leden van de Rekenkamer en zijn geen kosten voor externe ondersteuning (€ 41.000). Per saldo resteert er een bedrag van € 31.000.

Vanaf 1 januari 2028 moeten de pensioenen van de politieke ambtsdragers verplicht worden ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Aanleiding hiervoor is de aangenomen Wet toekomst pensioenen (Wtp). Om ervoor te zorgen dat de huidige opgebouwde pensioenen kunnen worden overgebracht naar het nieuwe pensioenstelsel, is er gekozen voor zogenaamde affinanciering van de bestaande pensioenen. Dit houdt in dat het op papier al gereserveerde bedrag voor de pensioenuitkering als het ware naar voren wordt gehaald en eenmalig via een collectieve waardeoverdracht wordt overgedragen aan pensioenfonds ABP. De nu jaarlijks in de begroting opgenomen bedrag voor uit te betalen pensioenen aan politiek ambtsdragers komt dan ook te vervallen. Eerst in november heeft de commissie BBV bepaald, dat voor de berekende waardeoverdracht in 2025 al een voorziening moet worden -4.526.000

gevormd. Dit betekent voor de Gemeente Heusden een eenmalige storting in de voorziening pensioenen van € 4.526.000. Deze verplichting kwam te laat om nog in de 2e Berap 2025 mee te nemen en leidt daarom nu tot een overschrijding.	
Overige verschillen	-35.000
<i>Burgerzaken</i>	
De inkomsten uit leges zijn hoger dan begroot (€ 230.000). Er zijn met name meer paspoorten aangevraagd. Dit is het gevolg van de documentenpiek die nog hoger was dan begroot. Hier staat tegenover dat er dan ook meer is afgedragen aan rijksleges (€ 131.000). Per saldo is er een voordeel van € 99.000.	99.000
Er zijn meer werkzaamheden in het kader van softwareontwikkeling richting de cloud geweest met eenmalige kosten van € 15.000. Verder wordt de overschrijding veroorzaakt door een hogere indexatie dan verwacht.	-33.000
Overige verschillen	-20.000
<i>Beheer gemeentelijke eigendommen</i>	
Naast de reguliere keuringen van de elektrische installaties van de gemeentelijke panden dient er een nulmeting te worden uitgevoerd. De elektrische installaties van alle gemeentelijke panden moeten worden gekeurd/geïnspecteerd in verband met de eindverantwoordelijkheid voor de veilige bedrijfsvoering van de (elektrische) installaties. Deze werkzaamheden zijn in gang gezet maar nog niet geheel afgerond. Middels een budgetoverheveling wordt voorgesteld dit bedrag in 2026 beschikbaar te houden.	75.000
Om een professionaliseringsslag te maken in ons vastgoed was er van 2024 naar 2025 een bedrag van € 100.000 overgeheveld om scans van de panden te maken. Er zijn nieuwe inzichten die maken dat nieuwe schetsen of tekeningen niet nodig zijn.	100.000
Het ontwerptraject voor het Caleidoscoop heeft langer geduurd door de benodigde extra uitwerking, afstemming en besluitvorming. Hierdoor zijn geplande uitvoeringsstappen en bijbehorende financiële verplichtingen doorgeschoven naar 2026. Middels een budgetoverheveling wordt voorgesteld dit bedrag in 2026 beschikbaar te houden.	122.000
De energiekosten zijn lager dan geraamd. De kosten voor 2025 zijn op basis van schattingen als voorschot in rekening gebracht en er heeft nog geen afrekening op basis van werkelijk verbruik plaatsgevonden.	34.000
Het resultaat uit de verkoop gemeentelijke eigendommen is hoger dan begroot. Dit wordt veroorzaakt door de verkoop van een perceel in het kader van GOL (€ 60.000), de verkoop van een restperceel (€ 24.000) en diverse kleine groen en reststroken (€ 41.000).	125.000
Overige verschillen	4.000
<i>Begraven</i>	
In het eerste kwartaal van 2025 zijn alle rechthebbenden van graven aangeschreven waarvan het grafrecht in 2025 was of ging verlopen. In het laatste kwartaal van 2025 zijn alle rechthebbende van graven aangeschreven waarvan het grafrecht in 2026 ging verlopen. Er is dus in 2025 een inhaalslag gemaakt. Hierdoor zijn in 2025 verlengingen grafrecht betaald van graven die in 2025 zijn verlopen en in 2026	65.000

gaan verlopen. Dit leidt tot meer opbrengsten op grafrechten dan begroot.

Er zijn diversen posten die een voordeel van € 25.000 veroorzaken, waaronder de belangrijkste zijn, minder inhuur voor	25.000
beleidswerkzaamheden (€ 6.000) en minder onderhoud (€ 8.000).	
Overige verschillen	2.000
Saldo verschil	-3.882.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-9.574
Saldo jaarrekening 2024	-4.986
Nadelig verschil	4.588

Voornaamste verschillen:

Aan dit programma zijn in 2025 minder uren toegerekend dan over het jaar 2024. Dit betreft openbaar groen. Dit is vooral het gevolg van een gewijzigde interne toerekening van interne kosten.	55.000
--	--------

Bestuur

Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van de politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Dit betekent voor de Gemeente Heusden een eenmalige extra storting in de voorziening pensioenen van ongeveer € 4.500.000 in 2025. Dit naast de hogere reguliere storting (€ 100.000 t.o.v. 2024).	-4.600.000
In 2025 waren kosten van de gemeenteraad hoger door indexatie en de vervanging van een raadslid in het kader van ziekteverzuim.	-75.000
In 2024 is er een voorziening van plusuren gevormd van ruim € 300.000. Op deze voorziening is in 2025 € 115.000 vrijgevallen. Ten opzichte van 2024 een positief effect van € 415.000.	415.000
In 2025 is er een hogere storting gedaan in de voorziening verlofsparen. Dit leidt tot een nadeel ten opzichte van 2024 van € 39.000	-39.000
De accountantskosten zijn gestegen in 2025 ten opzichte van 2024 door stijgende tarieven.	-30.000
Op het Buurt Bestuurt Hedikhuizen resteerde in 2024 een bedrag, welke is overgeheveld naar 2025. In 2025 is dit bedrag gestort in de onderhoudsvoorziening wegen omdat de kosten van de in dit kader uitgevoerde werkzaamheden ten laste van de voorziening zijn gebracht.	-61.000

Burgerzaken

Er zijn meer werkzaamheden in het kader van softwareontwikkeling richting de cloud geweest met eenmalige kosten van € 15.000 in 2025. Verder wordt het verschil veroorzaakt door indexatie.	-83.000
---	---------

Beheer gemeentelijke eigendommen

Door het indexeren van de pachtprizen zijn de inkomsten gestegen ten opzichte van 2024.	108.000
Er zijn in 2025 minder opbrengsten ten behoeve van de verkoop van de gemeentelijke eigendommen.	-401.000
In 2024 zijn er incidentele kosten geweest voor onder andere onderzoekskosten in het kader van opvang en objecten met landbouwgronden en kosten in het kader van herontwikkelingen. Dit leidt in 2025 tot een positief effect van € 72.000	72.000
In 2024 zijn er exploitatie- en groenkosten voor Steenenburg gemaakt. Dit leidt in 2025 tot een voordeel van € 60.000	60.000
De kapitaallasten zijn hoger dan in 2024 door een hogere rekenrente	-37.000

Begraven

In het eerste kwartaal van 2025 zijn alle rechthebbende van graven aangeschreven waarvan het grafrecht in 2025 was of ging verlopen. In het laatste kwartaal van 2025 zijn alle rechthebbende van graven aangeschreven waarvan het grafrecht in 2026 ging verlopen. Er is dus in 2025 een inhaalslag gemaakt. Hierdoor zijn in 2025 verlengingen grafrecht betaald van graven die in 2025 zijn verlopen en in 2026 gaan verlopen. Dit leidt tot meer opbrengsten op grafrechten dan begroot geweest (€ 65.000).	62.000
Overige verschillen	-34.000
Saldo verschil	-4.588.000

Programma Openbare orde en veiligheid

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	4.804	5.001	5.597	5.579
Baten	12	13	13	27
Saldo	-4.792	-4.988	-5.584	-5.552
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Per saldo mutaties reserves	0	0	0	0
Saldo inclusief mutaties reserves	-4.792	-4.988	-5.584	-5.552

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Crisisbeheersing en brandweer	33
Openbare orde en veiligheid	-1
Voordelig verschil	32

Voornaamste verschillen:

Crisisbeheersing en brandweer

De bijdrage aan de Veiligheidsregio Brabant Noord is, iets lager dan begroot. Dit wordt veroorzaakt doordat de doorschuif BTW hoger was, welke ten gunste komt van het budget en wordt teruggevraagd bij het BTW Compensatiefonds.

Overig verschillen 16.000

Saldo verschil 32.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-5.552
Saldo jaarrekening 2024	-4.792
Nadelig verschil	-760

Voornaamste verschillen:

Crisisbeheersing en brandweer

Op 21 december 2021 heeft de raad besloten over de locatiekeuze -430.000

vervangende nieuwbouw brandweerkazerne Drunen. De keuze is gemaakt voor 'Bedrijfskavel Dillenburg' Hierbij is aangegeven dat rekening moet worden gehouden met een kostenpost omdat de grond om niet moet worden overgedragen. De kosten van de afwaardering van de grond in 2025 bedragen € 430.116. De bouwkosten van de nieuwe brandweerkazerne zijn voor rekening van de Veiligheidsregio Brabant-Noord. De gemeente heeft hiervoor bouwrijpe grond voor geleverd. De gemeente heeft het eerste recht van terugkoop voor eveneens € 0.

De bijdrage aan de Veiligheidsregio Brabant-Noord (VRBN) was voor 2025 hoger dan in 2024. Dit komt doordat de prijzen van producten, vooral brandweermaterieel, nog steeds sneller stijgen dan de door VRBN gehanteerde prijsindexering. -189.000

Openbare orde en veiligheid

Bij de meicirculaire is € 184.000 uitgekeerd inzake de bommenregeling. -194.000

Dit betreft een bijdrage voor de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten. Uiteindelijk is er € 194.000 aan kosten gemaakt in 2025. De opbrengsten zijn elders verantwoord.

Er worden minder lasten toegerekend aan het programma openbare orde en veiligheid dan in 2024 als gevolg van een verschuiving van uren tussen 57.000

de verschillende programma's en taakvelden.

Overige verschillen -4.000

Saldo verschil -760.000

Programma Verkeer en vervoer

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	7.129	7.008	7.602	7.015
Baten	670	-467	-467	-650
Saldo	-6.459	-6.541	-7.135	-6.365
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	133	136	136	136
Onttrekkingen uit reserves	0	1.120	651	0
Per saldo mutaties reserves	-133	984	515	-136
Saldo inclusief mutaties reserves	-6.592	-5.558	-6.620	-6.501

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Verkeer en vervoer	757
Parkeren	6
Parkeerbelasting	6
Voordelig verschil	769

Voornaamste verschillen:

Verkeer en vervoer

Aan dit programma zijn door meer interne uren besteed dan begroot. -8.000

In 2025 is een budget voor herinrichting Vismarkt beschikbaar gesteld, dat niet geheel besteed is. In 2026 worden de werkzaamheden afgerond. Voor het niet bestede deel wordt een budgetoverheveling voorgesteld. 448.000

In 2025 is opdracht gegeven voor de inventarisatie van de verdeelkasten van het gemeentelijk netwerk. Deze inventarisatie is nodig om te toetsen of de installaties voldoen aan de geldende veiligheidsnorm (NEN 3140) en om eventuele herstel- en aanpassingsmaatregelen te bepalen. De uitvoering van de inventarisatie en de daaropvolgende werkzaamheden vindt plaats in 2026. Voor de nog te maken kosten wordt voorgesteld het restant beschikbare bedrag ad € 35.700 over te hevelen naar 2026. 36.000

De kosten voor onderhoud van Civieltechnische kunstwerken zijn lager dan geraamd. 78.000

De kosten voor elektra voor de openbare verlichting zijn lager dan de raming. In de jaarrekening zijn de kosten op basis van voorschoten verwerkt. De gunstige afrekening van 2024 is in 2025 verwerkt. 26.000

De kosten voor onderhoud en losse vervangingen van openbare verlichting zijn lager omdat meer planmatig vervangen is en deze kosten ten laste zijn gekomen van beschikbare kredieten en worden geactiveerd. 48.000

De voor vervanging van openbare verlichting beschikbare stelpost is niet nodig geweest voor kapitaallasten van nieuwe investeringen.	69.000
De voor bermversteving beschikbare stelpost en de stelpost voor onderhoud aan duikers en watergangen is niet geheel benodigd geweest in 2025.	43.000
Overige verschillen	29.000
Saldo verschil	769.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-6.365
Saldo jaarrekening 2024	-6.459
Voordelig verschil	94

Voornaamste verschillen:

Verkeer en vervoer

In 2025 zijn de kosten voor de maatregelen voor het bevorderen van de verkeersveiligheid lager dan over 2024.	46.000
---	--------

In 2025 zijn minder kosten gemaakt met betrekking tot de herinrichting van de Vismarkt dan in 2024. Er is in 2025 nog wel een budgetoverheveling voorgesteld.	130.000
---	---------

In 2024 zijn meer kosten gemaakt voor onderhoud en vervanging van civieltechnische kunstwerken dan in het jaar 2025.	180.000
--	---------

De kosten voor onkruidbestrijding op verhardingen zijn in 2025 fors hoger dan over 2024. Dit heeft te maken met het nieuwe contract dat medio 2024 is afgesloten. Het nieuwe contract is duurder.	-140.000
---	----------

In 2025 zijn de kosten voor onderhoud van de bermen hoger dan in 2024.	-143.000
--	----------

Overige verschillen	21.000
---------------------	--------

Saldo verschil	94.000
-----------------------	---------------

Programma Economie en recreatie

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	7.901	11.075	7.645	7.468
Baten	2.460	5.298	769	1.078
Saldo	-5.441	-5.777	-6.876	-6.390
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	422	749	720	358
Onttrekkingen uit reserves	116	10	815	404
Per saldo mutaties reserves	-307	-739	95	46
Saldo inclusief mutaties reserves	-5.748	-6.516	-6.781	-6.344

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Recreatieve havens	-27
Economische ontwikkeling	21
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-363
Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	-22
Economische promotie	-34
Cultureel erfgoed	-13
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	924
Voordelig verschil	486

Voornaamste verschillen:

Recreatieve havens

De huurkosten voor de jachthaven zijn lager dan geraamd. Deze zijn deels op een ander product geboekt binnen dit programma. -27.000

Economische ontwikkeling

De kosten voor uitvoering sociaal economisch plan zijn lager dan geraamd. 20.000

Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

De kosten voor energie van de standplaatsen zijn € 10.000 hoger dan geraamd. -10.000

Economische promotie

Aan dit taakveld zijn minder uren toegerekend dan geraamd. Dit is een verschuiving van uren naar taakveld economische ontwikkeling waar meer uren geschreven zijn. 7.000

De energiekosten voor kermissen en het bezoekerscentrum zijn hoger dan geraamd. -21.000

De huurinkomsten voor het bezoekerscentrum zijn in 2025 lager dan geraamd. -18.000

Cultureel erfgoed

In 2021 is van het Rijk een budget ontvangen voor het opstellen van een kerkenvisie. In 2023 heeft een startoverleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de kerkelijke gemeenten. De kosten voor de -8.000

afronding van de kerkenvisie zijn hoger uitgevallen dan de hiervoor beschikbare middelen.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Aan dit taakveld zijn minder personele kosten toegerekend dan geraamd. 43.000
Dit is met name het gevolg van lager kosten (€ 24.000)voor inhuur van personeel (WSW-krachten) voor groenonderhoud.

Het beschikbaar gestelde krediet voor onderzoek en uitvoering van de 95.000
baggerwerkzaamheden in de Elshoutse Wielen is nog niet geheel besteed. Voor het deel van de werkzaamheden die nog uitgevoerd moeten worden wordt een budgetoverheveling van € 75.000 voorgesteld. Voor afronding van de inventarisatie baggeropgave wordt eveneens voorgesteld het nog benodigde budget ad € 20.000 over te hevelen naar 2026.

De afronding van de baggerwerkzaamheden valt goedkoper uit dan 213.000
eerder verwacht waardoor ook de onttrekking aan de reserve Baggeren lager is.

Vergroening centrum Drunen 238.000
Deze werkzaamheden moeten nog uitgevoerd worden en daarom wordt een budgetoverheveling voorgesteld.

Minder kosten voor bestrijding van eikenprocessierups en Japanse 48.000
duizendknoop.

De kosten voor groenrenovatie, nieuwe aanplant, bermenonderhoud en 90.000
het afvoeren van snoeiafval zijn lager uitgevallen dan begroot Dit geeft een voordeel van € 90.000.

Over het jaar 2024 is in 2025 een bijdrage ontvangen van € 90.000 van 122.000
de provincie voor Gebieds Gerichte Aanpak en in 2025 is ook een bijdrage van € 32.000 ontvangen voor bestrijding van de waternavel. De hiervoor gemaakte kosten zijn veel lager en hebben voor een deel al in voorgaande jaren plaats gevonden.

In 2025 is het voor klimaatadaptatie beschikbare budget niet volledig 15.000
ingezet.

Hogere inkomsten uit verhuur van objecten in de Vesting. Hier tegenover 37.000
staan minder inkomsten op een ander product binnen dit programma.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (bouwgrondexploitatie) is in principe budgettair neutraal binnen de begroting of jaarrekening omdat het saldo van de uitgaven en inkomsten via de post onderhanden werken naar de voorraad gronden op de balans wordt verwerkt. Effecten op dit taakveld ontstaan door winstnemingen en stortingen in de reserve bovenwijkse voorzieningen die via het taakveld mutaties reserves worden gestort of onttrokken uit reserves. Daarnaast is de mutatie in de voorziening verliesgevende complexen een post die het saldo beïnvloedt.

In de begroting 2025 was voor de complexen Hoog I; Hoog II; Dillenburg en Groenewoud Noordwest een tussentijdse winstneming voorzien van € 606.000. Bij de berekeningen van de herziene exploitatieberekeningen voor de jaarrekening 2025 is de winstneming over het boekjaar 2025 berekend op € 244.000. Daarmee valt de winstneming dus € 348.000 lager uit.	-348.000
In het complex Dillenburg is het laatst perceel uitgeven in 2025. Hiervoor heeft een storting van € 15.000 in de reserve bovenwijkse voorzieningen plaatsgevonden.	-15.000
Actualisatie laat een toename zien van de verliesvoorziening voor complex Verdoorn Heesbeen waardoor een storting gedaan is van € 58.000. Voor complex Steenburg bedrijven kan een bedrag van € 58.000 vrijvallen uit de verliesvoorziening van € 72.000. Begroot was een vrijval voor een bedrag van € 14.000.	0
Overige verschillen	5.000
Saldo verschil	486.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-6.390
Saldo jaarrekening 2024	-5.441
Nadelig verschil	-949

Voornaamste verschillen:

Aan dit programma zijn in 2025 meer uren toegerekend dan over het jaar 2024. Dit betreft openbaar groen. Dit is vooral het gevolg van een gewijzigde interne toerekening van interne kosten. -524.000

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

De kosten voor renovatie van het openbaar groen zijn in 2025 hoger. Hiervoor zijn ook extra middelen beschikbaar gesteld vanaf 2024. -73.000

In 2025 zijn de kosten voor de jaarlijkse bomensnoei hoger dan in 2024. In 2024 was een budgetoverheveling voorgesteld waardoor de kosten 2025 zoveel afwijken van het jaar 2024. -216.000

In 2025 zijn meer kosten gemaakt voor baggerwerkzaamheden bij de Elshoutse Wiel. Deze kosten komen ten laste van de reserve baggeren. -137.000

In het jaar 2024 is de subsidie voor instandhouding Wallen en grachten voor de jaren tot en met 2024 afgerekend waarvoor een incidenteel bedrag ontvangen is. Voor de vergelijken van het jaar 2025 ten opzichte van 2024 is dit nadelig. -124.000

In 2025 zijn de kosten voor het bestrijden van de eikenprocessierups en de Japanse Duizendknoop lager dan de kosten over het jaar 2024. 59.000

Over het jaar 2024 is in 2025 een bijdrage ontvangen van € 90.000 van de provincie voor Gebieds Gerichte Aanpak. De hiervoor gemaakte kosten zijn veel lager en hebben voor een deel al in voorgaande jaren plaats gevonden 90.000

De inkomsten uit toeristenbelasting zijn in 2025 lager. -15.000

De toerekening van interne uren aan het taakveld economie en recreatie zijn hoger dan over het jaar 2024. -57.000

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Het taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur (bouwgrondexploitatie) is in principe budgettair neutraal binnen de begroting of jaarrekening omdat het saldo van de uitgaven en inkomsten via de post onderhanden werken naar de voorraad gronden op de balans wordt verwerkt. Effecten op dit taakveld ontstaan door winstnemingen en rood voor groen posten die via het taakveld mutaties reserves worden gestort of onttrokken uit reserves.

De winstnemingen in de jaarrekening 2025 bij de complexen voor bedrijventerreinen (Hoog I, Hoog II, Dillenburg en Metal Valley zijn in totaal € 244.000. In 2024 is € 307.000 winst genomen, dit geeft een afwijking van € 63.000 wat een effect heeft op de mutatie onderhanden werk. -63.000

De voeding van de verliesvoorziening van de bedrijfscomplexen is voor 2025 € 13.000. In 2024 was de mutatie in de verliesvoorziening € 145.000. Een afwijking van € 132.000	132.000
Overige verschillen	-21.000
Saldo verschil	-949.000

Programma Onderwijs

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	4.158	3.807	3.948	3.977
Baten	1.419	949	1.145	1.071
Saldo	-2.739	-2.858	-2.803	-2.906
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	1.014	1.292	1.292	1.292
Onttrekkingen uit reserves	5	0	0	0
Per saldo mutaties reserves	-1.009	-1.292	-1.292	-1.292
Saldo inclusief mutaties reserves	-3.747	-4.151	-4.095	-4.198

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Onderwijshuisvesting	-33
Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-70
Nadelig verschil	-103

Voornaamste verschillen:

Onderwijshuisvesting

Er zijn meer kosten gemaakt dan begroot op het budget calamiteiten en vandalisme voor de scholen. Dit zijn kosten voor brandmeldinstallaties, verwarmingsinstallaties en vandalismeschades. -33.000

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

We zijn dit jaar gestart met een nieuw contract voor het leerlingenvervoer, welke een aanzienlijke tariefstijging heeft veroorzaakt. We zien een lichte daling van het aantal leerlingen dat deelneemt aan het aangepast vervoer, maar het effect van de aanbesteding is aanzienlijk sterker. -60.000

Overige verschillen

-10.000

Saldo verschil

-103.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-2.906
Saldo jaarrekening 2024	-2.739
Nadelig verschil	-167

Voornaamste verschillen:

Onderwijshuisvesting

In 2024 heeft een afrekening met Scala plaatsgevonden met betrekking tot de vaststellingsovereenkomst inzake het onderhoud van schoolgebouwen. Dit resulteert in een nadeel van € 285.000 ten opzichte van 2025. -285.000

In 2024 zijn meer incidentele kosten gemaakt ten opzichte van 2025. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de financiële afwikkeling van de nieuwbouw van de Dromenvanger en De Leilinde in 2024. Dit leidt tot een voordeel in 2025 84.000

Overige verschillen

34.000

Saldo verschil

-167.000

Programma Sport en cultuur

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	9.720	9.867	10.501	10.035
Baten	2.471	2.331	2.356	2.589
Saldo	-7.249	-7.536	-8.145	-7.446
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Per saldo mutaties reserves	0	0	0	0
Saldo inclusief mutaties reserves	-7.249	-7.536	-8.145	-7.446

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Sport	682
Cultuur	17
Voordelig verschil	699

Voornaamste verschillen

Sport

2025 is gebruikt om het inrichtingsplan voor het park De Schroef in Drunen uit te werken tot een civieltechnisch voorlopig ontwerp met kostenraming. Daarnaast is extra onderzocht op welke wijze de Dierenweide toekomstbestendig vernieuwd dient te worden. Op basis hiervan is het uitvoeringskrediet aangevraagd en kunnen vervolgens de laatste stappen richting uitvoering gezet worden. Verdere civieltechnische uitwerking van het plan was nodig. Daarnaast is in beeld gebracht op welke wijze de Dierenweide toekomstbestendig en in overeenstemming met wet- en regelgeving voor dierenwelzijn gebracht kon worden. Middels een budgetoverheveling wordt voorgesteld om een bedrag van € 537.000 beschikbaar te houden in 2026.

De inkomsten van de zwemlessen zijn hoger dan begroot (€ 103.000). Er zijn meer zwemlesgroepen dan bij de begroting was ingeschat. Daarnaast zijn er meer opbrengsten op toegangsgelden (€ 59.000) en doelgroepenlessen (€ 34.000) dan begroot. Ook zijn de opbrengsten van de horeca en diverse verkopen van artikelen (€ 11.000) hoger. Dit leidt tot een voordeel.

Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten in het verleden de btw die aan hen in rekening werd gebracht in aftrek brengen. Met ingang van 1 januari 2019 is dit recht vervallen. Dit heeft tot gevolg dat alle inkoop btw kostenverhogend is geworden. Daar staat tegenover dat gemeenten ter compensatie een specifieke uitkering aan kunnen vragen (SPUK). In de begroting is ervan uitgegaan dat we de volledige compensatie ontvangen. De regeling is met ingang van 2024 gewijzigd, op basis van een gemiddelde van voorgaande jaren is een bedrag ontvangen. Dit is € 117.000 lager dan begroot.

Er was een hogere opbrengst op diverse verhuur van panden en sportvelden dan begroot, dit leidt tot een voordeel van € 39.000.	39.000
--	--------

Overige verschillen	16.000
<i>Cultuur</i>	
Er zijn diversen posten die een voordeel van € 25.000 veroorzaken. De grootste verschillen betreffen minder kosten voor kunstaankopen (€ 6.000) en de hogere opbrengst voor verhuur panden (€ 8.000).	25.000
Overige verschillen	-8.000
Saldo verschil	699.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-7.446
Saldo jaarrekening 2024	-7.249
Nadelig verschil	197

Voornaamste verschillen:

Aan dit programma zijn in 2025 meer uren toegerekend dan over het jaar 2024. Dit betreft openbaar groen. Dit is vooral het gevolg van een gewijzigde interne toerekening van interne kosten.	-61.000
--	---------

Sport

De kosten voor combinatiefunctionarissen zijn hoger dan in 2024 als gevolg van gestegen loonkosten.	-43.000
---	---------

In 2025 is er een verkennend onderzoek uitgevoerd naar de toekomst van het buitenzwembad, dit leidt tot hogere kosten ten opzichte van 2024.	-27.000
--	---------

De inkomsten van de zwemlessen en toegangsgelden zijn hoger dan in 2024.	78.000
--	--------

Om sport en beweging te stimuleren konden gemeenten in het verleden de btw die aan hen in rekening werd gebracht in aftrek brengen. Met ingang van 1 januari 2019 is dit recht vervallen. Dit heeft tot gevolg dat alle inkoop btw kostenverhogend is geworden. Daar staat tegenover dat gemeenten ter compensatie een specifieke uitkering aan kunnen vragen (SPUK). Ten opzichte van 2025 zijn er minder middelen ontvangen.	-129.000
--	----------

In 2025 zijn er akoestische verbeteringen uitgevoerd bij de sportzalen de Vennen en de Kubus. Dit leidt tot een nadeel ten opzichte van 2024.	-55.000
---	---------

De energiekosten voor de diverse sportaccommodaties zijn in 2025 lager dan in 2024.	39.000
---	--------

Er is in 2025 een lagere storting geweest in de voorziening onderhoud gebouwen met betrekking tot sport dan in 2024.	181.000
Ten opzichte van 2024 zijn de kapitaallasten afgenomen.	39.000
<i>Cultuur</i>	
De subsidie aan het streekarchief is ten opzichte van 2024 gestegen als gevolg van indexatie.	-37.000
De subsidie van de bibliotheek is gestegen ten opzichte van 2024. Dit wordt veroorzaakt doordat de subsidie is geïndexeerd. Daarnaast hebben gemeenten vanaf 2025 een wettelijke zorgplicht voor de openbare bibliotheken. Hiervoor wordt een hogere subsidie verstrekt aan de bibliotheek.	-200.000
Overige verschillen	18.000
Saldo verschil	-197.000

Programma Sociaal domein

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	65.169	57.535	69.777	69.024
Baten	23.886	11.560	23.339	22.971
Saldo	-41.283	-45.976	-46.438	-46.053
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen uit reserves	476	0	0	0
Per saldo mutaties reserves	476	0	0	0
Saldo inclusief mutaties reserves	-40.807	-45.976	-46.438	-46.053

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Samenkracht en burgerparticipatie	271
Inkomensregelingen	-247
WMO	1
Jeugd	297
Volksgezondheid	63
Voordelig verschil	385

Voornaamste verschillen:

Samenkracht en burgerparticipatie

Voor het uitvoeren van de taken omtrent de vluchtelingenopvang Oekraïne ontvangt de gemeente middelen van het Rijk. 195.000

Bij de bestuursrapportages is ingeschat op een positief saldo van € 4.000.000. Het saldo is € 195.000 positiever, dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de vaststelling door het rijk over 2024 (€ 125.000).

Lagere huurkosten Caleidoscoop. De huurkosten voor de doorgeefwinkel waren oorspronkelijk in de begroting opgenomen onder de reguliere lasten voor kinderopvang. In de uitvoering zijn deze kosten echter gedekt via een subsidie wat leidt tot een lager gerealiseerd bedrag dan begroot. 46.000

Daarnaast is de hogere huuropbrengst te verklaren door indexatie.

Overige verschillen 30.000

Inkomensregelingen

De uitvoering van het armoedebelief heeft geleid tot een nadeel van € 247.000 ten opzichte van de begroting. Deze kostenstijging is voornamelijk te zien bij de Heusdenpas (€ 135.000) en, schuldhulpverlening (€ 50.000) en bijzondere bijstand (€ 27.000) -247.000

WMO

De kosten voor WMO vallen per saldo € 102.000 nadeliger uit dan ingeschat bij de 2e bestuursrapportage. -102.000

Dit saldo bestaat uit voor- en nadelen op de verschillende componenten (Hulp bij Huishouden, begeleiding/dagbesteding, voorzieningen t.b.v. mobiliteit of huisaanpassingen, regiotaxi).

Zo is bij Hulp bij Huishouden ten opzichte van de begroting een nadeel van € 204.000. Dit komt doordat het aantal cliënten meer gestegen is in 2025 dan verwacht.

De kosten voor WMO begeleiding/dagbesteding laten een voordeel zien van € 11.000. Dit is met name het gevolg van een toename in het aantal cliënten bij zowel het samenwerkingsverband SIEM (€ 137.000 stijging) als afname van cliënten met een PGB lokaal (148.000 daling).

De overige WMO-voorzieningen geven een totaal voordeel van € 91.000. Dit betreft met name minderkosten voor woningaanpassingen (€ 224.000), waarin een budgetoverheveling begrepen is van € 55.000. Op vervoersvoorzieningen en hulpmiddelen is een nadeel te zien van € 133.000.

Bij de verantwoording van de specifieke uitkering voor de vergoeding van brede ondersteuning aan (mogelijk) gedupeerde ouders en kinderen van gedupeerde ouders, is geconstateerd dat de ontvangen normkosten foutief zijn verwerkt als zijnde vooruitontvangen bedragen op de balans. Deze vrijval in de exploitatie resulteert in een positief effect	103.000
---	---------

Jeugd

De kosten voor jeugdhulp van de regio zijn per saldo € 116.000 hoger uitgevallen dan bij de 2e bestuursrapportage ingeschat. Dit heeft met name betrekking op hogere kosten voor de regionale jeugdhulp op basis van de 3e prognose van de regio Hart van Brabant. Daarnaast blijken de lokale kosten voor de jeugdhulp € 402.000 lager uit te vallen ten opzichte van de 2e bestuursrapportage. In 2025 zijn we voorzichtig omgegaan met lokale uitgaven om de extra uitgaven bij de regio te kunnen opvangen. Tevens is in 2025 onverwacht een deel van de kosten gedekt van het JGT middels het IZA (Integraal Zorg Akkoord) budget van € 75.000.	286.000
--	---------

Overige verschillen	11.000
---------------------	--------

Volksgezondheid

De bijdrage van de GGD is lager uitgevallen en heeft een voordeel van € 66.000, dit wordt veroorzaakt doordat de kosten voor euthanasie hoger zijn ingeschat dan ze daadwerkelijk waren. Verder hebben we minder plustaken afgenomen dan begroot. Daarnaast is er vanuit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid een bijdrage geleverd voor kosten binnen het basispakket van de GGD.	66.000
--	--------

Overige verschillen	-3.000
---------------------	--------

Saldo verschil	385.000
-----------------------	----------------

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-46.053
Saldo jaarrekening 2024	-41.283
Nadeel verschil	-4.770

Voornaamste verschillen:

<i>Samenkracht en burgerparticipatie:</i>	-1.870.000
Het resultaat dat ten gunste van het saldo is gegaan is in 2025 lager dan in 2024. Dit wordt veroorzaakt door de aanpassingen in deze regeling waardoor er minder middelen worden ontvangen ten opzichte van 2024 ten behoeve van de opvang van Oekraïense vluchtelingen.	
Contour de Twern krijgt van de gemeente een subsidie voor een aantal basistaken met de kansen bestaanszekerheid, gelijke kansen en veiligheid. Contour de Twern heeft aangegeven een fout te hebben gemaakt in hun begroting. Contour de Twern heeft namelijk de GALA middelen die ze vorig jaar hebben ontvangen meegerekend als regulier budget en een deel van de indexering was niet verwerkt. Door deze fouten komt Contour de Twern ongeveer € 180.000 structureel tekort. Dit is opgenomen in de voorjaarsnota en de meerjarenbegroting vanaf 2025	-180.000
Er zijn meer uren begroot en verantwoord op het taakveld ten opzichte van 2024. Dit betreffen interne verschuivingen tussen de programma's en taakvelden.	-250.000
<i>Inkomensregelingen</i>	
De bijzondere bijstand is een uitkering van Baanbrekers bedoeld om onvoorziene en noodzakelijke kosten, die niet op een andere manier vergoed worden, te vergoeden voor inwoners die dit zelf niet kunnen betalen. Het is een vangnetregeling waarvan iedere inwoner die aan de voorwaarden voldoet gebruik kan maken. De hogere kosten ten opzichte van 2024 bedragen ongeveer € 440.000. Hiervan is € 140.000 opgenomen in de begroting 2025 en € 300.000 bijgesteld in de tweede bestuursrapportage 2025. Verder zijn de kosten van de HeusdenPas (€ 90.000) en kwijtscheldingen (€ 70.000) gestegen ten opzichte van 2024.	-600.000
De kosten voor subsidies binnen dit programma zijn hoger dan in 2024. Dit is met name het gevolg van de indexering.	-30.000
Naast de hierboven genoemde meerkosten voor de interne kosten (uren) binnen taakveld samenkracht en burgerparticipatie is sprake van minder interne kosten binnen de overige taakvelden van dit programma. Dit lijkt met name een verschuiving binnen taakvelden en programma's ten opzichte van het jaar 2024.	371.000
De kosten voor overhead (ICT en overige contracten) uitvoering van WMO zijn in 2025 lager dan in 2024. Dit is het gevolg van implementatiekosten bij de ingebruikname van een nieuwe applicatie in 2024.	55.000
Bij de verantwoording van de specifieke uitkering voor de vergoeding van brede ondersteuning aan (mogelijk) gedupeerde ouders en kinderen van gedupeerde ouders, is geconstateerd dat de ontvangen normkosten foutief zijn verwerkt als zijnde vooruitontvangen bedragen op de balans. Deze vrijval in de exploitatie resulteert in een positief effect in 2025	103.000

De kosten voor hulp bij het huishouden zijn in 2025 hoger dan in 2024. Dit is voornamelijk het gevolg van diverse tariefstijgingen die de loop van 2024 en nog per januari 2025 hebben plaatsgevonden. In de loop van 2024 zijn er 3 momenten voor een tariefsverhoging geweest waardoor de kosten in 2024 geleidelijk gestegen zijn naar het nieuwe tarief waardoor er een groot verschil is in het vergelijk. Er is sprake van een toename van ongeveer 60 cliënten.	-578.000
De kosten voor WMO vallen per saldo lager uit in 2025 dan in 2024. Dit saldo bestaat uit verschillende componenten: WMO begeleiding/dagbesteding lagere kosten € 281.000; Lagere kosten woningaanpassingen € 187.000. De bij de 2e bestuursrapportage ingeschatte kosten voor de nog te plaatsen trapliften en andere woningaanpassingen is achter gebleven. Voor de bijdrage ad € 55.000 aan Woonveste inzake de realisatie van stallingsruimte voor scootmobielen is een budgetoverheveling voorgesteld; De kosten voor voorzieningen t.b.v. mobiliteit en hulpmiddelen zijn € 110.000 hoger. Dit is met name het gevolg toename gebruik deeltaxi.	358.000
De totale kosten van Jeugdhulp (lokaal en regionaal) zijn in 2025 hoger dan in 2024. Dit geeft een totaal nadeel van € 1.347.000. De lokale kosten van Jeugdhulp maatwerk en PGB en JGT\Sterkhuis zijn in 2025 € 517.000 hoger dan in 2024. De regionale kosten voor jeugdhulp zijn € 830.000 hoger dan in 2024. Dit is met name het gevolg van tariefstijgingen in het vergelijk met 2024.	-1.347.000
De kosten voor de bijdrage aan Baanbrekers is in 2025 hoger dan de bijdrage over het jaar 2024. Dit is met name het gevolg van cao-ontwikkeling en stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden.	-773.000
Overige verschillen	-29.000
Saldo verschil	-4.770.000

Programma Duurzaamheid, Milieu en afval

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	16.558	12.979	18.255	14.263
Baten	15.732	12.048	17.454	13.551
Saldo	-828	-931	-801	-712
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	-136	0	0	136
Onttrekkingen uit reserves	0	0	0	0
Per saldo mutaties reserves	136	0	0	-136
Saldo inclusief mutaties reserves	-691	-931	-801	-848

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Riolering	126
Afval	-44
Milieubeheer	7
Voordelig verschil	89

Voornaamste verschillen:

Riolering

De opbrengst rioolrecht wordt bij de begroting elk jaar op basis van een aantal aannames geraamd. Aannames worden gedaan voor een stijging van het aantal nieuwe huisaansluitingen en het aantal grootverbruikers. Er is een positief verschil van € 74.000 tussen de raming van de opbrengst en de werkelijke opbrengst.

In het waterplan zijn diverse posten voor onderzoek opgenomen. In 2025 zijn niet alle kosten gemaakt die voor dit onderdeel opgenomen waren. Minder kosten zijn gemaakt voor het actualiseren van stedelijk systeemoverzicht water (€ 65.000), minder kosten onderzoek capaciteit drukriolering (€ 76.000), minder kosten planvorming klimaatstrategie (€ 50.000) en geen kosten inzet afkoppelcoach bedrijventerreinen (€ 10.000).

Op diverse exploitatiebudgetten zoals reiniging en inspectie rioolstelsel (voordeel € 122.000), preventief onderhoud van het rioolstelsel (voordeel € 67.000) en onderhoud van meetnet en wadi's (nadeel € 183.000) zijn zowel voor- als nadelen behaald in 2025. Per saldo is dit een klein voordeel van € 6.000.

De energiekosten zijn hoger dan geraamd.

Het voor afkoppelen beschikbare budget is niet geheel benut. Er is op alle onderdelen van de subsidieregeling minder beroep gedaan dan verwacht. Dit leidt tot een voordeel.

Jaarlijks wordt het verschil tussen de kosten en opbrengsten met betrekking tot de kostendekkendheid van de opbrengst rioolheffing gedoteerd of ten laste gebracht van de voorziening

riolering. In 2025 zijn de kosten lager uitgevallen en is de dotatie aan de voorziening hoger dan begroot.

In 2025 zijn meer kosten voor interne uren toegerekend aan dit taakveld.	30.000
--	--------

Overige verschillen	45.000
---------------------	--------

Afval

Jaarlijks wordt het verschil tussen de kosten en opbrengsten met betrekking tot de kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing gedoteerd of ten laste gebracht van de voorziening afvalstoffenheffing. De onttrekking uit de voorziening was € 61.000 hoger dan voorzien in de begroting 2025.	61.000
---	--------

Dit voordelig verschil betreft de hogere bijdrage afvalfonds en de hogere vergoeding voor oud papier.	104.000
---	---------

De kosten voor gescheiden inzameling en verwerking van GFT en inzameling PMD en restafval zijn hoger dan begroot. Dit komt onder andere doordat in 2025 nog facturen van de Afvalstoffendienst over de periode 2024 zijn ontvangen, er meer kosten zijn geweest van vervuilde verzamelcontainers en er een naheffing is ontvangen van de afvalverwerker GFT. Daarnaast zijn er voor de uitvoering van het afvalbeleid (€ 34.000) hogere kosten geweest, dit komt mede door de plaatsing van een ondergrondse container in een nieuwe woonwijk en verplaatsing van een ondergrondse container, door het haalbaarheidsonderzoek naar Circulair Ambachtscentrum, door uitgezette papiercontainers in verband met de gratis wisselronde in 2024 en omdat op de milieustraat bebording en belijning is aangebracht.	-377.000
	-26.000

In 2025 zijn meer kosten voor interne uren toegerekend aan dit taakveld.	172.000
--	---------

De opbrengst afvalstoffenheffing was begroot op € 4.315.000, de realisatie bedraagt € 4.488.000. Een positief effect van € 172.000. Dit is in lijn met de vooraf ingezette lijn om dit te verhogen.	20.000
---	--------

Overige verschillen

Milieubeheer

Er zijn diverse verschillen op specifieke uitkeringen (SPUK), waaronder SPUK NIP (Nationaal Isolatie Programma), SPUK CDOKE (Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid), SPUK SLA (schone lucht akkoord) en SPUK energiearmoede.	-141.000
---	----------

98.000

De bijdrage aan de Omgevingsdienst Midden- en West Brabant is lager dan begroot. Dit levert een voordeel op van € 98.000. Dit komt door ontvangen restitutie over 2024 en 2025.

54.000

Er is een voordeel behaald uit opgelegde dwangsommen (€ 54.000)

Overige verschillen

-4.000

Voordelig verschil

89.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2024 versus realisatie 2023

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-712
Saldo jaarrekening 2024	-828
Voordelig verschil	116

Voornaamste verschillen:

Riool

In 2025 zijn meer kosten voor interne uren toegerekend aan dit taakveld. -100.000

De kosten voor preventief en correctief onderhoud en inspectie zijn in 2025 lager geweest dan in 2024. In 2024 sprake geweest van herstel van een instabiele rioolsituatie in Drunen. Ook kosten voor onderhoud meetnet en wadi's zijn in 2025 lager dan in 2024. 600.000

De kosten voor energie zijn in 2025 lager dan in 2024. 45.000

De mutatie voor de voorziening wordt elk jaar bepaald aan de hand van de werkelijke ontwikkeling van de kosten en kan daardoor schommelen. Ten opzichte van 2024 is sprake van een hogere mutatie. -662.000

De opbrengst rioolrecht stijgt elk jaar door de verhoging als gevolg van het spaarsysteem en een toename van het aantal rioolaansluitingen. Hierdoor ontstaat een voordeel ten opzichte van 2024. 364.000

Overige verschillen op taakveld riolering 26.000

Afval

In 2025 is er een bedrag onttrokken aan de voorziening van € 442.000. In 2024 is er een bedrag van € 312.000 gestort in de voorziening. De mutatie aan de voorziening is het verschil tussen de baten en lasten van afval. Uit onderstaande toelichting blijkt hoe de afwijking in de mutatie aan de voorziening is ontstaan. 754.000

Er is een voordeel op de opbrengsten van afvalstoffenheffing. Dit is in lijn met de vooraf ingezette tariefsverhoging. 136.000

Er is een hogere bijdrage ontvangen vanuit het afvalfonds. 218.000

De verwerkings- en inzamelkosten voor diverse afvalstromen zijn hoger dan 2024. Bij de afvalstoffendienst was de facturatie de afgelopen jaren niet helemaal op orde. Hierdoor ontvingen we in 2025 nog facturen van de Afvalstoffendienst, over enkele maanden uit 2024 voor inzameling PMD, GFT, restafval en oud papier. -992.000

Ook werden in 2025 facturen ontvangen voor extra containerwisselingen over 2022 t/m 2024 en uitgegeven afvalpassen over 2021 t/m 2024. Deze kosten waren niet eerder bij ons bekend gemaakt door de Afvalstoffendienst. -65.000

In 2025 zijn minder kosten voor interne uren toegerekend aan dit taakveld.	35.000
Overige verschillen op taakveld afval.	21.000
<i>Milieubeheer</i>	
Voor het jaar 2025 ontvingen we van de Rijksoverheid specifieke uitkeringen om ons klimaat- en energiebeleid uit te voeren (CDOKE), voor het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) en voor geluidssanering. Ten opzichte van 2024 leverde dit een nadeel op wat onder de regeling vergoed wordt.	-393.000
In 2025 zijn de restituties van de Omgevingsdienst over 2024 en 2025 ontvangen hierdoor ontstaat een voordeel ten opzichte van 2024.	41.000
In 2025 zijn minder kosten voor interne uren toegerekend aan dit taakveld.	23.000
Met betrekking tot milieu gerelateerde zoazaken is in 2025 € 28.000 meer aan dwangsommen ontvangen dan in 2024.	28.000
Overige verschillen op taakveld milieubeheer	37.000
Saldo verschil	116.000

Programma Bouwen en wonen

Financiën (* 1.000)	Jaarrekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2025 na wijziging	Jaarrekening 2025
Lasten	16.899	10.286	4.171	4.071
Baten	16.615	8.699	1.573	2.124
Saldo	-284	-1.588	-2.598	-1.947
Mutaties reserves				
Stortingen in reserves	431	72	1.162	1.004
Onttrekkingen uit reserves				
Per saldo mutaties reserves	-431	-72	-1.162	-1.004
Saldo inclusief mutaties reserves	-715	-1.659	-3.760	-2.951

Toelichting begroot na wijziging versus realisatie 2025

Specificatie verschil (x € 1.000):

Ruimtelijke ordening	342
Grondexploitatie	414
Wonen en bouwen	-105
Voordelig verschil	651

Voornaamste verschillen:

Ruimtelijke ordening

Doordat het nieuwe digitale stelsel voor de Omgevingswet van het Rijk beperkingen bevat ten opzichte van het oude digitale stelsel onder de Wro, is het dit jaar nog niet mogelijk gebleken om de eerste versie van het omgevingsplan in procedure te brengen. De transitie loopt de komende jaren dan ook door en het is nodig dat hiervoor de middelen beschikbaar blijven. Hiervoor is het nodig extra capaciteit in te zetten. Het is de verwachting dat dit voor 2026 en 2027 nodig zal zijn. Daarnaast is later dan voorzien in lijn met de omgevingsvisie en economische visie de actualisatie van de ontwikkelvisie buitengebied opgestart, zodat de transitie van de landbouw niet stagneert. Hiervoor is een budgetoverheveling voorgesteld van € 584.000.

584.000

-63.000

Op het budget voor exploitatiebijdragen, waar zowel de ontvangen exploitatiebijdragen en opbrengsten uit fondsbijdragen staan als de doorstortingen naar de fondsen (bovenwijks en sociaal) is een nadeel van € 63.000 gerealiseerd. Dit komt omdat de doorstortingen niet waren begroot.

-128.000

In 2025 zijn meer kosten voor interne uren toegerekend aan dit taakveld.

-50.000

Diverse overige kleine verschillen

<i>Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)</i>	414.000
Het taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) is in principe budgettair neutraal binnen de begroting of jaarrekening omdat het saldo van de uitgaven en inkomsten via de post onderhanden werken naar de voorraad gronden op de balans wordt verwerkt. Effecten op dit taakveld ontstaan door winstnemingen en door stortingen in de reserve bovenwijkse voorzieningen die via het taakveld mutaties reserves worden gestort of onttrokken uit reserves. Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid.	
<i>Wonen en bouwen</i>	
De opbrengsten van de leges omgevingsvergunningen zijn behoorlijk lager dan vooraf ingeschat (nadeel € 397.000). Doordat de omgevingsvergunningen voor enkele grote projecten zoals de campus op Steenenburg later zijn ingediend dan verwacht, hierdoor komen de daarmee gepaard gaande legesopbrengsten ten gunste van 2026. Er is een klein voordeel van € 15.000 behaald op leges principeverzoeken.	-382.000
Er is een klein voordeel behaald op de inzet van extern personeel van € 29.000.	29.000
De opdracht is het herinrichten van de vier woonwagenlocaties. De dekking van de kosten die voortvloeien uit deze herinrichting worden bekostigd uit de opbrengsten van de verkoop / in erfpacht uitgeven van de standplaatsen. Het verkopen van de standplaatsen gaat langzaam. De verwachting is dat niet alles kan worden verkocht, een deel zal via erfpacht worden uitgegeven, indien ook dat niet lukt zal er sprake blijven van een verhuursituatie. De standplaatsen in Heesbeen en Drunen worden met elk 1 standplaats uitgebreid. Aangezien het om uitbreidingen gaat die binnen de grenzen van de huidige locaties passen zullen de kosten gering zijn en kunnen deze worden gedekt uit de inkomsten bij verkoop of erfpacht. In 2025 zijn diverse stappen gezet voor de verkoop en/of erfpacht van standplaatsen. De daadwerkelijk transactie moet deels nog in 2026 worden gerealiseerd. Ook voor de resterende plaatsen worden de gesprekken in 2026 opgestart en hopelijk afgerond. Hiervoor is een budgetoverheveling voorgesteld van € 93.000.	93.000
In het kader van het kostenverhaal van nieuwe projecten worden uren in rekening gebracht bij derden. De inkomsten waren in 2025 lager dan begroot.	-151.000
De SPUK Realisatiestimulans is een specifieke uitkering gericht op het versnellen van de bouw van betaalbare woningen. Voor de SPUK zijn 42 woningen meegenomen, waardoor de gemeente hiervoor € 294.000 ontvangt.	294.000
Overige verschillen	12.000
Voordelig verschil	651.000

Toelichting op hoofdlijnen realisatie 2025 versus realisatie 2024

Specificatie verschil (x € 1.000):

Saldo jaarrekening 2025	-1.947
Saldo jaarrekening 2024	-284
Nadelig verschil	-1.663

Voornaamste verschillen:

Ruimtelijke ordening

In 2025 zijn minder leges bestemmingsplannen in ontvangen dan in 2024. -40.000

Er zijn in over 2025 gering minder uren geschreven op het taakveld ruimtelijke ordening dan in 2024. 51.000

Er is in 2025 meer gebruik gemaakt van inhuur voor de werkzaamheden rondom het opstellen van het omgevingsplan. -87.000

Bijdragen uit anterieure overeenkomsten zijn hoger dan in 2024. -257.000

Overige verschillen op taakveld ruimtelijke ordening -29.000

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Het taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) is in principe budgettair neutraal binnen de begroting of jaarrekening omdat het saldo van de uitgaven en inkomsten via de post onderhanden werken naar de voorraad gronden op de balans wordt verwerkt. Effecten op dit taakveld ontstaan door winstnemingen en rood voor groen posten die via het taakveld mutaties reserves worden gestort of onttrokken uit reserves. Onderstaand worden de belangrijkste afwijkingen benoemd.

In 2025 was er geen storting in de reserve Bovenwijkse voorzieningen. In 2024 was deze storting € 216.000. Deze stortingen worden gedaan ten laste van het onderhanden werk. Per saldo in deze toelichting bedraagt het verschil € -/- 216.000. -216.000

In 2025 valt een bedrag van € 553.000 vrij uit de verliesvoorziening. In 2024 viel er een bedrag vrij van € 1.154.000. Het vrijvallende bedrag 2025 is lager dan het vrijgevalen bedrag 2024 daarom is dit nu een nadeel € -/- 601.000. -601.000

In 2025 is een bedrag van € 20.000 vrijgevalen uit de voorziening afgewikkelde complexen van het complex Jacob van Lennepstraat. In 2024 was een totaalbedrag van € 13.000 vrijgevalen vanuit het afgewikkelde complex van Lennepstraat. Meer vrijval in 2025 betekent een effect van € 7.000. 7.000

Overige 12.000

Wonen en bouwen

Er zijn meer uren geschreven op het taakveld wonen en bouwen in 2025 dan in 2024 voor € 224.000. Daartegenover heeft er minder inhuur plaatsgevonden voor € 23.000. -201.000

In 2025 zijn er minder opbrengsten op omgevingsvergunningen doordat enkele grote projecten later zijn ingebracht dan verwacht.	-730.000
Op 1 januari 2024 is de omgevingswet in werking getreden waardoor in 2024 nog ICT kosten voor 'omgevingswet' software en implementatie kosten zijn gemaakt. In 2025 zijn op dit budget geen kosten meer geboekt.	139.000
In 2025 is met betrekking tot de SPUK Realisatiestimulans € 294.000 ontvangen. In 2024 is niets ontvangen met betrekking tot deze regeling.	294.000
Overige verschillen op taakveld wonen en bouwen	5.000
Saldo verschil	-1.663.000

Overzicht incidentele baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het BBV dient in de jaarrekening een samenvattend overzicht van de incidentele baten en lasten te worden opgenomen. In het boekjaar zijn de navolgende van belang zijnde incidentele baten en lasten verantwoord:

Incidentele baten Omschrijving (bedragen in € 1.000)	Rekening 2025
Incidentele baten	
Programma Bestuur en beheer	
Mutatie voorziening plusuren	116
Grondaankopen	125
Programma Economie en recreatie	
OHW Winstnemingen bouwgrondexploitatie bedrijven (via AR)	244
Subsidie project GGA	90
Programma Onderwijs	
Terugbetaling budgetsubsidie 2024	159
Programma Sociaal Domein	
Bijdragen vluchtelingenopvang Oekraïne	7.688
Bijdrage verbouwingskosten vluchtelingenopvang	773
Programma Duurzaamheid, milieu en afval	
SPUK Nationaal Isolatie Programma	413
Subsidie energiearmoede	99
Algemene dekkingsmiddelen	
Ontvangsten middelen voorgaande dienstjaren	81
Vrijval nabetaling btw mengpercentage	230
Heffing VPB	
Correctie fiscale last vennootschapsbelasting	50
Onttrekkingen uit reserves	
Algemene reserve: budgetoverhevelingen jr 2024	1.799

Algemene reserve: eenmalige storting naar reserve Bouw sociale huurwoningen	1.000
Algemene reserve: terugboeking winstneming Hoog II	14
Algemene reserve: onttrekking wegwerken achterstand boombeheer	150
Reserve kapitaallasten	294
Reserve Baggeren	227
Totaal:	13.552

Incidentele lasten Omschrijving (bedragen in € 1.000)	Rekening 2025
Incidentele lasten	
Programma Bestuur en beheer	
Storting in onderhoudsvoorziening Groot onderhoud Wegen	61
Storting voorziening pensioen wethouders	4.500
Kosten verkiezingen	95
Programma Openbare orde en veiligheid	
Correctie afwaarderen gronden brandweerkazerne	430
Ruimingskosten explosieven	194
Programma Verkeer en vervoer	
Verwijdering staalslakken	64
Programma Economie en recreatie	
Wegwerken achterstanden beheer bomen (tlv AR)	150
Programma Sport en cultuur	
Breedtesport - sportbeoefening	52
Programma Sociaal Domein	
Vluchtelingenopvang Oekraïne div kosten	3.027
Verbouw- en inrichtingskosten opvang vluchtelingen	803
Programma Duurzaamheid, milieu afval	
SPUK Nationaal Isolatie Programma	689

Subsidie energiearmoede	99
Programma Bouwen en Wonen	
Kosten implementatie Omgevingswet	216
Programma Overhead	
Implementatie nieuw fin. systeem	472
Archiefachterstanden	60
Toevoegingen aan reserves	
Reserve bedrijven GOL	136
Reserve Baggeren	100
Reserve IHP	1.146
Reserve Waterplan	136
Reserve Bouw sociale huurwoningen	1.000
Algemene reserve: Winstnemingen	262
Buitenonderhoud scholen	146
Reserve bovenwijkse voorzieningen	164
Reserve Bouw sociale huurwoningen	111
Totaal:	14.113

In de notitie structurele en incidentele baten en lasten 2024 is de aanbeveling opgenomen om het structureel begrotingssaldo te presenteren volgens een vaste opzet.

Structureel begrotingssaldo (bedragen * € 1.000)	2025
Saldo baten en lasten	7.398
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	570
Begrotingssaldo na bestemming	7.968
Waarvan incidenteel	559
Structureel begrotingssaldo	8.528

Op grond van onderdeel artikel 28 lid c dient per programma een toelichting op de belangrijkste posten worden gegeven. Deze toelichting treft u hieronder per programma aan:

Programma Bestuur en beheer

Onttrekking uit de voorziening plusuren (baten)

Er is in 2024 een voorziening gevormd voor de plusuren van het personeel. Er is nu een onttrekking gedaan uit de voorziening. Aangezien het hier gaat om een voorziening die eenmalig gevuld is en die eindig is wordt dit als incidenteel aangemerkt.

Grondaankopen (baten)

Er zijn percelen verkocht voor o.a. het GOL en diverse kleine groen- en reststroken. Aangezien gronden slechts eenmaal verkocht kunnen worden, worden deze aankopen als incidenteel aangemerkt.

Storting in onderhoudsvoorziening Groot onderhoud wegen (lasten)

Op het Buurt Bestuurt Hedikhuizen resteerde in 2024 een bedrag, welke is overgeheveld naar 2025. In 2025 is dit bedrag gestort in de onderhoudsvoorziening wegen omdat de kosten van de in dit kader uitgevoerde werkzaamheden ten laste van de voorziening zijn gebracht. Dit betreft een incidentele korting.

Storting in voorziening pensioen wethouders (lasten)

Vanaf 1 januari 2028 worden de pensioenen van de politieke ambtsdragers ondergebracht in het nieuwe pensioenstelsel. Dit betekent voor de gemeente Heusden een eenmalige extra storting in de voorziening pensioenen van ongeveer € 4.500.000 in 2025.

Kosten verkiezingen (lasten)

De Tweede Kamerverkiezingen van 29 oktober 2025 waren onvoorzien en derhalve niet opgenomen in de begroting van dit jaar. In de reguliere begroting is een bedrag van € 15.000 opgenomen. In de tweede bestuursrapportage is hiervoor € 85.000 extra begroot voor deze post. Bij de jaarrekening bleek € 95.000 nodig te zijn. Overigens is hiervoor een extra vergoeding van het Rijk ontvangen. Omdat de verkiezingen niet voorzien waren merken we dit als incidenteel aan.

Programma Openbare orde en veiligheid

Afwaarderen gronden brandweerkazerne (lasten)

Op 21 december 2021 heeft de raad besloten over de locatiekeuze vervangende nieuwbouw brandweerkazerne Drunen. De keuze is gemaakt voor 'Bedrijfskavel Dillenburg' Hierbij is aangegeven dat rekening moet worden gehouden met een kostenpost omdat de grond om niet moet worden overgedragen. De kosten van de afwaardering van de grond in 2025 bedragen € 430.116. Dit betreft een incidentele last.

Ruimingskosten explosieven (lasten)

Bij de meicirculaire 2025 heeft het Rijk € 184.000 uitgekeerd inzake de bommenregeling. Dit betreft een bijdrage op basis van een aanvraag voor de gemaakte kosten voor het opsporen en ruimen van ontplofbare oorlogsresten. Uiteindelijk zijn er € 194.000 aan kosten gemaakt in 2025. Deze kosten worden als incidenteel aangemerkt.

Programma Verkeer en vervoer

Verwijdering staalslakken (lasten)

Op 10 juni 2025 is de raad geïnformeerd over het onderzoek dat is ingesteld naar staalslakken in onze gemeente. Vooruitlopend op de uitkomsten van dit onderzoek heeft het college besloten om voor de locaties in het Van Greunsvenpark in Vlijmen en bij de Vimmerik in Nieuwkuijk uit voorzorg maatregelen te treffen. De wandelpaden zijn verwijderd en vervangen door een ander product. Hiervoor zijn extra kosten gemaakt (vervanging, afvoer en onderzoekskosten). Deze extra, incidentele kosten bedragen € 64.000 en zijn in de tweede bestuursrapportage gemeld.

Programma Economie en recreatie

Winstnemingen bouwgrondexploitatie bedrijven (baten)

Winstnemingen uit grondexploitaties zijn altijd incidenteel omdat de 'winst' over een grondexploitatie maar één keer mogelijk is.

Subsidie project GGA (baten)

Over het jaar 2024 is in 2025 een bijdrage ontvangen van € 90.000 van de provincie voor Gebieds Gerichte Aanpak. De kosten zijn (deels) al in eerdere jaren gemaakt. Dit wordt aangemerkt als een incidentele baat.

Wegwerken achterstand boombeheer

Voor het wegwerken van achterstanden in de bomensnoei wordt vanaf 2025 tot en met 2027 jaarlijks een bedrag van € 150.000 beschikbaar gesteld. Dit wordt gedekt uit de Algemene reserve.

Programma Sociaal domein

Rijksbijdrage en diverse kosten vluchtelingenopvang Oekraïne (baten / lasten)

In 2025 zijn verbouw- en inrichtingskosten gemaakt voor de opvang van vluchtelingen (ca € 800.000) waar tegenover ook een bijdrage van het Rijk staat € 773.000. Daarnaast zijn er middelen ontvangen (€ 7,7 mln) en kosten (€ 3,0 mln) gemaakt voor de opvang. Kosten voor gemeentelijk personeel en kapitaallasten zijn hierin niet meegenomen. Voor de overige lasten en baten wordt nog steeds er vanuit gegaan dat de aard van de beschikbaar gestelde middelen incidenteel is.

Terugbetaling budgetsubsidie 2024 (baten)

Dit betreft de terugbetaling van een budgetsubsidie die verstrekt is in 2024. Deze is incidenteel van aard.

Programma Duurzaamheid, milieu en afval

Specifieke uitkering Nationaal Isolatie Programma (baten/lasten)

Er is in 2025 een bedrag van € 413.000 van het Rijk verkregen voor de subsidie NIP. In het kader van dat programma zijn ook subsidies verstrekt en kosten gemaakt (€ 688.000). Beide zijn incidenteel van aard.

Subsidie energiearmoede (baten/lasten)

Er is in 2025 een bedrag van € 99.000 van het Rijk verkregen voor de subsidie Energiearmoede. In het kader van deze subsidie zijn ook subsidies door de gemeente verstrekt en kosten gemaakt. Beide zijn incidenteel van aard.

Programma Bouwen en Wonen

Kosten implementatie omgevingswet (baten/lasten)

In 2025 zijn kosten gemaakt voor de verdere implementatie van de omgevingswet. Omdat het gaat om implementatiekosten worden deze als incidenteel aangemerkt. Van het Rijk zijn ook extra middelen verkregen via de algemene uitkering. De algemene uitkering is echter structureel van aard. Dat deel is niet als incidenteel aangemerkt.

Overhead

Archiefachterstanden (lasten)

Er zijn in 2025 kosten gemaakt voor het wegwerken van de beheerachterstanden. Dit betreft een eenmalige activiteit en de kosten hiervoor zijn daarom als incidenteel aangemerkt.

Implementatie nieuw financieel systeem (lasten)

Er zijn kosten gemaakt voor de implementatie van het nieuwe financieel systeem. Implementatiekosten zijn incidenteel.

Algemene dekkingsmiddelen

Ontvangen middelen algemene uitkering voorgaande jaren (baten)

De vaststelling van de algemene uitkering voor een bepaald jaar vindt pas later plaats. Maatstaven wijzigen nog na het boekjaar en leiden tot een terugbetaling of tot een ontvangst. Per saldo is over 2025 nog een bedrag ontvangen die we als incidenteel aanmerken.

Suppletie correctie BTW mengpercentage (baten)

De gemeente heeft voor de jaren 2019 tot en met 2023 het mengpercentage opnieuw berekend. In 2024 is hiervoor een bedrag van € 700.000 opgenomen. Nu blijkt de suppletie lager te zijn. Dit betekent dat de opgenomen balanspost voor een deel in 2025 vrijvalt. Dit merken we als incidentele last aan.

Heffing VPB

Vennootschapsbelasting (lasten)

De fiscale kostenpost voor de vennootschapsbelasting in het boekjaar 2025 is berekend op € 50.000 negatief. De toelichting hierop vindt u in het hoofdstuk Vennootschapsbelasting in deze jaarrekening. Dit wordt als incidenteel aangemerkt.

Reservemutaties

Het BBV stelt dat reservemutaties in principe incidenteel zijn. Als uitzondering hierop wordt de bestemmingsreserve voor de dekking van kapitaallasten genoemd. De mutaties in de reserve, niet zijnde de structurele onttrekking.

WNT-verantwoording 2025 gemeente Heusden

De WNT is van toepassing op gemeente Heusden. Het voor gemeente Heusden toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2025 € 246.000. Voor gemeente Heusden is het algemeen bezoldigingsmaximum van toepassing.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt.

Gegevens 2025					
bedragen x € 1		H.J.M. Timmermans		N.M.H.C Pot-Broos	
Functiegegevens		Gemeentesecretaris		Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2025		01/01 – 31/12		01/01-31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0		1,0	
Dienstbetrekking?		ja		ja	
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 148.582		€ 106.741	
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 23.217		€ 16.618	
Subtotaal		€ 171.799		€ 123.359	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		€ 246.000		€ 246.000	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag		N.v.t.		N.v.t.	
Bezoldiging		€ 171.799		€ 123.359	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan			N.v.t.		N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling		N.v.t.		N.v.t.	
Gegevens 2024					
bedragen x € 1		H.J.M. Timmermans		N.M.H.C Pot-Broos	
Functiegegevens		Gemeentesecretaris		Griffier	
Aanvang en einde functievervulling in 2024		01/01 – 31/12		01/05-31/12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0		1,0	
Dienstbetrekking?		ja		ja	
Bezoldiging					
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen		€ 145.038		€ 67.062	
Beloningen betaalbaar op termijn		€ 23.305		€ 11.001	
Subtotaal		€ 168.343		€ 78.063	

Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 233.000	€ 155.970
Bezoldiging	€ 168.343	€ 78.063

2. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2025 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 10 februari 2026 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de gemeenteraad bepaald en bedraagt 2% van de totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 3 miljoen. De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2025 van de Commissie BBV van september 2025.

Bevindingen

Het college stelt vast dat de omvang van de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties die niet rechtmatig tot stand zijn gekomen € 6,3 miljoen bedraagt. Dit is hoger dan de daarvoor gestelde grens van € 3 miljoen. Van de niet rechtmatig tot stand gekomen verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties is volgens het college overigens een bedrag van € 4,4 miljoen acceptabel op basis van door de raad vastgestelde afspraken.

De geconstateerde afwijkingen betreffen:

	Begrotingscriterium	bedragen (x€1.000)
1A	Overschrijding lasten	4.434
1B	Overschrijding investeringskredieten	56
2	Ongeautoriseerde reservemutaties	
3	Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig hebben geleid tot een begrotingswijziging of niet tijdig aan de raad zijn gemeld.	
	Totaal begrotingsonrechtmatigheden	4.490
4	Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden niet nader toegelicht	
	a. Overschrijding van de lasten waarbij direct gerelateerde inkomsten de overschrijding compenseren (financiële verordening artikel 11 lid 4a)	4.434
	b. Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden passend binnen het vooraf vastgesteld beleid en daarom niet nader toegelicht (financiële verordening artikel 11 lid 5)	-
	Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden kan als volgt worden toegelicht:	56
	Uitgaven ten laste van een tweetal investeringskredieten wordt in beperkte mate overschreden. Mogelijk wordt er nog een krediet aangevraagd in 2026. Dit betekent nog steeds dat de uitgaven in 2025 onrechtmatig zijn geweest.	
	Voorwaardencriterium	
5	Niet correct toepassen Europese aanbestedingswetgeving	1.810
	Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium	
6	Geen bevindingen	-
	Totaal van de onrechtmatigheden	6.300
	Waarvan acceptabel	4.434
	Waarvan niet acceptabel	1.866

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie zij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

De navolgende mutaties in de reserves worden in het kader van de voorschriften (art 28 lid d BBV) als structureel beschouwd:

Reserve	Mutatie	Toevoeging	Onttrekking
Reserve kapitaallasten	Onttrekking afschrijving investeringen		294.228

Verantwoordingsinformatie specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2025 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 07-01-2026

			Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek Gemeenten	Aantal uitgewerkte plannen van aanpak in (jaar T) <i>Aard controle D2 Indicator: B2/01</i>	Cumulatief aantal uitgewerkte plannen van aanpak (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/02</i>	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee) Nee: reeks 1 / Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/03</i>	Normbedragen voor e (ja/nee) Nee: reeks 1/ Ja: reeks 2 <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/04</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/05</i>	
			6	9	Ja	Ja	Nee	
			Reeks 1 Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/06</i>	Reeks 1 Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdelen a, b, d en f (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/07</i>				
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/08</i> €30.554	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/09</i> €45.943	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/10</i> €22.038	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3) Keuze werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/11</i> €53.452	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/12</i> €26.145	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3) Werkelijke kosten <i>Aard controle R Indicator: B2/13</i> €26.145
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerden (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/14</i> €3.216	Reeks 2 Normbedrag onderdeel a x aantal (potentieel) gedupeerde cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/15</i> €57.333	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/16</i> €22.038	Reeks 2 Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/17</i> €53.452	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal PvA's (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/18</i> €11.406	Reeks 2 Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PvA's cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/19</i> €34.847
			Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/20</i> €12.707	Reeks 2 Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentieel) gedupeerden) cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/21</i> €110.095	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/22</i> €2.544	Reeks 2 Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (t/m jaar T) (artikel 3) Keuze normbedragen <i>Aard controle R Indicator: B2/23</i> €3.368	Totaal Totale verantwoording (jaar T) voor de SPUK B2 regeling <i>Aard controle n.v.t. Indicator: B2/24</i> €109.210	

BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Gederfde opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen <i>Aard controle R Indicator: C62/01</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02</i>				
			€ 0	Nee				
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: C92/01</i>	Bedrag doorgeschoven naar t+1 <i>Aard controle R Indicator: C92/02</i>	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03</i>	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de Informatiepunten in de gemeente behandeld is <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04</i>	Aantal gebruikte leermiddelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05</i>	
			€ 45.442	€ 0	4	862	32	
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 159, eerste lid WPO) <i>Aard controle Indicator: D8/01</i>	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO) <i>Aard controle Indicator: D8/02</i>	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholenhouders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO) <i>Aard controle Indicator: D8/03</i>	Correctie besteding (jaar T-1) <i>Let op bij correctie verder verwerken bij indicator 05</i> <i>Aard controle Indicator: D8/04</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) <i>Aard controle Indicator: D8/05</i>	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: D8/06</i>
			€ 573.363	€ 108.939	€ 18.877	€ 0	€ 394.932	€ 630.573
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/07</i>	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/08</i>	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: D8/09</i>	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag <i>Aard controle R Indicator: D8/10</i>		
			1					

IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Subsidieregeling sanering verkeerslawaa Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding (t/m jaar T)	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01	Aard controle R Indicator: E3/02	Aard controle R Indicator: E3/03	Aard controle R Indicator: E3/04	Aard controle R Indicator: E3/05	Aard controle R Indicator: E3/06
1			IenW/BSK-2021/191885	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			BSV/25/00159	€ 5.070	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Hieronder per regel één projectnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (t/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (t/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
1			IenW/BSK-2021/191885	€ 103.033	€ 192.978	€ 0	€ 0	Nee
			BSV/25/00159	€ 5.070	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
IenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)
			Aard controle n.v. Indicator: E44B/01	Aard controle n.v. Indicator: E44B/02	Aard controle Indicator: E44B/03	Aard controle n.v. Indicator: E44B/04	Aard controle Indicator: E44B/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B/06
1			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2021/221012	€ 0	€ 80.000	€ 0	€ 167.924
			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2022/144032	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2023/345672	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
1			Aard controle n.v. Indicator: E44B/07	Aard controle n.v. Indicator: E44B/08	Aard controle n.v. Indicator: E44B/09			
			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2021/221012	Ja			
			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2022/144032	Ja			
			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2023/345672	Nee			
3			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naam/nummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee) - per maatregel		
			Aard controle n.v. Indicator: E44B/10	Aard controle n.v. Indicator: E44B/11	Aard controle n.v. Indicator: E44B/12	Aard controle n.v. Indicator: E44B/13		
			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2021/221012	Admiraalsweg Drunen (gemeente Heusden)	Ja		
			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2022/144032	niet specifiek voor Heusden	Ja		
3			060753 Gemeente Best	IENW/BSK-2023/345672	Waterberging (gemeente Heusden)	Nee		

IenW	E53	Regeling specifieke uitkering Schone Lucht Akkoord	Beschikkingnummer / en projectnaam	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Daadwerkelijke startdatum van het project (dd/mm/jj)	Daadwerkelijke einddatum van het project (dd/mm/jj)	Ervaringen binnen 3 maanden na afronding project gedeeld (ja/nee)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: E53/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/06</i>
			1 SPUKSLA-23-03465083	€ 8.825	€ 22.351	24-4-2023	31-12-2026	Nee
			SPUKSLA-24-03683258	€ 20.000	€ 40.000	2-9-2024	31-12-2025	Ja
			Kopie beschikkingnummer /naam	Jaar waarin het project is opgenomen in een decentraal uitvoeringsplan	Eindverantwoording (Ja/Nee)			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E53/09</i>			
			1 SPUKSLA-23-03465083	2024	Nee			
			2 SPUKSLA-24-03683258	2024	Ja			
IenW	E84	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Nee)		
			<i>Aard controle R Indicator: E84/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: E84/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/04</i>		
			€ 98.774	€ 102.084	€ 59.647	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: E84/08</i>		
			1 301 Aanleg van openbare verlichting/aantal in Meters	Nee	0			
			2 320 Fietsoversteek over zijweg door middel van een uitritconstructie/aantal in Stuks	Nee	0			
			3 321 Aanleg van een vrijliggend fietspad of vrijliggend fiets-/bromfietspad (op 50-, 60- en 80 km/h wegen)aantal in Meters	Nee	0			
			4 330 Aanleg van een kruispuntplateau ETW-ETW 30km/h/aantal in Stuks	Ja	3			
			5 331 Drempe/aantal in Stuks	Ja	3	2 in jaar T en 1 in jaar T-1		
			6 332 Wegversmalling/aantal in Stuks	Ja	1			
			7 348 Aanleg van een fietsoversteek via een middeneiland, alleen bij een kruispunt/aantal in Stuks	Nee	0			

IenW	E111	Regeling stimulering schoon en emissieloos bouwen voor medeoverheden	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E111/01	Aard controle R Indicator: E111/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E111/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E111/04		
			1	SPUK-SEB25-03814031	€ 3.408	Ja		
IenW	E120	Regeling specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2025-2030	Totale besteding (Jaar T)	Cumulatieve totale besteding (t/m jaar T)	Cumulatieve eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) t/m Jaar T?(ja/nee)		
			Aard controle R Indicator: E120/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/02	Aard controle R Indicator: E120/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/04		
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee		
			Naam/nummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond t/m (jaar T)? (Ja/Nee)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheids-maatregelen per type maatregel (stuks, meters)	Eventuele toelichting, indien noodzakelijk		
			Aard controle n.v.t. Indicator: E120/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E120/08		
			1		Nee	0		
			2					
			50					
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/01	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/02	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/03	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) Aard controle R Indicator: G2/04	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/05	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) Aard controle R Indicator: G2/06
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/07	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk) Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2/08	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2/09	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/10	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/11	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2/12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW) Aard controle D2 Indicator: G2/13	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G2/14				
			€ 0	Nee				

SZW	G2A	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2024 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordende openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/01</i>	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/02</i>	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/03</i>	Besteding (jaar T-1) IOAW Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/04</i>	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/05</i>	Besteding (jaar T-1) IOAZ Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2A/06</i>
			1 060797 Gemeente Heusden	€ 8.628.393	€ 21.889	€ 266.642	€ 2.870	€ 13.012
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/07</i>	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) <i>Aard controle R Indicator: G2A/08</i>	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2A/09</i>	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud zelfstandigen (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) <i>Aard controle R Indicator: G2A/10</i>	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) <i>Aard controle R Indicator: G2A/11</i>	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/12</i>
			1 060797 Gemeente Heusden	€ 0	€ 20.162	€ 10.081	€ 0	€ 998.437
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G2A/13</i>	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.7 Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/14</i>	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle R Indicator: G2A/15</i>	Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van kwijt te schelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T-1) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) <i>Aard controle D2 Indicator: G2A/16</i>		
			1 060797 Gemeente Heusden	€ 0	€ 0	€ 0		

SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2025	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004							
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle Indicator: G3/01	Aard controle Indicator: G3/02	Aard controle Indicator: G3/03	Aard controle Indicator: G3/04	Aard controle Indicator: G3/05	Aard controle R Indicator: G3/06	
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Aard controle n.v.t. Indicator: G3/11			
		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee			

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_totaal 2024 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoordten hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/01	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/02	Baten (jaar T-1) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/03	Baten (jaar T-1) vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/04	Besteding (jaar T-1) Bob Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/05	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/06
1	060797	Gemeente Heusden	€ 0	€ 891	€ 2.087	€ 0	€ 0	
		Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A/01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen Aard controle n.v.t. Indicator: G3A/07	Besteding (jaar T-1) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob) Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/08	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in jaar T- 1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/09	BBZ vóór 2020 – kapitaalverstrekking (exclusief BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T -1 (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/10	BBZ vóór 2020 – levensonderhoud en kapitaalverstrekkingen (BOB) Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BOB in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/11	BBZ vanaf 2020 – kapitaalverstrekking Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverstrekkingen BBZ in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Aard controle R Indicator: G3A/12	
1	060797	Gemeente Heusden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), gemeentedeel 2025	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (overig)
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr		Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: G4/06</i>
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		3 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		4 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		5 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/07</i>	<i>Gemeente Aard controle R Indicator: G4/08</i>	<i>Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T) Gemeente Aard controle R Indicator: G4/09</i>	<i>Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee) Gemeente Aard controle n.v.t. Indicator: G4/10</i>		
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	0	Nee		
		2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	0	Nee		
		3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	0	Nee		
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	0	Nee		
			0	0	0	Nee		
		6 Totaal	0	0	0	N.v.t.		
		Kopie regeling	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4/11</i>	<i>Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Aard controle R Indicator: G4/12</i>	<i>Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing Aard controle R Indicator: G4/13</i>	<i>Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig Aard controle R Indicator: G4/14</i>	<i>Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht) Aard controle R Indicator: G4/15</i>	
		1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		3 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
				€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
		6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	

			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire
				Gemeente	Gemeente	Gemeente
			<i>Aard controle n.v.l.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle D2</i>	<i>Aard controle R</i>
			<i>Indicator: G4/16</i>	<i>Indicator: G4/17</i>	<i>Indicator: G4/18</i>	<i>Indicator: G4/19</i>
1		Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
2		Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)		€ 0	€ 0	€ 0
3		Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
4		Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)		€ 0	€ 0	€ 0
				€ 0	€ 0	€ 0
6		Totaal		0	0	0

SZW	G4A	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_totaal 2024	Welke regeling betreft het?	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking	Baten (jaar T-1) levensonderhoud	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (aflossing)	
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoord hier het totaal (jaar T-1). Dit totaal (jaar T-1) regeling G4B + (jaar T-1) regeling G4 blijkt uit de vaststellingsbeschikking die uw gemeente van het Ministerie van SZW over 2023 heeft ontvangen. De gegevens uit die beschikking neemt u hier op.	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/01</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/02</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/03</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/04</i>	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam <i>Aard controle R Indicator: G4A/05</i>	
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	-€ 974	€ 0	€ 0	€ 2.258	
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 70.968	
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	-€ 350	€ 0	€ 0	€ 23.943	
			5 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	-€ 20	€ 0	€ 0	€ 4.868	
			Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			Kopie regeling	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (overig) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/06</i>	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: G4A/07</i>	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T-1) <i>Aard controle R Indicator: G4A/08</i>		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	0	0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	0	0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
				€ 0	0	0		
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T - 1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire <i>Aard controle n.v.t. Indicator: G4A/10</i>	Levensonderhoud- Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T-1) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire <i>Aard controle R Indicator: G4A/11</i>	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T - 1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire <i>Aard controle R Indicator: G4A/12</i>		
			1 Tozo 1 (1 maart 2020 tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni 2020 tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)					
			4	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 4 (1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		
			Tozo 5 (1 juli 2021 tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0		

SZW	G10	Wet inburgering 2021_ gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Wet inburgering 2021 (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G10/03</i>		
			€ 682.882	€ 0	Ja		
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente		
			<i>Aard controle R Indicator: G12/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G12/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G12/03</i>		
			€ 0	€ 0	Nee		
SZW	G12A	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_ totaal 2024 Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G12B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G12)	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet Inburgering van 13 september 2012 in jaar T-1 i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire		
			Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	Inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			<i>Aard controle n.v. Indicator: G12A/01</i>	<i>Aard controle Indicator: G12A/02</i>	<i>Aard controle Indicator: G12A/03</i>		
			060797 Gemeente Heusden	€ 0	€ 0		
SZW	G13	Onderwijsroute_ deel gemeente 2025 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T)	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Nee)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			<i>Aard controle R Indicator: G13/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: G13/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: G13/05</i>
			€ 82.778	€ 0	€ 0	€ 0	Ja

VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport 2024-2025 Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende uitkering				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/02</i>				
			€ 1.101.716	€ 527.503				
			Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Onroerende zaken <i>Aard controle Indicator: H4/03</i>	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Roerende zaken <i>Aard controle Indicator: H4/04</i>	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 18% (jaar T) Dienstverlening door derden <i>Aard controle Indicator: H4/05</i>	Toelichting <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H4/06</i>		
			€ 863	€ 484.604	€ 42.036			
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Totaalbedrag (jaar T) toegekend	Reservering 2025 voor 2026 (maximaal 10% van toegekende budget 2025 kan worden meegenomen naar 2026)	Besteding ten laste van Rijksmiddelen (jaar T)	Cumulatieve besteding ten laste van Rijksmiddelen (t/m jaar T)	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee/ n.v.t.)?	Toelichting
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: H30/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06</i>
			€ 827.766	€ 82.777	€ 742.128	€ 2.318.228	Ja	
			Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee/ n.v.t.)?	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08</i>				
			Ja	Nee				
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01</i>	Besteding (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: H35B/02</i>				
			060855 Gemeente Tilburg	€ 203.551				
VRC	J6B	Regeling specifieke uitkering flexibele inzet ondersteuning woningbouw (derde tranche) SiSa tussen medeoverheden	Hieronder één code selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6B/01</i>	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle R Indicator: J6B/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6B/03</i>	Cofinanciering (jaar T) <i>Aard controle R Indicator: J6B/04</i>	Cumulatieve cofinanciering (t/m jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6B/05</i>	Cumulatief aantal woningbouw- of herstructureringsprojecten dat t/m jaar T geholpen is met middelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6B/06</i>
			030010 Provincie Noord-Brabant	€ 65.194	€ 65.194	€ 146.336	€ 146.336	1
			Cumulatief aantal woningen dat in deze projecten wordt gerealiseerd (t/m Jaar T) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6B/07</i>	Eindverantwoording (Ja/Nee) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J6B/08</i>				
			0	Nee				

VRO	J9	Specifieke uitkering woningbouwimpuls	Projectnaam/nummer	Aantal woningen waarvan bouw is gestart in (jaar T) komt overeen met fasering uit de projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Afgesproken datum van start bouw van de eerste woning uit de projectaanvraag binnen 3 jaar na toekenning gehaald? (Ja/Nee)	Aantal woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Aantal gerealiseerde woningen (t/m jaar T)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/06</i>
		Tranche 1 t/m 7 Gemeenten	1 Tranche 6 Versnelling woningbouw Drunen/2024-0000031956	Ja	Ja	0	0	0
			Kopie projectnaam/nummer	Uitvoering WBI-maatregelen verloopt conform fasering projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Opbrengsten (jaar T)	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/12</i>
			1 Tranche 6 Versnelling woningbouw Drunen/2024-0000031956	Ja	€ 30.210	€ 30.210	€ 0	€ 0
			Kopie projectnaam/nummer	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 15 verplicht	Toelichting afwijking(en)	Eindverantwoording/ project afgerond (ja/nee)		
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/15</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J9/16</i>		
	J17	Realisatiestimulans	1 Tranche 6 Versnelling woningbouw Drunen/2024-0000031956	Ja	nvt	Nee		
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Geprognostiseerde aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T+1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Correctie aantal betaalbare woningen bouw gestart (jaar T-1), waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.			
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/03</i>			
			42	120	0			
			Aantal betaalbare woningen bouw gestart in jaar T in het NPLV-gebied, waarvoor nog geen rijksbijdrage is verstrekt, als bedoeld in artikel 2.1. van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling (excl. Compensabele Btw) .	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van activiteiten ter verbetering van bovenplanse openbare ruimte en collectieve maatschappelijke voorzieningen in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.1 van de regeling.	Bestedingen (jaar T) ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling (excl. Compensabele Btw).	Bestedingen (jaar T) aan compensabele btw ten behoeve van de financiering van capaciteitsondersteuning voor de uitvoering van de woningbouwopgave in de NPLV-gebieden, als bedoeld in artikel 3.5 van de regeling.	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J17/08</i>	
			10	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0

VRO	J55	Aanpak energiearmoede	Het aantal huishoudens in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/01</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten <i>Aard controle R Indicator: J55/02</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 01 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/03</i>	Het aantal huishoudens in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/04</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten <i>Aard controle R Indicator: J55/05</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 04 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/06</i>
			134	€ 6.170	€ 223.867	25	€ 3.427	€ 150.399
		Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis- heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energiegebruik voor zijn specifieke woningen waar de bewoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen. <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/07</i>	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle R Indicator: J55/08</i>	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemoeide kosten <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/09</i>				
		1.094	€ 91.551	€ 488.047				
		Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en tochtstrips) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/10</i>	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/11</i>	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/12</i>	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. vervangen koelkasten, wasmachines etc.) <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/13</i>	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energierekening tot gevolg. <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/14</i>	Het aantal overige energierekening verlagende maatregelen <i>Aard controle n.v.t. Indicator: J55/15</i>	
		572	916	2	0	1.094	0	

VRO	J56	Regeling huisvesting aandachtsgroepen	Beschikkingnummer	Projectnaam	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) - per project	Aantal woonruimten en verblijfsruimten waarvan de werkzaamheden zijn gestart in (jaar T)	Aantal volledig gerealiseerde woonruimten en verblijfsruimten (t/m jaar T)	
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/01</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/03</i>	Inclusief uitvoering door derde vanaf SiSa 2022		<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/06</i>	
			1	<i>RHA2021-02275435</i> <i>Flexwoningen Hoge Heide Vlijmen, gemeente Heusden</i>	€ 29.930	€ 43.029	0	0	
			2						
			10						
				Kopie Projectnaam	Opbrengsten jaar T	Cumulatieve opbrengsten (t/m jaar T)	Opgevoerde kostenactiviteiten zoals opgenomen in de aanvraag zijn onveranderd (t/m jaar T) (Ja/Nee)	De uitvoering loopt volgens de planning (ja/nee)	Zelfstandige uitvoering (ja/nee)
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/09</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/10</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/11</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/12</i>
			1	<i>Flexwoningen Hoge Heide Vlijmen, gemeente Heusden</i>	€ 0	€ 0	Ja	Nee	Ja
			2						
			10						
				Kopie Projectnaam	Eindverantwoording (Ja/Nee)	Zijn binnen twee jaar na de datum van toekenning van de uitkering onomkeerbare stappen gezet?			
				<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/13</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/14</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J56/15</i>			
			1	<i>Flexwoningen Hoge Heide Vlijmen, gemeente Heusden</i>	Nee	Ja			
			2						
			10						

VRO	J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T), in J94/06 t/m J94/08 opgesplitst	Het totaal aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen dat voldoet aan artikel 6, eerste lid, onderdeel a	Het aantal woningen waar maatregelen zijn getroffen met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2024) of een WOZ-waarde van boven € 477.000	Bedrag dat van de vijfde kolom van bijlage III en bijlage IV besteed is aan doe-het-zelfmaatregelen, inclusief activiteiten als bedoeld in artikel 2, tweede lid (zoals ondersteuning vanuit gemeente) (alleen van toepassing voor tranche 2 en tranche 3).	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor derden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel b
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/02</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J94/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: J94/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/06</i>
			LAI23-03468361	€ 393.543	307	4	€ 0	€ 88.559
			LAI24-03727134	€ 12.925	10	0	€ 2.739	€ 0
			LAI25-03844810	€ 0	0	0	€ 0	€ 0
		Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is ten behoeve van uitvoering als bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel c	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Eindverantwoording (ja/nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J94/09</i>			
			€ 50.963	€ 254.024	Nee			
			€ 1.576	€ 11.349	Nee			
			€ 0	€ 0	Nee			
VRO	J97	Regeling huisvesting grote gezinnen vergunninghouders 2023	Beschikingsnummer	Besteding per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Cumulatieve besteding per project (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen	Project is volgens aanvraag, artikel 2, lid 1 uitgevoerd (Ja/Nee) Indicator 05 verplicht als hier 'Nee' wordt ingevuld	Eventuele toelichting op niet volgens aanvraag uitgevoerde projecten Verplicht als bij indicator 04 'Nee' is ingevuld	Plaatsingennummer van het grote gezin dat in het object is gehuisvest
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: J97/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/03</i>	<i>Aard controle D1 Indicator: J97/04</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/05</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: J97/06</i>
			HGGV25-03894697	€ 0	€ 0	Nee	Beschikingsdatum in 2025, uitvoering in 2026	200448017
			Kopie beschikingsnummer	Eindverantwoording (Ja/Nee)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/07</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: J97/08</i>				
			HGGV25-03894697	Nee				
KGK	K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatskosten (jaar T) : salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatskosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) apparaatskosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten	Cumulatieve bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatskosten
			<i>Aard controle R Indicator: K28/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/02</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/03</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: K28/05</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/06</i>
			€ 182.463	€ 269.771	€ 603.634	€ 2.279.027	€ 0	€ 0
			Eindverantwoording (Ja/Nee)					
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: K28/07</i>					
			Nee					

AenM	M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Vul in totaal te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschil bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van M16/01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijwillige teruggave bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst onder M16/01 (jaar T) – uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) tbv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) van uitvoering ten behoeve van de transitie	Besteding (jaar T) uitgekeerde verstrekkingen (GOO en POO)
		Gemeenten	<i>Aard controle R Indicator: M16/01</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/02</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/03</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/04</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/05</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/06</i>
			€ 7.158.888			€ 852.315	€ 0	€ 327.608
			Totaal bedrag vorderingen (/ onrechtmatig uitgekeerde) verstrekkingen GOO en POO (jaar T)	Totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Totaal bedrag ontvangen eigen bijdrage van ontheemden GOO (jaar T)	Periode vanaf wanneer de eigen bijdrage is ingevoerd	Periode vanaf wanneer de verhoging eigen bijdrage is ingevoerd	
			<i>Aard controle R Indicator: M16/07</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/08</i>	<i>Aard controle R Indicator: M16/09</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/10</i>	<i>Aard controle D2 Indicator: M16/11</i>	
			€ 0	€ 2.640	€ 338.969	1-10-2024	1-okt-25	
			Berekening totale besteding (jaar T) Som indicatoren 01/02/04/05/06/07/08 verminderd met 09	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)				
			<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/12</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicator: M16/13</i>				
			€ 8.002.482	€ 31.967.920				

Overzicht gerealiseerde baten en lasten per taakveld

				Rekening 2025		
	Programma	Taakveld		Lasten	Baten	Saldo
P01	Bestuur en beheer	0.1	Bestuur	8.360	120	-8.240
		0.2	Burgerzaken	2.337	974	-1.363
		0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.290	1.286	-4
		7.5	Begraafplaatsen en crematoria	209	242	33
P02	Openbare orde en veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	4.016	0	-4.016
		1.2	Openbare orde en veiligheid	1.563	27	-1.536
P03	Verkeer en vervoer	0.63	Parkeerbelasting	0	66	66
		2.1	Verkeer en vervoer	6.930	551	-6.379
		2.2	Parkeren	86	33	-52
P04	Economie en recreatie	2.3	Recreatieve havens	7	0	-7
		3.1	Economische ontwikkeling	203	6	-197
		3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	58	315	257
		3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	256	18	-238
		3.4	Economische promotie	630	443	-187
		5.5	Cultureel erfgoed	173	4	-169
		5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.141	292	-5.849
P05	Onderwijs	4.2	Onderwijshuisvesting	1.613	23	-1.590
		4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.364	1.047	-1.317
P06	Sport en cultuur	5.1	Sportbeleid en activering	568	247	-321
		5.2	Sportaccommodaties	5.593	1.936	-3.657
		5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.038	258	-1.780
		5.4	Musea	461	41	-420
		5.6	Media	1.374	106	-1.268
P07	Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	10.448	10.030	-418
		6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	426		-426
		6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	24		-24
		6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	2.388	160	-2.227
		6.3	Inkomensregelingen	14.408	11.787	-2.621
		6.4	Begeleide participatie	5.247	100	-5.147
		6.5	Arbeidsparticipatie	3.996		-3.996
		6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	2.721	18	-2.704
		6.711	Hulp bij het huishouden (WMO)	5.773	273	-5.500
		6.712	Begeleiding (WMO)	3.183	-30	-3.213
		6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	214		-214
		6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	9.729		-9.729

		6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	1.635		-1.635
		6.763	Jeugdhulp met verblijf regionaal	98		-98
		6.791	PGB WMO	453		-453
		6.792	PGB Jeugd	300		-300
		6.811	Beschermd wonen (WMO)	395	99	-297
		6.821	Jeugdbescherming	760		-760
		6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	3.867		-3.867
		7.1	Volksgezondheid	2.958	535	-2.423
P08	Duurzaamheid, milieu en afval	7.2	Riolering	5.105	5.690	585
		7.3	Afval	5.651	6.212	560
		7.4	Milieubeheer	3.507	1.650	-1.857
P09	Bouwen en wonen	8.1	Ruimtelijke ordening	1.658	472	-1.186
		8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	324	888	564
		8.3	Wonen en bouwen	2.373	1.048	-1.325
	Overhead	0.4	Overhead	14.733	147	-14.586
	Algemene dekkingsmiddelen	0.5	Treasury	1.364	1.585	221
		0.61	OZB woningen	513	7.915	7.402
		0.62	OZB niet-woningen	113	3.022	2.909
		0.64	Belastingen overig	269	352	83
		0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	96.049	96.049
		0.8	Overige baten en lasten	1	1.547	1.546
	Heffing VPB	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-50	0	50
	Mutaties reserves	0.10	Mutaties reserves	2.926	3.497	-570
	Resultaat	0.11	Resultaat van de rek. van baten en lasten	153.782	161.750	7.968

Overige gegevens

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de gemeenteraad van de gemeente Heusden

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2025

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2025 van de gemeente Heusden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen van de gemeente Heusden op 31 december 2025 alsmede een getrouw beeld van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- ▶ het overzicht van baten en lasten over 2025;
- ▶ de balans per 31 december 2025;
- ▶ de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen;
- ▶ de rechtmatigheidsverantwoording over 2025;
- ▶ de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- ▶ de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 14 februari 2006 respectievelijk de Controleverordening gemeente Heusden 2025 dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 16 december 2025 en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2025 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Heusden zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 3.000.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt 2% van de totale lasten exclusief de toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 en 3 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2025. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de gemeenteraad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 150.000 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

Wij hebben risico's geïdentificeerd en ingeschat op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg zijn van fraude. Wij hebben tijdens onze controle inzicht verkregen in de gemeente en haar omgeving, de componenten van het interne beheersingssysteem, waaronder het risico-inschattingsproces en de wijze waarop het college van burgemeester en wethouders inspeelt op frauderisico's en het interne beheersingssysteem monitort en de wijze waarop de gemeenteraad toezicht uitoefent, alsmede de uitkomsten daarvan. In onze controle richten wij ons op frauderisico's die een risico op een materiële fout tot gevolg kunnen hebben.

Wij hebben de opzet en de relevante aspecten van het interne beheersingssysteem en in het bijzonder de frauderisicoanalyse geëvalueerd zoals bijvoorbeeld ook het integriteitsbeleid, de klokkenluidersregeling en de incidentenregistratie. Daarnaast heeft het college van burgemeester en wethouders een frauderisicoanalyse opgesteld waarin frauderisico's worden geïdentificeerd. Deze frauderisicoanalyse is wel gedeeld met de gemeenteraad. Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd, en voor zover wij noodzakelijk achten, de werking getoetst van interne beheersmaatregelen gericht op het mitigeren van frauderisico's. Significante tekortkomingen inzake de interne beheersing hebben wij schriftelijk gecommuniceerd met het college van burgermeester en wethouders en de gemeenteraad.

Als onderdeel van ons proces voor het identificeren van risico's op een afwijking van materieel belang in de jaarrekening die het gevolg is van fraude, hebben wij frauderisicofactoren overwogen met betrekking tot frauduleuze financiële verslaggeving, oneigenlijke toe-eigening van activa en omkoping en corruptie. Wij hebben geëvalueerd of deze factoren een indicatie vormden voor de aanwezigheid van het risico op afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude.

In onze controle bouwen wij een element in van onvoorspelbaarheid. Ook hebben wij de uitkomst van andere controlewerkzaamheden beoordeeld en overwogen of er bevindingen zijn die aanwijzing geven voor fraude of het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Wij hebben kennisgenomen van de beschikbare informatie en om inlichtingen gevraagd bij het college en de gemeenteraad.

Uit onze werkzaamheden volgden geen signalen of vermoedens van fraude die kunnen leiden tot een afwijking van materieel belang.

De door ons geïdentificeerde frauderisico's en uitgevoerde specifieke werkzaamheden zijn als volgt:

FRAUDERISICO	ONZE CONTROLEWERKZAAMHEDEN EN OBSERVATIES
<i>Het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management</i> Op grond van onze controlestandaarden gaan wij uit van de veronderstelling dat er altijd een risico aanwezig is op doorbreking van interne beheersingsmaatregelen door het management en het college van burgemeester en wethouders. Ze bevinden zich in de positie om verslaggevingsfraude te plegen, omdat ze in staat zijn de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken die anderszins effectief lijken te werken. Meer concreet zien wij het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het management en het college van burgemeester en wethouders met name in: ▶ journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt die toezien op de toerekening van kosten aan het boekjaar; ▶ significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten. Wij hebben journaalposten geselecteerd op basis van risicocriteria en hierop specifieke controlewerkzaamheden verricht. Deze werkzaamheden omvatten onder meer inspectie van informatie uit brondocumenten. Wij hebben geen significante transacties buiten de normale bedrijfsuitoefening geïdentificeerd. Wij hebben in aandacht gehad voor het inherente risico van vooringenomenheid van het college van burgemeester en wethouders voortkomend uit nevenfuncties. Hierbij hebben wij geen bijzonderheden aangetroffen. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het management en het college van burgemeester en wethouders.
<i>Frauderisico in de general IT controls</i> Als gevolg van het gebruikmaken van superuserrechten in de IT-systemen door eindgebruikers met beschikkende bevoegdheid in het proces rondom muteren van bankrekeninggegevens van crediteuren is een risico aanwezig op het onrechtmatig onttrekken van middelen door ten onrechte bankrekeningnummers van crediteuren te muteren. Om die reden hebben wij aan dit risico significante aandacht besteed.	Als gevolg van de tekortkomingen rondom de gebruikers met superuserrechten, is er sprake van een verhoogd risico op ongeautoriseerde handelingen door deze superusers binnen primaire processen, meer in het bijzonder het wijzigen van stamgegevens crediteuren. Onze bevindingen rondom de administratieve organisatie en interne beheersing hebben wij schriftelijk aan het management gerapporteerd. Om het risico op onrechtmatige onttrekkingen te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd: ▶ Van de crediteuren waarvan de bankrekeningnummers in het boekjaar zijn

	gewijzigd doordat deze door een superuser zijn gemuteerd, hebben wij middels een integrale controle de wijzigingen gecontroleerd aan de hand van onderliggende documentatie; ▶ Wij hebben gecontroleerd of gebruikers zijn aangemaakt in de financiële applicatie met betaalbevoegdheden of de bevoegdheid tot het muteren van bankrekeningnummers van crediteuren. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor frauduleuze onttrekkingen of vermoedens daarvan.
<i>Frauderisico in de inkoopprocedure</i> Binnen het inkoopproces is sprake van onvoldoende controle-technische functiescheiding op inkopen kleiner dan € 50.000, waardoor medewerkers bestellingen kunnen plaatsen en tevens de inkoopfactuur kunnen goedkeuren. Hierdoor is een risico aanwezig op het onrechtmatig onttrekken van middelen aan de organisatie. Om die reden hebben wij aan dit risico significante aandacht besteed.	Als gevolg van de tekortkomingen in de interne beheersing rondom de inkoopprocedures, konden wij niet op de interne beheersing steunen. Onze bevindingen rondom de administratieve organisatie en interne beheersing hebben wij schriftelijk aan het management gerapporteerd. Om het risico op onrechtmatige onttrekkingen te ondervangen hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd: ▶ wij hebben door middel van een aselechte deelwaarneming verantwoorde inkopen geselecteerd en hiervan getoetst in hoeverre de prestatielevering aantoonbaar is en kosten terecht ten laste van de gemeente/provincie zijn gebracht; ▶ wij hebben de gerealiseerde kosten op programmaniveau geanalyseerd ten opzichte van de vastgestelde begroting om na te gaan of indicaties van materiële onrechtmatige onttrekkingen waarneembaar zijn. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor frauduleuze onttrekkingen of vermoedens daarvan.
<i>Schatting ten aanzien van nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten grondexploitatie (GREX)</i> Als gevolg van externe ontwikkelingen, zoals economische ontwikkelingen of milieu, bestaat de kans dat de uitgangspunten ten aanzien van de nog te realiseren opbrengsten en nog te maken kosten niet passend zijn met als gevolg dat de	Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het opstellen en actualiseren van de exploitatieopzetten. Wij hebben de redelijkheid van de gehanteerde methode, significante veronderstellingen en gehanteerde gegevens gecontroleerd, waaronder het controleren van uitgangspunten voor de

GREX in de jaarrekening niet correct is gewaardeerd. Meer concreet zien wij dat het waarderingsrisico toeziet op de grondexploitaties De Grassen en Steenenburg.	ingerekenende nog te maken kosten en nog te realiseren opbrengsten aan de hand van onderliggende onderbouwingen. Tevens hebben wij middels een retrospectieve analyse vastgesteld dat de ultimo 2024 gehanteerde uitgangspunten voor 2025 betrouwbaar zijn ingeschat. Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van de waardering van de grondexploitatie.
--	---

Het in de controlestandaarden veronderstelde frauderisico rondom de opbrengstverantwoording is door ons weerlegd. Een gemeente laat zich typeren als een meerdoelenbestedingshuishouding en is daarmee inherent niet gericht op het verwerven van opbrengsten. De van toepassing zijnde opbrengstenstromen (voornamelijk algemene en specifieke uitkeringen en gemeentelijke heffingen), de transparante wijze van totstandkoming hiervan en de relatief beperkte omvang van de beïnvloedbare opbrengstenstromen zorgen ervoor dat het frauderisico rond de opbrengstverantwoording als geheel door ons als een niet-significant risico is aangemerkt.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Zoals toegelicht in het onderdeel 'paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing' in de jaarstukken, heeft het college van burgemeester en wethouders een beoordeling opgesteld van de mogelijkheden van de gemeente om de risico's vanuit de normale bedrijfsvoering financieel op te vangen en de bedrijfsvoering zonder tussenkomst van de provinciale toezichthouder voort te zetten.

Onze werkzaamheden hebben onder andere bestaan uit:

- ▶ Het uitvoeren van een risicoanalyse gericht op het risico dat er gerede twijfel bestaat over de mogelijkheden om de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen, zonder tussenkomst van de toezichthouder.
- ▶ Het kennisnemen van de analyse in de paragraaf 'weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het college en overwegen of deze alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van de controle van de jaarrekening kennis hebben en het bevragen van het college over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten.
- ▶ Het kennisnemen van de meerjarenbegroting in relatie tot de ontwikkelingen in de sector decentrale overheden.
- ▶ Het kennisnemen van de beoordeling van de (meerjaren)begroting van de gemeente door de toezichthouder.
- ▶ Het vaststellen dat de volgens het BBV verplichte financiële kengetallen in lijn liggen met de gangbare normen.
- ▶ Het inwinnen van inlichtingen bij het college over zijn kennis van het niet in staat kunnen zijn om financiële risico's op te kunnen vangen vanuit de reguliere bedrijfsvoering.
- ▶ Het verkrijgen van inlichting over gebeurtenissen of omstandigheden na de periode waarvoor het college een beoordeling heeft gemaakt.
- ▶ Het evalueren of voldoende en geschikte controle-informatie is verkregen met betrekking tot de conclusie en veronderstellingen van het college inzake het opvangen van financiële risico's in relatie tot de financiële positie.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde uitgangspunten om de normale bedrijfsvoering door te kunnen zetten.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2025 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5 lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- ▶ het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- ▶ de bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 van de Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2025 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstreking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstreking SiSa.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) van de Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2025, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2025 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fraude of fouten niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- ▶ het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.]

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de gemeenteraad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening en getrouw weergeven van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2025 en van het vermogen op 31 december 2025 alsmede het getrouw weergeven van de financiële rechtmatigheid over 2025 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het controleprotocol dat is vastgesteld door de gemeenteraad op 14 februari 2006, het Controleprotocol WNT 2025, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- ▶ het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- ▶ het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- ▶ het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- ▶ het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;

- ▶ het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- ▶ het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij zijn verantwoordelijk voor het plannen en uitvoeren van de controle van de jaarrekening om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen met betrekking tot de in de jaarrekening van de gemeente opgenomen financiële informatie ten aanzien van activiteiten uitgevoerd door uitvoeringsorganisaties van de gemeente als basis voor het vormen van een oordeel over de jaarrekening. Tevens zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de beoordeling van de controlewerkzaamheden die in het kader van de controle van de jaarrekening van de gemeente zijn uitgevoerd. Wij dragen de volledige verantwoordelijkheid voor onze controleverklaring.

Wij communiceren met de gemeenteraad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Tilburg, 2 juli 2026
BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

Digitaal ondertekend door:

Arjan Verwoert
2 juli 2026 14:57 +02:00

drs. G.J. Verwoert RA

Bijlagen

Overzicht budgetoverhevelingen

Inleiding

Budgetoverhevelingen hebben betrekking op:

- budgetten voor activiteiten die in het afgelopen jaar niet tot uitvoering zijn gekomen om uiteenlopende redenen. Deze niet bestede budgetten hebben een positieve invloed op het resultaat voor reserves gehad ten opzichte van de begroting;
- budgetten die worden afgedekt door hiertoe aangewezen reserves. Dit zijn budgetoverhevelingen zonder effect op het resultaat voor reserves.

Bij de besluitvorming van de jaarstukken worden de overhevelingen aan de raad voorgelegd met als doel deze middelen uit het resultaat van 2025 beschikbaar te stellen voor de uitvoering in 2026.

In artikel 20 van de financiële verordening 2023 zijn regels opgesteld waaraan de overhevelingsvoorstellen zijn getoetst. Waar dit afwijkt van de regels wordt, conform de financiële verordening, toegelicht waarom het college voorstelt om de middelen toch over te hevelen. Er zijn meerdere budgetten waar in het verleden al een overheveling heeft plaatsgevonden. Het gaat dan vaak om taken die nog steeds doorlopen, waar incidenteel middelen voor beschikbaar zijn gesteld. Deze middelen 'schuiven' dan mee met de taak. Bij de toetsing of er in het volgende begrotingsjaar geen budget beschikbaar is gesteld, is vooral gekeken of dit budget voldoende is.

In het jaarrekeningresultaat zitten ook rijksmiddelen die we bij de decembercirculaire hebben gekregen. Er is echter hiervoor geen kostenbudget geraamd. Vanwege het late moment van het bekend worden van de decembercirculaire is er geen begrotingswijziging mogelijk. Derhalve is er ook geen budgetoverheveling mogelijk. Deze middelen worden hieronder toegelicht en hiervan wordt voorgesteld om deze voor uitvoering in 2026 beschikbaar te stellen. Deze worden ook meegenomen in het voorstel tot resultaatbestemming.

De dekking van de over te hevelen / te bestemmen middelen ad. € 2.965.000 komt deels ad. € 710.000 uit reserves en voor het resterende deel ad. € 2.255.000 via de resultaatbestemming (die in 2026 wordt onttrokken uit de algemene reserve). Om te voorkomen dat genoemde lasten in 2026 als ongedekte uitgaven tot uiting komen, wordt evenals voorgaande jaren voorgesteld de betreffende budgetten via een afzonderlijk beslispunt rondom de bestemming van het saldo van de jaarrekening 2025 voor uitvoering in 2026 beschikbaar te stellen. Er hoeft dan in 2026, in het kader van de begrotingsrechtmatigheid, geen apart raadsbesluit meer te worden genomen.

Overzicht budgetoverhevelingen

Omschrijving	Overheveling / resultaat- bestemming	Ten laste van resultaat	Dekking uit reserves
<i>Budgetoverheveling</i>			
Aanpassingen Caleidoscoop	121.700	121.700	
Inspecties elektrische installaties gemeentelijke gebouwen	75.000	75.000	
Inventarisatie en aanpassing verdeelkasten gemeentelijk netwerk	35.700	35.700	
Herinrichting Vismarkt	447.830	70.830	377.000
Baggerwerkzaamheden Elshoutse Zeedijk	75.000		75.000
Inventarisatie baggeropgave	20.000		20.000
Vergroenen centrum Drunen	238.079		238.079
Haalbaarheidsonderzoeksbudget onderwijshuisvesting	30.000	30.000	
Herinrichting Park de Schroef	537.000	537.000	
Rijksbudget implementatie Participatiewet in balans 2025	60.004	60.004	
Scootmobielstalling	55.000	55.000	
Actualisatie omgevingsplan	584.000	584.000	
Exploitatie Woonwagens	93.000	93.000	
Realisatiestimulans	264.212	264.212	
Werving en introductie	65.000	65.000	
Archiefachterstanden	65.000	65.000	
Implementatie Unit4 ICT diensten	55.000	55.000	
<i>Subtotaal</i>	<i>2.821.525</i>	<i>2.111.446</i>	<i>710.079</i>

Resultaatbestemming			
Natuurbrandpreventie en -mitigatie	5.625	5.625	
Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp	22.696	22.696	
Implementatie plateau 2 (DU)	13.304	13.304	
Wet versterking regie volkshuisvesting	101.733	101.733	
<i>Subtotaal</i>	<i>143.358</i>	<i>143.358</i>	-
Totaal	2.964.883	2.254.804	710.079

Overhevelingen ten laste van het resultaat

Programma Bestuur en Beheer

Aanpassingen Caleidoscoop (€ 121.700)

Het ontwerp- en voorbereidingstraject heeft meer tijd in beslag genomen dan vooraf voorzien. Tijdens de voorbereiding van de interieurarchitect is gebleken dat aanvullende afstemming en uitwerking noodzakelijk waren om te komen tot een zorgvuldig en uitvoerbaar ontwerp. Hierdoor konden de bijbehorende werkzaamheden en uitgaven niet volledig binnen het begrotingsjaar 2025 worden gerealiseerd. Het ontwerptraject heeft langer geduurd door de benodigde extra uitwerking, afstemming en besluitvorming. Hierdoor zijn geplande uitvoeringsstappen en bijbehorende financiële verplichtingen doorgeschoven naar 2026.

Inspecties elektrische installaties gemeentelijke gebouwen (€ 75.000)

Naast de reguliere keuringen van de elektrische installaties van de gemeentelijke panden dient er een nulmeting te worden uitgevoerd. De elektrische installaties van alle gemeentelijke panden moeten worden gekeurd/geïnspecteerd in verband met de eindverantwoordelijk voor de veilige bedrijfsvoering van de (elektrische) installaties. In verband met andere werkzaamheden zijn deze werkzaamheden in gang gezet maar nog niet geheel afgerond. Een overheveling is nodig om middelen te hebben die nodig zijn voor de afronding van deze werkzaamheden in 2026.

Programma Verkeer en Vervoer

Inventarisatie en aanpassing verdeelkasten gemeentelijk netwerk (€ 35.700)

In 2025 is opdracht gegeven voor de inventarisatie van de verdeelkasten van het gemeentelijk netwerk. Deze inventarisatie is nodig om te toetsen of de installaties voldoen aan de geldende veiligheidsnorm (NEN 3140) en om eventuele herstel- en aanpassingsmaatregelen te bepalen. De uitvoering van de inventarisatie en de daaropvolgende werkzaamheden vindt plaats in 2026. Het bijbehorende budget is daarom overgeheveld van 2025 naar 2026.

De vertraging is ontstaan doordat de werkzaamheden inhoudelijk omvangrijker en complexer bleken dan vooraf voorzien. Voor een zorgvuldige uitvoering was aanvullende voorbereiding en afstemming nodig. Het college heeft er bewust voor gekozen de werkzaamheden door te schuiven naar 2026, zodat deze volledig en conform de veiligheidsnormen kunnen worden uitgevoerd. Voor uitvoering van deze inventarisatie was een eenmalig budget beschikbaar van € 50.000.

De inventarisatie start in maart 2026 en de afronding wordt in juni 2026 verwacht. Uitvoering van herstel- en/of aanpassingsmaatregelen verwachten we te doen in de periode van augustus tot en met december 2026. Voor de nog te maken kosten wordt voorgesteld het restant beschikbare bedrag ad € 35.700 over te hevelen naar 2026.

Herinrichting Vismarkt (€ 447.830)

In juni 2025 zijn de benodigde middelen voor de herinrichting van de Vismarkt beschikbaar gesteld.

De werkzaamheden verlopen vooralsnog volgens planning, fase 1 wordt in het voorjaar van 2026 afgerond. Fase 2, het plaatsen van de bomen, kan plaatsvinden nadat de kabels en leidingen zijn verlegd. Hiervoor zijn we afhankelijk van de planning en capaciteit van o.a. Enexis.

De planning bij aanvang was al uitvoering in 2025 en 2026. We betalen afhankelijk van de voortgang waardoor nog niet alle middelen besteed zijn in 2026. Verdere uitvoering vindt plaats in 2026, behalve verlegging Enexis en planten bomen. Dit kan mogelijk nog later worden.

Voor de nog te maken kosten wordt voorgesteld het restant beschikbare bedrag ad € 447.830 over te hevelen naar 2026, waarvan € 377.00 gedekt zal worden uit de reserves.

Programma Onderwijs

Haalbaarheidsonderzoeksbudget onderwijshuisvesting (€ 30.000)

Volgens het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2017 – 2026 van gemeente Heusden komt BS De Duinsprong in aanmerking voor vervangende nieuwbouw in 2026. Alvorens deze opgave wordt opgestart heeft de raad ons gevraagd een locatie-onderzoek uit te voeren. Eind 2025 is hierover een

akkoord bereikt en de opdracht wordt in de eerste helft van 2026 uitgevoerd. De gymvloer van Kompas is inmiddels onderzocht en afgekeurd.

Locatie studie Duinsprong is uit kostenoverweging gecombineerd met onderzoek naar herhuisvesting Linus onderwijs (opgave IHP 2017-2026). Resultaten van dit onderzoek worden voor de zomer van 2026 verwacht. In de begroting 2025 was een eenmalig budget van € 30.000 beschikbaar voor onderzoekskosten in het kader van het IHP, dit budget zal in 2026 besteed worden.

Programma Sport en cultuur

Herinrichting De Schroef (€ 537.000)

In 2025 is het inrichtingsplan voor het park De Schroef in Drunen uitgewerkt tot een civieltechnisch voorlopig ontwerp met kostenraming. Daarnaast is extra onderzocht op welke wijze de Dierenweide toekomstbestendig vernieuwd dient te worden. Verdere civieltechnische uitwerking van het plan was nodig. Daarnaast is in beeld gebracht op welke wijze de Dierenweide toekomstbestendig en in overeenstemming met wet- en regelgeving voor dierenwelzijn gebracht kon worden. Overheveling is nodig om in 2026 te starten met de uitvoering. In 2027 zullen de werkzaamheden aan het basispark naar verwachting gereed zijn.

Programma Sociaal Domein

Rijksbudget implementatie Participatiewet in balans 2025 (€ 60.004)

Het Rijk stelt gemeenten voor de implementatie van de Participatiewet in balans budgetten beschikbaar voor de jaren 2025, 2026, 2027 en 2028. Het budget 2025 bedraagt € 60.004 en is als gevolg van de verlate invoering van de wet nog niet besteed. Baanbrekers is inmiddels druk bezig met de invoering van de 1e fase van deze wet.

Stalling Scootmobielen (€ 55.000)

Per 1 juli 2024 is het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) gewijzigd. Hiermee zijn de brandveiligheidseisen aangescherpt en is het verboden om brandbare objecten in vluchtroutes te plaatsen. Zo is het niet (meer) toegestaan om scootmobielen te plaatsen in de gang van een wooncomplex. Dit betekent dat de stalling op een andere brandveilige plek moet gebeuren. Met Woonveste is naar aanleiding hiervan afgesproken dat gemeente en Woonveste de kosten hiervoor delen. De bijdrage is eerder vastgesteld op maximaal € 55.000. De werkzaamheden zijn eind 2025 opgepakt maar zijn nog niet allemaal afgerond. Ongeveer 10% van de werkzaamheden zijn voor 31 december 2025 gerealiseerd maar de overige werkzaamheden vinden plaats in het eerste half jaar 2026. Zonder budgetoverheveling is er in 2026 geen dekking voor de kosten die gemaakt worden en waarmee de gemeente heeft ingestemd. Voorgesteld wordt het volledige bedrag van € 55.000 over te hevelen naar 2026.

Programma Bouwen en Wonen

Actualisatie omgevingsplan (€ 584.000)

De vertraging in de benutting van dit budget is ontstaan op twee onderdelen. Te weten het gefaseerd omzetten van het tijdelijke Omgevingsplan naar het (definitieve) omgevingsplan en de actualisering van de Ontwikkelingsvisie buitengebied. In 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. De invoering van de Omgevingswet vereist van gemeenten dat zij hun huidige beleidsinstrumenten, zoals alle bestemmingsplannen, verordeningen én regels die gaan over de fysieke leefomgeving, opnemen in één nieuw instrument: het omgevingsplan.

Op dit moment is er, van rechtswege, een tijdelijk omgevingsplan. Er is tot 1 januari 2032 de tijd om van het tijdelijke omgevingsplan te komen tot een definitief omgevingsplan. Deze transitieperiode is hard nodig om deze grote en complexe opgave te volbrengen. Voor het realiseren van ambities van ons en andere initiatiefnemers en dus het open houden van de winkel, moeten er tegelijkertijd veel ruimtelijke procedures worden doorlopen. Hiervoor is geld ontvangen vanuit het Rijk en is budget beschikbaar gesteld bij de eerste bestuursrapportage 2025. Doordat het nieuwe digitale stelsel voor de Omgevingswet van het Rijk beperkingen bevat ten opzichte van het oude digitale stelsel onder de

Wro, is het dit jaar nog niet mogelijk gebleken om de eerste versie van het omgevingsplan in procedure te brengen. De transitie loopt de komende jaren dan ook door en het is nodig dat hiervoor de middelen beschikbaar blijven.

Hierdoor is het nodig extra capaciteit in te zetten. Het is de verwachting dat dit voor 2026 en 2027 nodig zal zijn. Daarnaast is later dan voorzien in lijn met de omgevingsvisie en economische visie de actualisatie van de ontwikkelvisie buitengebied opgestart, zodat de transitie van de landbouw niet stagneert. Hiervoor wordt de expertise van een extern bureau ingeschakeld.

Herinrichting woonwagenlocaties (€ 93.000)

De opdracht is het herinrichten van de vier woonwagenlocaties. De dekking van de kosten die voortvloeien uit deze herinrichting worden bekostigd uit de opbrengsten van de verkoop / in erfpacht uitgeven van de standplaatsen. Het verkopen van de standplaatsen gaat langzaam. De verwachting is dat niet alles kan worden verkocht, een deel zal via erfpacht worden uitgegeven, indien ook dat niet lukt zal er sprake blijven van een verhuursituatie. De standplaatsen in Heesbeen en Drunen worden met elk 1 standplaats uitgebreid. Aangezien het om uitbreidingen gaat die binnen de grenzen van de huidige locaties passen zullen de kosten gering zijn en kunnen deze worden gedekt uit de inkomsten bij verkoop of erfpacht. In 2025 zijn diverse stappen gezet voor de verkoop en/of erfpacht van standplaatsen. De daadwerkelijk transactie moet deels nog in 2026 worden gerealiseerd. Ook voor de resterende plaatsen worden de gesprekken in 2026 opgestart en hopelijk afgerond.

De overheveling betreft in principe een incidenteel bedrag waar de jaarlijkse kosten uit worden betaald. Er heeft meerdere jaren achter elkaar een overheveling op de betreffende budgetten plaatsgevonden. Omdat het echter een specifiek budget betreft voor een specifiek taak is het voorstel om deze middelen wederom over te hevelen naar 2026.

Realisatiestimulans (€ 264.212)

In 2025 zijn middelen toegekend in het kader van de Realisatiestimulans, een rijksregeling waarbij gemeenten een bijdrage ontvangen van € 7.000 per gestarte woning. Deze middelen hebben betrekking op prestaties over het boekjaar 2025. In dat jaar zijn uitsluitend beperkte kosten gemaakt die met deze regeling samenhangen, ten bedrage van € 29.788. De bijbehorende rijksmiddelen zijn pas in 2026 ontvangen. Na verwerking van de in 2025 verantwoorde kosten resteert een saldo van € 264.212. Door de overheveling van dit budget is er in 2026 een dekking voor de nog te maken kosten.

Overhead

Werving en introductie (€ 65.000)

De overheveling betreft het meerjarig toegekende budget voor werving, selectie en introductie (2023–2025: jaarlijks €135.000) dat deels resteert in 2025. Dit budget is noodzakelijk om de doorlopende wervingsopgave in 2026 te kunnen uitvoeren. Vanaf 2026 is € 40.000 per jaar beschikbaar, naar verwachting is dat niet toereikend voor de noodzakelijke inzet op werving, selectie en introductie. Met de overheveling borgen we continuïteit in de aannames van nieuwe MogelijkMakers. Dit voorkomt hogere inhuurkosten, oplopende werkdruk, mogelijk extra verzuim en merkbare impact op onze

dienstverlening.

Archiefachterstanden (€ 65.000)

Bij de vaststelling van de jaarrekening 2024 is een bedrag van € 125.000 overgeheveld naar 2025 voor het wegwerken van de analoge archiefachterstanden. De uitvoering van deze werkzaamheden heeft vertraging opgelopen. De overdracht van oude papieren dossiers naar een digitale dossiervorming in het zaakstelsel blijkt complexer dan vooraf ingeschat. Dit komt onder meer door de grote variatie in de oude dossiers, de noodzaak tot zorgvuldige selectie en opschoning en het borgen van de juiste koppeling met de huidige zaakstructuur. Hierdoor is een deel van de geplande werkzaamheden doorgeschoven naar 2026 en is het de verwachting dat het eind 2026 gereed is. Zonder budgetoverheveling is er in 2026 geen dekking voor de kosten voor de werkzaamheden die in 2026 nog uitgevoerd moeten worden.

Implementatie Unit4 ICT diensten (€ 55.000)

In januari 2025 zijn we gaan werken in het financiële systeem ERPX. Een aantal onderdelen hiervan moeten nog geïmplementeerd worden. Voorts moeten nog een tweetal koppeling met andere pakketten afgerond worden. De hiervoor in het geraamde incidentele budgetten voor de kosten van implementatie uit 2025 dienen daarom overgeheveld te worden naar 2026. De softwareleverancier Unit4 heeft in 2025 de koppelingen met deze pakketten nog niet kunnen uitvoeren.

Overhevelingen ten laste van reserves

Programma Economie en recreatie

Baggerwerkzaamheden wiel en Elshoutse Zeedijk (€ 75.000)

Na het beschikbaar stellen van het voorbereidings- en uitvoeringskrediet voor baggerwerkzaamheden van het noordelijke wiel is gestart met de uitvoering. Het beschikbaar gestelde krediet is toereikend voor het baggeren van het noordelijke wiel. De kosten voor het baggeren zijn lager uitgevallen dan eerder ingeschat. Het niet benodigde deel van het eerder beschikbaar gestelde krediet ad € 233.000 blijft beschikbaar in de reserve Baggeren en kan voor andere projecten ingezet worden. De baggerwerkzaamheden zijn gefaseerd uitgevoerd in 2025 met uitzondering van de afvoer van het baggerslib. De vrijkomende baggerspecie is verontreinigd en moet nog worden afgevoerd naar een erkende verwerker. De nog te maken kosten worden ingeschat op € 75.000. Het indrogen van het baggerslib en de afvoer van het slib ondervindt vertraging. Door de winterse neerslag is het verstandig om het baggerslib opnieuw te laten indrogen voordat het afgevoerd wordt.

In het tweede kwartaal van 2026 wordt het baggerslib afgevoerd. Voor de nog te maken kosten stellen we voor een bedrag van € 75.000 over te hevelen.

Inventarisatie baggeropgave (€ 20.000)

Om een nieuw baggerplan op te kunnen stellen moet er een inventarisatie van de baggeropgave worden gemaakt. Hiermee kunnen de opgave, de strategie, de maatregelen en de kosten in beeld gebracht worden. Er is eenmalig een bedrag van € 20.000 beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van de inventarisatie van de baggeropgave in de gemeente Heusden. Dit bedrag is gedekt door een onttrekking uit de reserve uitvoeren Baggeren. De inventarisatie is conform uitvraag uitgevoerd. Beoordeling van de inventarisatie leert dat er een staffeling in te baggeren trajecten is gedaan waarbij uitgegaan is van baggeren tot aan een aangenomen diepte. Die diepte is op sommige trajecten afwijkend van wat strikt noodzakelijk is. Daarmee lopen we het risico om een te grote opgave mee te nemen in het nog op te stellen baggerplan. Met nader onderzoek kan de hoeveelheid beter vastgesteld worden en worden (te) hoge uitvoeringskosten voorkomen. Het aanvullend onderzoek zal plaatsvinden in het 1e en 2e kwartaal van 2026. Het baggerplan wordt dan opgesteld op basis van de staffeling van de inventarisatie. Voor dekking van de kosten stellen we een budgetoverheveling voor.

Vergroenen centrum Drunen (€ 238.079)

Op 13 mei 2025 heeft de raad een krediet vastgesteld voor dit project van € 250.000,-.

Het project is in november verder voorbereid vanwege een eerder capaciteitstekort. De aanbesteding liep van december tot medio januari en zal eind januari definitief worden gegund. De uitvoering staat gepland voor mei 2026.

Resultaatbestemming

Onderstaande onderwerpen zijn opgenomen in de [raadsinformatiebrief](#) die op 5 februari 2026 met de raad is gedeeld. Dit zijn middelen die we in 2025 nog hebben ontvangen, maar waarvan de uitvoering pas in 2026 kan plaatsvinden. Daarom wordt voorgesteld om vanuit het resultaat deze middelen te bestemming voor uitvoering in 2026.

Programma Openbare orde en veiligheid

Natuurbrandpreventie en – mitigatie (€ 5.600)

Nederland ziet steeds meer brandgevoelige dagen met mogelijke omstandigheden waarbij er sprake kan zijn van onbeheersbare natuurbranden. Het ministerie van LNV stelt daarom middelen beschikbaar aan gemeenten waar een verhoogd risico op natuurbranden aan de orde is (zie ook paragraaf 3.2.15 van de meicirculaire 2025). De desbetreffende gemeenten worden hiermee in staat gesteld om bij te dragen aan het doel om natuurbrandbeheersing te versterken, bijvoorbeeld door natuurbrandbeheersingsplannen op te stellen of betrokken partijen te begeleiden. De verdeling van het budget is gebaseerd op ingediende aanvragen die door de provincies Zeeland en Noord-Brabant voor de desbetreffende gemeenten zijn gedaan bij het ministerie van LNV. Voor Heusden gaat het om een aanvulling van € 5.600.

Programma Sociaal Domein

Aanvullende ondersteuning lokale energiehulp (€ 22.700)

Het beoogde doel van deze middelen is om gemeenten de mogelijkheid te bieden om de lokale hulp voor huishoudens met een hoge energierekening en laag inkomen te intensiveren. Gemeenten kunnen de extra middelen aanwenden voor hun bestaande lokale aanpak van energiearmoede. Dat doen we met de inzet van de energiefixers die, aanvullend op de al bestaande energiecoaches, inwoners met een kleine beurs ondersteunen bij energiebesparende maatregelen. In combinatie met de ontvangen data maakt dit het mogelijk huishoudens gericht te benaderen, passende ondersteuning te bieden en daarbij gebruik te maken van het bestaande lokale hulpaanbod

Programma Duurzaamheid, milieu en afval

Implementatie plateau 2 (€ 13.300)

De toegekende middelen zijn voor de implementatie van 'Plateau 2'. Dit is een nieuwe manier voor systemen van gemeenten en landelijke partijen (zoals COA en DUO) om automatisch gegevens uit te wisselen binnen inburgeringsketen. De verwachting is dat deze implementatie vanaf 2026 plaats zal vinden. Momenteel wordt de registratie van gegevens handmatig door Baanbrekers uitgevoerd. Om gebruik te kunnen maken van de automatische gegevensuitwisseling moet een technische aansluiting tussen de systemen van Baanbrekers en het nieuwe netwerk worden ingericht. Daarnaast moeten medewerkers opgeleid worden in het gebruik van het nieuwe systeem. Dit zal eenmalig een extra investering van Baanbrekers vragen, die nu niet in de offerte voor de taken in het kader van de inburgering is opgenomen. Wanneer er feitelijk sprake is van hogere kosten bij Baanbrekers dan geoffereerd, worden deze doorberekend aan de gemeente

Programma Bouwen en wonen

Wet versterking regie volkshuisvesting (€ 101.700)

Bij de decembercirculaire hebben we incidenteel middelen ontvangen voor de uitvoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting. De inwerkingtreding van deze wet leidt tot extra werkzaamheden en bijbehorende (incidentele en structurele) uitvoeringslasten voor gemeenten. Ter compensatie hiervan is landelijk incidenteel € 48,8 miljoen aan de algemene uitkering toegevoegd, voor Heusden betekent dit € 101.700. Deze middelen zijn bedoeld voor de implementatie. Er zijn nog geen structurele middelen toegekend voor de uitvoering. Op dit moment is de wet nog niet vastgesteld en inwerking getreden. De verwachting is dat de werkzaamheden als gevolg van deze wet na half juli 2026 uitgevoerd moeten worden. Aangezien de wet nog niet in werking is getreden is de voorbereiding wel gestart in 2025 maar zal de nadruk op 2026 en daarna liggen. Dat betekent dat we de middelen in 2026 nodig hebben. Afhankelijk van de werkelijke datum van inwerkingtreding kan dit ook nog doorlopen in volgende jaren.

EMU-saldo

Berekening EMU-Saldo (bedragen * € 1.000)	T-1 2024	T 2025	T 2025	T+1 2026
Omschrijving	Volgens Jaarrekening 2024	Volgens begroting 2025*	Volgens jaarrekening 2025	Volgens primaire begroting 2025
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	16.439	4.371	7.968	5.213
Mutatie (im)materiële vaste activa	7.007	17.689	2.405	49.435
Mutatie voorzieningen	1.784	-1.696	3.807	-1.065
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-6.923	7.273	5.049	-1.812
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa				
Berekend EMU-saldo	18.139	-22.287	4.321	-43.475
*Bij het opstellen van de begroting 2025 is ook, op basis van de dan bekende gegevens, de balans voor 2025 geactualiseerd. Deze stand is gehanteerd en niet de 2de bestuursrapportage omdat daar niet opnieuw alle gegevens zijn geactualiseerd.				

Toelichting:

Het EMU-saldo over 2025 geeft aan dat wij als gemeente via kasstroomtransacties, afgelopen jaar € 4.321.000 meer hebben ontvangen dan we hebben uitgegeven. Het is echter wel van belang om het EMU-saldo in de juiste context te zien. Gemeenten maken voor hun boekhouding gebruik van het 'gemodificeerde stelsel van baten en lasten'. Hierdoor zegt het EMU-saldo van één jaar relatief weinig, omdat de uitgaven voor investeringen bijvoorbeeld in één jaar leiden tot een uitgave, maar in de exploitatie via de kapitaallasten leiden tot meerjarige lasten. Of dat toevoegingen aan voorzieningen ten laste van het resultaat gaan, maar pas bij besteding van de voorziening leiden tot een uitgave.

Vanuit de balans zijn de volgende effecten op het EMU-saldo te zien (er wordt aangegeven of het een positief danwel negatief effect op het EMU-saldo heeft):

- Het saldo van de jaarrekening voor toevoeging/onttrekking uit reserves is positief (positief effect)
- Er zijn per saldo meer investeringen gedaan dan dat er op investeringen is afgeschreven (negatief effect)

- De voorraden nemen per saldo toe (negatief effect)
- De middelen in Voorzieningen nemen toe (positief effect)

Per saldo is het effect op het EMU-saldo van het rijk positief voor € 4.321.000. Om gemeenten een beeld te geven hoe het lokale EMU-saldo zich verhoudt tot het landelijke EMU-saldo publiceert het ministerie van BZK een overzicht met de zogenaamde individuele referentiewaarden.

Voor Heusden is die referentiewaarde € 7.792.000. Dit betreft overigens slechts om inzicht te geven in het “heusdense” aandeel in het totale EMU-saldo.

In 2025 zie je dat de gemeente Heusden een positieve saldo heeft, wat als uitgangspunt voor het EMU-saldo een positief effect heeft. De per saldo uitgaven op de investeringen ((I)MVA) hebben een negatief effect op het EMU-saldo. De voorraden zijn toegenomen wat een negatief effect heeft op het EMU-saldo. De dotaties aan voorzieningen zijn per saldo hoger dan de uitgaven ten laste van de voorzieningen wat een positief effect heeft op het saldo. De voorzieningen zijn middelen die binnen de gemeente blijven en daarom wordt dit ook op het EMU-saldo gecorrigeerd (wel kosten, geen uitgaven).

Inkomsten en uitgaven inclusief reserves

	Jaarrekening 2025		
	Lasten	Baten	Saldo
Bestuur en beheer	12.196	2.622	9.574
Openbare orde en veiligheid	5.579	27	5.552
Verkeer en vervoer	7.152	650	6.502
Economie en recreatie	7.826	1.481	6.345
Onderwijs	5.269	1.071	4.199
Sport en cultuur	10.035	2.589	7.446
Sociaal domein	69.024	22.971	46.053
Duurzaamheid, milieu en afval	14.399	13.551	848
Bouwen en wonen	5.076	2.125	2.951
Algemene dekkingsmiddelen	2.260	113.563	-111.303
Overhead	14.733	817	13.916
Heffing VPB	-50	0	-50
Onvoorzien en overige stelposten	0	0	0
Saldo van lasten en baten	153.498	161.467	7.968